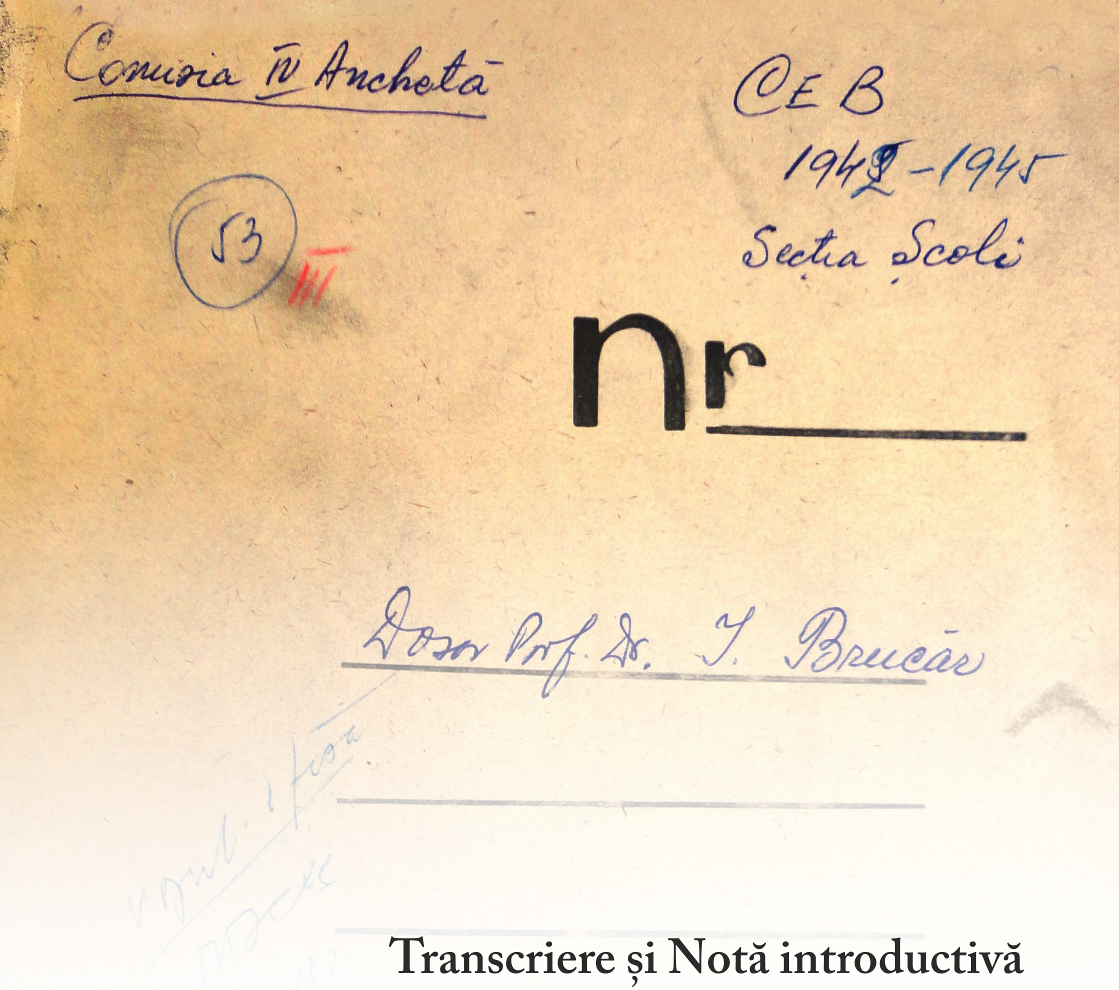
Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr

Transcriere și Notă introductivă
de Mihaela Gligor

Presa Universitară Clujeană

Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr

Transcriere și Notă introductivă de

Mihaela Gligor

Presa Universitară Clujeană
2018

Pe copertă: Prima pagină a Dosarului Brucăr păstrat în *The Central Archives for the History of the Jewish People*, Jerusalem, Israel

ISBN 978-606-37-0460-4

Universitatea Babeş-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruţa Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
http://www.editura.ubbcluj.ro/

Se ia în cercetare Dosarul No. 4 al dlui prof. I. Brucăr.

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă

Lucrările sale pe tărâmul filosofiei au fost apreciate de cele mai înalte foruri de cultură. Academia Română, chiar în timpurile de prigoană, când manifestarea gândirii unui evreu era refuzată și contestată, a tipărit una din operele sale capitale, privind activitatea filosofică a marelui gânditor român Titu Maiorescu.

Activitatea profesorului Dr. I. Brucăr s-a manifestat și ca îndrumător al valorilor culturale evreiești, ca Președinte al Institutului de Cultură a stimulat o activitate științifică rodnică.

Dl. Dr. I. Brucăr, cu o activitate filosofică strălucită, a fost umbrit prin scoaterea lui din învățământul evreiesc.

Un grup de 63 de susținători

Notă introductivă

Iosif Brucăr (1888-1960), născut în satul Bosancea din județul Suceava, a fost filosof şi istoric al filosofiei, preocupat de metafizică, teoria cunoaşterii, istoriografie filosofică, logică şi fenomenologie. S-a ocupat, mai ales, de interpretarea și receptarea filosofiei lui Spinoza. După obținerea licenței în logică la Universitatea din București, urmează cursuri de istorie şi filosofie la Leipzig şi Jena. Își susține doctoratul la Bucureşti, în 1930, cu profesorul Constantin Rădulescu-Motru, la 250 de ani de la moartea lui Spinoza, și tot atunci își publică teza, de altfel cea mai cunoscută lucrare a sa, *Filosofia lui Spinoza*[1], "rezultatul unei munci de câțiva ani, pornită din convingerea valorii deosebite a filosofiei lui Spinoza pentru cugetarea filosofică".

Dincolo de pasiunea pentru Spinoza, Iosif Brucăr a fost, în 1938, Președinte al Institutului de Cultură ce funcționa pe lângă Templul Coral din București, un important centru de studii iudaice care a reușit să adune toată intelighenția evreiască din România acelor ani. Iar între anii 1943-1945, Brucăr a condus Liceul Pedagogic Evreiesc din București, unde și-a îndeplinit responsabilitățile și a reușit să-și pună amprenta personală.

În 1946, lui Iosif Brucăr i s-a refuzat întoarcerea la catedră, iar mai apoi regimul comunist l-a ignorat cu totul. Aceste evenimente l-au demoralizat profund. Au urmat și altele, o parte din ele împărtășindu-le prietenului și corespondentului

* Material în cadrul temei de cercetare "Elite politice și culturale în România interbelică (2016-2019)", coordonată de Mihaela Gligor și realizată la Departamentul de Cercetări Socio-Umane al Institutului de Istorie "George Barițiu", Academia Română, Filiala Cluj-Napoca.

[1] Iosif Brucăr, *Filosofia lui Spinoza*, Bucureşti, Societatea Română de Filosofie, 1930. În 2017, Editura Seneca din București a publicat o ediție anastatică după exemplarul cu numărul 80 tipărit în anul 1930.

său, Theodor Lavi Löwenstein[2] (1905-1983), profesor, scriitor, psiholog, cercetător, lider sionist, ziarist. În 1973, Theodor Lavi a înființat "Centrul pentru studierea evreilor din România" în cadrul Universității Ebraice din Ierusalim, instituție care și-a adus, de-a lungul vremii, aportul la cunoașterea istoriei evreilor din România interbelică[3].

Materialul reprodus aici face parte din Dosarul RM 469, aflat în custodia *The Central Archives for the History of the Jewish People* din Ierusalim și este publicat cu permisiune. Datorită importanței sale istorice și documentare, l-am transcris și redat întocmai, fără a încărca textul cu explicații inutile.

Considerăm că aceste *Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr* reprezintă un moment important pentru formarea unei imagini asupra raporturilor de putere din cadrul Comunității Evreilor din București din perioada respectivă. Comisia a IV-a de anchetă a Comunității Evreilor din București a cerut anchetarea lui Iosif Brucăr pentru a stabili dacă a fost sau nu colaboraționist și a vedea modul în care s-a achitat de sarcinile sale didactice și de conducere la liceele din subordinea Comunității. Iosif Brucăr a recunoscut, în repetate rânduri, că a "folosit prietenia cu d. Petrovici având în vedere interesele obștei". Cu toate acestea, amiciția cu ministrul Petrovici i-a adus, așa cum putem observa lecturând materialul de față, numeroase neplăceri. Aflăm că "în contra dispozițiunilor noastre categorice,

[2] În acest sens, a se vedea "Iosif Brucăr. Corespondență (1957-1959). Către Th. L. Löwenstein. 13 scrisori inedite. Transcriere, editare, note și introducere de Mihaela Gligor", *Revista de filosofie*, Tomul LXIV, nr. 6, 2017, pp. 835-858, București, Editura Academiei Române. Materialul este disponibil on-line, aici: http://www.institutuldefilosofie.ro/page.php?97

[3] Pentru mai multe detalii despre Theodor Lavi Löwenstein vezi *Theodor Lavi în corespondență*, Mihaela Gligor și Miriam Caloianu (eds.), Presa Universitară Clujeană, 2012, 500 p., ISBN: 978-973-595-477-2 [E-book, 2014, ISBN: 978-973-595-737-7]. http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/1673.pdf.

dar sprijinit pe legăturile de mai sus [prietenia cu I. Petrovici], a reușit să obțină din partea Ministerului autorizația de a-și deschide un liceu propriu, invederându-i incompatibilitatea între calitatea de director al unui liceu al Comunității și unul personal“ (p. 33). Sau, o altă mărturie: “Dl. Director Brucăr și-a format un liceu pe spinarea Comunității și cu sprijinul din afară al dlui Ministru Petrovici“ (p. 38).

Acuzațiile cele mai grave vin din partea arhitectului Emanuel Arnet și a profesorului H. Stern: “Subsemnații vă rugăm să binevoiți a lua în considerare acuzațiunile grave pe care avem să le aducem dlui Iosif Brucăr, profesor și avocat, care a luptat în mod flagrant contra intereselor evreiești și a existenței corpului didactic și a învățământului evreiesc. Punând în pericol existența fizică a profesorilor, a făcut acte de delațiune, n-a dat socotelile gestiunilor avute, și a colaborat cu regimul de asuprire și distrugere antonescian“ (p. 45). De altfel, arhitectul Arnet declara, curajos, în fața Comisiei, că Brucăr, folosind “protecția ministrului hitlerist și antisemit Petrovici, sau a prietenului său, Rădulescu-Motru, s-a numit director al Colegiului“ (p. 50).

Apărarea lui Iosif Brucăr sugerează dezamăgirea dascălului care credea în misiunea sa și își dorea să lase ceva în urmă: “Recunosc că am greșit crezând în misiunea mea pedagogică de a pregăti generațiile de intelectuali evrei. Recunosc că am greșit voind cu tot dinadinsul să realizez o școală care să fie și o ilustrare practică a filosofiei mele teoretice. Recunosc că am greșit alegându-mi o îndeletnicire pentru care coreligionarii mei nu au nici o înțelegere. Am voit însă să fac ceva nou. Am fost întâmpinat de tradiții vechi și rele [...] de niște oameni lipsiți de scrupule și meschini fără speranță de îndreptare“ (p. 244).

Prezentul Dosar oferă cititorilor interesați de felul în care funcționa școala evreiască în acei ani o serie de amănunte semnificative. Majoritatea colegilor considerau că directorul Brucăr arăta “o totală nepricepere“, însă erau de acord că “ar fi

putut face mari servicii obștei evreiești dacă s-ar fi ocupat numai de problemele de filosofie, care au fost onorate de Academia Română în 1941" (pag. 29). Citind printre rânduri aflăm, astfel, numeroase detalii despre opera lui Brucăr și planurile lui din acea perioadă. În ultima parte a vieții sale, Iosif Brucăr a fost colaborator al Institutului de Filosofie al Academiei Române.

Materialul de față trebuie citit în directă legătură și în completarea scrisorilor schimbate cu Theodor Lavi Löwenstein între 1957-1959. Din acestea aflăm cum evenimentele petrecute la Comunitatea Evreiască din București l-au influențat pe Iosif Brucăr și cum i-au schimbat viața. Greutățile și suferințele de tot felul nu pot fi trecute cu vederea. Însă pasiunea pentru filosofie și, mai ales, pentru Spinoza, i-a oferit o șansă nesperată de a-și menține spiritul viu. Într-o scrisoare din 15 februarie 1958, Brucăr îl anunță pe corespondentul său că "lucrez acum la ultima parte din *Ethica Repetita*. Este o lucrare de mare respirație mintală"[4]. La 19 iunie 1958, Brucăr îi trimite lui Lavi planul lucrării *Ethica Repetita*[5], asigurându-l că aşteaptă cu nerăbdare sugestiile prietenului său.

Schimbul epistolar Iosif Brucăr și Theodor Lavi Löwenstein, Planul *Ethica Repetita* și prezentele *Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr* fac parte din Dosarul RM 469, aflat în custodia *The Central Archives for the History of the Jewish People* din Ierusalim. Studiate împreună, acestea oferă detalii importante pentru receptarea lui Iosif Brucăr în cadrul comunității evreieşti şi

---

[4] "Iosif Brucăr. Corespondență (1957-1959). Către Th. L. Löwenstein. 13 scrisori inedite. Transcriere, editare, note și introducere de Mihaela Gligor", *Revista de filosofie*, Tomul LXIV, nr. 6, 2017, pp. 835-858, București, Editura Academiei Române, p. 842.

[5] Ibidem, p. 852, scrisoarea din 19 iunie 1958. A se vedea și "Iosif Brucăr. Planul *Ethica Repetita*. Transcriere, editare, note și introducere de Mihaela Gligor", *Anuarul Institutului de Istorie "George Barițiu" din Cluj-Napoca, Seria Humanistica*, vol. XVI, București, Editura Academiei Române, 2018.

facilitează o mai bună înțelegere a contextului şi istoriei personale a acestuia. Prezentele Note au un scop documentar și pot fi de folos cercetătorilor interesați de învățământul evreiesc al perioadei respective și de locul ocupat de unii intelectuali de seamă ai Comunității, între care îi amintim pe Alexandru Șafran, Șefrabinul României; arhitectul Emanuel Arnet și importanți avocați sau profesori ce au activat la liceele bucureștene în acea perioadă, precum Hugo Cappon [scris uneori Capon], Z.L. Zissu, Dr. M. Halevy, Dr. Filderman și M.S. Littman [Littmann].

Cititorul va descoperi polemici și amănunte amuzante sau relatări ale unor evenimente triste. Toate redau cu lux de amănunte o perioadă delicată a istoriei Comunității. Nu am încărcat textul cu note explicative suplimentare, cititorul avizat putându-i recunoaște cu ușurință pe interlocutori. De altfel, depozițiile conțin inclusiv detalii biografice, astfel că am renunțat la a le oferi în note suplimentare. Dosarul RM 469 conține și o serie de Anexe și copii ale unor alte depoziții, în directă legătură cu problema de față. Le-am redat ca atare, inserându-le, cronologic, în cursul procesului. Numele lui Iosif Brucăr apare, uneori, scris și Josef Brucker.

Prezentele *Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr*, întocmite de Comisia a IV-a de Anchetă și de Comisia de epurare a Comunității Evreiești București[6], sunt documente importante pentru reconstituirea unei epoci și a unui destin și ele trebuie folosite ca atare.

Apariția acestui Dosar nu ar fi fost posibilă fără amabilitatea și profesionalismul personalului de la *The Central Archives for the History of the Jewish People* din Ierusalim.

Mihaela Gligor, 1 noiembrie 2018

---

[6] După 23 august 1944 s-au constituit comisii de epurare pentru toți membrii cu funcții de răspundere din cadrul Comunității în timpul războiului.

Note în procesul de epurare a filosofului Iosif Brucăr

București, 4 noiembrie 1940

Dsale
Domnului Dr. I. Brucăr
Director de studii al Școlilor ”Cultura Max-Aziel”

Loco

Stimate domnule Dr. Brucăr,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că Reprezentanța Comunității, în ședința din 3 noiembrie, luând în dezbatere rapoartele Secției Culturale No. 2006 și 2007 prin care comunică numirea dv. ca director de studii al școalelor [școlilor] secundare ”Cultura - Max Aziel” din str. Sborului no. 11, a ratificat următoarele condițiuni:

Sunteți numit, pe o perioadă de trei ani, singurul director de studii al școalelor [școlilor] secundare ”Cultura - Max Aziel” din str. Sborului no. 11;

În această calitate veți avea următoarele atribuțiuni:

veți fi reprezentantul legal al școalei [școlii] și ca atare însărcinat cu bunul mers al acesteia;

veți întocmi programul de învățământ și orariul [orarul] școlii;

veți conduce și supraveghea activitatea științifică și pedagogică în școală și veți supraveghea instrucția elevilor și educația lor morală;

veți inspecta pe profesori în clasă însemnând calitățile sau lipsurile lecțiunilor, atitudinea și metoda lor de predare, conform dispozițiilor legale;

veți convoca pe profesori, cel puțin odată pe lună, în conferință pentru a discuta problemele școlii, situația elevilor, educația lor și mersul învățământului;

veți funcționa în același timp ca profesor titular de filosofie și drept cu un minim de zece ore pe săptămână.

Drept retribuțiune a funcției de director și profesor veți primi:

o indemnizație de Lei 6000 (șase mii) lunar drept echivalent al locuinței, [i]luminatului și încălzitului, la care aveți dreptul în calitate de director;

Lei 15.000 (cincisprezece mii) lunar pentru catedra de profesor.

În școalele [școlile] secundare "Cultura - Max Aziel" din str. Sborului va funcționa și un director administrativ, actualmente în persoana dlui S.M. Littman, numit deasemeni pe trei ani, cu următoarele atribuțiuni:

Conducerea administrației școlii, buget, taxe școlare, contabilitate, ordonanțare, casierie, cumpărarea și amenajarea materialului didactic, precum și pentru raporturile cu Eforia școlară, menținerea disciplinei în școală, controlul pedagogilor și al personalului administrativ și în genere executarea dispozițiunilor directorului de studii în legătură cu interesele teoretice ale școlii, urmând bineînțeles ca și dv. să executați dispozițiunile directorului administrativ, în legătură cu interesele administrative ale școlii.

Sperăm într-o colaborare armonioasă între dv. și domnul director Littman, spre binele școalei [școlii] și vă salutăm cu toată stima.

(ss) Președinte
Sigmund Birman

(ss) Președintele secției culturale
dr. R. Grunberg-Sache

Secretar general
B. Rivenson

- - -

Proces verbal din 29 și 30 Sept. 1942

În conf.[ormitate] cu ord.[onanța] onor.[atului] Minister No. 172822/1942, în zilele de 29 și 30 Sept. 1942, m-am prezentat la liceul evreiesc Cultura A din str. Romulus 55 pentru certificarea înscrisurilor din acest an școlar, constatând următoarele:

Nu am putut face verificarea decât în parte, deoarece elevii n-au prezentat certificatele de domiciliu. D. director actual ne-a arătat că cele mai multe înscrieri s-au făcut în tot timpul vacanței și înainte de primirea ordinului de mai sus. Discriminarea nu a continuat nici după primirea ordinului, întrucât direcțiunea primise dispoziția din partea Centralei Evreilor de a face clase paralele (cl. V, VI și VII), în care numărul elevilor înscriși nedepășind numărul reglementar, nu era locul să se procedeze însă la trierea lor.

Direcțiunea ne-a mai arătat că nu s-ar fi putut face trierea înscrierilor înainte de terminarea lor la data de 30 sept. a.c., fiindcă numai după ce înscrierea ar fi fost terminată s-ar fi putut proceda la precizarea vechimii domiciliului părinților în Capitală.

După inspecția mea, direcțiunea a dat ordin ca fiecare elev să-și procure până la data de 30 octombrie 1942, sub sancțiunea anulării înscrierii, dovada domiciliului părinților în București, când mă voi prezenta din nou pentru control.

În ceea ce privește deschiderea claselor paralele, ele nu pot funcționa deoarece nu s-a obținut aprobarea Ministerului. În consecință, direcțiunea școlii va proceda la trierea elevilor pentru clasele existente (5, 6, 7, 8), cu un număr de 40 elevi de fiecare clasă, conf. art. 14 din lege.

Tot așa se va proceda și cu elevii claselor suplimentare inferioare (1b, 2b, 3b și 4b), întrucât direcțiunea nu a putut prezenta autorizația de funcționare pentru aceste clase.

În ceea ce privește liceul comercial Cultura A, d. girant al direcțiunii Sigali ne-a prezentat aceeași situație, cu excepția că nici într-o clasă numărul elevilor înscriși nu atinge numărul legal de 40.

(ss) Inspector general Giurchescu

- - -

Notă de inspecție 14 și 13 octombrie 1942

Conformându-mă ord. onor. Minister No. 211094 din 8 oct. 1942 am inspectat liceul teoretic evreiesc No. 2, fost Cultura A, căutând în primul rând să mă conving în ce măsură s-a executat disp. ord. onor. Minister No. 172822 din 12 sept. 1942.

Am constatat următoarele: în privința înscrierii elevilor s-a respectat disp. ord. No. 172822 din 12/9/942, înscriindu-se atât în clasele cursului superior, în care nu s-a înscris nici un elev peste numărul legal, cât și în cele inferioare, numai numărul aprobat de lege. Pentru clasele cursului inferior direcțiunea liceului a aplicat și disp. ord. No. 169048/942, admițându-se câte cinci elevi în plus peste numărul fixat de art. 42 din lege.

Cercetând registrele de înscriere pe care le-am vizat am găsit următoarea situațiune: cl. I 46; cl. II 55; cl. III 55; cl. IV 43; cl. V 40; cl. VI 40; cl. VII 40; cl. VIII 40.

(ss) Inspector general Giurchescu

Notă adăugată de mână, în josul paginii:

Copie conf. cu cea prezentată de d. Dr. Brucăr, eliberată de Lic. Cultura.

semnată de S. Pricep, 3.6.946

- - -

Depoziție

Astăzi 13 mai 1945 se prezintă d. Dr. I. Brucăr, domiciliat în București, Sf. Constantin 24, profesiunea profesor secundar, căsătorit, care la întrebările Comisiei răspunde următoarele:

În susținerea procesului său cere să i se aprobe audierea mai multor martori.

Inspecțiile pornite de Minister, după părerea mea, întemeiată pe principii pedagogice și de igienă școlară, nu puteau dăuna bunului mers al școlilor evreiești.

La întrebarea Dlui. Preș. Stern, d. Dr. Brucăr răspunde că școlile evreiești nu corespundeau cerințelor de cubaj ale regulamentului de igienă școlară, fapt însă de care Ministerul ținea seamă, acordând întotdeauna un număr peste cel prevăzut de regulament, cu titlul de toleranță.

La întrebarea pusă, d. Dr. Brucăr răspunde că în anii școlari în care Dsa a funcționat fie ca profesor, fie ca director, s-au făcut inspecții de cubaj. Nu știu dacă în anii în care nu am făcut parte din administrația școlii s-au făcut astfel de inspecții. Presupun însă că s-au făcut, întrucât aceasta era o normă după care se conducea Ministerul la începutul fiecărui an școlar. Precizez că aceste inspecții s-au făcut și în anul școlar 1942-1943 când eram directorul școlii împreună cu d. Littmann și în anul școlar 1943-1944.

Întrebare: Cunoașteți vreun alt caz la altă școală și în alți ani că s-au exmatriculat elevi pentru cubaj?

În anul școlar 1942-1943 s-au exmatriculat elevi și de la școlile comerciale și de la cele teoretice pentru supranumerar de elevi. În afară de anul școlar 1942-1943 nu știu sigur dacă au fost exmatriculați elevi pentru această cauză.

Întrebare: Da sau ba v-ați exprimat că se ia aminte să nu aibe soarta lui Hollinger?

Este inexact că m-aș fi exprimat în acest fel și cine afirmă acest lucru spune un neadevăr.

Întrebare: Ce ați crezut prin fraza că ”școala evreiască este un mediu pestilențial în care orice om oricât de delicat ar fi nu poate să nu sufere prigonirile și umilirile de care n-am fost crutat nici eu”?

Prin această frază am înțeles că în școala noastră evreiască domnea o atmosferă de intrigă, calomnie și subminare, provocată de interesele particulare ale fiecăruia ce voia să-și păstreze pozițiile lor sau ale acelora cu care formau diverse coterii.

Întrebare: Dl. Dr. Isac întreabă dacă considerând situațiunea de atunci a școlii evreiești n-ar fi fost cazul să trecem cu vederea peste cubaj și să căutăm a promova interesele tineretului evreiesc de a fi menținut în școală?

Răspuns: Trebuia să se țină în considerație situația de atunci a școlilor și ar fi fost de datoria și intra în competența Sec. Școlilor a Comunității ca în acest sens să facă demersuri la forurile superioare ale Statului. Cu toate acestea, pe riscul meu de a suporta toate rigorile Centralei am făcut demersuri scrise potrivit copiilor ce sunt în parte la dosar, iar altele le voi depune și din care reiese că am intervenit chiar și în 1943-1944, când exista deja Liceul Pedagogic, ca Ministerul să nu stăruie în exmatricularea unui număr prea mare de elevi.

Dl. Dr. Isac întreabă: De ce profesorii școlii Abason v-au urmărit cu atâta ură și îndeosebi Arh. Arnet?

Răspuns: Contest că toți profesorii Abason m-ar fi urât, ci din contră, am fost apreciat în mod deosebit la școala Abason, atât în timpul direcțiunii prof. Abason, cât și după aceea, iar în ce privește ura d. Arnet, aceasta se explică prin conflictul personal ce l-am avut cu Dsa. Precizez că singurii care, în conflictul dintre prof. Abason și Onescu, am luat apărarea prof. Abason am fost eu și Dna Facon, ceilalți profesori trecând la Colegiul Onescu. Mai mult, am găsit în cazul agresiunii împotriva mea a prof. Foglu, solidarizarea corpului profesoral a

claselor speciale Prof. Abason, potrivit proceselor verbale respective, depuse la dosarul cauzei și prin care se hotărăște excluderea d. Foglu din corpul profesoral al școlii. Iar în ceea ce privește conflictul meu cu d. profesor Arnet, acesta a provenit din faptul că d. arh. Arnet, nemulțumit că fiul său a fost lovit de un domn profesor al școlii, a reacționat în așa fel încât fiind obligat ca director să sesizez conferința școlară, aceasta a hotărât îndepărtarea din școală a elevului. De aici originea (conflictului) animozității dintre noi, manifestată de d. arh. Arnet și la școala Abason.

Dl. Dr. Lobel întreabă dacă d. Dr. Brucăr mai figurează în Baroul Ilfov?

Răspuns: Sunt înscris în tabloul avocaților, reînscriindu-mă odată cu ceilalți avocați evrei, fără a profesa.

Dl. Dr. Lobel întreabă de când e profesor la Stat (noi)?

Răspuns: Din anul 1938, dând capacitatea în anul 1937. În 1938-1939 am fost profesor la Buftea, în 1939-1940 profesor titular la Oravița, în septembrie 1940 am fost pus în disponibilitate, în oct. 1944 am fost reintegrat și de atunci sunt profesor detașat la Liceul Matei Basarab ca profesor de filosofie.

Dl. Dr. Lobel întreabă cum ați reacționat atunci când catedra Dv. a fost luată de prof. Cantar, deși nu ați fost nici în concediu și nici suspendat de vreun organ superior.

Răspuns: În urma conferinței unde Dl. Cantar a avut o atitudine dușmănoasă, insultătoare și chiar agresivă, am socotit, primind și sfatul câtorva colegi, că este cazul să cer concediu. Am înaintat petiția Comunității, prin Direcția școlii, d. Littmann comunicându-mi că a înaintat cererea mea comitetului de acțiune al profesorilor. Între timp, mi-am primit salariul din sept. 1944 până în ianuarie 1945, când dintr-o dispoziție - pe care o socotesc arbitrară - a Sec. Școlilor din Comunitate, s-a sistat plata salariului. Față de această situațiune am petiționat în câteva rânduri fără nici un rezultat pozitiv

(bun). În sept. 1945, la începutul anului școlar, am petiționat din nou, cerând să mi se plătească restanța de salariu și să fiu reîncadrat în lista profesorilor școlii Cultura pe anul școlar. Printr-o altă petiție din aceeași lună am demisionat din direcția de studii, cerând doar încadrarea mea ca profesor. Cred că la începutul lui noiembrie 1945, văzând că nu se dă nici o urmare cererilor mele, am notificat Comunității prin portărei, cerând să mi se plătească restanțele și să se constate ca o probă prejudiciară ca n-am fost încadrat, n-am făcut însă proces comunității fiindcă am considerat că nu este de prestigiul meu să dezbat în fața instanțelor judecătorești acest litigiu, cum consider că nu este de prestigiul meu nici în viitor să mă lupt cu Comunitatea, dacă va considera că subsemnatul nu merit să figurez printre profesorii Comunității Evreilor din București.

(Dată). Cetindu-i-se stăruie și semnează.

semnătura I. Brucăr

Dată în fața noastră astăzi 13 mai 1945.

Semnături ale Președintelui Comisiei de Epurație și Secretară.

\- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

25 mai 1945

Înregistrată la Liceul Teoretic No. 2, fost Cultura

Intrare nr. 1897 data 25.V.1945

Dlui Prof. Robert Cantar

Loco

Liceul Cultura 2

Stimate Domn,

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta în ziua de luni, 28 mai a.c. la orele 5 p.m. în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața

Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Secretară, S. Pricep

Scris de mână în josul paginii:

Luat cunoștință de amânare pentru Luni 4 iunie, la ora 6 p.m.

semnat

\- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

25 mai 1945

Dlui Prof. Laiwandman

Loco

Liceul Cultura 2

Stimate Domn,

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta în ziua de luni, 28 mai a.c. la orele 5 p.m. în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Secretară, S. Pricep

Scris de mână în josul paginii:

Luat cunoștință de amânarea audierii pentru Luni 4.VI.945, la ora 6 d.a.

semnat

\- - -

Subsemnatul Dr. I. Brucăr am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19 în ziua de luni, 28 mai a.c.

[1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

- - -

Subsemnatul Av. V. Solomon am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19 în ziua de luni, 28 mai a.c. [1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

fără semnătură, *cu mențiunea, scrisă de mână*, băgat sub ușă.

- - -

Subsemnatul Robert Cantar am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator, în ziua de luni, 28 mai a.c. [1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

- - -

Subsemnatul Prof. Laiwandman am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator, în ziua de luni, 28 mai a.c. [1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

- - -

Subsemnatul Av. W. Edelstein am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator, în ziua de luni, 28 mai a.c. [1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4
semnătura, 25.V.945

- - -

Subsemnatul M. Littmann am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator, în ziua de luni, 28 mai a.c. [1945], ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4
Semnat, Director, M. Littmann

- - -

Subsemnatul S. M. Littmann am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19 în ziua de vineri, 1 iunie 1945, ora 5 p.m. în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de anchetă

Proces verbal Nr. 1
Ședința din 28 mai 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, membrii: Dna B. Zalmanovici și M. Hubert, Secretară, S. Pricep.

Ședința începe la orele 17.

Comisiunea ia act de comunicarea Dnei secretare S. Pricep, că urmează a se lua informatorilor legiuitul jurământ înainte de audierea lor.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 Prof. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se ia act de comunicarea Dnei secretare S. Pricep că dl. prof. S.M. Littmann, citat ca informator în dosarul de mai sus, neputându-se prezenta pentru audiere în ședința de astăzi, a luat cunoștință de noul termen care este vineri 1 iunie a.c. orele 17.

Se prezintă dl. prof. I. Brucăr, citat pentru audiere. Interogatoriul luat s-a depus la dosarul cauzei.

Din lipsă de timp se amână audierea dlor informatori Av. W. Edelstein și Av. Virgil Solomon pentru luni, 4 iunie a.c., orele 17; Dl. Laiwandman și Dl. Robert Cantar pentru aceeași dată la orele 18.

Ședința se ridică la orele 22.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Membrii: semnăturile lor

Secretară, S. Pricep

- - -

Interogator

1. Numele și Prenumele: Iosif Brucăr
2. Domiciliul: Sf. Constantin 24
3. Vârsta: 57 ani
4. Căsătorit, copii: Da, cu 2 copii
5. Ocupația: Profesor
6. Ați deținut înainte de înființarea Centralei vreo funcție în Comunitatea din București sau altă localitate?

Da, am fost director de studiu al liceului teoretic No. 2 și profesor de drept și filosofie la același liceu, iar în 1940 am fost câteva luni secretarul general al Federațiilor Com. Evr.

7. În ce împrejurări ați fost numit la Comunitate, ce recomandații ați avut?

În timp ce eram secretar general la Federație, devenind vacant postul de director, am propus dlui Dr. Filderman,

Președintele Federației, să trec la Direcția de Studii a liceului. Dl. doctor Filderman a fost de acord cu această dorință și am făcut propunerea dlui Sig. Berman, Președintele Comunității. Cerere de angajare scrisă cred că n-am făcut și nici nu era necesar de vreme ce eram în comunitate. N-am plecat de la Federație, după cum am convenit cu dl. Dr. Filderman, decât după ce am primit contract de angajament din partea comunității. Am avut și o scrisoare de recomandație din partea Dlui Prof. Rădulescu-Motru către Dl. Sig. Berman.

8. Când s-a făcut numirea?

În Sept. 1940.

9. Ați fost onorific sau salariat?

Salariat.

10. Ați fost membru al Comunității la data ocupării funcțiunii în Comunitate?

Da, am fost membru în Comunitate.

11. Ați fost înregimentat în vreun partid politic sau în vreo organizație politică înainte de 1940?

Nu, am fost mult înainte în Partidul Liberal și apoi în 1934 în Partidul Național Agrar, de unde am demisionat după ce am luat cunoștință de programul partidului cu care nu puteam fi de acord. Am demisionat în scris.

12. Ați făcut parte din vreo organizație evreiască înainte de ocuparea funcțiunii la Comunitate?

Nu, n-am făcut parte - însă am colaborat în presa evreiască și am făcut parte din UER [Uniunea Evreilor din România] și am fost în 1938 propus pentru consiliul din Berna ca delegat din partea org. sioniste. N-am participat, dar am trimis telegrama mea prezidiului respectiv.

13. Ce funcțiune ați avut la Comunitate și cum v-ați îndeplinit serviciul?

Am arătat mai sus. Cred că mi-am îndeplinit serviciul cu destoinicie.

14. Ați fost detașat la vreun alt post?

Nu, i-am refuzat pe Dl. Av. Hugo Cappon și Dl. Streitman de a face parte ca șef al secției școlilor atât la constituirea Centralei Ev.[reilor] cât și după constituire, la diversele vacanțe în acest post. Dl. Halberthal m-a solicitat adeseori să colaborez la *Gazeta Evreiască* și am refuzat. N-am scris nici un rând la această gazetă. Ulterior, CER [Centrala Evreilor din România], persecutându-mă și urmărind să mă scoată de la direcția liceului din faptul că am refuzat colaborarea și din dorința de a-l numi pe dl. Littman director plin, a insistat asupra activității mele propunându-mi să fiu numit Inspector general al școlilor. Aceste presiuni se făceau de Dl. Gingold și Cappon. Însă am refuzat.

15. Care a fost motivul detașării?

N-am fost detașat.

16. În ce fel v-ați îndeplinit îndatoririle față de populația evreiască?

Cred că mi-am îndeplinit obligațiunile ca bun evreu. Aceasta rezultă din refuzul meu de a colabora cu CER și din activitatea mea de profesor și director de școală.

Văzând tendința CER de a dezorganiza învățământul ne-am prezentat o comisiune de 3, subsemnatul, prof. Kandel și d. ing. Rechler, la d. Ministru Petrovici acasă cerându-i să ne apere ca să putem funcționa nestânjeniți, având în vedere interesele populației evreiești. Am înființat la Lic. 2, unde eram director, un seminar pedagogic în folosul profesorilor pentru a avea unde să facă practica necesară. Această practică a folosit candidaților în 1945. În anul 1943 am cerut dlui prof. Petrovici autorizația oficială, care mi s-a aprobat și-am înființat pe baza ei, potrivit adresei No. 101221/943 din 27.V.943, Dir. Înv. Particular, cu conținutul: ”Ministerul, având în vedere nevoia pregătirii profesionale a profesorilor pe seama școlilor secundare evreiești, aprobă în principiu înființarea unui liceu de aplicație de băieți, din București, pe lângă secția pedagogică

a claselor speciale prof. Abason”, înființarea unui seminar pedagogic, așa cum se arată în adresa mai sus menționată. Adaug că seminarul de mai sus a fost înființat pe lângă Secțiunea de Pedagogie teoretică a școlii Prof. Abason, secție înființată prin aprobarea Nr. 33534 din 20 Febr. 1943, Dir. Învăț. Particular, adresată direct școlii Abason. La această secție teoretică a fost înscrisă o singură candidată care a plătit taxa de 3000 lei, care i-a fost restituită.

Pentru ca să existe totuși o posibilitate de practică pedagogică, am hotărât să înființez un liceu pedagogic, care era, de fapt, școala de aplicație la care mă refer mai sus. Este adevărat că la aceeași dată eu eram director și la Liceul No. 2 și la Clasele speciale Prof. Abason, totuși consider că această școală era în folosul obștei prin scopul la care era destinată.

Consider că prin înființarea acestui liceu pedagogic am venit în sprijinul populației, căreia i s-a pus la dispoziție un liceu pedagogic, unde putea să fie canalizat surplusul de elevi al școlilor evreiești supra aglomerate. Această opinie au avut-o toți din profesorii care au acceptat să figureze în corpul didactic al școlii. Dovadă că trebuia decongestionată școala este și adresa Minist. din anul 1942, când liceul pedagogic nu luase ființă.

Întâlnindu-mă cu d. Halberthal, la sugestia Dsale, i-am oferit 40 burse pentru elevii săraci. Nu mi s-a trimis însă nici un bursier, probabil de teama, presupun, să nu solicit sprijinul obștei. Cu această școală am avut pagube, deoarece venind aprilie 1944, elevii n-au mai venit și n-am mai avut de la cine încasa taxe.

Am obținut autorizația pentru examenele de bacalaureat în iunie 1943, când s-au prezentat un număr de 146 candidați, care apoi s-au putut înscrie la universitate.

La examenul de bacalaureat din 1942, fiind în comisia de examinare, am susținut, pe lângă materiile de examinare, să fie ascultați candidații și la istoria și religia iudaică, motivând că

regulamentul ne oprește să ascultăm mai puțin, însă nu ne oprește să ascultăm mai mult o materie. Propunerea mea a fost respinsă în unanimitate de comisia examinatoare, care a luat cunoștință de declarația mea. Cât de dragă îmi era această idee n-am înțeles să trag consecințe și să mă retrag din comisiune, având în vedere interesele candidaților, căci s-ar fi decompletat comisiunea.

Cred că mai am și alte fapte la activul meu în folosul obștei, care pot fi de mai mică importanță, dar care le voi releva ulterior, dacă va fi necesar să fie menționate.

17. Ați executat vreo dispoziție a conducerii Comunității sau Centralei Evreilor care era împotriva intereselor colectivității evreiești?

Nu.

18. Ați ocupat post de conducere sau de executant?

Am fost directorul liceului No. 2. N-am fost în conducerea Comunității sau C.E.R.

19. Ce raporturi și ce atitudine ați avut cu și față de foștii conducători ai Centralei și cu cine anume? Dar la Comunitate?

Din cele de mai sus se vede că au fost rapoarte de tensiune între mine și C.E.R., în special cu dl. Gingold și Grossman. Dl. Grossman mi-a cerut telefonic să am în vedere un protejat al Dsale. N-am înțeles că este Dsa la telefon; aflând cine e, totuși l-am refuzat, având un schimb de cuvinte. M-a amenințat cu darea afară, la care eu i-am răspuns că este îndrăzneț. De aici persecuțiile care s-au adăugat la cele ale Dlui. Gingold, dar care s-au atenuat apoi, întrucât n-am mai avut relații.

Dl. Halberthal a avut o atitudine binevoitoare față de mine, cu ocazia unor manuscrise relevate de d. Lapedatu în timpul prigoanei la Acad. Română și despre care s-a scris în gazete. Am primit o scrisoare elogioasă din partea Dsale.

20. Cu cine ați lucrat în serviciu?

Eu fiind director, am primit dispoziții din partea șefilor respectivi de la Comunitate și C.E.R.

21. Ați cerut sau ați provocat vreo remunerație specială în exercițiul funcțiunii Dvs?

Nu.

22. Ați luat vreodată vreo atitudine publică față de excesele și abuzurile săvârșite față de conducerea Comunității și a Centralei față de obștea evreiască?

Nu. Din răspunsuri se vede care a fost atitudinea mea.

23. Ați mânuit bani sau materiale?

Am mânuit bani numai în timpul anului școlar, când a fost suspendat dl. director administrativ Littman.

24. Aveți de făcut vreo declarație privitoare la alți colegi cu care ați conlucrat sau conducători sub care ați lucrat și ale căror acte sau fapte le considerați că au fost dăunătoare obștei evreiești?

Nu aș putea preciza.

25. Dacă a făcut efectiv serviciul în postul numit?

Am fost efectiv director și profesor.

26. Cât timp a lipsit sub formă de concediu, învoiri, etc?

Am primit concediu plătit în ianuarie 1944, până la sfârșitul anului școlar, iar în acest an școlar 1944/45 am cerut iar concediu, care este oarecum un concediu forțat, care face și obiectul unei anchete cerute de mine la C.E.R.

27. (din Oficiu) Comisiunea întreabă pe d. prof. Brucăr ce are de răspuns în legătură cu relatarea ce i se face că a folosit prietenia cu d. prof. Petrovici în interes personal și în contra intereselor evreiești?

Consider că dacă în timpul prigoanei nu s-au luat unele măsuri împotriva școlilor evreiești de către dl. prof. Petrovici, aceasta se datorește și prezenței mele la aceste școli. De altfel, din toate lămuririle de mai sus se vede că am folosit prietenia cu d. Petrovici având în vedere interesele obștei.

În 1941, când era vorba de semnul distinctiv pentru evrei, fiind în relațiuni de prietenie cu Istrare Micescu, care era unchiul lui Ică Antonescu, am relatat d. dr. Filderman o

convorbire a mea cu d. Micescu, în care căuta să arate că nu e antisemit. Cum d. dr. Filderman rupsese relațiile cu d. Micescu, prin intermediul meu a reluat aceste raporturi în vederea determinării dlui Micescu pt. a interveni pentru înlăturarea acestui pericol. Nu știu dacă Istrate Micescu a intervenit mai departe, dar eu am căutat să apăr populația evreiască.

Citește și semnează în fața noastră.

semnătura I. Brucăr

semnăturile Președintelui, Membrilor, Secretarei

Buc. 28 mai 1945

\- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

Proces verbal Nr. 2

Ședința din 1 iunie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, membrii: B. Zalmanovici și M. Hubert, E. Campus, delegatul Sindicatului Unit al Corpului Didactic, Secretară, S. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul nr. 4 al Dlui Prof. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă dl. Solomon M. Littmann, citat ca informator. Declarația se depune la dosar.

Se dispune citarea Dlui prof. Holingher, pentru vineri, 8 iunie a.c.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Membrii: semnăturile lor

Secretară, S. Pricep

Delegatul Sindicatului Unit al Corpului Didactic, semnătura lui

\- - -

Declarație de informator
Numele: Sol. M. Littman
Domic.: Mih. Kogălniceanu 15
Vârsta: 38 ani
Căsătorit
Depune legiuitul jurământ, după care declară în cazul prof. Brucăr:

Știu că înainte de informarea Centralei a fost secretarul general unic al Feder.[ației] Un.[iunilor] de Comunități de sub președinția d. Dr. Filderman, în anul 1939-1940. După această dată s-au făcut presiuni asupra mea de către d. Dr. Filderman, Briman și Dr. Leon să-l primesc codirector, instruit fiind de prof. Rădulescu Motru, care m-a chemat la el acasă de față cu d. Brucăr, spunându-mi că în calitatea noastră de foști elevi ai lui, să-l accept. Eu eram director unic al liceelor din str. Sborului 13 [*sic!* mai sus apare 11]. Știu că d. Axenfeld s-a opus la această numire. În nov. 1940 și-a luat funcția în primire ca director de studii, însă accentuez ca singur răspunzător de bunul mers al școlii, așa cum a fost făcută numirea sa.

Între directori nu a existat o perfectă armonie, deoarece dânsul nu vedea școala ca fiind o școală a obștei evreiești, având un caracter evreiesc și era pentru un sistem de conducere mai autoritar, după cum rezultă din procesele verbale ale conferințelor școlii.

Cu conducătorii Centralei a fost în permanent război și a reușit să-i înfrângă grație relațiilor sale personale cu Ministrul Petrovici, reușind să-și impună, după nenorocitul proces al copiilor comuniști din 1942, directoratul unic. Avea salariul legal și nu știu să fi cerut vreo remunerație specială în exercițiul funcției sale.

Socot că funcțiunile pe care le-a deținut ca director și le-a asumat numai din vanitate și a dovedit peste tot o totală nepricepere. Prin lucrarea despre Titu Maiorescu a arătat că ar

fi putut face mari servicii obștei evreiești dacă s-ar fi ocupat numai de problemele de filosofie, care au fost onorate de Academia Română în 1941, ceea ce reprezenta pentru acele vremuri o notă încurajatoare pentru evrei.

După înființarea liceului pedagogic de către Dr. Brucăr și în fața situațiunii în care se găsea liceul Cultura, Dr. Gingold i-a cerut să renunțe la direcțiunea liceului Cultura și readucerea subsemnatului la direcțiune. După tratative duse de către dr. Gingold și d. Petrovici s-a hotărât ca d. Brucăr să rămână director și să-și ia un concediu plătit. Această situațiune a fost consfințită de minister.

În legătură cu acuzațiunea ce i se aduce Dr. Brucăr cu privire la luarea de elevi bogați de la liceele Comunității pentru liceul Dsale, declar că această operațiune cu toate ingerințele (de natură) puse sub scutul legalității a fost contracarată prin abilitatea dlor Salzman, Olteneanu și a directorilor de școli. Ingerințele constau în inspecțiile făcute de către inspectorii Țeposu și Giurchescu, sub pretextul că este bine pentru fiecare elev - conf. regulamentelor - de un anumit cubaj. Aceste inspecțiuni erau provocate - după cum știa toată lumea - de către d. Brucăr, deoarece Dsa, sub pretextul că vrea să vină în ajutorul școlarilor evrei, a intervenit la Minister ca surplusul de elevi să fie trimiși la liceul său. Au avut însă grijă directorii respectivi ca să șteargă din cataloage pe elevii retrași, elevii slabi și cei săraci.

În legătură cu plecarea în bloc a unui grup de profesori de la liceul No. 3, care funcționau și la liceul pedagogic, știu că această plecare a fost despăgubită de către eforia liceului No. 3, prin achitarea salariului pe care ar fi trebuit să-l primească de la liceul pedagogic pe anul școlar respectiv. Nu știu însă dacă plecarea cu caracter protestatar a precedat sau nu hotărârea de despăgubiri. Plecarea elevilor la altă școală este în defavoarea lor când se produce la mijlocul anului, cum a fost cazul, dar

Drul Brucăr a ținut permanent să afirme că prin faptul că i-a primit pe acești elevi la liceul lui, după ce școlile i-au exmatriculat, a servit colectivitatea evreiască. De la liceul No. 2 numărul elevilor exmatriculați a fost de cca 60, dar dintre care nu toți s-au înscris să-și continue cursurile la liceul pedagogic, ci o bună parte au preferat să se prezinte la examene pregătiți de familie. Din punct de vedere bugetar, la liceul meu med.[ia] a fost de cca 10.000 lei de elev, adică un total de cca 600.000 lei, dar trebuie avut în vedere că media taxelor pe școală în acel an școlar a fost de circa 25.000 lei de elev. Gingold considera școala evreiască ca un balast, astfel că nu și-a dat osteneala a creia școli secundare sau clase în cadrul comunității, astfel că apariția unor școli de categoria dlui Brucăr era ceva natural.

În rezumat, declar că d. Brucăr este un profesor slab, puțin iubit de elevi, un director deficient, om om de carte însă, iar relațiunile sale cu Petrovici n-au folosit obștei evreiești, ci i-au folosit numai lui personal.

Citește, stăruie și semnează.

semnătura S.M. Littman

1 iunie 1945, luat în fața noastră

semnături Președinte, Membri, Secretară

\- - -

Subsemnatul, Av. Virgil Solomon, am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, în ziua de luni, 4 iunie 1945, orele 17, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

semnătura

\- - -

Subsemnatul, W. Edelstein, am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, în ziua de luni, 4 iunie 1945,

orele 17, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

semnătura

- - -

Subsemnatul, Prof. Laiwandman, am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, în ziua de luni, 4 iunie 1945, orele 18, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

semnătura

- - -

Subsemnatul, Prof. Robert Cantar, am primit invitația de a mă prezenta în str. Sf. Vineri nr. 19, în ziua de luni, 4 iunie 1945, orele 18, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

Proces verbal Nr. 3

Ședința din 4 iunie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, membrii: B. Zalmanovici și M. Hubert, E. Campus, delegatul Sindicatului Unit al Corpului Didactic, Secretară, S. Pricep.

Se ia în cercetare dos. nr. 4 al Dlui Prof. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă dl. av. W. Edelstein, citat ca informator. Declarația se depune la dosar.

Se prezintă dl. prof. Robert Cantar, citat ca informator. Declarația se depune la dosar.

Din lipsă de timp se amână audierea ca informator a dlui av. Virgil Solomon pentru vineri, 8 iunie a.c. orele 17 și a dlui S. Laiwandman pentru luni, 11 iunie orele 18.

Dl. prof. Robert Cantar va fi audiat în continuare, ca informator, luni 11 iunie a.c. orele 17. Se iau termenele în cunoștință.

Se dispune citarea ca informator a dlui prof. Hollinger, pentru vineri, 8 iunie a.c. orele 18.

Se va cere Secției Culturale să înainteze Comisiei dosarul dlui Dr. Brucăr.

Se dispune citarea dlui director Vardi și ing. Olteneanu.

Se ia act de referatul directorului contenciosului, dl. av. G. Schäffer, cu privire la cererea dlui dr. Brucăr de a i se elibera copie, după răspunsurile date la interogatoriu și Comisiunea hotărăște că nu se pot libera copii după acte din dosar, instrucția fiind secretă.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,
Av. A. Fruchtman

Membrii: semnăturile lor
Secretară, S. Pricep
Delegatul Sindicatului Unit al Corpului Didactic, semnătura lui

- - -

Declarație de informator
Numele: W. Edelstein
Domiciliul: Sf. Ion Nou 12, ap. 4
Vârsta: 44 ani
Căsătorit, un copil
În cazul prof. Dr. I. Brucăr

Depune legiuitul jurământ

În cazul dlui director Brucăr, trebuie să fac de la început distincție între activitatea sa științifică și cea didactică. În ce privește aceasta din urmă știu precis că d. dr. Brucăr afirma și prezenta chiar înscrisuri în acest sens, că este un intim al fostului ministru Petrovici, și că obștea evreiască ar trebui să-l folosească în cadrul acestor legături. Cum Comunitatea n-a apelat niciodată la serviciile dlui Dr. Brucăr pe lângă Ministrul Instrucțiunii, Dsa nu a avut ocazia să se releveze sub acest aspect. În schimb, îmi amintesc că în contra dispozițiunilor noastre categorice, dar sprijinit pe legăturile de mai sus, a reușit să obțină din partea Ministerului autorizația de a-și deschide un liceu propriu, invederându-i incompatibilitatea între calitatea de director al unui liceu al Comunității și unul personal, mai ales pe acele vremuri, nu am reușit totuși să-l determin de a renunța la înființarea acelui liceu și cum el nu se popula de bună voie, peste interesele obștei a încercat să-și canalizeze un număr de elevi și în special dintre cei plătitori cu taxe mai însemnate, determinând pur și simplu exmatricularea lor din liceele Comunității. Cum nici această măsură nu a dat rezultatele dorite, fiindcă părinții și elevii protestau în contra acestei măsuri, s-a imaginat chestiunea ”cubajului". Inspecții repetate din partea organelor Ministerului Instrucțiunii au găsit încăperile în care funcționau clasele Comunității în acea vreme drept necorespunzătoare din punct de vedere al cubajului, astfel încât exmatricularea apărea drept executarea unui ordin din partea autorității de Stat. Indignarea mea era peste orice limită și persoana care determinase întreaga situațiune îmi apărea ca indubitabilă, dat fiind că alte școli ale Comunității care își duceau viața în încăperi cu mult mai improprii n-au suferit consecințele acelui ”cubaj". Cele de mai sus le cunosc atât din informațiunile, din corespondență, cât și din datele din

acea vreme, cât și din arătările co-directorului Littmann, Vardi și Ing. Olteneanu, fostul președinte al eforiei școalei din acea epocă. Menționez că determinarea unor repetate inspecții pe acea vreme putea constitui la școala evreiască, mai ales pe chestiunea cubajului, considerațiune și motive suficiente pentru lichidarea tuturor școlilor evreiești și chiar desființarea învățământului nostru.

Buc., 4.VI.945

semnături

- - -

Declarație de informator

Numele: Robert Cantar

Dom.: str. F. Atanasiu 1

Vârsta: 35 ani

Căsătorit, fără copil

Ocupația: profesor

În cazul dlui prof. Brucăr

Depune legiuitul jurământ

În 1942, deși existau clase paralele în școlile Comunității, totuși a apărut ca fiind un organism separat liceul claselor paralele, distinct de liceele care existau, la care s-a numit corpul profesoral, printre care mă număram și eu, de către Vardi, secretarul Secției Școlilor din C.E.B. La Liceul Teoretic No. 2 era director Brucăr. L-am întrebat pentru lămurirea mea dacă știe ce semnificație au aceste clase paralele și mi-a răspuns că el vrea un liceu mic și că voi ăștia, profesori și elevi de la clase paralele, treaba voastră! Însă ceea ce vrea el, se face. De altfel, în cancelarie, ne amenința cu legătura sa cu Petrovici. În același timp, Holinger și Littmann au făcut un liceu particular în str. Principatele Unite 18. Centrala se opunea la existența acestui liceu particular și nici autorizația de funcționare a liceului nu

au putut-o căpăta. Liceul a fost trecut Centralei ca liceu teoretic no. 8, cu direcția d. Holinger și subdirecția subsemnatului. Credința mea este că Holinger nu a primit autorizația din partea ministerului deoarece directorul Brucăr, prin cunoștințele lui de la minister, căuta să împiedice eliberarea acestei autorizații. Directorul Brucăr avea interesul să nu se elibereze autorizația, întrucât după formarea liceului, Holinger a revenit și trimitea diverși emisari la liceul no. 8 pentru a readuce elevii la liceul no. 2, lăsând impresia în Cancelaria liceului că vinovați de plecarea elevilor ar fi profesorii de la Liceul no. 8; directorul Brucăr crease o atmosferă imposibilă pentru noi spunând colegilor că nu le poate plăti lefurile din această cauză. Între timp, Holinger a fost arestat și internat în lagăr și am primit ordin, din partea poliției, de închidere a liceului. Am făcut demersuri și am fost chemat într-o zi de d. Brucăr care mi-a spus: ”ai văzut ce s-a întâmplat cu Holinger. Cu mine nu se poate juca nimeni. Și nu se știe câți vor mai intra în lagăr. Vezi (cum) în ce condiții nu poți aduce elevii înapoi”. I-am răspuns că (eu) nu fac tranzacții. Școala fiind închisă, s-a produs o perturbare în obștea evreiască, căci rămăseseră pe drumuri nenumărați copii. Clasele paralele au fost atașate la liceul no. 3 și s-a terminat anul școlar.

În anul școlar 1943-1944 directorul Brucăr, deși directorul în funcțiune al unui liceu al Comunității, creează un liceu particular sub direcția lui, deși cum un an înainte criticase și se opusese la crearea unui liceu particular. După câte știu directorul Brucăr a luat elevi bogați și i-a trimis la liceul său particular. Ceea ce pot însă afirma în mod precis este faptul că Brucăr a intrat în repetate rânduri în clasa mea, la ora mea și a obligat elevi să se ducă să urmeze cursurile la liceul său particular din Principatele Unite. Pretextul eliminării elevilor din liceul Cultura no. 2 era lipsa de cubaj constatată de repetatele inspecții survenite brusc de la Minister. (Cred) Sunt

convins că aceste inspecții erau provocate de directorul Brucăr, mulțumită legăturilor sale cu Ministrul Petrovici. Această convingere provine din faptul că întregul corp didactic al școlii, alarmat de pericolul ce amenința liceul și școala evreiască în genere, prin lipsa de cubaj, a cerut directorului Brucăr să influențeze autoritățile în vederea unei reveniri. Nu a înțeles să dea curs sub nici o formă acestui demers al nostru.

Buc. 4.6.945

semnături

\- - -

Subsemnatul, Virgil Solomon, am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 8.6.[1945], orele 5 [p.m.], în str. Sf. Vineri nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

\- - -

Subsemnatul Prof. Hollinger am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 8 iunie a.c. [1945], orele 18, în str. Sf. Vineri nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. Nr. 4

Semnătura p. Hollinger

\- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

5 iunie 1945

Onor

Secția Culturală

Loco

Vă rugăm a ne înainta de urgență dosarul Dlui Prof. Dr. I. Brucăr, în vederea anchetei ce se desfășoară la Comisiunea noastră.

Cu toată stima,

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Secretară, S. Pricep

- - -

Subsemnatul, S. Leiwandman, am primit invitația de a mă prezenta în ziua de luni, 11.6.[1945], orele 6 [p.m.], în str. Sf. Vineri nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 4

al ședinței din 8 iunie 1945

Prezenți dnii Av. A. Fruchtman, președinte, B. Zalmanovici și M. Hubert, membrii, E. Campus, delegatul comitetului sindical și S. Pricep, secretară.

Se ia în cercetare dosarul No. 4 al dlui prof. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă dl. Av. Virgil Solomon, citat ca informator. Depoziția se depune la dosar.

Se prezintă dl. prof. A. Holinger, citat ca informator. Depoziția s-a depus la dosar urmând ca dl. Holinger să depună în continuare luni, 11 iunie 1945, ora 18.

ss., Secretară

ss., Președinte

ss. Membrii

- - -

Depoziție

Astăzi, 8 iunie 1945, se prezintă înaintea Comisiei d. Av. V. Solomon, domiciliat în București, Șerban Vodă 9, căsătorit, fără copii, care ne-a declarat următoarele cu privire la d. Dr. I. Brucăr.

Dl. Director Brucăr și-a format un liceu pe spinarea Comunității și cu sprijinul din afară al dlui Ministru Petrovici. Într-adevăr, d. Director Brucăr a început prin a face invitațiuni scrise părinților elevilor liceelor noastre, rugându-i să se înscrie în liceul său. Întrucât invitațiunile au rămas fără rezultat, liceele noastre și în special cele de băieți au început să fie vizitate de inspectorii ministerului care pentru prima oară au calculat cubajul claselor în raport cu populația școlară. Era firesc ca în localurile improvizate pe care le foloseam pentru licee în lipsa celor proprii expropriate și rechiziționate ca acest cubaj să nu corespundă. Ca urmare la aceasta a trebuit să excludem din școală un număr de elevi pe care să-i trimitem cu listă dlui Director Brucăr. Aceste liste se făceau de către directorii care tranzacționau silit cu d. Brucăr în alegerea elevilor platnici și neplatnici. Încercările de a se face clase paralele sau de a îndruma elevii la examene particulare au fost sabotate de d. Brucăr, care ne amenința cu intervenția sa la Minister pentru respingerea cererilor noastre. Directorul Vardi a încercat un întreg plan pentru salvarea acestor elevi de la d. director Brucăr și a făcut tot felul de intervenții, care însă au rămas infructuoase. Din moment ce d. Brucăr s-a pus în această situație de incompatibilitate, de a fi directorul unui liceu al Comunității și proprietarul unui liceu personal, am încercat să-l scoatem din direcție, propunându-i înaintarea la gradul de inspector și o gradație nemeritată. Încercările au rămas fără de efect. Am încercat să facem aceste tranzacțiuni întrucât știam că d. Ministru Petrovici îl sprijină pe d. Brucăr în postul de

director și că n-am fi putut lua măsura îndepărtării lui din direcție, deși eram îndrituiți la aceasta. Această situație ne-a fost comunicată nouă de către C.E.R.

Semnătura

Dată în fața noastră.

Semnături

- - -

Depoziție

Astăzi, 8 iunie 1945, se prezintă înaintea Comisiei dl. Prof. Holinger Abraham, căsătorit, dom. în Buc., str. Ionescu G. Ion, No. 5, depune legiuitul legământ și declară următoarele cu privire la d. Brucăr. În 1942 liceul Cultura a fost scindat în două, în liceu comercial și unul teoretic. Eu am fost mutat la liceul comercial. Ceea ce m-a decepționat, deoarece eram atașat de elevii liceului. În același timp s-au desființat clasele paralele la liceul A, devenit mai târziu No. 1 și No. 2 și rămăseseră un număr de elevi fără școală, trimiși acasă. În același timp fusese numit director d. Brucăr. Precizez că la liceul teoretic, care mă interesa pe mine, funcționa d. Brucăr și sub direcția Dsale s-au desființat clasele paralele, ceea ce s-a întâmplat la sfârșitul [lunii] septembrie 1942. Știu că directorul Brucăr a executat această eliminare a unui număr mare de elevi, făcută într-o formă demoralizantă pentru acești elevi și nu știu de existența vreunui ordin în acest sens. Acest lucru s-a întâmplat după nenorocitul proces în care au fost implicați elevii evrei, din care unul executat și în urma căruia mai mulți profesori au fost sancționați, ceea ce mă face să cred că a făcut-o pentru a-și apăra pielea, pentru a nu fi expus riscurilor, având un număr mai mic de copii spre supraveghere. Știu de existența unui ordin al Ministerului, după care urmau să fie opriți în școală elevii, în ordinea vechimii lor în București. Nu sunt totuși

cunoscute numeroase cazuri unde acest ordin a fost călcat. De exemplu, menționez elevul Iacobovici Șolo, atunci în cl. a VI-a, Fischgold, etc. Oficial, conducerea centralei n-a făcut nici un pas pentru a se crea o posibilitate de învățătură pentru acești elevi, deoarece nu exista conducător efectiv la Secția Școlilor. Am luat eu inițiativa înființării unui liceu, cu sediul în Princip. Unite 18. După ce primisem oarecare indicațiuni de la Minister, că cererea mea de autorizare va fi aprobată, am observat, după un timp, după ce am deschis școala, o schimbare bruscă în atitudinea Ministerului, care a culminat cu închiderea școlii și internarea mea în lagărul de la Tg. Jiu cu motivarea "a înființat un liceu evreiesc în Capitală, fără aprobarea Ministerului Instrucțiunii", când sancțiunea legală era 10.000 lei amendă și când știam că mai erau și alte licee evreiești, atât în capitală, cât și în provincie, fără autorizații (cursul superior de la liceul de fete Focșăneanu, Institutul Ronsard, Liceul din Bacău, Roman, etc). Când am început înscrierile mi s-au prezentat și foarte mulți părinți care au cerut înscrierea la liceul condus de mine, deși aveau loc la liceul condus de Brucăr. Aceasta a creat liceului condus de d. Brucăr dificultăți, deoarece unele clase i-au rămas necompletate. În lipsa mea se spunea că autorul moral al desființării școlii și a internării mele în lagăr ar fi d. Brucăr și această ipoteză părea verosimilă din următoarele motive: 1. Dl. Brucăr și-a exprimat în repetate rânduri față de elevi supărarea lui, din care se deducea intenția lui de a impiedica funcționarea acestui liceu; 2. Știu de la d. Litman că înainte de a fi eu ridicat pentru a fi internat, Dsa a fost chemat a Minister de către d. director general Caliani. Dl. Caliani i-a comunicat dlui Litman că d. Ministru dorește ca liceul din Principatele Unite să nu funcționeze, iar dl. Litman să plece de la secretariatul Secției Școlilor. Faptul că aceste două lucruri au fost puse împreună, iar cunoscute fiind pe de o parte rivalitatea dintre dnii Litman și Brucăr și faptul că d. Brucăr se bucura de

sprijinul larg al Ministrului Petrovici, arăta ca verosimil, că Brucăr ar fi autorul, cu atât mai mult că și eu aflasem din cercurile ministerului că Ministrul personal se interesează de această școală și nu cunoștean pe nimeni afară de d. Brucăr că ar fi putut trezi acest interes. Când m-am întors din lagăr am avut în repetate rânduri explicațiuni cu d. Brucăr care, evident, nega orice amestec al lui în această chestiune, dar în altă ordine de idei mi-a declarat solemn că ”Ministrul era foarte furios contra lui Littman”. Textual: ”Ministrul, care stătea jos, s-a ridicat în picioare și a strigat ”îl bag în lagăr!”, eu am stăruit și l-am rugat nu faceți una ca asta!”. Rămâne deschisă întrebarea: cine l-a înfuriat pe Ministru. Menționez totuși că într-o convorbire pe care am avut-o în aprilie 1943, cu directorul general Caliani, Dsa a căutat să mă convingă că nu Brucăr ar fi autorul moral al internării mele, ci altcineva. Eu am rămas cu bănuiala că d. Caliani caută să atenueze lucrurile, dar totuși mi-a dat motive să mă îndoiesc, dacă în adevăr d. Brucăr este vinovat de internarea mea. Am reținut din aceasta explicația din non confirmarea că Ministrul personal s-a interesat de mine, într-o vreme când era preocupat de multe chestiuni mult mai importante. Mai adaug următorul amănunt care iarăși arată pe Brucăr ca autor al internării. Am fost chemat într-o zi de către dl. inspector Țeposu, care mi-a cerut cu un ton foarte violent și sub amenințare că mi se va refuza sau retrage autorizația de funcționare, să nu mai primesc elevi de la alte școli. Discuția a avut loc în fața dlui Brucăr, care s-a arătat foarte satisfăcut de această măsură. Cu privire la demersurile pe care le-ar fi făcut dl. Brucăr pentru exmatricularea elevilor de la celelalte școli evreiești în favoarea liceului pedagogic nu pot da amănunte, deoarece deși eram cointeresat la această exmatriculare, dl. Brucăr nu mă ținea la curent cu cele ce face. Credința mea însă este că Dsa a făcut acest lucru cu atât mai mult cu cât pentru a justifica faptul că și-ar fi înscris o sumă de

bani din casa școlii, chiar Dsa a declarat că Dsale îi revine meritul de a-i fi adus. Cred că acest lucru a fost auzit și de dnii Eduard Manolescu, prof. Sigaley, Marcel Luckman.

8.VI.1945

semnătura lui

semnături Președinte și secretară

- - -

Am luat cunoștință de termenul audierii în continuare, care va fi Luni, 11 iunie, ora 18.

Semnătura, Holinger

8.6.945

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 5

al ședinței din 11 iunie 1945

Prezenți Dnii Președinte Av. A. Fruchtman, Membrii B. Zalmanovici și M. Hubert, E. Campus, delegat al Sindicatului Corpului Didactic, secretară S. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul No. 4 al Dlui Prof. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă Dl. Prof. S. Leiwandman, citat ca informator. Depoziția se depune la dosar.

Se dispune citarea Dlor Jules Saltzman și Prof. Byck pentru luni, 18 iunie 1945, ca informatori.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman

Membrii: semnăturile lor

Secretară: semnătura

Delegat al Sindicatului Corpului Didactic, semnătura

- - -

Depoziție

Astăzi, 11 iunie 1945, se prezintă în fața comisiei dl. Ștrul Leiwandman, profesor, domiciliat în str. Traian 69 bis, necăsătorit, care depune în cazul d. Dr. Brucăr următoarele, după ce depune legiuitul jurământ.

Nu cunosc acțiuni prin care d. Brucăr să fi venit în sprijinul obștei evreiești, folosind relațiile sale cu autoritățile, în cei patru ani de prigoană, decât cazul înființării liceului pedagogic. În acest caz sunt convins că după ce tratativele amicale cu directorii nu au dus la rezultatele dorite, Dsa a izbutit să obțină exmatricularea efectivă a elevilor. Socotesc că această acțiune a dlui Brucăr a fost spre binele obștei evreiești, deoarece a degrevat școlile suprapopulate, forțând trimiterea lor la o școală insuficient populată.

semnătură

11. VI. 945

Semnăturile membrilor comisiei, a președintelui și a secretarei

- - -

Subsemnatul Jules Saltzman am primit invitația de a mă prezenta în ziua de 18 iunie 1945, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura

- - -

Subsemnatul A. Byck am primit invitația de a mă prezenta în ziua de 18 iunie 1945, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca

informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 6

al ședinței din 18 iunie 1945

Prezenți Dnii Președinte Av. A. Fruchtman, Membrii B. Zalmanovici și M. Hubert, E. Campus, delegatul Sindicatului Corpului Didactic, secretară, S. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul No. 4 al Dlui Dr. I. Brucăr.

Se ia act de conținutul întâmpinării Dlui Prof. Arh. Arnet și Prof. Ing. H. Stern. Întâmpinarea se depune la dosar.

Se dispune citarea dlui Prof. Arh. Arnet și Prof. Ing. H. Stern, ca informatori, pentru vineri 22 iunie 1945.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman

Membrii: ss.

Secretară, S. Pricep

- - -

Completare de mână:

18.6.945 / Văzut

Președinte Fruchtman

Se vor cita cei semnați mai jos.

Semnătura

Dlui Președinte al Comisiei de Epurare al U. Com. Evr.

Domnule Președinte,

Subsemnații vă rugăm să binevoiți a lua în considerare acuzațiunile grave pe care avem să le aducem dlui Iosif Brucăr,

profesor și avocat, care a luptat în mod flagrant contra intereselor evreiești și a existenței corpului didactiv și a învățământului evreiesc. Punând în pericol existența fizică a profesorilor a făcut acte de delațiune, n-a dat socotelile gestiunilor avute, și a colaborat cu regimul de asuprire și distrugere antonescian.

Împreună cu alți colegi vă stăm la dispoziție pentru a vă da toate informațiunile și dovezile necesare.

Credem că e cazul să fie judecat și exclus din învățământ, socotindu-l periculos în calitatea ce o are de educator al copiilor.

Cu deosebită stimă,

Prof. arh. Em. Arnet

Director al Colegiului universitar Prof. E. Abason,

Str. Robert de Fler 16bis

Prof. Ing. H. Stern

Licențiat în matematică

Str. Alex. Săvulescu 25

- - -

Subsemnatul Arh. Em. Arnet am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 22 iunie, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura curier, 19/6/1945

- - -

Subsemnatul Prof. Ing. H. Stern am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 22 iunie a.c., orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă,

instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura curier, 19/6/1945

- - -

Subsemnatul D. Alpera am primit invitația de a mă prezenta în ziua de 22.VI, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura curier, 22/6/1945

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 7

al ședinței din 22 iunie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, Membrii: B. Zalmanovici, E. Campus, delegat al Sindicatului Corpului Didactic, secretară, S. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul No. 4 al Dlui Dr. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se ia act de comunicarea Dnei Secretară Pricep, că dl. Ing. H. Stern, citat ca informator, neputându-se prezenta pentru audiere în ședința de astăzi, a luat cunoștință de noul termen care este vineri, 29 iunie a.c.

Se prezintă Dl. Prof. Arh. Arnet care aduce la cunoștința comisiunii că are a face o depoziție mai amplă în cazul Dlui Dr. Brucăr și în consecință cere o ședință specială.

Se dispune citarea Dlor: Arh. Arnet și Prof. Ing. H. Stern, pentru miercuri 27 iunie a.c. orele 17. Dl. Arnet ia termenul în cunoștință.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman
Membrii: semnătura B. Zalmanovici
Secretară, S. Pricep
Delegat, semnătura

- - -

Subsemnatul Arh. Arnet am primit invitația de a mă prezenta în ziua 27 VI, orele 17, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Luat cunoștință, semnătura arh. Arnet

- - -

Subsemnatul Ing. Stern am primit invitația de a mă prezenta în ziua de miercuri, 27 iunie, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4
semnătura
curier, semnat în 26/6/1945

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 8
ședința din 27 iunie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, Membrii: B. Zalmanovici, M. Hubert, E. Campus, delegat al Sindicatului Corpului Didactic, secretară, S. Pricep.

Se ia în cercetare dos. Nr. 4 al Dlui Dr. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă Dl. Ing. Stern, citat ca informator. Depoziția se depune la dosar.

Se prezintă Dl. Arh. Em. Arnet, citat ca informator. Declarația prezentată, pe care o susține după ce depune legiuitul jurământ, se depune la dosar.

Se dispune citarea dlui Foglu pentru vineri, 29 iunie a.c. orele 20.

Se dispune să i se scrie Dlui Dr. Brucăr ca să se prezinte luni, 2 iulie a.c., orele 17.30, însoțit de martorii dsale. Se va depune la dosar extras din interogatoriul Dlui Prof. Brumfeld, privind pe Dr. Brucăr.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman, semnătura

Membrii: semnăturile lor

Secretară, S. Pricep, semnătura

- - -

Depoziție

Astăzi, 27 iunie 1945, se prezintă în fața comisiei dl. prof. ing. Herman Stern, în vârstă de 58 ani, domiciliat în str. Alex. Săvulescu 25, care depune în cazul dlui Dr. Brucăr următoarele, după ce depune legiuitul jurământ.

Am fost profesor la liceul Cultura, iar în timpul prigoanei și la Institutul Abason. La moartea prof. Abason ne-am întrunit toți profesorii pentru desemnarea unui director. S-a autopropus dl. Brucăr, ceea ce a fost primit cu toată răceala de întreg corpul profesor, deoarece nu corespundea postului, fiind vorba de o școală tehnică și nu era agreeat ca om, fiind socotit ca un rău coleg. Dl. Brucăr a declarat că are trecere la Petrovici și că va

reuși să mențină Colegiul. În același timp menționez că d. Brucăr ocupa postul de director la Cultura A și înființase liceul pedagogic, unde de asemenea era director. Dl. Brucăr a fost numit, peste voința majorității profesorilor, director al Colegiului de către Minister. Sub directoratul Dlui Brucăr școala a fost dezorganizată, au rămas puțini elevi, interesul principal al lui Brucăr fiind să transforme școala în liceul pedagogic. La un moment dat a fost numit director al Colegiului, spre nemulțumirea tuturor colegilor, dl. prof. Bick. Acesta n-a apucat să-și ia funcția în primire căci un contra ordin al Ministerului l-a numit director pe Brucăr, ceea ce mă face să cred că acesta din urmă a declanșat răsturnarea directorului Bick, date fiind relațiile sale cu Ministerul Ed. Naționale. De altfel, d. director Brucăr se lăuda sau amenința cu aceste relațiuni. Peste voința profesorilor Colegiului și în special a Secției Biologice, d. Brucăr a încercat să-și instaleze în local liceul său personal. Mulțumită faptului că medicii profesori au contracarat acțiunea dlui Brucăr prin închirierea localului pe numele lor, liceul pedagogic nu s-a putut instala în localul Colegiului. Imediat ce un coleg se opunea planurilor lui Brucăr, acesta amenința cu Ministerul, trecând chiar la fapte. De pildă, Profesorii Colegiului, văzând situația grea, s-au întrunit în ședință, fără directorul Brucăr, pentru a insista asupra mijloacelor necesare în vederea menținerii Colegiului. D. Brucăr, aflând despre aceasta, a reclamat la Minister că am ținut o ședință fără autorizație, ceea ce a provocat o anchetă din partea Ministerului, în urma căreia s-a retras autorizația de funcționare dlor profesor Foglu și secretari Spodheim și Stern. Știu că a fost o bătaie între Brucăr și Foglu de care Ministerul a aflat și Foglu a fost amenințat la Minister că în caz că se mai leagă de Brucăr îl așteaptă lagărul.

Știu că la Liceul Cultura, unde am funcționat sub direcția d. Brucăr, atmosfera era contra lui Brucăr, fiind socotit de colegi ca periculos, având o atitudine necolegială.

semnătura Prof. Ing. H. Stern

Dată în fața noastră, semnături

- - -

Depoziție

Astăzi, 27 iunie 1945, se prezintă în fața Comisiei a IV-a dl. prof. arhitect Emanuel Arnet, domiciliat în București, str. Robert de Flere, no. 16 bis, care depune declarația de mai jos, luându-i-se legiuitul jurământ.

Declarație

Subsemnatul Arhitect Emanuel Arnet, director al Colegiului Universitar pentru Studenții Evrei ”Prof. E. Abason”, numit în această calitate de Ministerul Culturii Naționale, după 23 august 1944, declar următoarele cu privire la acuzațiunile grave ce se aduc Dlui Profesor Iosef Brucăr, fost director al acestui Colegiu.

1). A luptat în mod sistematic pentru desființarea Colegiului Universitar Evreiesc ”Prof. E. Abason”, deși era un institut de cultură imperios necesar pentru tinerii alungați din universitățile Statului. Prin această acțiune a lovit în interesele colectivității și a urmărit pure interese personale, voind să ia localul colegiului pentru un liceu zis pedagogic, întreprindere comercială a sa.

Pentru a ajunge aici, a lucrat în etape rapide. Folosind continuu protecția ministrului hitlerist și antisemit Petrovici, sau a prietenului său, Rădulescu-Motru, s-a numit director al Colegiului, la moartea merituosului întemeietor Abason, în contra voinței întregului consiliu profesoral.

A sabotat cursurile Colegiului, profesorii și studenții găsind sălile încuiate sau fără căldură (în plină iarnă) deși pivnița

fusese lăsată de directorul decedat plină cu combustibili. În acest mod alunga pe studenți ca și pe profesori, cărora nu le-a plătit niciodată salariul.

După puțin timp a cerut ministrului antisemit - protectorul său - separarea liceului de colegiu. A făcut reclamă pentru liceu dând adresa colegiului în localul căruia își instalase o cancelarie cu profesori de liceu, tovarăși de-ai lui. Toate acestea erau făcute în contra hotărârii categorice a consiliului profesoral al Colegiului.

Profesorii de la secția de medicină, indignați de faptele și de atitudinea Dlui Iosif Brucăr, s-au separat de Colegiul propriu-zis, nevoind să funcționeze sub directoratul Dlui Brucăr. Au obținut de la proprietarii casei contract pe numele lor și l-au alungat pe dl. Brucăr. În același timp, pentru a fi totuși de ajutor Colegiului care voia să renască sub inițiativa unui grup de profesori inimoși, le-a oferit localul gratuit pentru jumătăți de zi (ei funcționând cealaltă jumătate de zi) cu condiția expresă ca Dl. Brucăr, care se făcuse odios, să nu mai intre în clădire nici ca director, nici ca profesor.

Grupul de profesori, complet desinteresați și numai animați de dorința de a folosi tinerilor studenți, aflând că Dl. Brucăr a anunțat Ministerului lichidarea Colegiului, au cerut numirea ca director a Dlui Profesor J. Bick, numire pe care au obținut-o. A fost admisă funcționarea secțiunilor: fizico-matematică, Academie Comercială, litere-filosofie și arta decorativă (cerută special de subsemnatul, Arhitect Arnet, pentru a camufla secția de Arhitectură, atât de căutată de studenți, dar desființată de Minister).

Medicii au dat și un anunț la gazete, dezmințind pe cel al Dlui Brucăr, că liceul va funcționa în localul închiriat și plătit din banii Colegiului.

Dl. Brucăr a țipat că e calomniat și că i se cauzează daune materiale personale; dar a rămas dat afară din local. Nevoind ca totuși Colegiul să rămână în ființă, spre a folosi studenților, a

cerut și obținut de la protectorul antisemit, Petrovici, revocarea numirii Dlui Prof. Bick, numindu-se din nou pe el ca director, invocând motive mincinoase, întrebuințate atât de el, cât și de Minister. După această numire, oricum a continuat să trimită diferite adrese Ministerului, prin care anunța că Colegiul nu funcționează și e în plină lichidare. În acest mod, studenții au rămas fără cursuri, în special cel de la secția de Arhitectură, Colegiul nostru fiind singurul care avea autorizația, camuflată prin funcționarea secției de Artă Decorativă.

2). N-a dat niciodată socoteală consiliului profesoral, sau altcuiva în drept, de banii ce a încasat în contul Colegiului. N-a prezentat nimănui acte justificative nici până azi, deși Colegiul era instituție publică și nu afacere comercială personală. Se bizuia totdeauna și amenința cu protecția cuzistului Petrovici.

O anchetă financiară a Ministerului e în curs. Dl. Iosef Brucăr reușește continuu să prelungească această anchetă, sub tot felul de pretexte, neprezentând actele și registrele cerute.

3). Deși colegi de-ai Dsale, profesori de liceu, precum și directorul Secției de Medicină, l-au dezmințit în mod public prin ziare, Dl. Brucăr n-a reacționat în nici un fel, cu toate că demnitatea și situația de director și de profesor îl obliga la aceasta. A amenințat numai cu darea în judecată și cu represaliile Ministerului, dar după ce a fost alungat din localul din str. Aron Florian, instalându-și liceul în altă parte, a renunțat la aceasta, pentru că cu toată protecția de care se bucura, dreptatea era, în mod prea evident, de partea celorlalți.

4). A bătut în mod rușinos pe colegul profesor Foglu, pentru că acesta i-a atras atenția asupra crimei ce face desființând o instituție necesară studenților evrei, numai pentru că n-a putut să o transforme în afacere personală. A înscenat în urmă un juriu, fără a păstra cele mai elementare forme de corectă procedură, și a ticluit un proces verbal, făcut de un

consiliu, la care n-au luat parte profesorii vechi ai colegiului și în care, deși era parte, s-a instituit președinte.

5). A refuzat să dea certificate studenților săraci evrei, care nu aveau suma necesară pretinsă în mod arbitrar de Dl. Brucăr. De altfel, nici certificatele date de el - contra plată - n-au nici o valoare la facultate.

6). O învinuire din cele mai grave: delațiunea.

A reclamat autorităților pe un coleg (pe subsemnatul, Arhitect Arnet) pentru că a convocat pe profesori la o întâlnire ”ilegală”. Pentru asemenea fapt, în timp de război, de stare de asediu, Curți Marțiale, etc., pedeapsa era cea capitală - moartea directă sau prin deportarea în Transnistria, împreună cu toată familia. Aceasta pentru orice locuitor din țară, dar mai ales și cu atât mai grav când cel denunțat era evreu, fără protecție, faptul petrecându-se în plin regim hitleristo-antonescian.

(Convocarea a fost reală, pentru a se aviza la măsurile de renaștere a Colegiului distrus de Dl. Brucăr. Profesorii au răspuns cu entuziasm).

Au urmat anchete instituite de Minister, pentru învinuiri și cu nesimțiri din cele mai grave: întruniri ilegale, acțiune pentru răsturnarea regimului, etc., etc. Numai printr-un fericit concurs de împrejurări s-au putut prelungi anchetele, până când armata roșie victorioasă s-a apropiat, salvându-ne pe toți, și până la venirea zilei luminoase de 23 august 1944.

Fără de acestea, subsemnatul cu întreaga familie (soție și copii) n-ar mai fi existat azi și n-ar mai fi putut semna această declarație.

7). Dl. Brucăr a făcut și alte acte de delațiune. A reclamat la Minister că Dl. profesor Foglu l-ar fi bătut pe el și prin protecția de care se bucura acolo a reușit să se ridice Dlui profesor Foglu autorizația de funcționare.

De asemenea, dlor secretari Stern și Spodheim li s-a ridicat autorizația de funcționare de către Minister, la reclamația

mincinoasă a Dlui Iosef Brucăr, că aceștia ar fi furat arhiva Colegiului. Realitatea este că această arhivă se află și azi la Dl. Brucăr acasă și că n-a predat-o nici până acum noii direcțiuni, numită după 23 august 1944.

8). Prin lipsa Arhivei, s-a împiedicat încheierea situației la nenumărați studenți evrei, care din această cauză nu și-au putut valorifica la facultăți frecvența la cursuri și examenele reușite.

Pentru toate aceste grave fapte, ca și pentru altele, Dl. Brucăr a fost avizat din timp de către colegi și povățuit să nu le comită. I s-a atras atenția odată în plin consiliu profesoral, de către dl. profesor Aureliu Weiss, care i-a spus răspicat referitor la delațiunile cu care amenința: ”gândește-te la ziua de mâine”.

Nu a ajutat la nimic. Geniul rău care-l conducea, continuele preocupări de a fi pe placul ministrului antisemit, dând lovituri intereselor colectivității evreiești, mânat de ambiții și interese personale, l-au făcut să continue fără încetare, pe același drum.

Dl. Brucăr Iosef răspundea invariabil: ”Sunt tare la Minister. Petrovici e protectorul meu. Nu îmi puteți face nimic. Degeaba vorbiți de doborârea lui Petrovici și Antonescu; aceasta nu se va întâmpla niciodată”.

Amintesc și faptul că imediat după ce s-a făcut auto-director, a înființat o catedră de literatură germană, unde l-a numit profesor pe fiul său. Bineînțeles, studenții au ocolit acest curs.

În afară de cele de mai sus, știu că dl. Brucăr, în calitate de director cumulard la un alt liceu evreiesc (Cultura), teroriza pe copiii evrei și îi bătea, iar când părinții veneau să reclame, erau amenințați cu represalii din partea autorităților școlare.

Pentru toate cele înșirate mai sus, cred că Dl. Brucăr Iosef trebuie judecat de un Tribunal al Poporului; cred că trebuie condamnat în mod exemplar; iar până atunci, trebuie scos din viața publică și în special trebuie să i se ia posibilitatea de a fi ”educator” al tineretului.

Citindu-i-se, dl. Arnet declară că o menține în totul și semnează. Se menționează că corecturile cu cerneală sunt făcute de Arh. Arnet.

semnătura Arh. Em. Arnet

Dată și citită în fața noastră.

Semnături: președinte, membrii, secratară, delegat sindicat

- - -

Subsemnatul Foglu am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 29 iunie 1945, ora 20 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4

semnătura Foglu

semnătura Curier, 28/6/1945

- - -

Extras din interogatoriul luat Dlui Prof. Brumfeld Herșcu Sascuteanu

Întrebarea 20: Cu cine ați lucrat în serviciu?

Cu Littman, Brucăr. Brucăr a trecut la latină un elev căzut la conferință și examinat de Dr. Blum.

Întrebarea 24: Aveți de făcut vreo declarație privitoare la alți colegi cu care ați conlucrat sau conducători sub care ați lucrat și ale căror acte sau fapte le considerați că au fost dăunătoare obștei evreiești?

Cazul Brucăr, care este o rușine în societatea omenească, deoarece își dă cuvântul de onoare în fața elevilor că nu va scoate nici un elev vechi din clasa a II-a și a scos trei. Chestia cu elevul corigent trecut de el. Chestia bacalaureatului evreiesc suspendat din cauza lui printr-o intervenție la Ministrul Petrovici.

Întrebarea 27: Recunoașteți că ați abuzat de relațiile amicale avute cu diverși demnitari, încercând să promovați interesele personale în dauna cauzei evreiești?

Nu. În cazul Brucăr am fost până la Călugăru ca să împiedic scoaterea elevilor. De asemenea, când Brucăr a numit în comisie un profesor de latină în locul meu, m-am adresat lui Călugăru, cerând dreptate (conform legilor).

p. conformitate

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman, semnătura

Secretară, S. Pricep, semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București

28 iunie 1945

Dsale Dlui Dr. I. Brucăr,

Loco

Vă rugăm să vă prezentați în ziua de luni, 2 iulie a.c., orele 17.30, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, împreună cu martorii Dvs care cunosc activitatea ce ați desfășurat în timpul funcționării Centralei Evreilor din România.

În caz de neprezentare, judecarea se va face în lipsă.

Cu stimă,

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman, semnătură

Secretară, S. Pricep, semnătură

semnat de primire, I. Brucăr, semnătura
30/VI/945

- - -

București, 28 iunie 1945

Comunitatea Evreilor din București
Sectorul I. Str. Sf. Vineri, 19
Telefon 5-7441 și 6-0771
Comisia de epurație
no. 2809

Onor.
Comisia a IV-a de Anchetă

Loco

Avem onoare a vă remite aici alăturat extras din raportul Serv. Contabilității Nr. 105 din 7.XII.943, înreg. la noi sub Nr. 8607/943, privind pe Dl. Dr. Brucăr.

Cu toată stima,
Președintele Comisiei de Epurație, L.I. Stern, semnătura
semnătura Secretar

- - -

EXTRAS
din raportul Serviciului Contabilității Nr. 105 din 7.XII.943, înreg. la noi sub Nr. 8607/943.

Ct. Dr. I. Brucăr, Lei 15.000 - debitor

Dl. Dr. Brucăr figura debitor în registrele Comunității, încă de la 11 Dec. 1940, pentru un avans ce i s-a acordat, cu Lei 18.000.

La invitațiunea ns., Dl. Dr. Brucăr ne-a declarat că ar fi restituit acest avans, ceea ce însă nu a putut dovedi. A plătit totuși după această afirmație și anume la 19 februarie 1943 o sumă de Lei 3.000, reducând debitul la Lei 15.000.

Pentru noi rezultă cu destulă claritate că Dl. Dr. Brucăr datorează realmente această sumă.

Vă rugăm a decide asupra menținerii în activul Comunității a acestui post.

Șeful Contabilității,
ss. I. Cremer

p. conformitate,
semnătura secretar

- - -

Subsemnatul D. Alpern am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri, 29 iunie, orele 17, în Str. Sf. Vineri Nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Dos. No. 4
semnătura

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă

Proces Verbal No. 9
ședința din 29 iunie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, secretară S. Pricep, E. Campus.

Se ia în cercetare dos. Nr. 4 al Dlui Dr. I. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă Dl. Manole Foglu, citat ca informator. Depoziția făcută se depune la dosar. Dl. Foglu va înainta Comisiunii un memoriu detaliat.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman, semnătură

Secretară, S. Pricep, semnătură

- - -

Depoziție

Astăzi, 29 iunie 1945, se prezintă în fața Comisiei a IV-a dl. Manole Foglu, domiciliat în București, str. Aviator Mircea Zorileanu 25 (Parcul Domeniilor), vârsta 57 ani, căsătorit, 2 copii, care după ce depune legiuitul jurământ, declară următoarele în cazul Dr. Brucăr:

După moartea lui Abason am fost chemat de Brucăr la el acasă și mi-a propus să facem o afacere briliantă, dacă pot contribui cu 100-200.000 lei, și anume să facem un liceu în localul Colegiului, ceea ce bineînțeles am refuzat, întrucât def. prof. Abason a înființat această școală care avea caracterul de Politehnică numai pentru studenții evrei care au fost excluși din universități. După moartea lui Abason, Brucăr, intervenind la Petrovici, a obținut funcția de director al Colegiului. Rețin ca foarte grav, lovind în interesele obștei evreiești, următorul fapt: copiii evrei, studenți la Colegiu, care făceau în incinta școlii munca obligatorie la statistică, în 2 serii, ceea ce a realizat Abason, Brucăr a intervenit la forurile competente și i-a scos din școală, mutându-i în barăci, la Cotroceni. Știu acest lucru chiar din gura lui, deoarece la reproșul meu ”de ce gonești copiii?” mi-a răspuns că vrea să aibe școala liberă. Ca urmare, elevii n-au mai venit la cursuri și ducându-mă cu Brucăr la băieți la Cotroceni, ca să-i chemăm să revină la școală, ne-au răspuns: ”ne-ați dat afară, nu mai revenim”. În urma acestui fapt, Dnul Brucăr a comunicat la Minister că prin nerevenirea studenților la cursuri, colegiu este, virtualmente, desființat. Și apoi a convocat profesorii ca să convenim pentru înființarea unui liceu pedagogic în acest sediu. Profesorii n-au acceptat, iar eu personal am fost cel mai aprig adversar al acestei idei, deoarece se trecea peste ideea de bază de la înființarea Colegiului și culmea că d. Brucăr ne-a pus în fața unui fapt împlinit, prezentându-ne circulări tipărite cu numele profesorilor, dând adresa Secretariatului la Colegiul nostru.

După aceasă ședință am plecat împreună cu Dnul Brucăr și a avut loc o altercație între noi, iar după aceea o bătaie. Aceasta din cauză că i-am spus că urmărește un interes personal din înființarea acestui liceu. În calitatea mea de profesor al Colegiului și curator al averii def. Abason m-am prezentat la Minister și am cerut înlocuirea dlui Brucăr, care voia să transforme Colegiul într-un liceu pentru a-și face interesele personale. Ministerul a aprobat cererea mea și numirea d. Bick ca director. I-am notificat dlui Brucăr această schimbare, care a durat numai 2 zile, deoarece s-a anulat numirea lui Bick și a revenit Brucăr. Protestând la Minister, d. Călugăru mi-a răspuns: "Ferește-te de Tg. Jiu". Știu că Brucăr a luat de la părinții elevilor donații, iar de la studenți taxe, fără ca să fi dat până acum vreo socoteală sau să fi prezentat vreun decont. După 23 august am avut greutăți cu elevii, deoarece arhiva fiind luată de Brucăr acasă, nu am putut cunoaște situația elevilor. După altercația mea cu Brucăr a urmat o inspecție la Colegiu, făcută de d. Perianu, inspector la Minister și excluderea mea din învățământ, la care m-am așteptat fiindcă știam că e tare la Minister. Voi mai depune separat un memoriu și copii după corespondența urmată cu Ministerul în legătură cu cele menționate mai sus. Important este, în esență, că școala care a fost creeată de Abason cu trudă pentru studenții evrei a fost distrusă de Brucăr, iar elevii evrei au suferit deoarece au rămas fără școală și au plecat, care pe unde a putut.

Cetindu-i-se, stăruie și semnează. Foglu.

Dată în fața noastră, Președinte, secretară, semnături

\- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

Proces Verbal No. 10

Ședința din 2 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, Membrii: B. Zalmanovici, M. Hubert, E. Campus, delegat al Sindicatului Corpului Didactic, Secretară, Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al Dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă Dl. Dr. Brucăr, căruia i se iau două suplimente de interogatorii, care se depun la dosar.

Dl. Dr. Brucăr depune lista de martori care se atașează la dosar.

Se prezintă Dnii: Antonia Focșăneanu, Ing. H. Iacob, Av. Copelman Robert, Rebeca Cohn, Henrietta Paucker, propuși ca martori de dl. Dr. Brucăr. Depozițiile făcute se depun la dosar.

Dnii: Plaiu și Areșteanu propuși ca martori de dl. dr. Brucăr vor fi audiați vineri, 6 iulie a.c.

Se dispune citarea pentru vineri 6 iulie a.c. a Dlor: Director Vardi, ca informator, A. Rechler și Prof. A. Kandel, propuși ca martori de dl. Dr. I. Brucăr.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, Av. A. Fruchtman, semnătura

Membrii: semnături

Secretară, Sh. Pricep, semnătura

- - -

Supliment de (depoziție) interogator

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă pentru a doua oară dl. Dr. Brucăr care face următorul supliment de (depoziție) interogator:

Nu a fost nici o desființare de clase paralele. În 1942/43, Ministerul a dat ordin să se exmatriculeze un număr de elevi peste numărul legal. Acest ordin s-a dat și lic. Cultura A și liceului Cultura B de unde de asemenea au fost exmatriculați elevi în baza acestui ordin. În timpul acela era președinte al Secției Școalelor d. dr. Blum, pe lângă care am insistat să se înființeze (aceste) clase paralele pentru elevii exmatriculați.

Văzând că întârzie cu înființarea acestor clase paralele, am scris Ministerului, arătându-i că prin exmatriculare bugetul liceului este în suferință. În urma acestei intervenții, Ministerul a aprobat ca atât la liceul Cultura A, liceul B și dacă nu mă înșel și la liceul Vardi să se reînscrie un număr de elevi, așa că la liceul nostru au fost reînscriși un număr de 40 elevi. Cum însă prin aceasta nu s-a rezolvat chestiunea elevilor exmatriculați, Comunitatea a fost nevoită, spre vacanța paștelui 1943, să înființeze pentru restul elevilor clasele paralele. Înainte de înființarea acestor clase paralele, d. Cantar a venit în Cancelaria liceului Cultura A spunând că în ce privește elevii care ar putea să revină la școală în urma dispoziției Ministerului, sunt la dispoziția Dsale și el îi poate face să revină la liceu. Dsa a cerut în schimbul [acestui] lucru să fie numit la liceu profesor pentru teste, ceea ce am refuzat, întrucât în 1941/42, când Dsa a avut o catedră completă de 15 ore pentru teste, nu și-a făcut datoria ca profesor. Același reproș (cu nuanțe) i l-au făcut și dnii profesor S. Calmanovici și R. Fayon, care erau de față.

semnătura I. Brucăr

Dată și citită în fața noastră.
Semnătura B. Zalmanovici
Secretară, semnătura S. Pricep

Dl. Dr. Brucăr mai declară: Cu ocazia audienței la dl. Ministru Petrovici acasă, împreună cu dnii Rechler și Kandel, când am cerut sprijinul Dsale pentru apărarea școlilor evreiești, d. Ministru Petrovici a fost foarte indignat de faptul că un profesor evreu a deconsiderat dispozițiile Ministerului și a continuat să funcționeze deși i se refuzase autorizația de funcționare. Dl. Ministru Petrovici voia din această pricină să închidă toate școlile evreiești. Dintre cei de față eu l-am rugat să nu facă acest lucru. La care mi-a răspuns că-l va trimite în lagăr pe d. Litman, pe care îl credea directorul liceului Hollinger. Am

răspuns cu toate că d. Litman mi-era dușman și urmărea îndepărtarea mea prin prietenii săi de la Centrală, îndepărtarea mea de la liceul Cultura A: ”Vă rog Dle Ministru să nu faceți nici aceasta”. După aceea, d. Petrovici a plecat la Minister. Dacă ar fi fost vorba măcar cu un cuvânt despre d. Holinger, desigur că l-aș fi apărat, căci pe atunci nu-mi era dușman, căci chiar dacă ar fi fost l-aș fi apărat așa cum l-am apărat pe d. Litman care-mi era dușman. Cred că am făcut o faptă de bun evreu și de om. Dl. Ministru era supărat pentru că refuzase printr-o adresă funcționarea liceului Holinger și acesta continua totuși să funcționeze. Dsa fusese greșit informat că director al acelui liceu insubordonat este d. Litman. N-am de unde ști pe ce cale a fost informat de acest lucru. Când a aflat, probabil de la d. Caliani, care e directorul liceului, a luat măsura împotriva d. Holinger.

semnătura I. Brucăr

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei a IV-a d. Dr. Brucăr căruia i se ia un supliment de interogator:

La Colegiul Abason am predat gratuit cursul de logică. La un moment dat profesorii Colbert, Alex. Graur, Loewenstein, Dr. Rubin și Willy Marcus au cerut să fim plătiți pentru orele de curs și au părăsit chiar cursurile. Am rămas la cursuri la secția litere-filosofie numai eu și Dna Façon, fiind apoi plătiți cu 200 sau 300 lei ora. Această plată a fost oferită și celorlalți colegi, dar aceștia au refuzat. După moartea lui Abason am condus în calitate de director, în mod gratuit, colegiul și am suportat chiar personal circa 70.000 lei din cheltuielile de întreținere. În calitatea mea de președinte al Institutului de Cultură al Templului Coral am refuzat, la îndemnul unora din membrii, să continuăm activitatea noastră la acest Institut pentru a nu da un gir moral Centralei. Cu ocazia punerii în disponibilitate a profesorilor evrei de la școlile statului, m-am adresat d. Caracostea, Ministrul Educației Naționale de atunci, cerându-i

să mă apere pe mine și pe ceilalți profesori evrei în cauză de urmările acestor măsuri. În același sens am intervenit și la d. prof. Rădulescu-Motru. Am fost trecut pe lista ostaticilor, răspunzător pentru evrei și comuniști. Persecuțiile Centralei împotriva mea au mers atât de departe încât la un moment dat, în august 1943, a luat măsura de a se retrage fiilor mei carnetele de scutire de muncă, fapt asupra căruia mai târziu au revenit, în urma protestelor ce am făcut.

semnătura I. Brucăr

Dat în fața noastră.
Semnătura B. Zalmanovici
Secretară, semnătura S. Pricep

- - -

Depoziție de martor

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă înaintea noastră Domnișoara Antonia Focșăneanu, domiciliată în București, Maria Roseti 15, care după ce jură, depune următoarele în cazul d. Brucăr:

Nu știu nimic în ceea ce privește condițiile și împrejurările speciale în care a fost format liceul pedagogic, pentru că n-am fost decât o simplă angajată a acestui liceu.

Citindu-i-se, stăruie și semnează.

semnătura Antonia Focșăneanu

Dat în fața noastră.
Semnături B. Zalmanovici și E. Campus
Secretară, semnătura S. Pricep

- - -

Depoziție de martor

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei a IV-a d. inginer Herman Iacob, pensionar, domiciliat în București, str.

Mântuleasa 16, căsătorit, depune jurământul și spune următoarele cu privire la cazul Dr. Brucăr:

(Nu știu nimic). Știu din auzite că liceul pedagogic a fost fondat pentru a face față suprapopulației de elevi, care încă din anul 1942 îngreuna bunul mers al liceului Cultura 2. Așa mi-a declarat d. Brucăr atunci când ocazional l-am întrebat dacă întemeierea liceului nu aduce prejudicii Comunității. În chestiunea Colegiului Abason și în alte probleme în legătură cu activitatea dl. Dr. Brucăr nu cunosc date precise. Știu numai că Dsa era în bune relații cu ministrul Petrovici.

Citindu-i-se, stăruie și semnează.

semnătura ing. H. Iacob

Dat în fața noastră.

Semnături B. Zalmanovici și E. Campus

Secretară, semnătura S. Pricep

- - -

Depoziție de martor

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei a IV-a d. Copelman Robert, avocat, domiciliat în str. Sofia 13, 29 ani, căsătorit, care jură și depune următoarele în cazul d. Brucăr:

Nu cunosc și nici nu pot bănui activitatea d. Dr. Brucăr în legătură cu desființarea claselor paralele, chestiunea desființării liceului Holinger și a internării directorului Holinger, relațiile și comportarea d. Dr. Brucăr la Colegiul Abason după moartea acestuia, nici problema cine a provocat inspecțiile cu cubajul. Atât timp cât a fost directorul de studii al liceului Cultura a avut o atitudine înțelegătoare față de toate problemele care i le-am supus în calitatea mea de profesor. A creat pentru profesorii tineri un seminar pedagogic, care a fost serios organizat și ne-a folosit foarte mult. Nu l-am auzit niciodată amenințând că va uza de prietenia cu Petrovici.

Semnătura R. Copelman
Dată și citită în fața noastră.
semnături
Secretară, S. Pricep, semnătura

- - -

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei a IV-a dra Rebeca Cohn, profesoară, domiciliată în Aleea Mântuleasa 9, care jură și depune următoarele în cazul Dr. Brucăr:

Nu cunosc și deci nu pot lămuri atitudinea Dr. Brucăr în chestia desființării claselor paralele, nici în chestia liceului Holinger, nici în chestiunea Colegiului Abason. Ceea ce pot spune este faptul că mie mi se pare o faptă bună pedagogică înființarea unui liceu de către d. Dr. Brucăr, întrucât s-au putut decongestiona clasele suprapopulate (de la liceul Cultura 2) de la licee. Nu știu în special de la ce licee veneau copiii. Adaug faptul că deși erau elevi cu taxe mici, totuși directorul Brucăr ne-a plătit salarii bune și anticipat pe vacanță până în septembrie, deși taxele nu s-au încasat integral. Gestiunea a fost controlată de o comisie de profesori și găsită în regulă, însă nu cred că d. dr. Brucăr să fi dat din buzunar. Am cunoscut mai îndeaproape activitatea d. Brucăr numai în anul când am funcționat la liceul din Principatele Unite.

Semnătura R. Cohen
Dată și citită în fața noastră.
semnături
Secretară, S. Pricep, semnătura

- - -

Astăzi, 2 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei a IV-a dra Henrietta Pauker, profesoară, dom. în str. Vergului 4, care jură și depune următoarele în cazul dr. Brucker:

Nu cunosc și nu pot lămuri atitudinea dlui dr. Brucker în chestia desființării claselor paralele, nici chestiunea colegiului Abason, nici dacă a folosit prietenia fostului ministru Petrovici în interese personale, nici în chestiunea liceului Holinger. După eliberarea prof. Holinger din lagăr și la înființarea liceului pedagogic, l-am văzut pe prof. Holinger în bune relații cu dr. Brucăr. La începutul anului erau elevi puțini. Mai târziu (înainte de Crăciun) au apărut o serie de elevi, de cca 4-5 pe fiecare clasă. Metoda cu care au fost aduși n-o cunosc. Din auzite știu că ar fi provenit din elevii supranumerari. Dr. Brucăr a spus în cancelarie că între cei veniți sunt și gratuiți și că nu se opune la primirea gratuiților, întrucât intenția lui este de a face din acest liceu o școală de aplicație. Nu cunosc deloc chestiunea cu inspecțiile pentru cubaj la liceele de băieți.

În timp ce eram directoare la școala Instrucțiunea (1940-1943) am primit inspecții administrative care se interesau și de cubaj. Nu cunosc activitatea dlui dr. Brucăr în școala evreiască în afară de aceea de director la liceul pedagogic unde a întreținut o foarte plăcută atmosferă colegială. Liceul a mers foarte bine din punct de vedere pedagogic, era multă seriozitate din partea tuturora, se întreținea un nivel ridicat. La sfârșitul anului dr. Brucăr ne-a dat deplină libertate de a hotărî în ce privește situația elevilor, insistând pentru severitate și seriozitate.

Stăruie și semnează.

Henrietta Pauker, profesoară

Dată și citită în fața noastră, semnături

\- - -

Subsemnatul Prof. A. Kandel am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri 6 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă,

instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura A. Kandel
Dos. Nr. 4
primită la 4/7/945

- - -

Subsemnatul I. Vardi am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri 6 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura I. Vardi
Dos. Nr. 4
primită la 4/7/945

- - -

Subsemnatul A. Rechler am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri 6 iulie orele 17.30 în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura A. Rechler
Dos. Nr. 4
semnătura curier, 4/7/945

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă
Proces Verbal No. 11
Sedința din 6 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte M. Hubert, membrii: B. Zalmanovici și E. Campus. Secretară Dna S. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al Dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă dl. Dr. Brucăr, care depune în fața comisiei o declarație - completare - și o cerere prin care solicită copie după răspunsurile date la primul interogatoriu.

Se prezintă dnii Ing. Filip Plaiu și Prof. Mauriciu Kandel, propuși martori de dl. Dr. Brucăr. Depozițiile făcute se depun la dosar.

Se dispune citarea dlor Spodheim și Tipchis, propuși ca martori de dl. dr. Brucăr, pentru luni 9 iulie a.c.

Se dispune ca dl. director Vardi să fie citat din nou pentru luni 9 iulie a.c.

Se ia act de conținutul adresei dlui dr. Brucăr prin care propune o serie de întrebări, care urmează să se pună martorilor propuși de dsa.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă, M. Hubert, semnătura

Semnături membrii și secretară

- - -

Declarație completare

Luând la cunoștință de punctele de acuzare ce mi s-au citit în ședința din 2 iulie a.c., am onoare să adaug la cele deja declarate următoarele:

1. La acuzarea că am cumulat funcția de director al liceului Cultura cu aceea a liceului particular pedagogic:

Am fost în același timp director și la ”Clasele speciale de pregătire teoretică și practică prof. Ernest Abason”. Nimeni nu mi-a atras atenția că aceasta este o imposibilitate morală. Din contră, am socotit că dau dovadă de destoinicie, dacă pot să conduc trei școli dintr-o dată. De altfel, după câteva luni de la înființarea liceului particular pedagogic am cerut în anul școlar 1943/44 concediu de la liceul Cultura A. Țin să observ că și Dl. Prof. Kandel a cumulat și domnia sa funcțiunea de director la liceul Cultura B cu aceea de coproprietar al liceului part. din str. Dionisie. Nimeni nu i-a spus nimic. Când a fost numit director,

dar era deja coproprietar al liceului din Str. Dionisie. Cum am putut în consecință să mă gândesc că aș greși dacă sunt director la Cultura A și la liceul pedagogic? Încă odată, nimeni nu mi-a atras atenția că unii ar putea să vadă cu ochi răi acest cumul. De altfel, colegii mei ar fi putut să-mi arate aceasta, în două rânduri: prima oară când împreună cu dnii Faion, Bernstein, D. Rosenkranz, Littman, Hollinger, Robert Cantar și alții am încheiat convenția de a înființa acest liceu, convenție prin care îmi păstram direcțiunea; a doua oară când am înființat liceul împreună numai cu dl. Hollinger. Aș fi cerut deci bucuros cu câteva luni mai devreme concediul, pe care l-am cerut cu câteva luni mai târziu. Socotesc totuși că acest fapt este neînsemnat, chiar dacă poate fi socotit ca o greșeală față de scopul pe care l-am urmărit înființând liceul pedagogic. Din declarațiile mele anterioare cred că s-a putut desprinde că am urmărit să înființez un seminar pedagogic evreiesc, pentru pregătirea profesională a profesorilor evrei. Celelalte chestiuni conexe cu înființarea liceului pedagogic cred că au fost limpezite atât prin cele declarate anterior, cât și prin depozițiile martorilor audiați.

2. La acuzarea că am folosit prietenia dlui I. Petrovici, în interes personal:

Am arătat contrariul în cele 23 puncte și celelalte chestiuni expuse de mine cu prilejul primului interogatoriu.

3. La acuzarea că am avut o atitudine indiferentă, deși s-a recurs la oficiile mele, lăsând ca în anul școlar 1942-1943 circa 100 de elevi să fie exmatriculați, propunând, sub amenințare, subdirectorului claselor paralele să aducă elevii la liceul Cultura A:

Câte afirmații, atâtea calomnii. Ele nu au nici scuza cinică de a fi măcar inteligente. Căci este de la sine înțeles că, dacă am lăsat ca 100 de elevi să plece de la școlile evreiești, nu mai aveam de ce să mă interesez și să propun ”sub amenințare” ca elevii să fie readuși la școală. Dacă acest din urmă caz ar fi

exact, atunci n-aș mai fi fost, cum se spune, în prima parte a acuzației, indiferent. Adevărul este altul. El este cel arătat de mine în suplimentul de interogatoriu, din ziua de 2 iulie a.c. De altfel, voi dovedi cele relatate acolo atât cu acte, cât și cu interogatoriul martorilor pe care i-am propus. Să se noteze și faptul că dl. Cantar, care a mințit afirmând că l-aș fi amenințat, a primit totuși mai târziu să fie asociat cu mine la liceul pedagogic. Este posibil ca dsa să fi voit a se asocia cu mine dacă este adevărat că l-am amenințat? Pentru orice om, care nu este un caracter abject, aceasta ar fi fost imposibil.

4. La acuzarea că am provocat inspecții pentru cubaj, pentru a putea trimite elevi la liceul pedagogic:

Am arătat că Ministerul Educației proceda în acest fel în fiecare an școlar. Așa a procedat și în anul școlar 1942-1943, când liceul pedagogic nici nu a existat. De ce nu s-a tras încheierea că și în acest an a fost cineva care să fi avut un interes ca peste 100 de elevi să fie exmatriculați? De ce nu s-a conchis că dnii Littman și Hollinger, proprietarii liceului Spinoza, au provocat această măsură? Fiindcă măsura era o normă de care se conduce Ministerul, la începutul fiecărui an școlar. De această normă s-a ghidat onor. Ministerul Educației și în anul școlar 1943-1944 când a ființat liceul pedagogic, exmatriculând un număr de elevi atât de la liceele de băieți, cât și de la liceele de fete. În consecință, nu am putut să provoc inspecții pentru cubaj la liceele evreiești, în scopul arătat în acest punct de acuzare. Această argumentare urmează să fie completată și cu cele relatate în interogatoriul meu anterior.

5). La acuzarea că am avut o atitudine negativă la fondarea liceului Hollinger (liceul Spinoza):

Cine afirmă, trebuie să și dovedească. Altfel afirmațiile sale sunt calomnii. Am protestat împotriva lor și cu alt prilej când mahalaua evreiască, lipsită de discernământ, a tras încheierea că subsemnatul aș fi provocat trimiterea dlui Hollinger în lagăr.

Am protestat față de dnii Lascăr Saraga și Ury Benador, care s-au făcut ecoul acestor calomnii. De altfel, cred că dl. Hollinger știe cine i-a pus bețe în roate ca să nu i se dea autorizația de funcționare. Să nu fie același domn care mi-a făcut și mie toate mizeriile ca să nu pot înființa liceul pedagogic. În această privință ar putea da oarecare informații dnii I. Grudea și Faion. Pun însă întrebarea: aș fi putut eu să mă prezint dlui ministru Petrovici și să-i cer să trimită pe un coleg în lagăr? Sub ce lumină i-aș fi apărut dacă i-aș fi cerut aceasta și ce ar fi putut să creadă în acest caz despre caracterul meu? Consecința n-ar fi fost pierderea imediată a prieteniei sale? Cine mă cunoaște poate să se gândească o clipă măcar că aș fi capabil de o atare infamie? Pun însă altă întrebare: Dacă subsemnatul aș fi avut cea mai mică vină în pedepsirea dlui Hollinger, d-sa s-ar fi asociat mai târziu cu mine? Pentru orice om care nu este un caracter abject aceasta ar fi fost imposibil.

Socotesc că dl. Hollinger și-a atras pedeapsa fiindcă ascultând sfatul domnilor Littman și Dr. Erwin Goldstein (Pater Erwin), care stăruiau la Minister pentru obținerea autorizației de funcționare, a continuat să funcționeze cu liceul său după ce ministerul îi refuzase autorizația.

Adaug acum la declarația mea din 2 iulie a.c. că dl. Petrovici a putut să știe că dnii Littman și Hollinger sunt proprietarii liceului Spinoza fiindcă aflase de acest lucru întregul minister și mai ales dnii Caliani și Călugăru. Aceștia sau unul dintr-înșii i-au comunicat dlui Petrovici cine sunt proprietarii liceului. Așa că dsa, când a voit să pedepsească pe acei care nu i-au respectat adresa prin care refuzase autorizația de funcționare a liceului, s-a gândit mai întâi la dl. Littman (pe care eu îl apărasem la dl. Ministru acasă, cum v-am arătat în declarația mea în 2 iulie a.c.).

Cred că dl. ministru Petrovici a reținut mai ușor [numele] dlui Littman fiindcă l-a cunoscut și din altă împrejurare. De

atunci când a fost în delegație cu dl. I. Grubea și alții pentru a-i cere, în urma procesului nenorocit cu elevii evrei, să nu închidă școlile evreiești și să nu trimită pe profesorii evrei în Transnistria. Delegația aceasta a fost probabil alcătuită de către Centrala evreilor și de către dnii Littman și Pater Erwin. N-am știut nimic despre această delegație, căci aș fi protestat dacă aș fi știut de ea și aș fi văzut că nu fac parte dintr-însa. Aș fi voit să apăr școlile evreiești și pe profesorii evrei, cu atât mai mult cu cât era în joc și soarta mea. Același răspuns i l-am dat de curând și dlui Gabriel Schaefer care, greșit informat, îmi reproșa indiferența în această chestiune. Cu acest prilej țin să arăt că atât din proprie inițiativă, cât și de ori câte ori am fost solicitat să apăr pe evrei, i-am apărat. Așa între altele îmi amintesc că în anul 1924 sau 1926, Dl. M. Sărățeanu m-a rugat să intervin pe lângă dl. prof. C. Rădulescu-Motru, care pe atunci era președintele consiliului permanent, să nu se închidă liceul evreiesc din Chișinău, unde se găsise un așa zis nucleu comunist. Grație intervenției mele, liceul nu a fost închis și nici profesorii nu au avut de suferit.

6). La acuzarea că l-am denunțat la mnister pe dl. Arnet:

D-sa minte. Din contră, D-sa a căutat să mă micșoreze în ochii dlui Caliani afirmând că în calitatea mea de director al claselor speciale aș fi luat taxe mari pentru certificatele elevilor. Ceea ce nu corespunde într-un nimic adevărului. Cum am arătat cu prilejul interogatoriului anterior, am cheltuit, din buzunarul meu, pentru nevoile acestei școli suma de cca Lei 72.000. Lucrurile stau astfel: ca profesor de desen la clasele speciale Prof. Abason, Dl. Arnet a avut o atitudine ostilă față de subsemnatul, căutând să se răzbune pe mine fiindcă fiul său, elev la liceul Cultura A, unde eram director, fusese trimis în conferința școlii spre a i se aplica pedeapsa îndepărtării din școală conf. art. 17 din regulamentul învățământului secundar. Dl. Arnet insultase în mod violent și trivial pe dl. prof. Leiwandman (care aplicase o

ușoară corecțiune fiului său), pe subsemnatul și întregul corp profesoral. Procesul verbal de îndepărtare a elevului din liceul Cultura A se află în arhiva școlii.

În ceea ce privește ”denunțul”, acesta este o petiție pe care am înaintat-o ministerului, prin care arătam că dl. Arnet, fără să fi avut o calitate, a convocat pe profesorii școlii spre a mă îndepărta de la direcțiunea claselor speciale; că am fost lovit de către dl. Manole Foglu (cum se constată și din certificatul eliberat de institutul medico-legal) după conferința școlară care discutase ființarea liceului pedagogic în str. Aron Florian, unde funcționau și clasele speciale și că dispăruse arhiva școlii. Am cerut onor. ministerului să facă ancheta numai în privința acestui ultim fapt, întrucât, cum spuneam chiar în petiție, celelalte fapte, pe care nu am voit să le aduc la cunoștința ministerului, sunt fapte insolite și rușinoase pentru niște profesori. Voi depune odată cu memoriul o copie după această petiție. Dar de când simpla petiție prin care se cere anchetarea dispariției unor acte de importanță poate să constituie un denunț? Este de reținut că deși onor. ministerul, cercetând faptele, i-a retras autorizația dlui Foglu pentru faptul grav de a mă fi lovit și l-a suspendat pe dl. Spodheim din funcția de secretar, am arătat ministerului că dsa este necesar școlii în vederea lichidării ei și am cerut să fie iertat de pedeapsă. Onor. Ministerul a revenit asupra suspendării dlui Spodheim.

Este cazul să închei că amestecându-mă în treburile școlilor evreiești am fost nefericit inspirat. Nu mi-am dat seamă că școala evreiească este un mediu pestilențiat în care orice om, oricât de delicat ar fi, nu poate să nu sufere jignirile și umilirile de care n-am fost crutat nici eu. Închipuiți-vă un cal de curse înhămat la o cutiugă cu gunoi.

semnătura I. Brucăr

6/VII/945

\- - -

D-sale Dlui Președinte al Comisiunii a IV-a de anchetă

Domnule Președinte,

Am onoare a vă ruga și spune următoarele:

1. Să binevoiți a dispune să mi se arate, ca să pot citi, textul punctelor de acuzații ce mi se aduc. A fost necesar la audierea din 2 iulie a.c. să insist să mi se spună pentru ce anume sunt chemat înaintea Dvs, pentru ca să mi se citească apoi în fraze ciuntite punctele de acuzație. Am nevoie să cunosc cu preciziune acest text pentru a putea să scriu memoriul pe care urmează să-l depun onor. comisiunii de anchetă.

2. În graba pe care onor. comisiune a manifestat-o de a audia martorii aduși de subsemnatul, Dvs nici nu ați mai voit să luați în prealabil interogatoriul meu, spre a răspunde noilor puncte de acuzație aflate de mine chiar în aceeași zi. În urma insistențelor mele de a răspunde totuși acestor acuzații, am dat un răspuns incomplet în privința atitudinii mele negative, cum spuneți, în fondarea liceului Spinoza și n-am lămurit nimic în privința ”denunțului” domnului Arnet. Această situațiune îmi impune să vă prezint separat completările necesare.

3. Era cu atât mai util să vă dau lămuririle la care mă refer cu cât ele urmăreau să vă facă convingerea cu privire la seriozitatea acuzațiilor ce mi se aduc. De asemeni, ele erau necesare pentru a le corobora cu declarațiile martorilor propuși de mine. Martorii pe care i-ați pus să jure v-ar fi spus dacă lămuririle mele corespund sau nu adevărului. În consecință, vă rog să binevoiți a vedea dacă este cazul să reveniți asupra audierilor făcute și să le completați cu întrebările pe care îmi permiteți să le notez separat. În orice caz, întrucât ați dispus ca să nu fiu prezent la audierea martorilor mei, vă rog să binevoiți a supraveghea ca în afară de întrebările pe care onor. comisiunea de anchetă voiește să le pună martorilor, să pună și întrebările care mă interesează, în apărarea mea. Dvs n-aveți de unde ști ce

anume fapte sunt cunoscute de fiecare martor în parte, așa că audierea lor în sensul indicațiunilor pe care îmi permit să vi le prezint apare, în ochii mei cel puțin, ca absolut necesară.

4. De felul cum decurg lucrurile cu anchetarea mea am impresia că s-au luat drept bune o serie de afirmații calomnioase, afirmații pe care subsemnatul trebuie să le înlătur, luptând să fac dovada lor negativă, când mult mai simplu ar fi fost să se urmeze procedura normală de a obliga pe acela care afirmă ceva să facă și dovada aserțiunilor sale. Iar dacă vreuna din aceste aserțiuni ar fi dovedită, atunci socotesc că este locul să-mi spuneți: iată ce dovadă aduce dl. X în susținerea acuzațiilor sale, ce ai de replicat dumneata? Dacă în consecință există într-adevăr astfel de piese în dosarul cauzei, atunci vă rog să binevoiți a mi le arăta, sau să-mi pomeniți de ele, pentru ca apărarea mea să fie cât mai completă și să nu mă pomenesc, după depunerea memoriului, că unele chestiuni au rămas neelucidate.

5. În vederea acestei elucidări, am petiționat să mi se dea o copie după răspunsul la interogatoriul ce mi s-a luat în ziua de 28 mai a.c. Am precizat acolo, în 23 de puncte dacă nu mă înșel, în funcție de întrebările ce mi s-au adus, că în timpul celor 4 ani de prigoană am avut o atitudine demnă ca evreu și ca om cu răspundere morală față de generația prezentă și cele viitoare. Se poate ca în această atitudine să fi contrazis pe unii sau să fi bruscat pe alții. Niciodată însă n-am fost călăuzit în actele mele de altceva decât de acea "bunăvoință" despre care stăruie marii comentatori ai faptelor umane, atunci când voiesc să le învăluie în nimbul acțiunilor etice adevărate. Vă rog să nu vă surprindă că apărându-mă îmi permit să fac în privința faptelor mele astfel de apropieri. Dacă nu ar fi fost această anchetă n-aș fi relevat nimic din activitatea mea, aș fi lăsat cu modestie ca s-o judece viitorimea, așa cum cu aceeași modestie las ca aceeași viitorime să judece activitatea mea cărturărească. Dar, cum arătam, am răspuns prin 23 de puncte la întrebările Dvs și nu

pot să-mi amintesc de ele, fie și în altă ordine decât aceea în care le-am expus, deoarece întrebările nu sunt ale mele. Memoria își are și ea legile ei, legi pe care, pentru triumful adevărului și apărarea pe care trebuie s-o înlesnim unui om, nu este locul să le nesocotim. Vreau să cred că dvs judecați după forme mai puțin rigide decât un judecător de instrucție și că analogiile au în conștiina dvs o valoare de aproximație. În consecință, vă rog să binevoiți a reveni asupra rezoluției dvs și să aprobați să mi se dea sau să pot lua copia cerută.

6. Vă rog să credeți, Domnule Președinte, că insist asupra acelora de mai sus animat numai de dorința de a pune sfârșit unei chestiuni cu care sunt hantisat de atâtea luni, numai fiindcă am avut nefericita inspirație de a rămâne profesor al unei școli și de a face umbră unor analfabeți sau semi-docți care otrăvesc atmosfera ei, transformând cancelaria școlii într-un viespar de intrigi, invective și calomnii.

Sunt convins, Domnule Președinte, că nu veți trece cu vederea peste cele ce am onoare să vă solicit și vă salut.

Cu toată stima,

semnătura I. Brucăr

6/VII/945

adăugat de mână, în partea de jos a scrisorii:

1) S-au comunicat în linii generale acuzațiile ce reies din dosar. Nu există un rechizitoriu formal care să se comunice, cu atât mai mult cu cât suntem în fază de anchetă.

2) S-a luat interogator și supliment și Dl. Dr. Brucăr a declarat că va depune un memoriu.

3) Martorii au fost întrebați de comisie ceea ce știu asupra tuturor punctelor de acuzație ce reies din dosar și deci nu este necesară readucerea lor.

4) Nu se comunică piese de la dosar, instrucția fiind secretă.

5) Asupra acestui punct comisia s-a pronunțat respingând cererea.

semnături, B. Zalmanovici, E. Campus și S. Pricep

10 iulie 1945

- - -

1. Rog ca dnii Kandel și ing. Rechler să fie audiați în legătură cu audiența pe care am avut-o toți trei la d. I. Petrovici acasă.

a) prima întrebare, în legătură cu apărarea și ca directori, față de asupririle Centralei.

b) a doua, în legătură cu apărarea pe care am luat-o școlilor evreiești și dlui Littman (cazul Lic. Spinoza, înființat de dnii Hollinger și Littman în anul școlar 1942-1943).

2. Rog ca d. Plaiu să fie interogat:

a) în legătură cu persecuțiile centralei.

b) în legătură cu înființarea claselor paralele și exmatricularea elevilor în anul școlar 1942-1943.

c) în legătură cu calitatea dlui Cantar și pretenția sa de a reveni la școală, aducând elevii hoinari sau pe care îi pregătea în particular.

d) în legătură cu exmatricularea din 1943-1944, când a luat ființă liceul pedagogic.

e) dacă știe că în 1942-1943 i-am propus dlui Littman să rămânem amândoi directori la liceu. Dacă știe că a refuzat, dacă știe că am fost motivat să merg la d. Petrovici să mă apere, că am fost sfătuit să procedez astfel de dnii Faion și Calmanovici.

f) după care criterii s-a făcut exmatricularea în 1943-1944 și dacă au fost îndemnați să se înscrie la lic. pedagogic.

g) dacă știe că în 1942-1943 am solicitat Ministerul educației ca un număr dintre elevii exmatriculați să fie reprimiți în școală și dacă am făcut aceasta din proprie inițiativă.

h) de ce a fost îndepărtat elevul Arnet din școală.

i) dacă d. Arnet a insultat întregul corp profesoral.

j) să spună dacă la scoaterea elevului Arnet am avut o atitudine mai mult decât binevoitoare față de părintele său.

3. Rog ca dlui Heșteanu să i se pună aceleași întrebări ca și dlui Plaiu, cu adăugarea:

a) dacă prin înscrierea elevilor exmatriculați la liceul pedagogic, lic. Cultura A a fost avantajat, întrucât n-a mai restituit jumătate din taxele școlare încasate.

semnătura I. Brucăr

6/VII/945

- - -

Astăzi, 6 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV d. Mauriciu Kandel, profesor, domiciliat în str. Basarabiei 43, 48 ani, căsătorit, propus ca martor de d. Brucăr, care, după ce depune legiuitul jurământ, declară următoarele cu privire la cazul d. Brucăr:

Am fost împreună cu dnii Dr. Brucăr și A. Rechler în audiență la fostul Ministru Petrovici. Această audiență a fost provocată de Ministrul Petrovici pentru a cunoaște pe noii directori numiți, audiență de care am luat cunoștință prin comunicarea d. Rechler. Cu acest prilej am supus fostului Ministru punctul nostru de vedere exprimat prin directorul Brucăr, ca în școala evreiască să se aplice cu strictețe legea, cerând totodată sprijinul Ministrului în acest scop (Menționez întrucât Centrala și d. Caliani nu respectau legea). Dl. Ministru Caliani nu respecta legea. Dl. ministru s-a interesat cine reprezintă Centrala la Secția Școlilor și aflând de la d. Brucăr că (această) persoana este profesorul Littman, socotit de noi ca un om care luptă pentru interesele școlii personale, adică liceul Spinoza și deci împotriva intereselor celorlalte (școli) licee ale obștei, Ministrul Petrovici a zis (dacă există cineva) îl voi trimite în lagăr pe Littman. Credința mea este că această amenințare a făcut-o Ministrul Petrovici pentru apărarea prietenului său

Brucăr. La auzul acestor amenințări, d. Brucăr s-a ridicat și a spus: Asta să nu o faceți! Aceleași cuvinte i-a spus și d. Rechler. Am auzit că inspecțiile pentru cubaj și ordinele de exmatriculare ar fi fost provocate și de d. Brucăr. Acest zvon se bazează pe faptul că măsura de mai sus i-a profitat liceului lui Brucăr din Principatele Unite. Directorul Vardi mi-a comunicat că a trebuit să-i dea elevi lui Brucăr la același liceu. După câte îmi amintesc eliminări pentru cubaj s-au făcut numai în anul școlar 1943/44.

Cetindu-i-se, stăruie și semnează.

semnătura

6.VII.945

Dată și citită în fața noastră.

semnături

- - -

Astăzi, 6 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV d. Filip Plaiu, inginer, domiciliat în București, str. Lizei 3, căsătorit, care citat fiind ca martor de d. Brucăr, depune următoarele, după ce i se ia legiuitul jurământ:

L-am cunoscut pe d. Dr. Brucăr în calitatea mea de secretar al liceului. În chestiunea claselor paralele știu că d. Brucăr a executat ordinul Ministerului, dar a făcut și două intervenții scrise cerând majorarea numărului elevilor pe clase. Normele de exmatriculare au fost: elevi mai slabi la învățătură, elevi mai noi înscriși în școală. Nu știu de o atitudine bruscă față de elevi sau părinți, cu această ocazie. Știu că d. Brucăr a avut neplăceri cu Centrala și că la un moment dat a fost vorba să i se ia direcția și să se anuleze carnetele de scutire ale fiilor săi. Nu știu nimic în legătură cu pretenția dlui Cantar de a reveni la școală, aducând elevii înapoi. În anul 1943/44 exmatricularea s-a făcut ca și în ceilalți ani, iar dacă există o deosebire cantitativă ea se explică prin faptul că la câteva clase (IV, V, VI, VII) am avut înscriși

foarte mulți elevi. Nu știu că s-ar fi făcut presiuni pentru ca acești elevi exmatriculați să se îndrepte spre liceul pedagogic. Nu știu ca d. Brucăr ar fi fost îndemnat să se ducă la Petrovici, de către dnii Faion și Calmanovici. Știu însă că d. Littman refuza mereu codirectoratul cu d. Brucăr. Elevul Arnet a fost eliminat în urma hotărârii conferinței școlare, ca o sancțiune pentru atitudinea părintelui său. Am auzit de la profesori că d. Arnet ar fi insultat corpul profesoral. Știu că elevul Arnet fusese înscris la liceu cu taxă minimală, de către d. Brucăr.

Cetindu-i-se, stăruie și semnează.
semnătura

Dată în fața noastră.
semnături

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia IV Anchetă

București, 8 iulie 1945

Dsale Domnului Director Vardi

Loco

Vă rugăm pentru a doua oară să vă prezentați în ziua de luni, 9 iulie c., orele 17.30, în str. Sf. Vineri 19, în fața comisiei a IV-a anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București, în calitate de informator.

Vă atragem atențiunea că neprezentarea Dv. este socotită de către Comisie ca o desolidarizare și carență în îndeplinirea datoriei față de obște.

Cu toată stima,
Președintele Comisiei IV Anchetă,
M. Hubert, semnătura
Secretară, Sh. Pricep, semnătura

- - -

Subsemnatul Tipchis am primit invitația de a mă prezenta în ziua de luni, 9.7., ora 17.30, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

- - -

Subsemnatul Spodheim am primit invitația de a mă prezenta în ziua de luni, 9 iulie, ora 5 1/2 d.a., ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Ds. 4

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă

Proces verbal No. 12
Ședința din 9 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte M. Hubert, membrii: B. Zalmanovici și E. Campus. Secretară, Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se ia act de conținutul memoriului depus de dl. Foglu, care se atașează la dosar.

Se prezintă dl. Prof. Vardi, citat ca informator. Depoziția se depune la dosar.

Se dispune citarea dlor Prof. Mendel, Sigali, Walenstein și Hugo Nädler, propuși ca martori de Dl. Dr. Brucăr.

Se dispune citarea ca informator a dlui subdirector H. Abramovici.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă
M. Hubert, semnătura

Membrii, semnături

Secretară, Sh. Pricep, semnătură

- - -

Memoriu

Subsemnatul Manole Foglu, expert contabil, fost profesor de contabilitate la școala înființată de defunctul profesor Ernest Abason, în urma excluderii acestuia de la Școala Politehnică de către vechiul regim, voi completa declarația dată în fața comisiei de cercetări cu prezentul memoriu, privitor la acțiunea nefastă a Dlui. I. Brucăr.

Dl. Brucăr, fără consimțământul profesorilor care formau corpul didactic al școlii, cu concursul unei mătuși creștine a defunctului profesor, căreia i-a asigurat oarecare interese materiale, a obținut la cererea acestei mătuși (dna Ionescu) din partea Ministerului numirea sa ca Director al școlii.

Cum s-a instalat, primul său gând a fost de a trage cât mai multe foloase personale și în consecință a luat o serie de măsuri care deși au dăunat studenților evrei, totuși acest lucru nu conta pentru dânsul, întrucât interesul personal primează.

Gândul urmărit de Brucăr era înființarea unui liceu în locul în care funcționa școala creată de Abason special pentru studenții evrei dați afară de la Politehnică de fostul regim.

Când s-a introdus munca obligatorie pentru evrei, Profesorul Abason, cu prestigiul de care se bucura, a obținut din partea autorităților ca studenții școlii sale să presteze munca la Direcțiunea Statisticii, iar această muncă s-o facă chiar în clădirea școlii, aceasta numai în interesul studenților și anume: în primul rând, studenții fiind în școală nu era asupriți, întrucât Abason supraveghea toată activitatea și în al doilea rând, o parte din studenții care munceau după amiază își vedeau de cursuri. Astfel toți studenții erau foarte mulțumiți prin faptul că delegații Statisticii nu puteau să facă ce voiau,

Profesorul Abason fiind în permanență de veghe, de altfel unul din ei era un fost elev al său.

La venirea lui Brucăr ca director, primul său gând a fost mutarea din clădirea școlii a studenților care prestau munca, deoarece avea nevoie de local pentru liceu. La cererea sa, școala este evacuată și studenții mutați în barăci la Cotroceni. Inutil a fost protestul studenților care își dădeau seama ce regim îi așteaptă acolo fără protecția nimănui. Într-adevăr, pedepsele au început să curgă fără milă pentru lucruri de nimic, care în clădirea școlii treceau neobservate.

Consecința acestui fapt a fost că studenții au început a veni mai rar la cursuri și școala înființată cu atâta trudă de defunctul Profesor a început să se destrame.

Am fost personal cu Brucăr la barăci la Cotroceni și dânsul a stăruit ca studenții să vină la cursuri întrucât chiria trebuia plătită, astfel nu se ducea la dânșii. Totuși, studenții au refuzat motivând purtarea fără milă a lui Brucăr prin evacuarea acestora din casa lor, respectiv școala.

Brucăr, văzând că școala a fost golită, cere Ministrului pe acea vreme, Petrovici, autorizația înființării unui liceu pedagogic în chiar localul școlii, ceea ce a și obținut, întrucât era foarte agreat de Petrovici și obținea de la acesta orice.

Profesorii secției de medicină, sesizați de mine, Dl. arch. Arnet, etc, că în contra voinței corpului didactic a obținut înființarea și funcționarea liceului în localul școlii Abason și cum chiria era neplătită, se duc la proprietar și achită toată chiria, rămânând astfel secția medicală chiriașa întregului imobil. Brucăr a făcut secției medicale fel de fel de mizerii, dar nu i-a servit la nimic.

Dl. Dr. Daniel și Dl. Avocat Aureliu Weiss din Str. Gh. Cantacuzino pot da comisiei de cercetări detalii foarte prețioase.

Secția medicală, în frunte cu Dl. Dr. Daniel, rămânând singura chiriașă, am intervenit pe lângă dl. dr. Daniel să ne

permită a ține cursuri cu studenții, ceea ce această secțiune a admis, fără absolut nici o participare de cheltuieli din partea noastră, cu condiția expresă ”fără Brucăr”, textual cuvintele Dlui Dr. Daniel.

În calitate de curator judiciar al succesiunii defunctului Profesor Abason, numit de Triv. Ilfov, secția VII c.c., am făcut o cerere Ministerului, solicitând autorizația funcționării școlii pe anul școlar 1943/1944 și numirea în același timp a dlui profesor J. Byck ca director al acestei școli. Ministerul, cu adresa Nr. 155397 din 7 august 1943, aprobă cele solicitate.

I-am comunicat în scris lui Brucăr toate aceste fapte.

Brucăr, care avea mare trecere la Petrovici, intervine de urgență și Ministerul revine asupra numirii Dlui Profesor Byck ca Director, făcându-ne cunoscut că Brucăr a fost numit înainte de Dl. Ministru Petrovici, ceea ce era un neadevăr ordinar.

Am făcut un memoriu Ministerului, pe bază de texte precise, de legi ale Ministerului Educației Naționale, consultând pe dl. avocat Aureliu Weiss, care preda cursuri de drept la școala noastră, arătând interesele succesiunii, pentru ca să primesc răspunsul categoric că dacă mai stărui în această chestiune, iau drumul Tg. Jiului.

Brucăr și-a înființat un liceu în alt local. Arhiva școlii noastre a luat-o cu el. Autorizația, deși nu se servea de ea, nu ne permitea să ținem cursurile. Școala s-a desființat. Brucăr a încasat bani de la elevi, din ofrande, din certificate eliberate elevilor, nedând nimănui socoteala financiară a școlii nici până astăzi.

Sper că comisia de cercetări va scutura cum trebuie această fiară, să se trezească, ca să-și dea seama că au trecut timpurile când sub Petrovici și-a făcut toate mendrele cu noi, evreii, și mai ales cu nenorociții de studenți evrei, dați afară din școlile Statului și dați afară dintr-o școală evreiască de unul care pretinde a fi educator al tineretului nostru.

semnătura Foglu

- - -

Depoziție de informator

Astăzi, 9 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV d. Isaia Vardi, profesor, în vârstă de 37 ani, necăsătorit, domiciliat în str. Negustori 19, citat ca informator, care depune în cazul dlui Dr. Brucăr următoarele, după ce depune legiuitul jurământ:

În 1942, complexul de cca. 25 clase din str. Romulus, Sf. Ion Nou și Anton Pann a fost scindat în liceul comercial și gimnaziul teoretic no. 1 și liceul teoretic no. 2. Director la liceul teoretic no. 2 a rămas numai d. Brucăr, deoarece fostul codirector S. M. Littman fusese îndepărtat, în urma procesului copiilor acuzați de comunism. Liceul teoretic no. 2 avea deci circa 12 clase. Dl. Brucăr mi-a declarat textual că ”dorește să aibe o școală mică, pe măsura lui”. Deoarece d. Brucăr a refuzat să mențină pe copiii din clasele paralele ale liceului său, d. Blum, noul șef al secției școlilor și subsemnatul am solicitat pe d. director Kandel să creeze clasele paralele pe lângă liceul teoretic no. 3 și pe dnii Cantar și Iscovici să formeze un nou liceu din aceste clase. Sl. Kandel a refuzat la început, mai târziu însă a acceptat creându-le o gestiune deosebită. Dl. Cantar a fost propus ca subdirector și a acceptat acest post și prof. Iscovici a acceptat direcția oferită cu condiția asigurării localului, bugetului și mobilierului. Dl. Brucăr nu a motivat refuzul de înscriere a elevilor și în răstimpul de câteva zile, până când Secția școlilor a decis înscrierea în mod provizoriu a elevilor rămași fără școală în str. Amara, părinții și elevii erau neliniștiți și au intervenit pe lângă Secția școlilor. Se zvonea că criteriul întrebuințat la selecționarea elevilor era situația materială a părinților. În 1943/44, când liceul pedagogic abia înființat ducea o mare lipsă de elevi, ne-am trezit la școală cu 2 grave probleme, putând duce la periclitarea existenței școlii: 1. Desființarea gimnaziului teoretic care funcționase pe baza unei

vechi autorizații pe lângă liceul nostru comercial; 2. Exmatricularea elevilor pe motivul lipsei de cubaj. Pun în legătură aceste două grave probleme cu activitatea dlui dr. Brucăr, înființarea liceului pedagogic și intervențiile Dsale la Minister, precum și cu activitatea în același sens a altor persoane cointeresate. Bazez aceste afirmații pe impresii personale rezultate din convorbirile avute în acea vreme cu dnii director Caliani și Inspector general Perianu, fiind de față și d. Brucăr. În ce privește celelalte persoane, voi depune memoriile emanate de la fosta Secție a școlilor din Centrală. De altfel, d. Brucăr mi-a declarat mai târziu, în curtea școlii Cultura din str. Remus 15, că în chestiunea gimnaziului teoretic și a exmatriculării, Dsa nu e principalul vinovat. M-am mirat de asemenea că pentru liceul nostru s-a făcut de către d. Grubea, fostul secretar al secției școlilor, cerere de autorizarea funcționării școlilor noastre, deși am atras de nenumărate ori atențiunea să nu se ceară autorizarea de funcționare a școlii deoarece o aveam. De altfel, într-o anumită împrejurare, dl. Brucăr mi-a declarat că d. Grubea era cointeresat la liceul Dsale. Menționez că ordinele în legătură cu exmatricularea veneau foarte rapid, cu curier special, cu lipsuri formale și am fost informat pe atunci că aceste ordine erau luate personal de d. Brucăr și înmânate curierilor respectivi spre urgentarea executării. În privința felului în care au fost recrutați elevii liceului pedagogic, amintesc următoarele: 1. s-au trimis acasă elevilor școlii noastre prospectele noului liceu pedagogic și chiar părinții elevilor s-au prezentat la mine cu aceste prospecte, arătând că totuși nu vor părăsi școala. 2. Am fost sesizat că Mircea Brucăr se plimbă și oferă prospecte elevilor școlii. Citez cazul elevului cu o situație materială foarte bună, îndemnându-i să părăsească școala noastră și să se înscrie la liceul pedagogic.

Cetindu-i-se, stăruie și semnează.

semnătura
Dată și citită în fața noastră.
semnături

Dna Rechler mi-a comunicat, cu ocazia demersurilor ce le făcea pentru anularea ordinelor de exmatriculare, că a aflat din casa Ministrului Petrovici că d. Brucăr se plânge mereu acolo că-l persecută evreii și nu-l lasă să-și creeze o posibilitate de existență mai bună. L-am auzit pe dl. Brucăr declarând că poate să facă, prin relațiunile personale, orice intervenție la Ministrul Petrovici.
semnături

- - -

Subsemnatul Prof. Sigali am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Vineri 13 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri Nr. 19 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.
semnătura
Dos. Nr. 4
11/7 semnătura curier

- - -

Subsemnatul H. Abramovici am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Vineri 13 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri Nr. 19 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.
semnătura
Dos. Nr. 4
10/7 semnătura curier

- - -

Subsemnatul Walenstein am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Vineri 13 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri Nr. 19 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

11/7 semnătura curier

- - -

Subsemnatul Prof. A. Mendel am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Vineri 13 iulie orele 17.30 în Str. Sf. Vineri Nr. 19 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

10/7 semnătura curier

- - -

Subsemnatul Prof. Hugo Nädler am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Vineri 13 iulie 1945 orele 17.30 în Str. Sf. Vineri Nr. 19 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

11/7 semnătura curier

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces verbal No. 13

Ședința din 13 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte M. Hubert, membrii: B. Zalmanovici și E. Campus. Secretară, Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se dispune citarea dlui Max Haimsohn, pentru luni 16 iulie a.c. orele 17 și a dnei Tipa Isac pentru luni 23 iulie orele 17.30, propuși ca martori de către Dl. Dr. Brucăr.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

M. Hubert, semnătura

Membrii, semnături

Secretară, Sh. Pricep, semnătură

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

16 iulie 1945

Dlui Haimsohn Max

str. Crișana 24

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta în ziua de luni 16 iulie, orele 17, în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

M. Hubert

Secretară

Sh. Pricep

scris de mână, în partea de jos a citației:

Casa aceasta a fost bombardată. Dl. Haimsohn s-a mutat.

semnat, curier

- - -

Subsemnatul Haimsohn Max am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Luni 16 iulie, orele 17, în Str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

nesemnată

Dos. Nr. 4

- - -

Subsemnatul H. Abramovici am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Luni 16 iulie, ora 17.30 ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Proces verbal No. 14

Ședința din 16 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, membrii: B. Zalmanovici și E. Campus. Secretară, Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă Dnii: Marcel Sigali, Bențin Walenstein și Edy Aresteanu, propuși ca martori de către dl. dr. Brucăr. Depozițiile făcute se depun la dosar.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

Av. A. Fruchtman, semnătura

Membrii, semnături

Secretară, Sh. Pricep, semnătură

- - -

Astăzi, 16 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei d. Eddi Areșteanu, secretar de liceu, în vârstă de 31 ani, necăsătorit, domiciliat în București, str. Luterană 21, care depunând jurământul legiuit declară următoarele în cazul d. Dr. Brucăr, care l-a propus ca martor:

La liceul de sub direcția d. Brucăr, după scindare, din 800 elevi înscriși au mai rămas 450 înscriși, restul au rămas afară. Nu știu împrejurările în care s-a luat această hotărâre și nu cunosc nici atitudinea d. dr. Brucăr în această chestiune. Știu că au existat neînțelegeri între Dr. Brucăr și eforia școlii de sub președinția d. Leventer și care nu a fost numită cu asentimentul dlui Brucăr. Neînțelegerea provenea din cauza eforiei care nu aducea fonduri școlii și voiau să se amestece în chestiuni de studii și anume: Nestoianu și d. Leventer. Eforia a reclamat Centralei, nu s-au putut aplana aceste conflicte și d. Capon a anchetat, dar fără rezultat. Îmi amintesc că la sfârșitul anului școlar 1942/43, prin luna mai, am primit un telefon la școală că a doua zi să punem la dispoziție scriptele pentru verificarea gestiunii. Dl. Brucăr mi-a spus că această verificare este o înscenare împotriva Dsale. A doua zi s-a prezentat d. Capon cu 2 inspectori financiari de la Centrală pentru această verificare, care în mod obișnuit se făcea de către cenzorul Centralei și cel al Comunității. Verificarea însă nu a avut loc deoarece s-a prezentat un domn inspector financiar de la Ministerul Ed. Naționale care a spus că e trimis de d. Ministru Petrovici să asiste la această verificare. Dl. Brucăr a cerut insistent și în repetate rânduri schimbarea eforiei, ceea ce însă Centrala nu a făcut. Nu știu nimic în legătură cu activitatea d. Cantar și pretenția sa de a reveni la școală, nici că a fost subdirector al claselor paralele, nici că ar fi fost plecat de la școală.

În fiece an știu că s-au făcut inspecții în legătură cu cubajul, fără să se fi ajuns la exmatriculare.

În anul 1943/44, localul nu permitea, după socoteala cubajului, nu se puteau primi decât 12-15 elevi într-o clasă. Nu știu de existența unui ordin care să explice exmatricularea elevilor prin demersurile d. Brucăr decât cu ocazia înființării liceului pedagogic. Au fost exmatriculați elevii, în ordinea următoare: elevii nou înscriși, cei înscriși târziu, și cei cu taxe mici. Nu știu ca elevii exmatriculați să fi fost îndemnați să se înscrie la liceul pedagogic. Știu că i s-a propus d. Litman, de către d. Brucăr, să primească din nou codirectoratul, ceea ce a refuzat. Nu știu ca d. Brucăr să fi fost îndemnat să meargă la d. Petrovici ca să-l apere, nici de d. Faion, Calmanovici sau alte persoane. Știu că pentru acoperirea bugetului școlii, d. Brucăr a cerut la Minister să se aprobe un plus de 5 elevi de clasă. Nu știu nimic în legătură cu îndepărtarea elevului Arnet din școală, nici că d. Arnet ar fi insultat corpul profesoral, deoarece aceste chestiuni s-au întâmplat în ședința eforiei, la care eu nu participam. Știu că d. Brucăr îl stima pe d. Arnet și i-a cerut să-și aducă copilul la școală și să intre în eforie. Știu că elevii primiți la liceul pedagogic au plătit numai diferențele de taxe pe anul respectiv.

Semnături

- - -

Astăzi, 16 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei IV d. Wallenstein Bențin, profesor, în vârstă de 34 ani, căsătorit, domiciliat în str. Blănari 12, propus ca martor de către d. dr. Brucăr, care depunând legiuitul jurământ, declară următoarele:

Despre desființarea claselor paralele nu știu nimic, nici despre felul în care a fost înființat liceul pedagogic nu știu nimic precis. Circula însă un zvon persistent că d. Brucăr ar fi provocat inspecții în legătură cu cubajul pentru a obține în acest

chip elevi la liceul dsale. Mai târziu, împreună cu dnii Schaapp, Jäger și Klang ne-am deplasat la d. Brucăr arătându-i existența acestui zvon și cerând să intervină pe lângă d. Ministru Petrovici, alături de noi, pentru oprirea ordinului de exmatriculare. Dl. Brucăr a refuzat cererea noastră deși l-am prevenit că dacă nu ne dă satisfacție vom fi nevoiți să părăsim în bloc, ca semn de protest, liceul pedagogic la care funcționasem timp de câteva luni. Ceea ce am și făcut imediat după aceea, în februarie. Menționez că d. Brucăr a promis că nu va mai înscrie nici un elev provenit de la liceul no. 3, tocmai pentru a dovedi, spunea dânsul, că nu este interesat în exmatricularea elevilor. Numărul cel mare de elevi exmatriculați îi venea însă nu de la liceul no. 3, ci de la celelalte licee. Despre celelalte chestiuni nu știu nimic.

semnături

\- - -

Astăzi, 16 iulie 1945, se prezintă înaintea Comisiei IV d. Marcel Sigalli, profesor, vârsta de 42 ani, căsătorit, domiciliat în str. Eug. Stătescu 7, care depunând legiuitul jurământ, declară cele ce urmează în cazul d. dr. Brucăr, care l-a propus ca martor:

După scindarea liceului teoretic de cel comercial, am trecut la liceul comercial de sub direcția d. Vardi, astfel că nu știu nimic în legătură cu desființarea claselor paralele. Am funcționat în 1943 la liceul pedagogic pentru orele de drept, fiind solicitat să predau această materie. Spun cu toată sinceritatea că a fost o atmosferă foarte colegială și plăcută, cu nivel ridicat la acest liceu. După Crăciunul anului 1943, numărul elevilor la liceul pedagogic a crescut surprinzător de la 90 la 170. Circula zvonul că acest număr de elevi se datora demersurilor lui Brucăr. Ca urmare a acestui zvon, demonstrativ, au demisionat de la liceul pedagogic dnii profesori Wallenstein, Klang, Schaapp și Jäger. Din proprie

inițiativă, dr. Brucăr ne-a arătat, profesorilor rămași, că zvonul mahalalei în legătură cu exmatricularea nu este întemeiat deoarece nu el a determinat aceste exmatriculări. El a făcut liceul pentru a-și realiza un ideal pedagogic. Arăt că d. Brucăr nu ne-a comunicat motivul plecării profesorilor citați mai sus și anume refuzul său de a merge cu ei la Minister pentru a opri exmatricularea, lucru ce-l aflu acum pentru prima oară. Despre suspendarea bacalaureatului nu știu nimic. Știu însă că Brucăr a acceptat să ceară pentru Centrală o sesiune de bacalaureat, cu condiția ca el s-o prezideze.

Dată și citită în fața noastră.

semnături

- - -

Subsemnatul Isac Tipa am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Luni 23 iulie, ora 17, 1/2, în Str. Sf. Vineri nr 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de Anchetă

Subsemnatul prof. E. Bernstein am primit invitația de a mă prezenta în ziua de Luni 23 iulie, orele 17.30, în Str. Sf. Vineri nr 19, ca informator în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a IV-a de Anchetă

Proces verbal No. 15
Ședința din 23 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte Av. A. Fruchtman, M. Hubert, membru, Sh. Pricep, Secretară.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Se prezintă dl. prof. Emil Bernstein, care face o declarație. Declarația se depune la dosar.

Se dispune citarea ca informator a dlui Valentin Goldfarb, casierul Lic. Cultura Nr. 2, pentru vineri, 27 iulie a.c.

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă
Av. A. Fruchtman, semnătură
Membrii, semnături
Secretară, Sh. Pricep, semnătura

- - -

Astăzi, 23 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV dl. Emil Bernstein, profesor, în vârstă de 36 ani, necăsătorit, domiciliat în str. Octavian 9, citat ca informator, care după ce depune legiuitul jurământ, depune următoarele în cazul dlui Dr. Brucăr:

În vara anului 1943, subsemnatul, împreună cu alți colegi, am fost solicitat de d. Brucăr să facem un liceu în urma unei autorizații pe care o obținuse de la Ministrul Petrovici, de atunci, și anume liceul care a purtat mai târziu denumirea de liceul pedagogic. Dl. dr. Brucăr ne-a propus ca printr-o dispoziție a Ministerului, pe care se făcea forte s-o obțină, să sustragem un număr de elevi de la școlile Comunității pentru liceul pedagogic, ceea ce noi am refuzat. Acesta a fost unul din motivele retragerii noastre de la acel liceu. Mai târziu, d. Dr. Brucăr și-a pus în aplicare acest sistem de recrutare de elevi,

deoarece în anul școlar 1943/944, la început, au început inspecțiile care trebuiau să constate, întrucât liceul no. 2 al Comunității, la care d. Brucăr era de asemenea director, îndeplinirea condițiilor de cubaj cerute printr-o recentă dispoziție a Ministerului. În felul acesta mulți dintre elevii înscriși la liceul Cultura no. 2 au fost trimiși de către ambii directori de atunci ai liceului direct la liceul pedagogic. Părinții unor elevi, care chiar frecventaseră cursurile anului școlar precedent în același liceu și care elevi nu mai erau primiți la liceul no. 2 și erau îndrumați la liceul particular Brucăr, protestau contra acestui sistem. Pretextul era acela că nu mai sunt locuri, deși eu îmi amintesc că locuri existau și cred că interesul dlui Brucăr era ca să-și populeze școala sa particulară. În urma protestelor făcute de mine și alți colegi, mai târziu s-au făcut din nou înscrieri. Și elevii exmatriculați mai târziu în urma inspecțiilor Ministerului au fost trimiși aceluiași liceu pedagogic de către directorii liceului Cultura 2. Profitând de faptul că dr. Brucăr era directorul liceului Cultura, i-a fost ușor să preseze pentru trimiterea elevilor săi la liceul pedagogic. Dl. Brucăr a încercat să obțină elevi și de la celelalte licee, însă s-a lovit de rezistența directorilor respectivi. În anul școlar 1942/43 ajutorul de secretar d. Valentin Goldfarb mi-a comunicat că în școală se petrece și următoarea neregulă: se prezintă elevi la examenele particulare care nu sunt trecuți pe la profesorii respectivi ai materiilor claselor respective, ci sunt ascultați doar de directorul școlii sau de director cu alți profesori care nu sunt îndrituiți în sesiunea aceea să examineze la clasele la care se prezintă acei candidați. Am cerut dovezi și mi-a prezentat foile matricole care aveau fiecare numele elevlor cu toate notele materiilor clasei la care ei s-ar fi prezentat, purtând însă numai semnătura directorului Brucăr, ceea ce contravenea regulamentului, care cere ca pentru fiecare obiect examinat să existe câte o foaie matricolă semnată de profesorul examinator.

Am făcut fotocopii după foile matricole pe care le-am păstrat și le prezint astăzi Comisiei, în număr de 5.

semnături

- - -

Subsemnatul Valentin Goldfarb am primit invitația de a mă prezenta în ziua de vineri 27 iulie orele 17.30 în str. Sf. Vineri nr. 19, ca informator, în fața Comisiei a IV-a de Anchetă, instituită în vederea epurației la Comunitatea Evreilor din București.

semnătura

Dos. Nr. 4

24/7, semnătura curier

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

Proces verbal Nr. 16

Ședința din 27 iulie a.c. [1945]

Prezenți Dnii: Președinte M. Hubert, membrii: B. Zalmanovici, Secretară: Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Procedura este îndeplinită.

Comisiunea dispune atașarea la dosar a copiilor și foto-copiilor în număr de 20 depuse de dl. arh. Arnet.

Se prezintă dl. Dr. Brucăr care depune un memoriu, însoțit de 21 anexe. Se dispune atașarea acestui memoriu la dosar.

Se ia act de declarația dlui F. Aderca, prezentată de dl. dr. Brucăr. Declarația de depune la dosar.

Se prezintă dl. Prof. Arthur Mendel, propus ca martor de către dl. Dr. Brucăr. Declarația se depune la dosar.

Se prezintă dl. H. Abramovici, citat ca informator. Declarația făcută se depune la dosar.

Se hotărăște ca în ședința de luni, 30 iulie a.c., comisiunea să delibereze asupra hotărârii ce are a lua în cazul dlui Dr. Brucăr.

Secretară,

Sh. Pricep

Președintele Comisiei a IV-a de Anchetă,

M. Hubert

- - -

[25 iulie 1945]

Memoriu

În anul 1945, luna iulie, fiind chemat înaintea Comisiunii a IV-a de anchetă a Comunității Evreilor din București, pentru a răspunde de faptele mele în timpul activității Centralei Evreilor, am onoare a expune cele ce urmează:

1. Am refuzat atât la constituirea primei echipe a Centralei Evreilor, cât și ulterior când s-au ivit vacanțe la Secția Școalelor, de a fi șeful acestei secțiuni (martori, dnii. H. St. Streitmann, av. Hugo Cappon și dr. Dorian).

2. Am refuzat și m-am eschivat de a colabora la *Gazeta Evreilor* ori de câte ori mi s-a propus această colaborare (martori, av. L. Halberthal).

3. Am refuzat, în calitate de președinte al Institutului de Cultură al Templului Coral, de a redeschide lucrările acestui Institut în timpul funcționării Centralei Evreilor, pentru a nu da astfel un gir moral Centralei (martori, dnii M.S. Zentler, Jacob, Gropper, F. Aderca și Al. Luca-Axelrad).

4. Din pricina acestei atitudini, dr. Gingold a început să mă persecute, urmând să mă scoată din direcția liceului Cultura A Nr. 2 și dând ordin ca orice referire în legătură fie cu activitatea mea de director, fie cu activitatea mea de profesor și om de litere, să nu apară în *Gazeta Evreiască*. D. A. Luca-Axelrad mi-a

comunicat că deși s-a referit la lucrările mele în studiile sale despre filosoful Spinoza și gânditorul A. Spaier, pasagiile respective i-au fost tăiate de către d. Masoff, fostul prim redactor al *Gazetei*. Lucrările mele au mers atât de departe încât se dăduse și ordinul ca mica cuvântare a mea, ținută în numele ”Claselor Speciale de pregătire teoretică și practică” la înmormântarea prof. Abason, să nu apară în *Gazetă*. Dealtminteri, discursul fusese și o șarjă la adresa Centralei, care îl umilise de multe ori pe prof. Abason, trimițându-i inspectori neisprăviți ca să-l șicaneze. Dar nici subsemnatul nu trimisesem cuvântarea la *Gazeta Evreiască* nevoind s-o cinstesc publicând-o acolo. Am aflat mai târziu de la dl. avocat Bacalu că dr. Nandor Gingold dăduse ordinul să nu mi se publice cuvântarea.

5. Cred că persecuția Centralei Evreilor împotriva mea a culminat când a alcătuit listele de ostateci pentru evrei și comuniști. Am făcut parte din primul lot de ostateci, împreună cu dr. W. Fildermann, dr. Al. Șafran și alții, apoi din al doilea lot împreună cu dnii Aristide Blank, H. St. Streitmann, avocat Froimescu și alții (Anexa Nr. 1).

Cu toate că după toate principiile de drept și cele umane, culpa cuiva nu poate fi decât personală, am scris declarațiile de răspundere cu conștiința pe care am avut-o întotdeauna că viața și munca mea sunt în slujba celor mulți.

Deși ostatec pentru evrei și comuniști, am angajat la liceul Cultura A pe următorii comuniști: d. Ghimelbrand, pedagog și Gulianu, om de serviciu, iar la liceul pedagogic pe dnii prof. Wallenstein, Jaeger și Rebeca Cohn și pe pedagogii: I. Glaser și Leon Balter. La Clasele Speciale, pe dna Isak Țipa, în urma recomandării dlui dr. Dorian.

Pe d. Balter îl mai angajasem ca arhivar în vara anului 1940, când fusesem numit secretarul general al Federațiilor și Uniunilor de Comunități Evreiești. Urmărit de poliția din Bacău, d. Balter a căpătat adăpost la sediul Uniunii.

6. Poate că punctul culminant al persecuțiilor Centralei împotrivă-mi este altul.

Urmărind să mă scoată din direcția Liceului Cultura A, urmărire ce era alimentată și de sugestiile pe care dr. Gingold le primea atât de la S.M. Littman, directorul administrativ al liceului, cât și de la prietenii acestuia, dnii Fundoianu și Masoff, urmărind să pedepsească orice inițiativă în folosul evreilor, care n-ar fi avut în prealabil consimțământul său (consimțământ care nu era dat niciodată, fiindcă dr. Gingold nu avea misiunea de a-i ocroti pe evrei, ci de a-i năpăstui și înlătura), dr. Nandor Gingold văzând că grație intervenției dlui I. Petrovici, fostul ministrul al Educației Naționale, nu mă poate scoate din direcție, a făcut raport împotriva mea la împuternicitul guvernului pentru chestiunile evreiești, Radu Lecca.

Nu cunosc textul acestui raport care, din corespondență, se vede că poartă Nr. 17342 din 6 august 1943. Din rezoluția pusă însă de către împuternicitul Radu Lecca, rezoluție ce mi-a fost comunicată de către dr. Gingold cu adresa Nr. 18645 din 19 august 1943 (Anexa Nr. 2), se vede că am fost desărcinat din funcția de director și că copiilor mei li s-au anulat carnetele de scutire de muncă.

Această scutire o obținusem de la d. general Gheorghieș, grație intervenției defunctului profesor și fost ministru, Mircea Djuvara. D. dr. Fildermann fusese și d-sa întâmplător de față la recomandarea pe care prof. Mircea Djuvara a făcut-o dlui general Gheorghieș, în privința copiilor mei trimiși la muncă cu detașamentul exterior ce lucra la tunelul din Bușteni.

Este drept că desărcinarea mea din direcția liceului Cultura A n-a ținut mult, iar anularea carnetelor a fost anulată și ea, pe ziua de 14 august 1943.

În ceea ce privește direcția, am fost tot timpul apărat de d. I. Petrovici. Iar în ceea ce privește carnetele, cred că revenirea asupra desărcinării mele a atras după sine și revenirea în

privința anulării carnetelor. Totuși, a avut aici un rol și d. inginer Marcel Cappon, șeful Secției Școalelor. Voind să-i complacă dlui Gingold, șeful secției școalelor a stăruit din răsputeri să mă scoată din direcție, oferindu-mi un post de inspector general școlar. Am refuzat. Aceasta l-a înverșunat și cred că dsa a făcut raportul la care se referă dr. Gingold, în adresa cu Nr. 18645/943 amintită mai sus. Cum însă apărea și pentru mintea dlui ing. Cappon că este o monstruozitate să lovești în copiii cuiva, fiindcă loviturile directe împotriva sa ricoșează, a făcut și dsa intervențiile necesare pentru ca dr. Gingold să revină asupra anulării carnetelor.

7. În tot acest timp, o singură rază de lumină din partea Centralei, scrisoarea pe care d. L. Halberthal mi-a trimis-o în februarie 1943, felicitându-mă pentru faptul că toată presa românească menționase numele meu, nume ce fusese relevat în ședința Academiei Române cu prilejul depunerii în manuscris la Academia Română a comentariului meu la *Lecțiile de Logică* ale dlui prof. C. Rădulescu-Motru. Relevarea unui evreu, în timpul prigoanei, era într-adevăr un succes și d. Lazăr Halberthal a ținut să menționeze acest lucru.

De altfel, cred că dsa a fost singurul om de la Centrala Evreilor mai grijuliu de interesele și viața evreiască. Deduc aceasta și din împrejurarea că în sept. 1943, când urma să înceapă cursurile Liceului pedagogic, dsa m-a sfătuit să ofer un număr de burse elevilor săraci al Comunității. Am urmat numaidecât sfatul dsale și am oferit Comunității un număr de 40 locuri (Anexa Nr. 3). Afirm că la nici unul din liceele Comunității n-a fost vreodată un număr atât de mare de elevi bursieri, într-un an școlar.

Din anume calcule, pe care le socotesc meschine, Centrala Evreilor n-a dat urmare sugestiei dlui Halberthal. Se temea probabil de vreo subvenție la care moralmente cel puțin ar fi fost obligată, de vreme ce mi-ar fi trimis un număr atât de

însemnat de evrei bursieri. Este locul să adaug că, probabil din aceleași calcule meschine și altele, Centrala Evreilor nu mi-a trimis la cursuri nici pe învățătorii și profesorii fără seminar pedagogic, pentru care înființasem în afară de Liceul pedagogic (școala de aplicație), Secția de pedagogie teoretică.

8. Dacă succesul la care se referea d. Halberthal era mai mult personal și se răsfrângea din punctul de vedere moral și asupra populației evreiești, atunci pot să cred că succesul pe care l-am avut împreună cu alți câțiva mari cărturari evrei cu prilejul discuției într-un consiliu de miniștri chemat să rezolve, în anul 1943, chestiunea grea asupra căreia nemții stăruiau, ca evreii din București să fie trimiși în Transnistria sau să fie izolați în ghetouri, a fost o adevărată binefacere. Numai opoziția pe care dnul I. Petrovici a făcut-o acestei idei, pomenind în consiliul de miniștri de rolul cărturarilor evrei în promovarea culturii românești, amintind de rolul pe care l-au avut I.A. Cadrea, H. Sanielevici și I. Brucăr, a contribuit ca chestiunea să fe amânată, iar amânarea, dată fiind probabil și o schimbare imediată a momentului politic în favoarea evreilor, a însemnat, pentru toți evreii, salvarea.

Despre cele întâmplate în Consiliul de Miniștri mi-a povestit d. dr. Daniel (din Str. Sf. Ștefan). Ele mi-au fost confirmate apoi de către d. I. Petrovici, pe care l-am văzut câteva zile mai târziu, spre a-i mulțumi atât personal, cât și în numele polulației și intelectualității evreiești.

Este potrivit cred să pomenesc aici cuvintele pe care drul I. Niemirover mi le spusese odată, cu prilejul unei conferințe pe care o ținusem alături de profesorii universitari români, la Fundația Universitară Carol I, anume că ”am arătat Românilor că Evreii au în țara românească și alte valori decât valori de bursă”.

9. Sunt aici fapte pe care nu le-aș fi relevat poate niciodată. Am căutat întotdeauna să mă desăvârșesc și să cresc în ochii contemporanilor mei prin activitatea mea cărturărească,

neglijând să mă laud cu acțiunile mele bune și evitând să bat toba despre mine. Sunt însă momente în viața unui om când modestia nu-și mai are locul și când evitarea unei greșeli pe care opinia publică fals informată, intenționat, ar putea să o săvârșească - îți impune să ieși din modestia și discreția cu care ai înconjurat întotdeauna persoana ta și să vorbești deschis tuturor: Iată, acestea sunt faptele mele, voi ce ați făcut în schimb?

Chemarea mea înaintea comisiunii de anchetă, care nu cercetează activitatea mea din timpul funcționării Centralei Evreilor, îmi impune astfel să amintesc acum și de următorul fapt: În toamna anului 1941, m-am pus la dispoziția dlui dr. W. Fildermann, care a căutat cu orice preț să împiedice rușinea pe care guvernul Antonescu voise să ne-o facă, obligându-ne să purtăm semnul distinctiv al stelei galbene. Aflând de prietenia mea cărturărească cu d. Istrare Micescu, dr. Fildermann m-a rugat să-i mijlocesc o întâlnire cu d. Micescu, cu care dsa rupsese de mai multă vreme relațiile. Întâlnirea era absolut necesară în vederea intervenției pe care fostul decan al baroului de Ilfov ar fi putut să o facă pe lângă fostul vice-președinte al consiliului de miniștri, Mihail Antonescu, nepotul său, de a determina guvernul Antonescu să renunțe la stigmatizarea pe care o proiecta.

Convorbirea a avut loc la d. Istrate Micescu acasă. Nu știu dacă datorită intervenției drului Fildermann am scăpat de rușinea ce ni se pregătea. Știu însă că n-am pregetat nici o clipă, în măsura puterilor mele, să vin în ajutorul evreilor asupriți.

10. Tot așa, grație relațiilor mele personale cu d. Ovidiu Măcelaru, fost subdirector general al Siguranței Statului, cu al cărui frate, Richard Măcelaru, fusesem coleg de clasă, la liceul Mihai Viteazul din București, am stăruit cu tot riscul, pe vremea legionarilor, atât personal, cât și împreună cu d. dr. Fildermann, pe care îl recomandasem dlui Măcelaru, ca mulți dintre cei închiși sau trimiși în lagăre să fie eliberați (martori

dnii A. Șafran, dr. Fildermann și Leon Balter). Atunci, am stăruit și pentru eliberarea dlui Micu S. Zentler, care fusese închis de legionari.

11. Aceste fapte îmi amintesc de o altă intervenție mai veche, din anul 1924 sau 1926, când d. M. Sărățeanu mă rugase să pun toate stăruințele pe lângă d. prof. C. Rădulescu-Motru, care pe atunci era președintele Consiliului permanent al Ministerului Educației Naționale, să nu se închidă Liceul evreiesc din Chișinău, unde se găsise un nucleu comunist. Fără a pregeta, am făcut imediat intervențiile necesare. Rezultatul a fost că liceul n-a fost închis, iar profesorii n-au avut nimic de suferit.

12. Țin să notez că preocupat de interesele obștești, lucram uneori chiar împotriva voinței conducătorilor Comunităților, atunci când vedeam că ei greșesc și că, din această pricină, populația poate suferi. Așa am procedat, de exemplu, în vara anului 1941, când Uniunea Comunităților s-a opus să se facă demersurile necesare pentru aprobarea examenului de bacalaureat al absolvenților liceelor evreiești. Am obținut această aprobare și astăzi, când examenele acestea au fost recunoscute, se vede că dreptatea a fost de partea mea (Anexa Nr. 4).

13. Acesta fiind adevărul despre comportamentul meu ca evreu și ca om, am regretat acum câteva săptămâni că d. Gabriel Schaefer, greșit informat, a putut să-mi reproșeze indiferența în legătură cu demersurile pe care o delegație de profesori evrei a făcut-o pe lângă d. I. Petrovici, în urma procesului nenorocit cu elevii evrei comuniști. Delegația avea misiunea să roage pe d. Ministru să nu închidă școlile evreiești și să nu trimită pe profesorii evrei în Transnistria. Delegația a fost probabil alcătuită de către Centrala Evreilor și de către dnii S.M. Littmann și dr. Erwin Goldstein (Pater Erwin).

Declar că n-am știut nimic despre această delegație, căci dacă aș fi știut de ea și aș fi văzut că nu fac parte dintr-însa, aș fi protestat cu cea mai mare energie împotriva jignirii ce mi se

aducea prin înlăturarea mea. Pentru mintea oricărui om este clar că aș fi voit să apăr și cu acest prilej școlile evreiești și pe profesorii evrei, cu atât mai mult cu cât era în joc și soarta mea.

14. Se vede din cele relatate că, grație relațiunilor mele și a pretigiului de care mă bucuram printre oamenii de vază români, am stat întotdeauna la dispoziția conducătorilor Comunităților, ori de câte ori mă solicitau să-i servesc în folosul populației evreiești.

Este drept că n-am țipat pe toate ulițele faptele mele. Ca om cu răspundere morală față de generația mea și față de generațiile viitoare am socotit numai că este suficient să mă călăuzesc de ”Bunăvoința” despre care vorbea atât de vibrant filosoful Kant, ori de câte ori voia să învăluie faptele noastre în nimbul acțiunilor etice adevărate.

Cum mi s-a putut așadar aduce acuzația că în timpul activității Centralei Evreilor am folosit relațiile mele înalte în folosul meu personal? Faptele relatate până aici dovedesc cu prisosință contrariul. În același timp ele dovedesc că nu era în firea mea să mă comport asfel.

În apărarea mea deci adaug, în legătură cu acest prim cap de acuzare, următoarele:

a) Încă din 19 iulie 1940, pe când d. prof. D. Caracostea era Ministru al Educației Naționale, am intervenit pe lângă dsa de a face tot posibilul ca atât subsemnatul cât și ceilalți profesori evrei titulari la Stat să nu fie scoși din învățământ (Anexa Nr. 5). Aceeași intervenție am făcut-o și pe lângă d. prof. C. Rădulescu-Motru (Anexa Nr. 6).

b) În vara anului 1942, când în urma procesului nenorocit cu elevii evrei, liceul Cultura A a primit avertismentul cu Nr. 108407/942, am arătat Ministerului Educației Naționale că liceul nostru nu merită această pedeapsă și solicitam în favoarea dlui S.M. Littmann, directorul administrativ al școlii, ridicarea pedepsei (Anexa Nr. 7).

c) În septembrie 1942 Liceul Cultura A a primit adresa cu Nr. 178822/942 (Anexa Nr. 8). Eram obligați să exmatriculăm un număr important de elevi. Deși am intervenit la Centrală să organizeze pentru elevii exmatriculați atât din liceul nostru cât și din liceul Cultura B un curs superior, paralel claselor existente, Centrala, din calcule bugetare, n-a luat nici o măsură, însușindu-și punctul de vedere nefast că școlile Comunității trebuie să-și acopere bugetul din taxele școlare. Socotea, cu alte cuvinte, că școala evreiască nu trebuie să aibe deficite materiale și uita, cum a uitat întotdeauna și cum uită și astăzi, că școala nu este o întreprindere comercială care trebuie să dea numaidecât excedente materiale. Cine urmărește excedentele ei morale, singurele care trebuie să le avem în vedere?

Văzând situația elevilor exmatriculați, am petiționat din proprie inițiativă Ministerului Educației Naționale (Anexa Nr. 9), cerând să revină asupra numărului legal de elevi fixat pentru fiecare clasă, conform adresei menționate mai sus, ceea ce Ministerul a aprobat nu numai pentru Liceul Cultura A, dar și pentru celelalte licee. În consecință, din numărul total de cca 140-150 de elevi exmatriculați, au fost reprimiți cca 60-80 dintre ei.

Cum au mai rămas un număr însemnat de elevi pe dinafară, Centrala Evreilor s-a hotărât în sfârșit, spre vacanța Paștelor din anul școlar 1942-43, să facă pentru ei vreo două clase paralele, pe care le-a atașat liceului Cultura B.

d). În octombrie 1942, văzând că Centrala Evreilor urmărește să dezorganizeze școala evreiască, creeând în sânul ei o atmosferă imposibilă și având o atitudine amenințătoare față de directorii liceelor, subsemnatul, în calitate de director al liceului Cultura A și d. M. Kandel, în calitate de director al liceului Cultura B, însoțiți și de d. ing. Rechler senior, ne-am prezentat în audiență comună acasă la d. ministru I. Petrovici, rugându-l să apere școala evreiască și pe directori pentru ca

aceștia să-și poată îndeplini liniștiți funcțiunea ce li s-a încredințat (Martori, dnii M. Kandel și d. ing. Rechler).

e) În februarie 1943, voind să creez venituri ”Claselor Speciale de pregătire teoretică și practică prof. E. Abason” și urmărind în același timp să realizez ideea mai veche a mea de a înființa un Seminar pedagogic, seminar pe care de fapt l-am și înființat în mic încă din anul școlar 1940-41 la liceul Cultura A, am cerut și Ministerul a aprobat să înființez o Secțiune pedagogică pe lângă ”Clasele Speciale prof. Abason” (Anexa Nr. 10).

f). În februarie 1943, când am cerut înființarea Liceului pedagogic evreiesc, ca școală de aplicație pe lângă secțiunea pedagogică a ”Claselor Speciale”, am arătat Ministerului că urmăresc înființarea unui Seminar pedagogic, ceea ce Ministerul a aprobat, specificând în autorizația cu Nr. 101221/943 că ”Ministerul, având în vedere nevoia pregătirii profesionale a profesorilor pe seama școlilor secundare evreiești, aprobă în principiu înființarea unui liceu de aplicație de băieți în București, pe lângă secția pedagogică, etc” (Anexa Nr. 11). Cum s-a putut susține așadar că am înființat acest liceu urmărind interesele personale?

Pentru cunoașterea istoricului Liceului pedagogic adaug că el urma să ființeze în Str. Aron Florian, împreună cu ”Clasele Speciale Prof. Abason”. Din cauza unor intrigi și interese contrare, meschine, pe care le-am relevat în treacăt în declarațiile mele la interogatoriu, și asupra cărora au dat desigur relațiuni și martorii propuși, interese pe care nici nu voiesc să le discut aici, Liceul pedagogic (împreună cu Secția pedagogică cu care forma laolaltă Seminarul pedagogic) a fost nevoit să se despartă de ”Clasele speciale”. Cum nu puteam pierde autorizația obținută, autorizație prin care, cum am arătat, îmi realizam un vis vechi al meu, am început o tovărășie cu dnii R. Faion, E. Bernstein, D. Rosenkrantz, A. Hollinger, S.M. Littmann, Willy Marcus, Robert S. Kantar și alții, care

eșuând s-a transformat într-o tovărășie formată din dnii: R. Faion, S. Calmanovici, E. Bernstein, Mircea Brucăr și subsemnatul. Eșuând și această formație, am încheiat la începutul anului școlar 1943-1944 o tovărășie cu d. A. Hollinger. Liceul a funcționat numai în acest an școlar, în str. Principatele Unite No. 18, cu un număr de cca 172 elevi, care au absolvit în cea mai mare parte cursurile școlare din acel an, cu un corp profesoral select, compus din cca 30 profesori proveniți în cea mai mare parte de la stat.

Cifrele acestea arată că liceul și-a îndeplinit o misiune socială și a ființat în consecință în folosul populației evreiești din Capitală. În vara anului 1944 m-am despărțit de d. A. Hollinger, iar în toamna anului școlar 1944-1945, din lipsă de elevi, am fost nevoit să închid liceul în ziua de 10 noiembrie 1944, ceea ce am adus la cunoștința Ministerului Educației Naționale (Anexa No. 12).

Poate că dacă aș fi folosit procedeul de a vizita pe părinți acasă, cum au făcut alți directori de licee evreiești particulare, aș fi putut menține liceul pedagogic și în anul școlar 1944-1945. Și poate că abia în acel an m-aș fi îmbogățit. Am socotit însă că un astfel de procedeu scade demnitatea noastră profesorală și am preferat să rămân păgubaș.

Și acum, fiindcă martorii mei au fost întrebați dacă m-am îmbogățit înființând Liceul Pedagogic, ceea ce nu ar fi un fapt infamant, ci o răsplată a muncii pe care am desfășurat-o, pun întrebarea: au fost chemați înaintea vreunei comisiuni de anchetă doamna Lenormanda Benari sau domnii Al. Graur, I. Byck, M. Kandel și alții, care într-adevăr s-au îmbogățit?

De ce se procedează așa numai în privința mea, care am avut parte de elevi săraci (85% din totalul lor)?

Sau poate se ține în seamă că acești domni și-au îndeplinit mai bine misiunea lor specială în școlile lor, decât mine în școala mea?

Făcând istoricul acestei instituții, trebuie să repet că înființând Liceul Pedagogic am urmărit să realizez o școală pentru pregătirea profesorilor și o școală model pentru elevi. Am socotit că misiunea mea ca filosof și ca profesor este să fiu pedagogul poporului meu. Aceasta explică de ce ani de-a rândul am ținut să fiu directorul Liceului Cultura fără să izbutesc totuși, fiind ținut la o parte de către profesorii școlii și de vechea conducere a Comunității până în 1940 când am fost numit directorul de studii al Liceului Cultura A. Cum explică și faptul că am părăsit profesiunea de avocat încă înainte de 1940, profesiune în care nu pot spune că nu excelasem și în care îmi creasem o situație materială bună. Voiam, cu alte cuvinte, să mă dedic exclusiv învățământului, cu toată perspectiva pe care mi-a da profesiunea modestă de profesor și cu toate că întâmpinam adversitățile cele mai brutale, pe care nu le înțeleg nici până astăzi, din partea coreligionarilor mei.

Despre vreo activitate pedagogică la liceele evreiești ale Comunității în timpul prigoanei nici nu putea fi vorba. Am arătat la începutul acestui memoriu persecuțiile la care am fost supus din partea Centralei Evreilor și am vorbit și de intrigile ce se țeseau în jurul meu pentru a mă plictisi și pentru ca astfel să mă determine să plec de la școală. Am încercat totuși să fac ceva: am organizat conferințe de specialitate cu profesorii titulari ai școlii, am organizat în câteva rânduri lecții model, am înființat un mic seminar pedagogic și, în sfârșit, cum am expus mai sus, voind să salvez ”Clasele speciale” din criza prin care treceau, am înființat ”secțiunea pedagogică” pe care am completat-o apoi cu școala de aplicație.

N-am izbutit însă să fiu pedagogul poporului meu. Poate că din vina mea, dar neîndoios, și mai ales, și din vina evreilor. Aceștia n-au ținut în seamă și n-au înțeles că în fruntea unui liceu evreiesc se găsește un om de carte, care a făcut studii speciale de pedagogie, care știe ce vrea și care trebuie să fie

încurajat. Activitatea mea evreiască din trecut ar fi trebuit să le impună aceasta. S-au ținut de intrigi, clevetiri și calomnii, care m-au amărât. Este drept că, supărat, nu-i cruțam nici eu prin criticile și persiflările mele. Dar cine este omul care să nu vadă că aceste critici erau îndreptățite și că izvorau din marile decepții pe care le-am trăit, obstinându-mă să rămân îndrumătorul coreligionarilor mei? I-am înverșunat împotrivă-mi. Cine are însă curajul să le spună că dreptatea rămâne cu toate acestea de partea mea și că minciuna, fariseismul și brutalitatea e de partea lor?

Iată acum și un amănunt care în ochii judecătorilor mei obiectivi poate avea oarecare însemnătate: Cum spuneam, am încercat să înființez Liceul Pedagogic împreună cu dnii D. Rosenkrantz, R. Faion, E. Bernstein, A. Hollinger, S.M. Littmann, Willy Marcus, Robert S. Kantar și alții (Anexa Nr. 11 bis). Toți aceștia au socotit că Liceul corespunde necesităților populației evreiești care în anul școlar precedent își văzuse copiii rămași fără școală. Liceul era pentru acești domni o afacere rentabilă. Eu însă m-am asociat cu ei ca să pot realiza un liceu model. Dovadă: în timpul tratativelor mi-au propus să le vând autorizația de funcționare a școlii, oferindu-mi un venit de Lei 900.000 anual. Am refuzat pur și simplu (martori toți cei amintiți mai sus). Iar după ce am încheiat convenția cu ei, am desfăcut tovărășia pe o chestiune de principiu. A doua zi de la încheierea convenției mi s-a cerut să renunț la normele de numire a profesorilor stipulate în art. 13 al convenției (Anexa Nr. 11 bis). Am refuzat și aceasta.

Dacă liceul ar fi fost privit de mine ca o afacere, n-aș fi primit prima propunere? Și m-aș fi pus de-a curmezișul dorințelor asociaților mei, de a numi profesori după alte norme decât cele stipulate? Cum aș fi putut să renunț la ideea de a înfiripa o școală care să corespundă prestigiului meu de profesor, care îmi luasem răspunderea înființării unui seminar pedagogic?

N-am avut noroc cu acest liceu. Aș putea să spun că împrejurările nu mi-au fost prielnice. Anul școlar 1943-1944 a fost un an chinuit. Am căutat totuși să creez climatul intelectual cel mai înalt posibil, îmboldind pe elevi la învățătură și stimulând pe profesori la muncă. N-am realizat ceea ce am voit, dar am căutat să îndeplinesc misiunea mea socială fără nici un îndemn din partea nimănui, arătând atât elevilor, prin convorbiri continue cu cei din clasele superioare, cât și profesorilor, prin conferințele mele didactice cu fiecare dintre ei, că ”elevul trecut prin școala noastră trebuie să știe multă carte, dar mai cu seamă trebuie să se înfățișeze ca un om cu o comportare aleasă și capabil de a înțelege pe ceilalți oameni; ca un om a cărui structură sufletească să fie expresia unei concepții de viață morală și a unui stil, personal, care să-i dea distincția și demnitatea într-adevăr umane”. Am afișat prin placarde aceste obiective atât în cancelaria profesorilor, cât și în clasele cursului superior. Le-am arătat tuturora că aceasta este ”rezultatul către care tinde învățământul și educația elevilor noștri” (Anexa Nr. 11 bis).

Obiectivele acestea pe care voiam să le înfăptuiesc la Liceul Pedagogic nu sunt la înălțimea misiunii sociale a celorlalte licee particulare evreiești? Și nu este mai de prețuit și mai demnă de relevat munca și strădania mea care, neajutat nici de bogăția elevilor, nici de asociația profesorilor, am pornit la drum animat de un ideal pe care numai împrejurările din acel an școlar m-au împiedicat să-l apropriu?

Știu că sunt evrei care porniți cum sunt împotriva mea nici nu vor să audă explicările mele. Suferind de complexe de inferioritate morală ei îmi reproșează că autorizația de funcționare mi-a fost dată de un om pe care îl detestă, așa că oricare ar fi frumusețea faptei mele, ea este întinată totuși de păcatul că nu l-am detestat la rândul meu pe acest om și nu l-am ocolit.

Se vede însă din relatările mele de până aici, din memoriul meu, cât de necesar a fost să nu-l ocolim și în câte împrejurări el ne-a luat apărarea. De ce să uităm aceasta? (De ce să uităm și faptul că nu numai Liceul Pedagogic, la care d. Hollinger a fost director administrativ, ci și alte școli, au primit autorizațiile de funcționare de la aceeași persoană? Să enumăr: 1) Școala Onecsu; 2) Cursul de pregătire sanitară; 3) Școala Bercovici; 4) Liceul Spinoza, Hollinger-Litmann, etc. S-au năpustit evreii cumva și împotriva directorilor acestor școli, fiindcă și fapta lor este întinată de păcatul că au primit autorizațiile binevoitoare ale unui detestat?) Este cu putință ca omul, care este definit că e un animal cu memorie, să fie totuși animalul care uită cel mai mult binefacerile altora?

Cât aș dori ca poporul meu să nu se lase în voia pasiunilor și afectelor, ceea ce ar fi mărturia unei deformări morale, care poate atrage ura celor mulți, ci să se lase condus de lumina curată a rațiunii, ceea ce ar fi mărturia unei altitudini sufletești, care își poate atrage iubirea tuturor!

g) În sfârșit, continuând cu enumerarea faptelor din care se desprinde adevărul că întotdeauna am avut o activitate care a fost în folosul evreilor, mai amintesc că în iunie 1944, Centrala Evreilor a petiționat Ministerului Educației să-i aprobe ținerea unui examen de bacalaureat. Încredințându-mi-se petiția de către dnii prof. R. Faion și S. Calmanovici, am obținut aprobarea solicitată. Au fost promovați cca 146 elevi evrei, care în toamnă s-au înscris ca studenți la Universitatea din București.

Atâta cred că ar fi suficient ca să se vadă că numai în interes n-am folosit prietenia mea cu oamenii de vază români și în special prietenia mea cu d. I. Petrovici. Alături și peste interesele mele personale, urmăream promovarea unor idei și finalități, pentru care sacrificam adeseori interesele mele personale și bănești, cum s-a întâmplat cu avansul meu de cca Lei 72.000 pentru cheltuielile curente ale ”Claselor speciale”, fie

cu plata unor restanțe datorate prof. de la Liceul Pedagogic, cu parte din suma pe care am încasat-o drept cotă de președinte al examenului de bacalaureat, din iunie 1944, despre care vorbesc la litera g) de mai sus.

Adaug cu toate acestea că tot în interesul obștei:

a) am predat gratuit cursul de ″Logică″ la ″Clasele speciale prof. E. Abason″. Revel că numai subsemnatul împreună cu dra Facon am refuzat să întrerupem cursul de Filosofie-litere de pe lângă aceste clase, atunci când profesorii Colbert, Al. Graur, Dr. Rubin, S. Calmanovici și Willy Marcus au cerut, în mijlocul anului școlar, onorarea muncii lor. Din această pricină, prof. mai sus arătați au întrerupt cursurile, ceea ce a adus slăbirea secțiunii Litere-Filosofie. Plata de Lei 200 ora efectiv pe care am primit-o apoi nu schimbă, dată fiind modicitatea ei, caracterul gratuit al cursului meu (Anexa Nr. 13).

b) am condus gratuit ca director ″Clasele speciale″, după moartea prof. E. Abason (Anexa Nr. 14).

c) în iunie 1942 am cerut, cu ocazia examenului de bacalaureat de atunci, în calitatea mea de membru al comisiei examinatoare, ca elevii să dea examen la limba ebraică și istoria evreilor. Toți membrii comisiei, și anume dnii Dr. I. Grubea, A. Hollinger, dr. Hayer, I. Byck, B. Schnapp, M. Kandel, S. Calmanovici și dr. Rubin au fost de părere contrară. Declarația mea scrisă, dată cu acest prilej, o atașez prezentului memoriu (Anexa Nr. 15). Ea constituie un document în privința ținutei evreiești a membrilor comisiei de bacalaureat. În orice caz, nici cu ocazia aceasta n-am nesocotit interesele evreiești.

Totalitatea faptelor relatate în cele 13 puncte de mai sus ale memoriului meu urmează firește să fie coroborate și cu declarațiile mele la interogatoriul ce mi s-a luat de către anchetatori, întrucât ele se întregesc laolaltă și întrucât este posibil ca în expunerea de față să uitat vreuna din faptele relatate acolo. Expunerea mea urmează în chip firesc a fi

coroborată și cu declarațiile martorilor propuși de subsemnatul, întrucât sunt convins că ele confirmă în totul asertiunile mele, atât pe cele din memoriul de față, cât și pe cele din interogatoriul ce mi s-a luat.

14. Celelalte fapte de care sunt acuzat cred că au o valoare secundară, îmbinate cum sunt de mahalagism profesoral. Sunt dator cu toate acestea să dau răspunsul cuvenit:

a) La acuzarea că am cumulat funcția de director al liceului Cultura A cu funcțiunea de director al Liceului particular pedagogic: am fost în același timp și director al ”Claselor Speciale prof. Abason”. Cum am arătat și în suplimentul meu de interogator (declarație-completare), n-am socotit că aceasta ar putea fi o greșeală sau că ar fi un fapt infamant care să atragă chemarea mea înaintea unei comisiuni de anchetă și să fie de natură de a distruge un nume și un prestigiu pentru care am luptat aproape patru decenii. Acest prestigiu s-a răsfrânt și asupra populației evreiești și în vremuri bune și în vremuri de mari necazuri.

Am crezut că cumulul de care sunt acuzat este un act de destoinicie, iar dacă mi s-ar fi atras prietenește atenția că greșesc, aș fi părăsit bucuros direcția Liceului Cultura A, direcție care mi-a făcut mai mult sânge rău, decât bine. De altfel, câteva luni de la înființarea Liceului pedagogic, am cerut concediu de la Liceul Cultura A, așa că, din chiar punctul de vedere al acuzării, lucrurile au intrat după câtva timp în normal.

Țin să observ că și d. prof. Kandel a cumulat funcțiunea de director al Liceului Cultura B cu aceea de coproprietar al Liceului particular din str. Dionisie. După câte știu nimeni nu i-a spus nimic și nimeni nu l-a chemat înaintea vreunei comisiuni de anchetă pentru acest fapt.

b) La acuzarea că am avut o atitudine indiferentă deși s-a recurs la oficiile mele lăsând că în anul școlar 1942-43 circa 100 de elevi să fie exmatriculați, propunând sub amenințare

subdirectorului claselor paralele să aducă elevii la Liceul Cultura A:

Câte afirmații, atâtea calomnii. Ele nu au nici scuza cinică de a fi măcar inteligente, căci este de la sine înțeles că dacă am lăsat cu indiferență cca 100 de elevi să plece de la liceele evreiești, nu mai aveam de ce să mă interesez de ei și să propun ”sub amenințare” ca elevii să fie readuși la școală. Iar dacă acest din urmă fapt al acuzării ar fi exact, atunci nu mai poate să fie adevărat faptul de care sunt învinuit în prima parte a ei.

Adevărul este altul. El este acela arătat de mine atât în suplimentul de interogator ce mi s-a luat la 2 iulie a.c., cât și în relatările prezentului memoriu, relatări ce se găsesc sub cifra 13, lit. 3. De altfel, și actele anexate înlătură aceste calomnii.

Comisiunea de anchetă nu mi-a arătat însă în ce constau amenințările la care se referă acuzarea. Oricum, declar, și cred că memoria nu mă-nșeală, că n-am amenințat absolut pe nimeni, în nici un fel și în nici o împrejurare. Faptul ar fi fost stupid chiar față de dl. Robert S. Cantar care, în treacăt fie zis, se făcuse vinovat de neglijență în atribuțiile sale profesorale în anul școlar 1941-42. Pentru această neglijență eu i-am făcut observațiile de rigoare și a fost ridiculizat chiar de către proprii săi prieteni, dnii Faion și Calmanovici, atunci când, prezentându-se în cancelaria direcției Liceului Cultura A în primăvara anului școlar 1942-43 ne promisese că ne va aduce la școală un număr oarecare din elevii exmatriculați în acel an, cu condițiunea numai dacă îl repuneam în funcțiune. Promisiunea a fost făcută cu un gest plastic, care voia să ne facă să credem că dsa îi avea pe elevi în buzunar și că nu depindea decât de dsa ca să-i scoată dintr-însul. Dacă personajul nu ar fi ridicol, un fel de Brâncovenescu sau Farfuride al școlilor evreiești, aș aminti aici de un personaj de proporții tragice, ale cărui asemănări cu d. Cantar le găsim numai în gestul său plastic schițat. Este vorba de învățătorul Ulrich Brendel din ”Rața sălbatică” a lui Ibsen. Reîntors în orașul

natal, Ulrich Brendel, plin de idei noi și reformatoare, avea să le scoată din buzunar cu prilejul unei conferințe pe care imediat ce sosise în oraș o anunțase. Conferința lui Ulrich Brendel a fost însă un fiasco. Buzunarul său se dovedise gol de idei. Gol de elevi fusese și buzunarul lui Cantar.

De altminteri, ca structură psihologică dsa este un tip picnic, rotofei, volubil, superficial, foarte îngâmfat de persoana sa, demagog și ca filosof, un quasi-modo. Un analfabet înlăturat de la examenul de capacitate încă de la proba scrisă. Probabil că de aceea îi și păstrează atâta dușmănie dlui I. Petrovici, care l-a trântit la examen. Și acest farsor al școlii evreiești, d. Robert S. Cantar, întrăznește să mă insulte și să mă amenințe, vai! că mă va epura, cum s-a lăudat cu prilejul conferinței profesorale de deschidere a anului școlar 1944-45, ca să moștenească catedra de filosofie al cărei titular sunt și să predea dsa Psihologia și Logica sărmanilor elevi încăpuți pe competența sa magnificientă?!

De câte ori n-am spulberat cu o singură propoziție întregul eșafodaj al îngăimărilor conferențiare ale acestui trist personaj.

În sfârșit, pentru seriozitatea pe care trebuie să o dau lucrurilor, rog să se noteze și faptul că d. Cantar care a inventat pur și simplu când a afirmat că l-am amenințat, a primit totuși după această ”amenințare” să se asocieze cu subsemnatul la Liceul pedagogic. Dacă l-aș fi amenințat, mai știu și eu cum, ar mai fi fost moralmente posibilă această asociere?

c) La acuzarea că am provocat inspecții pentru cubaj, pentru a putea trimite elevi la Liceul pedagogic: Acuzarea este o prezumție, care se trage în privința Liceului pedagogic și nu se trage și în privința Liceului Spinoza, care a funcționat șa începutul anului 1942-43, când de asemenea, cum se cunoaște din relatările și actele de mai sus, au fost exmatriculați un număr însemnat de elevi. Aceasta se poate vedea și din registrul de inspecții al liceelor, unde sunt notați nominal, dacă nu mă-nșel, toți elevii exmatriculați.

Prezumția o înlătur însă pe împrejurarea că, dată fiind adresa cu Nr. 172822/942, din care se vede că Ministerul Educație, având în grijă bunul mers al disciplinei în liceele evreiești și considerând că învățământul chiar în vremuri anormale nu se poate face fără respectarea oarecum a unor principii de ordin pedagogic și igienic, a dispus, conform normelor obișnuite ce se iau de altfel la începutul fiecărui an școlar și la liceele statului, să se reducă numărul prea aglomerat de elevi din clasele evreiești, la un număr ce nu avea să depășească prea mult numărul de elevi admis de regulamentele școlare. Cu alte cuvinte, Ministerul Educației Naționale s-a condus și în anul școlar 1943-44, când a ființat Liceul pedagogic, de o normă școlară, exmatriculând un număr de elevi nu numai de la liceele de băieți, ci și de la liceele de fete. În consecință, nu am putut să provoc inspecțiile pentru cubaj la liceele evreiești, în scopul arătat în acest punct de acuzare.

d) La acuzarea că am avut o atitudine negativă la fondarea Liceului Hollinger (Liceul Spinoza): cine afirmă trebuie să și dovedească. Altfel, afirmațiile sale sunt calomnii. Am protestat împotriva acestei calomnii și cu alt prilej, când mahalaua evreiască, lipsită de discernământ, a tras încheierea că subsemnatul aș fi provocat trimiterea dlui Hollinger în lagăr. Mi-am exprimat indignarea față de dnii Lascăr Saraga și Ury Benador, care se făcuseră ecoul acestei calomnii.

Pun întrebarea: aș fi putut eu să mă prezint dlui Ministru Petrovici și să-i cer să trimită pe un coleg în lagăr? Sub ce lumină i-aș fi apărat dacă i-aș fi cerut aceasta și ce ar fi putut să creadă în acest caz despre caracterul meu? Consecința n-ar fi fost pierderea imediată a prieteniei sale? Cine mă cunoaște poate să se gândească o clipă măcar că aș fi fost capabil de o atare infamie? Și de ce să fi făcut aceasta? Aveam de bifat în acest mod infam vreo neînțelegere cu dl. Hollinger? Din contră, deși îl cunoșteam pe atunci prea puțin, i-am luat odată apărarea

cu ocazia unei certe violente pe care a avut-o cu dl. prof. Faion, iar în vara anului 1942 am insistat pe lângă prof. Abason, atunci când s-a alcătuit lista profesorilor examenului de bacalaureat din acea sesiune, să accepte, cu sacrificiul intereselor sale morale, ca dl. Hollinger să examineze la matematici și prof. Abason la fizică.

Pun însă altă întrebare: dacă subsemnatul aș fi avut cea mai mică vină în pedepsirea dlui Hollinger, dsa s-ar fi asociat mai târziu cu mine?

De altfel, supărat de convorbirile cu dnii Lascăr Saraga și Ury Benador m-am hotărât să scriu dlui I. Petrovici despre acest caz (Anexa Nr. 16), rugându-l să desmintă public zvonurile care circulau împotriva mea.

Socotesc că d. Hollinger și-a atras pedeapsa trimiterii în lagăr, fiindcă a ascultat de sfatul dlor Littmann (cu care se întovărășise ocult pentru a înființa Liceul Spinoza) și dr. Erwin Goldstein (Pater Erwin). Aceștia stăruiau la Minister să se obțină autorizația de funcționare a Liceului și l-au sfătuit pe dl. Hollinger să funcționeze cu liceul său și după ce Ministerul îi refuzase autorizația, sperând probabil că vor putea face ca Ministerul să revină asupra refuzului.

În legătură cu împrejurările de mai sus, țin să notez că în oct. 1942, când se produsese insubordonarea lui Hollinger, fiind în audiență împreună cu dl. prof. Kandel la d. I. Petrovici acasă, spre a-i cere împreună sprijinul și apărarea școlii evreiești cum arăt la cifra 13, lit. d) din acest memoriu, venise între altele în discuție și cazul Liceului Spinoza. Supărat, d. I. Petrovici spunea că va închide școlile evreiești din București.

Subsemnatul l-am rugat pe d. Petrovici să nu facă aceasta, cum tot eu l-am rugat tot atunci, auzind că vrea să-l trimită în lagăr pe d. S.M. Littmann, să nu facă nici aceasta. Este sigur că dacă ar fi articular vreun cuvânt care să trădeze intențiile sale față de d. Hollinger, l-aș fi apărat din toată inima, căci atunci

nu-mi era dușman, așa cum l-am apărat pe dl. S.M. Littmann, cu toate că atunci dsa îmi era dușman, așa cum îmi este de altfel și astăzi. M-am comportat și în această privință ca un om, așa cum în privința apărării școlilor evreiești m-am comportat ca un bun evreu. (Martori la convorbire au fost d. Kandel și ing. Rechler senior).

Să facem acum și această discuțiune: de unde a putut d. I. Petrovici să știe că dnii Littmann și Hollinger sunt proprietarii liceului Spinoza și să amenințe că-l va trimite pe cel dintâiul în lagăr? Presupun următoarele: întreg Ministerul Educației știa de intervențiile dlor Littmann și Pater Erwin pentru înființarea acestui liceu. Dnii Caliani și Călugărul aflaseră cine sunt proprietarii liceului și d. Littmann, care avea trecere cel puțin la d. Călugărul, mărturisise celor doi directori ai învățământului particular menționați mai sus că dsa este co-proprietarul liceului. Altminteri, socotea că n-ar putea să obțină autorizația solicitată. Dnii Caliani și Călugăru au comunicat desigur dlui I. Petrovici pe acei care nu i-am respectat adresa prin care refuza autorizația de funcționare a liceului și s-a gândit mai întâi la d. Littmann, al cărui nume l-a reținut mai ușor, întrucât îl mai auzise odată, atunci când d. Littmann se prezentase cu delegația profesorilor alcătuită de Centrală, delegați despre care vorbesc la cifra 13 din memoriul de față.

e) La acuzarea că l-am denunțat Ministerului Educației pe dl. Arnet: inexact! Dimpotrivă, dsa a căutat să mă micșoreze în ochii dlui Caliani, în toamna anului 1944, afirmându-i că în calitatea mea de director al "Claselor Speciale" aș fi luat taxe mari pentru certificatele elevilor. Ceea ce nu corespunde întru nimic adevărului. Am arătat în prezentul memoriu că am cheltuit din buzunarul meu pentru nevoile acestei școli suma de cca Lei 72.000, sumă pe care până în prezent nu mi-am recuperat-o. Gestiunea mea a fost verificată de d. inspector financiar școlar Luculescu (Anexa Nr. 17).

Lucrurile stau astfel: ca profesor la ”Clasele speciale prof. Abason”, d. Arnet a avut o atitudine ostilă și insolentă față de subsemnatul, căutând să se răzbune pe mine, fiindcă fiul lui, elev la Liceul Cultura A, unde eram director, fusese trimis în conferința școlii spre a i se aplica pedeapsa îndepărtării din școală, conf. art. 17 din regulamentul învățământului secundar. D. Arnet insultase în mod violent și trivial pe dl. prof. Leinwandmann (care aplicase o ușoară corecțiune fiului său), pe subsemnatul și întregul corp profesional. Alătur procesul verbal al conferinței școlii (Anexa Nr. 18).

În ceea ce privește ”denunțul”, acesta este o petiție pe care am înaintat-o Ministerului Educației, petiție prin care arătam că dl. Arnet, fără să fi avut vreo calitate și fără să fi respectat formele regulamentare, a convocat pe profesorii școlii spre a mă îndepărta de la direcția ”Claselor speciale”; că am fost lovit de către d. Manole Foglu, cum se constată și din certificatul eliberat de Institutul Medico-Legal (Anexa Nr. 19), după conferința școlară care discutase ființarea Liceului pedagogic în str. Aron Florian, unde funcționau și ”Clasele speciale” și că după câteva zile de la cele redactate mai sus dispăruse și arhiva școlii. Am cerut Ministerului Educației să facă anchetă numai în privința acestui ultim fapt întrucât, cum spuneam chiar în petiție, celelalte fapte pe care nu am voit să le aduc la timp la cunoștința Ministerului sunt cazuri personale, insolite și rușinoase pentru niște profesori. Alătur copie după petiția mea (Anexa nr. 20).

Cred că simpla petiționare prin care cineva cere autorității de resort anchetarea dispariției unor acte de importanță nu constituie un denunț.

Este de reținut că deși Ministerul, cercetând faptele, i-a retras autorizația dlui Foglum pentru faptul grav de a mă fi lovit și l-a suspendat pe d. Spodheim din funcția de secretar, am arătat totuși Ministerului, în toamna anului 1944, că dl. Spodheim este

necesar școlii în vederea lichidării ei și am cerut Ministerului ca dsa să fie iertat de pedeapsă. Ministerul a revenit apoi asupra suspendării dlui Spodheim. Alătur actele și întreaga corespondență (Anexa Nr. 21). Se vede dintr-însele ce autoritate morală are acuzatorul meu, d. Arnet (Anexele 19, 20 și 21).

Rog Comisiunea de anchetă să țină seamă în studierea cazului meu de prezentul memoriu, de declarațiile martorilor propuși de mine și de amănuntele cuprinse în declarațiile mele la interogator. Este posibil să fi uitat unele dintr-însele și fără voia mea să nu le fi deslușit aici.

Oricum, socotesc că este locul să închei arătând că amestecându-mă în treburile școlii evreiești am fost nefericit inspirat. Lipsit de simțul realității, nu mi-am dat seamă de la început că școala evreiască este un mediu pestilențiat, în care orice om, oricât de puțin delicat ar fi, trebuie să sufere jignirile și umilirile de care nu am fost cruțat nici eu. Despre multe din jignirile, umilirile și amenințările la care am fost supus în tot timpul activității Centralei Evreilor, din partea tuturor nechemaților și analfabeților, nici n-am mai pomenit. Închipuiți-vă că sunt ca un cal de curse pe care destinul l-a înhămat să tragă la o cotiugă cu gunoi, și totul se limpezește de la sine.

Cred că i-am obosit îndeajuns pe onorații mei judecători, pe care îi rog numai să fie obiectivi până la sfârșit și să vadă că făcându-și datoria, atât eu, cât și Istoria, în care subsemnatul am intrat de pe acum, le vom fi recunoscători.

25 iulie 1945
semnătura I. Brucăr

- - -

Anexele depuse odată cu Memoriul

Copii ale unor scrisori, declarații, procese verbale etc
și 21 Anexe

Domnule Președinte,

Am onoare a depune în copie 21 scrisori.
Cu toată stima,
I. Brucăr

Dsale, Domnului Președinte al Comisiei de Judecată C.E.B.

- - -

Copie
Ministerul Educației Naționale
Liceul Internat din Buftea
No. 2078

August 28, 1939

Proces Verbal

Inspectoratul Școlar al Ținutului Bucegi, cu ord. de serviciu No. 30.182/939, m-a însărcinat să fac o inspecție generală la liceul de băieți din Buftea, jud. Ilfov. În zilele de 19, 20, 22 și 27 mai 1939 am îndeplinit această însărcinare.

Filosofia o face dl. Josef Brucker, suplinitor cu examen de capacitate. În clasa VIII preciza cunoștințele de psihologie elevilor, materie cerută de examenul de bacalaureat. Dl. Brucker este un profesor cu incontestabile calități: cu frumoasă pregătire științifică, stăruitor și prietenos cu școlarii săi. A făcut ”Fișa psihologică” a școlii întregi cu o grijă pentru adevărul științific vrednică de toată admirația.

Pentru conformitate,
Director, ss.

ss. Gheorghe Vișoiu

Insp-ajutor al Ținutului Bucegi

În josul paginii este făcută mențiunea:
Văzut originalul. Semnătura Sh. Pricep

- - -

Copie
No. 1291

28 octombrie 1942

Confidențial

Domniei Sale
Domnului Ministru al Educației Naționale
București

Domnule Ministru,

Revenim asupra adresei noastre cu No. 1209/942, prin care solicitam bunăvoința Domniei voastre de a permite ca peste numărul elevilor legali înscriși în cursul superior să aprobați înscrierea unui număr suplimentar de cinci elevi în fiecare clasă, motivând cererea noastră atât pe împrejurarea că numărul elevilor înscriși în urma dispozițiunilor Dvs s-ar micșora prin aprobarea solicitată, cât și pe faptul că taxele elevilor ar echilibra bugetul școlii noastre.

Cu toată stima,
Director
Secretar
Scris de mână în josul paginii:
Văzut copia.
Sh. Pricep

- - -

Copie
Comunitatea Evreilor din București
Cabinetul Președintelui

Iubite Domnule Brucăr,

Te felicit! Te felicit din suflet pentru marele succes pe care l-ai obținut. Evenimentul - care se răsfrânge asupra întregii suflări evreiești - a picurat un strop de lumină în bezna existenței noastre.

Poate că faptul este - în sfârșit - ancora, de care ne putem înoda firul nădejdilor noastre.

Să ne trăiești și să ne faci cinste.

Al Dtale,
ss. Halberthal

Buc. 26/II/1943

Scris de mână în josul paginii:
Văzut originalul.
Sh. Pricep

- - -

Copie
Comunitatea Evreilor din București, Secția Școlilor
B.L./M.S.
Buc. 15 iulie 1943

Doamnă Directoare,
Dle Director,

Vă trimitem mai jos copia adresei no. 793 din 31 mai a.c., a Secret. Gen. C.E.R. rugându-vă să puneți în vedere personalului școlii cuprinsul adresei, luând în acest sens dovada scrisă, No. 793 din 31 mai 1943.

Vă facem cunoscut că în conformitate cu normele stabilite, persoanele încadrate în Centrală nu pot face parte din

organisațiuni independente de Centrală, fără aprobarea noastră specială. În consecință, ni se vor aduce la cunoștință toate cazurile de nerespectarea dispoziției de mai sus, pentru a dispune.

Totodată, avem onoare a vă înștiința că în conformitate cu dispoziția Centralei - Secția Școalelor - transmisă nouă prin adresa cu nr. 2558/943, nici un profesor din școlile Comunității nu poate face serviciu la o școală particulară, fără aprobarea prealabilă a Centralei.

Cu stimă,
Șeful Serviciului Școlilor
ss. Av. V. Solomon

Secretar General,
ss. W. Edelstein

Intrarea 532, 16 iulie 1943

În josul paginii se găsește semnătura dnei Sh. Pricep.

- - -

Copie

Subsemnatul R. Faion, profesor titular definitiv la liceul Cultura, declar că întâlnindu-mă cu dl. Grubea, profesor de istorie la Liceul Cultura B, acesta mi-a declarat că a fost silit prin presiuni și amenințări să renunțe la colaborarea promisă direcțiunii liceului pedagogic. Presiunile au fost făcute de dl. Kandel, directorul liceului Cultura B. Aceasta este declarația mea.

ss. R. Faion
29 iulie 1943

În josul paginii este scris de mână:
Văzut originalul. Sh. Pricep.

- - -

Copie
Liceul Pedagogic Evreiesc
Autorizat de onor. Minister al Ed. Naționale

Clasele I-VIII
Secțiile științifică și literară
Profesori cu examen de capacitate și foști la Stat.
Numărul înscrierilor limitat la 30 elevi de fiecare clasă.
Înscrierile se fac zilnic între orele 8-12 a.m. la Secretariatul școlii din str. Aron Florian no. 5 (prin Batiștei-Vasile Lascăr-tramvai 9 și 17).

R. publicare
Din cauza concurenței ce se face școlilor Comunității, nu se va tipări cu caractere prea mari, nici încadra cu chenar.
ss.

- - -

Primim următoarele:

Subsemnații, profesori la liceul teoretic no. 3 Cultura B, declarăm că nu avem nimic de-a face cu Liceul pedagogic evreiesc și că am fost trecuți în prospectul școlii fără asentimentul nostru.
ss. Dr. I. Grübea, D. Heyer, R. Schnap

extras din *Gazeta Evreiască* no. 79 din 30 iulie 1943

În josul paginii scrie:
Văzut ziarul.
Sh. Pricep

- - -

Copie
No. 41
22 septembrie 1943

D-sale, Dlui Președinte al secției școlilor din Centrala Evreilor din România
Loco

Domnule Președinte,

În dorința de a veni în ajutorul elevilor săraci, care nu pot plăti taxele școlare, am hotărât să primim în fiecare clasă a L.P.E. câte cinci elevi bursieri.

Socotind că C.E.B. are cele mai bune posibilități de a cunoaște care sunt elevii care merită această favoare, am comunicat acesteia hotărârea noastră, cu rugămintea de a face recomandările respective pentru atribuirea burselor acelor elevi care n-au fost înscriși până în prezent ca bursieri ai școlilor Comunității.

Rugându-vă să binevoiți a da sprijinul Dv la realizarea acestei opere, vă asigurăm, Domnule Președinte, de cea mai perfectă stimă.

Director,
Dr. I. Brucăr

Scris de mână, în josul paginii:
Văzut copia prezentată.
Sh. Pricep

\- - -

Copie
No. 42
22 septembrie 1943

D-sale, Dlui Președinte al Comunității Evreilor din București,

Domnule Președinte,

Urmare la adresa noastră No. 38 din 21 sept. a.c., avem onoare a vă înainta alăturat copia adresei noastre cu nr. 41, către Secția școlilor din Centrala Evreilor din România.

Vă rugăm să binevoiți a proceda de urgență la desemnarea elevilor bursieri, ținând seama că cursurile școlii noastre încep luni, 27 sept. 1943.

Cu toată stima,

Secretar

Director

Scris de mână în josul paginii:

Văzut copia.

Sh. Pricep

- - -

Copie

Liceul Pedagogic Evreiesc

Dsale Dlui Ministru al Culturii Naționale și al Cultelor

Domnule Ministru,

Urmare la adresa Dv. no. 282143 din 28.XII.1943 avem onoarea a reveni asupra raportului nostru cu no. 128/1943 pe care îl trimitem din nou în copie aici alăturat, rugându-vă a vedea că am cerut să binevoiți a aproba ca domnii profesori N. David și I. Halpern să fie autorizați să funcționeze la liceul nostru cu 6 ore în plus fiecare, prin derogare de la regulamentul școlar.

În speță, dl. profesor N. David nefiind încă degrevat are 25 de ore de curs la alte licee, iar la liceul nostru un plus de 6 (șase) ore. Domnul profesor I. Halpern fiind profesor degrevat are la alte licee un total de 20 de ore și urmează a avea în plus la liceul nostru încă 6 (șase) ore.

Această autorizație ne este absolut necesară întrucât Comunitatea Evreilor din București nu permite domnilor peofesori mai sus menționați plusul de ore, fără aprobarea Dv.

Între timp, Comunitatea Evreilor din București a cerut același lucru și domnilor profesori I. Wallenstein de limba română, M. Jäger de Istorie și Geografie și I. Granierer de limba franceză și germană, care funcționează de asemenea la liceul nostru.

În consecință, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a aproba ca domnii profesori:

1. N. David, limba latină
2. I. Halpern, geografie (fost profesor la Stat).
3. I. Wallenstein, limba română
4. M. Jäger, geografie
5. I. Granierer, limba franceză și germană (fost profesor la Stat)

să funcționeze și la liceul nostru, prin derogare de la regulamentul școlar, cu un număr de ore în plus peste numărul de ore prevăzute de acest regulament.

Cu toată stima,

Secretar; Director

Copia este semnată în josul paginii de dna Sh. Pricep

- - -

Copie

20 ianuarie [1944]

Ieșire 38/944

L.S. Liceului No. 2

Domnule Ministru,

Urmare la ordinul Dv. cu No. 278438/943, avem onoare a vă ruga să binevoiți a reveni asupra dispozițiunii Dv de a exmatricula un număr de elevi înscriși după termen fără aprobarea Ministerului, binevoind a ține seama că liceul nostru

în executarea ord. Dv. cu No. 271393/943 a exmatriculat deja un număr de 45 elevi.

Cu toată stima

Scris de mână în josul paginii:

Văzut.

Sh. Pricep

\- - -

Copie

Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor

Direcția Învățământului Particular și Confesional

Dos. No. 40.835/1944

21.II.1944

Liceul Evreiesc Pedagogic

str. Principatele Unite 18 București

Ca urmare la raportul Dv. No. 179/1944, vă facem cunoscut că Ministerul acordă autorizația de funcționare pe anul școlar 1943/1944 a următoarelor persoane pentru materiile arătate în dreptul fiecăruia:

1. Dl. Mircea Alex. Brucăr pentru lb. română
2. Dl. N. David pentru lb. română
3. Dl. Sager și Linker pentru geografie
4. Dra Antonia Focșăneanu pentru fiz. chimice, curs superior
5. Dl. Prof. Lotzcar pentru șt. naturale
6. Dra Cornelia Focșăneanu pt. șt. naturale, curs inferior

Director, ss.

Șeful Serviciului, ss.

Scris de mână în josul paginii:

Văzut fotocopia.

Sh. Pricep

- - -

Copie
23 februarie [1944]

Domnule Profesor,

Întrucât ați demisionat de la liceul nostru, vă rugăm să treceți în cursul acestei săptămâni la Cancelaria Direcțiunii spre a pune la punct situațiile elevilor particulari și a ne restitui lucrările în scris.

Cu toată stima,
Secretar, ss.

Copia este semnată în josul paginii de dna Sh. Pricep

- - -

Copie
Dsale Dlui Ministru al Culturii Naționale și al Cultelor,

Domnule Ministru,

Subsemnatul Dr. I. Brucăr, profesor titular la Liceul "General Dragalina" din Oravița, am făcut cerere de detașare în București, întrucât atât activitatea mea profesorală, cât și cea publicistică reclamă prezența mea în Capitală.

În cazul când cererea mea nu și-ar găsi o soluție favorabilă, în sensul de a fi detașat la un liceu de Stat din București, am onoare a vă ruga să binevoiți a aproba să fiu detașat la Liceul Teoretic No. 2, fost Cultura A., al Comunității Evreilor din București, unde sunt director și profesor de filosofie și drept.

Cu toată stima,
Dr. I. Brucăr
24 Str. Sf. Constantin

Notă: 30/IX.944

Dl. Dr. I. Brucăr funcționează ca profesor de filosofie și drept și ca director de studii din anul 1940 la Liceul nostru.

Director, Littmann

Scris de mână în josul paginii:
Văzut.
Sh. Pricep

- - -

Copie
România
Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor
Direcția Învățământului Secundar (Dir. II)
No. 160397/A/944

6 noiembrie 1944

Dlui profesor I. Brucăr
str. Sf. Constantin no. 24
Loco

Avem onoarea să vă facem cunoscut că Ministerul vă aprobă detașarea pe anul școlar 1944/45 de la liceul de băieți din Oravița la liceul evreiesc nr. 2 din București, la catedra pe care ați ocupat-o și în anul școlar 1943/44, catedra de filosofie-drept.
Director,
Șeful serviciului, ss.
ss. Zamfirescu

În josul paginii scrie:
Văzut fotocopia.
Sh. Pricep

- - -

13 noiembrie 1944

Copie conf. cu originalul
No. 1075
L.S. Lc. Cultura

Onor.
Comitetul de acțiune al Corpului Didactic Evreiesc
Loco

Dl. Dr. I. Brucăr, directorul de studii al școlii, cerând un concediu ptr. anul școlar 1944-1945, orele de filosofie au fost trecute colegilor S.M. Littmann și R. Cantar, iar orele de română ale colegului Littmann au servit la completarea catedrelor colegilor I. Aisner și H. Brumfeld.

Cu toată stima,
Director
Secretar

Scris de mână în josul paginii:
Văzut.
Sh. Pricep

\- - -

Copie
Proces verbal

Astăzi 5 martie 1945 am inspectat Lic. Matei Basarab din Buc. asistând la următoarele ore de curs:

Cl. VII C Psihologia. Profesor dl. I. Brucăr și Cl. VIII C Sociologia, predată tot de Dl. prof. I. Brucăr, în orele de la 8.30-9.20 și 9.30-10.20.

La clasa VII s-a reluat capitolul tratat în lecțiunea precedentă, ”Memoria”, care fusese dezvoltat în fața Dlui Inspector General Comicescu, adăugându-se ceea ce din lipsă de timp nu fusese atacat în trecut și întregindu-se cu recomandațiunile pe care Dl. I. Brucăr le primise de la Dl. Insp. Gen. La clasa VIII C, următor acelorași instrucțiuni ce dl. Prof. Brucăr le primise de la Dl. Insp. Gen. Comicescu, a fost reluat capitolul ”Morala”, depunându-se același efort pentru

întregirea acestui vast subiect care, în cadrul unei ore este, materialmente, imposibil de terminat.

Eliminând din critica lecțiunilor chestiunile de strictă specialitate asupra cărora dl. Insp. Gen. Comicescu a făcut un amplu și documentar expozeu, cât și o tot atât de desăvârșită critică în specialitate, mă voi referi numai la latura strict pedagogică a felului cum s-au desfășurat cele două ore de curs, constatând că dl. Prof. Brucăr posedă o deosebit de bună pregătire pedagogică în specialitatea sa. Într-adevăr, dsa are o expunere foarte clară, cu fraze ușor intuite de elevii săi, pe care îi interesează și le ține, tot timpul orei, atențiunea încordată, prin multiplele întrebări pe care inopinat le plasează asupra clasei. Au fost în ambele ore lecțiuni vii, în accepțiunea adevărată a cuvântului, viabilitate remarcată prin interesul pe care profesorul îl stârnea în clasă, care manifesta interesul și atențiunea elevilor, nu numai prin subiectul propriu zis al lecțiunii respective, ci și prin desele întrebări ale acestora asupra unor chestiuni tangente la subiectul lecțiunii. Dl. prof. Brucăr recurge, pentru fixarea mai solidă a problemelor tratate, la tablouri schematice, care au darul ca, vizual, să contribuie paralel la intuirea permanentă a acestor probleme filosofice.

Într-un cuvânt, din punct de vedere pedagogic, Dl. prof. Brucăr este un emerit dascăl, care pătrunde în sufletele elevilor săi și cu căldura pe care o degajează în felul de a expune materia și mai ales de a conduce clasa, reușește să intereseze îndeaproape pe elevii săi și să realizeze rezultate bune în cursul unei ore de clasă.

Poate, pentru ca lecțiunile sale să fie desăvârșite din punct de vedere pedagogic, ar trebui ca dsa să facă mai multă economie în tratarea subiectelor, cu materialul predat și care în orice caz dovedește pregătirea foarte serioasă pe care dsa o are în specialitatea pe care o predă.

În spiritul criticii pedagogice la care am limitat inspecțiunea mea, apreciez, cu toată libertatea, lecțiunile predate de Dl. Prof. I. Brucăr cu mențiunea foarte bine.

Inspector General ss. Statacorian
pentru conf. Secretar ss. Titeica

Scris de mână în josul paginii:
Văzut copia certificată de Liceul Matei Basarab.
Sh. Pricep

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a II-a Anchetă

București, 27 aprilie 1945

Copie
Onor. Comisia de Epurație

Loco

Avem onoare a vă remite extras din declarația de martor a Dlui Av. W. Edelstein, fostul secretar general al Comunității, din timpul Centralei Evreilor din România. Declarația se află în dosar la Comisia a II-a Anchetă.

Cu toată stima,
Secretara
Comisiei a II-a Anchetă
ss/ A. Beer

”Trebuie totuși să menționez că Dl. V. Solomon a avut în decursul celor 2 1/2 ani de activitate o atitudine care desigur a nemulțumit 3 persoane. Este vorba de dl. profesor Brumfeld, dl. învățător Pascaru și dl. director Brucăr. În toate aceste trei cazuri Dl. Solomon a reprezentat cu demnitate și dârzenie interesul obștei, deoarece manifestările dlor menționați mai sus nu corespundeau cu funcțiunea ce ocupau.

Aceste elemente au abuzat de relațiile amicale, pe acele vremuri cu diverși demnitari, încercând să promoveze interesele lor personale în dauna cauzei evreiești”.

p. conformitate, Secretară

Originalul se găsește în dosarul dlui M. Pascaru

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia a II-a Anchetă
București, 27 aprilie 1945

Copie
Onor. Comisia de Epurație

Loco

Avem onoare a vă remite alăturat un extras din declarația de martor a Dlui Av. Virgil Solomon, Cal. Șerban Vodă nr. 9, aflată la Comisia a II-a Anchetă.

Cu toată stima, Secretara
Comisiei a II-a Anchetă
ss/ A. Beer

”În ceea ce privește comportarea persoanelor și funcționarilor din serviciul secției școlilor, menționez pe dnii director Pascaru, director Brucker și profesor Brumfeld, care în diverse ocazii au uat atitudini împotriva intereselor Comunității. Din păcate Comunitatea n-a putut lua măsurile ce s-ar fi cuvenit împotriva acestor domni”.

p. conformitate, Secretară

Originalul se găsește în dosarul dlui M. Pascaru

- - -

Declarație

Declar prin prezenta că din numeroasele convorbiri avute cu dl. dr. I. Brucăr mi-am format convingerea că a fost un adversar neimplicat al Centralei Evreilor și că a luptat din toate puterile împotriva terorii exercitate de acel organ al Gestapoului.

Îndeosebi în momentul când te alăturezi listei provizorii de ostateci evrei care trebuiau să garanteze cu viața lor liniștea și supunerea evreilor, dl. dr. I. Brucăr și-a exprimat indignarea declarând că nu va primi niciodată vreo demnitate în sânul Centralei, unde fusese solicitat.

Atitudinea sa în timpul prigoanei a fost exemplară, căutând să ajute, pe cât i-a fost în putință, pe coreligionarii loviți mai greu. De nenumărate ori a intervenit la autorități, îndeosebi la Ministerul Educației, spre a înlesni tineretului evreiesc continuarea studiilor și spre a creia școli evreiești cu corp didactic selecționat.

Micile bârfeli, animozitățile fatale între evrei din aceeași breaslă n-ar trebui să întunece dreapta judecată și prețuirea personalității dlui Dr. I. Brucăr. O comunitate evreiască a exclus odată un evreu, pe Baruch Spinoza - și regretă de trei sute de ani.

F. Aderca, literat și publicist

6 iulie 1945

- - -

Astăzi, 27 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV dl. Arthur Mendel, de profesie artist-pictor, în vârstă de 63 ani, căsătorit, domiciliat în Bd. Carol 35, propus ca martor de către dl. Dr. Brucăr. După legiuitul jurământ, dl. martor face următoarea depoziție:

Îl cunosc pe d. dr. Brucăr de circa 10 ani, iar în perioada 1940-944 știu că a avut comportarea unui om cumsecade. Nu am auzit nici o critică rea asupra activității sale de la nimeni. Cu mine personal, d. dr. Brucăr s-a purtat cât se poate de bine. M-a

solicitat ca profesor pentru liceul său pedagogic și a încercat să mă numească și ca profesor la liceul Cultura. Întrebat fiind asupra modului cum s-au recrutat elevii pentru liceul pedagogic, asupra modului cum a folosit relațiile cu fostul Ministru Petrovici, nu poate da nici o lămurire, necunoscând chestiunile.

semnătura

- - -

Astăzi, 27 iulie 1945, se prezintă în fața Comisiei IV d. Henric Abramovici, de profesie profesor, căsătorit, de 31 ani, domiciliat în Aleea Parfumului 7, citat ca informator, care după ce depune legiuitul jurământ, face următoarea depoziție în cazul d. Dr. Brucăr:

În legătură cu acuzațiunea că d. dr. Brucăr a influențat prin fostul Ministru Petrovici inspecțiile pentru cubaj și exmatriculare, pot să lămuresc prin următoarele: 1) subsemnatul personal i-am reproșat, acuzându-l că prin influența sa au pornit inspecțiile cu rezultatul drastic al exmatriculării. În aceste discuții dr. Brucăr nu lua vreo atitudine de revoltă care să infirme afrmațiunile mele, ci bagateliza discuția fie printr-o atitudine pasivă, fie că dădea răspunsuri neserioase sau arătând că această acțiune nu prezintă gravitate. 2) Inspecții pentru cubaj cu efectul exmatriculării nu au avut loc în trecutul școlii Cultura. Singura dată când s-a aplicat o asemenea măsură a fost în anul 1943/44. Subsemnatul, în calitate de subdirector, bănuind, cum am arătat mai sus, că aceste inspecții sunt provocate prin presiunea d. Brucăr la Minister, m-am adresat d. Inspector Giurchescu, cu ocazia unei inspecții pe care o făcea la școală, arătându-mi mirarea că d. dr. Brucăr poate avea atâta trecere, ca Ministerul să ordone exmatricularea elevilor pe motivul lipsei de cubaj. Dl. Inspector Giurchescu, fără a infirma cele spuse de mine, mi-a declarat că toată această chestiune este penibilă și pentru Dsa,

însă această măsură este ordonată de sus de la Minister, și deci dânsul trebuie să se conformeze ordinului. Trebuie să menționez că în cei 12 ani de când funcționez în post administrativ la liceul Cultura nu s-a efectuat la liceu vreo inspecție specială pentru cubaj, afară de cazul menționat mai sus. În urma adreselor repetate și severe ale Ministerului, consecință a inspecțiilor de mai sus, liceul no. 1 a procedat la exmatricularea unor elevi în timpul anului, dintre care, cea mai mare parte s-au înscris la liceul pedagogic, iar o mică parte s-au înscris la examene particulare. Operațiunea exmatriculării a produs perturbații în bugetul școlii.

semnătura

Dată și citită în fața noastră.

semnături

- - -

Comunitatea Evreilor din București

Comisia a IV-a de anchetă

Proces verbal Nr. 17

Ședința din 30 iulie 1945

Prezenți Dnii: Președinte M. Hubert, membrii: B. Zalmanovici, Secretară: Sh. Pricep.

Se ia în cercetare dosarul Nr. 4 al dlui Dr. Brucăr.

Comisiunea deliberând amână pronunțarea pentru vineri, 3 august 1945.

Secretară, Sh. Pricep

Președintele

Comisiei a IV-a de Anchetă

M. Hubert

- - -

Deciziunea No. 2
Noi, Av. A. Fruchtmann
Mihail Hubert
Bertha Zalmanovici
Schelly Pricep, secretară
Eugen Campus, Deleg. Sindicatului Corpului Didactic al C.E.B.

Având în vedere regulamentul de Epurație al Federației Uniunilor de Comunități din București,

Având în vedere mandatul ce ni s-a încredințat de a ancheta persoanele aparținând Corpului Didactic care se încadrează în suszisul regulament,

Având în vedere cercetările și actele de la dosar în legătură cu activitatea Dlui Dr. Iosif Brucăr în calitate de salariat al Comunității Evreilor din București,

Având în vedere interogatoriul și suplimentele de interogator luate Dlui Dr. Brucăr, precum și depozițiile martorilor în acuzare și apărare, actele de la dosar și memoriul depus de Dl. Dr. I. Brucăr, Comisiunea constată următoarele:

Dl. Dr. I. Brucăr în calitate de Director al Liceului Cultura No. 2, aparținând Comunității Evreilor din București, în anul școlar 1943/1944 a obținut înființarea unui liceu particular al său, devenind astfel director în același timp la ambele școli. În această dublă calitate, care întrunea interese contrarii, pe de o parte interesele școlii obștei evreiești, iar pe de altă parte interese personale pentru a putea capta elevii, a recurs la influența și relația sa cu fostul ministru Petrovici, ministrul Educației Naționale pe acea vreme, provocând diverse inspecții la liceele de băieți în legătură cu lipsa de cubaj a claselor, ceea ce a avut ca urmare exmatricularea unui număr de elevi în scopul inițial urmărit de a fi îndreptați sau a recurge la liceul său personal. Aceste procedee puteau avea consecințe și mai

grave pentru învățământul evreiesc decât au avut, fiind făcute astfel pentru interese personale contrariu intereselor obștei.

De asemenea se constată că și în alte ocaziuni, ori de câte ori interesul personal apărea, a înțeles să folosească aceeași influență la Ministerul Educației Naționale în persoana ministrului Petrovici, prejudiciind interesele generale ale învățământului obștei evreiești. Aceste fapte rezultă cu prisosință din următoarele depoziții:

Astfel, martorul Henric Abramovici, profesor, spune printre altele: ”subsemnatul personal i-am reproșat, acuzându-l că prin influența sa au pornit inspecțiile cu rezultatul drastic al exmatriculării. În aceste discuțiuni, Dr. Brucăr nu lua vreo atitudine de revoltă care să infirme afirmațiunile mele, ci bagateliza discuția, fie printr-o atitudine pasivă, fie că dădea răspunsuri neserioase, sau arătând că această discuție nu prezintă gravitate. [...] Subsemnatul, în calitate de subdirector, bănuind, cum am arătat mai sus, că aceste inspecțiuni sunt provocate prin presiunea Dlui Brucăr la minister, m-am adresat Dlui Inspector Giurchescu, cu ocazia inspecției pe care o făcea la școală, arătându-mi mirarea că Brucăr poate avea atâta trecere, ca ministerul să ordone exmatricularea elevilor pe motivul lipsei de cubaj. Dl. Inspector Giurchescu, fără a infirma cele spuse de mine, mi-a declarat că toată această chestiune este penibilă și pentru Dsa”.

Martorul Isaia Vardi, Directorul Liceului Comercial, spune printre altele: ”Pun în legătură aceste două grave probleme cu activitatea Dlui Dr. Brucăr (înființarea Liceului pedagogic și intervențiile Dsale la Minister). Bazez aceste afirmațiuni pe impresii personale rezultate din convorbirile avute în acea vreme cu Dnii Director Caliani și Inspector Gl. Perianu, fiind de față și D. Brucăr. De altfel, Dl. Brucăr mi-a declarat mai târziu în curtea școalei Cultura din str. Remus că în chestiunea gimnaziului teoretic și a exmatriculării, Dsa nu este principalul vinovat.

Menționez că ordinele în legătură cu exmatricularea veneau foarte rapid, cu curier special, cu lipsuri formale și am fost informat pe atunci că aceste ordine erau luate personal de Dl. Brucăr și înmânate curierilor respectivi spre urgentarea executării. L-am auzit pe Brucăr declarând că poate să facă prin relațiunile sale personale orice intervenție la ministrul Petrovici".

Martorul Wallenstein Bention, profesor, spune: "Circula însă un zvon persistent că Dl. Brucăr ar fi provocat inspecții în legătură cu cubajul pentru a obține în acest chip elevi la liceul Dsale. Mai târziu, împreună cu Dnii Schapp, Jäger și Klang, ne-am prezentat la Dl. Brucăr, arătându-i existența acestui zvon și cerând să intervină pe lângă Dl. Ministru Petrovici, alături d enoi, pentru oprirea ordinului de exmatriculare. Dl. Brucăr a refuzat cererea noastră deși l-am prevenit că dacă nu ne dă satosfacție, vom fi nevoiți să părăsim în bloc".

Martorul Eddi Aresteanu, secretar de liceu, arată că o verificare ce urma să se facă în scripte pentru verificarea gestiunii Dlui. Dr. Brucăr "nu a avut loc, deoarece s-a prezentat un domn inspector financiar de la Ministerul Educației Naționale, care a spus că este trimis de Dl. Ministru Petrovici".

Martorul Strul Leivandman, profesor, spune: "sunt convins că după ce tratativele amicale cu directorii nu au dus la rezultate dorite, Dsa a izbutit să obțină exmatricularea efectivă a elevilor".

Martorul Holingher Abraham, care în depoziția sa arată elemente care ar duce la concluzia că autorul moral al internării sale în lagăr ar fi Dl. Dr. Brucăr, arată însă cu preciziune următorul fapt: "Am fost chemat într-o zi de către Dl. inspector Teposu, care mi-a cerut cu un ton foarte violent și sub amenințarea că nu se va refuza sau retrage autorizația de funcționare, să nu mai primesc elevi de la alte școli. Discuția a avut loc în fața Dlui Brucăr, care s-a arătat foarte satisfăcut de această măsură".

Martorul Emil Bernstein, profesor, spune: ”Dl. Dr. Brucăr ne-a propus ca printr-o dispoziție a Ministerului, pe care se făcea forte să o obțină, să sustragem un număr de elevi de la școlile Comunității pentru liceul pedagogic. Și elevii exmatriculați mai târziu în urma inspecțiilor Ministerului au fost trimiși aceluiași liceu pedagogic de către Directorii Liceului Cultura. Profitând de faptul că Dl. Dr. Brucăr era directorul Liceului Cultura, i-a fost ușor să preseze pentru trimiterea elevilor săi la liceul pedagogic”.

Martorul Av. V. Solomon, fost Șef al Secției Școlilor, spune: ”Dl. director Brucăr și-a format un liceu pe spinarea Comunității și cu sprijinul de afară al Dlui Ministru Petrovici. Încercarea de a se face clase paralele sau a îndruma elevii la examene particulare au fost sabotate de Dl. Brucăr care ne amenința cu intervenția sa la minister pentru respingerea cererilor noastre”.

Martorul Robert Cantar, profesor, spune: ”Am fost chemat într-o zi de Dl. Brucăr care mi-a spus: ”ai văzut ce s-a întâmplat cu Hollingher. Cu mine nu se poate juca nimeni. Și nu se știe câți vor mai intra în lagăr. Vezi în ce condiții îmi poți aduce elevii înapoi.” Ceea ce însă pot afirma în mod precis este faptul că Brucăr a intrat în repetate rânduri în clasa mea, în ora mea și a obligat elevii să se ducă să urmeze la liceul său particular din Principatele Unite. Sunt convins că aceste inspecții (de cubaj, nota noastră) erau provocate de directorul Brucăr, mulțumită legăturilor sale cu Ministrul Petrovici” (vezi depoziția până la sfârșit).

În ce privește apărarea Dlui Brucăr arătată în punctul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 și 11 din memoriul depus, în care arată fapte pozitive în favoarea sa în legătură cu actele făcute, în binele obștei evreiești, fapte pentru care a indicat martori pentru a fi audiați. Comisiunea având în vedere că în ipoteza că aceste fapte sunt reale, ele nu contrazic atitudinea precisă arătată de martori în legătură cu inspecțiile de cubaj și intervențiile

personale în interes propriu pe lângă fostul ministru Petrovici, consideră că audierea acestor martori este inutilă, urmând ca aceste fapte pozitive, dacă vor fi dovedite în fața Comisiei de Epurație, să cântărească eventual ca elemente atenuante la darea deciziei definitive.

De asemenea, audierea martorilor Paucker, Rebeca Cohn, Copelman nu aduc nici o apărare în legătură cu faptele imputate Dlui Dr. Brucăr, ci aduc lămuriri favorabile asupra comportării Dlui Brucăr ca director de studii, ca atitudine de om de știință și ca director al Liceului din Principatele Unite, comportare care nici nu intră în discuția Comisiunii de Anchetă, care a reținut, astfel, cum s-a arătat mai sus, numai contribuția Dlui Dr. Brucăr la provocarea inspecțiilor de cubaj urmate de exmatricularea elevilor, cât și folosirea fostului Ministru Petrovici în interes personal contrar intereselor școlare obștești.

Pentru toate aceste motive, Comisiunea hotărăște trimiterea Dlui Dr. Brucăr din București, str. Sf. Constantin No. 27, în fața Comisiei de Epurație, pentru ca aceasta să se pronunțe în lumina faptelor de mai sus.

Dată astăzi, 3 august 1945

Semnată de Președinte, Secretară, Membrii, Delegatul Comitetului Sindical al Corpului Didactic C.E.B.

- - -

Astăzi, 3 august 1945, Comisiunea IV de Anchetă, compusă din Av. A. Fruchtmann, președinte, prof. Av. M. Hubert, prof. B. Zalmanovici, membri, luând în deliberare dosarul dlui prof. Dr. I. Brucăr, dispune, pentru motivele care se vor vedea, trimiterea d. Dr. Brucăr în judecata Comisiei de Epurație. Drept care s-a încheiat prezentul.

Semnături: Președinte, Membrii, Secretară.

- - -

28 august 1945

Copie

No. 4311 d. 28/VIII/945

Dsale Dlui Președinte al Comunității Evreilor din București

Domnule Președinte,

Vă rog să binevoiți a lua act de demisiunea mea din funcțiunea de director de studii al Liceului Cultura A No. 2.

Totodată vă aduc la cunoștință că pe data de 1 septembrie a.c. înțeleg să mă prezint la catedră, concediul meu încetând la acea dată.

În consecință, vă rog să binevoiți a dispune încadrarea mea conform drepturilor mele de profesor titular definitiv al catedrei de filosofie și drept.

Cu toată stima,

Dr. I. Brucăr

Str. Sf. Constantin No. 24

Semnat în josul paginii:

Sh. Pricep

\- - -

Copie

Comunitatea Evreilor din București

3/IX/945

No. 4480

Dsale Dlui Președinte al Comunității Evreilor din București

Domnule Președinte,

Am onoare a vă aminti că în septembrie 1944, fiind insultat în conferința școlară preliminară începutului activității pe anul școlar 1944-45 și fiind pus, de către câțiva profesori gălăgioși și uzurpatori de drepturi câștigate prin ani de muncă, în situațiunea de a nu putea să-mi exercit atât funcțiunea de director de studii al

Liceului Cultura A No. 2, cât și funcțiunea de profesor de filosofie și drept, am cerut în scris prin direcția administrativă a școlii, un concediu de studii pe întregul an școlar.

Am onoare a vă mai aminti că am fost pus în imposibilitate de a-mi exercita aceste funcțiuni, atât în pofida drepturilor mele de profesor titular definitiv, cu patru gradații, al școlilor Comunității Evreilor din București, cât și în pofida încadrărilor făcute de Dv., în acel an școlar, încadrări din care se poate constata că în anul școlar 1944-45 am fost trecut pe tabelul profesorilor Liceului Cultura No. 2.

Acest tablou a fost înaintat direcțiunii școlii Cultura de către Comitetul Central de acțiune al corpului didactic evreiesc. Subsemnatul, fiind în concediu, direcțiunea liceului a comunicat acestui comitet câteva modificări aduse tabloului de încadrare, modificări necesare între altele și de concediul meu. Aceste modificări au fost comunicate cu adresa No. 1075 din 13 noiembrie 1944. Cu privire la situația subsemnatului, adresa specifică următoarele: "Domnul Dr. I. Brucăr, directorul de studii al școlii, cerând un concediu pentru anul școlar 1944-45, orele de filosofie au fost trecute colegilor S.M. Littmann și R. Cantar, iar orele de română ale colegului Littmann au servit la completarea catedrelor colegilor I. Eisner și H. Brumfeld".

Înseamnă fără nici o îndoială că numai fiindcă figuram pe tabloul profesorilor pentru orele de filosofie și drept a fost necesar să se comunice comitetului de acțiune modificarea intervenită. Înlătur în consecință aserțiunea ce s-a făcut de către Secția Școlilor Comunității Evreilor din București că subsemnatul n-aș fi figurat pe tabloul de încadrare a profesorilor școlii Cultura A No. 2 pe anul școlar 1944-45.

De altfel, vă supun și chestiunea de principiu că profesorii titulari definitivi nici nu urmează să fie încadrați la catedrele lor în fiece an, așa cum sunt încadrați numai profesorii suplinitori. Am considerat întotdeauna că tabelele de încadrare pe care

Comunitatea le trimite școlilor la începutul fiecărui an școlar servesc numai ghidării direcțiunilor, pentru buna repartiție a orelor și pentru facilitarea pregătirii orarului.

Următor situațiunii mele ca director și profesor în concediu, am primit lunar în contul salariului meu, diverse sume de bani, care trebuiesc verificate dacă reprezintă mai mult sau mai puțin drepturile mele lunare integrale, întrucât dl. profesor Littmann se angajase să-mi țină locul la direcția de studii și să mă suplinească la orele de filosofie (în număr de șase, fiind degrevat cu restul orelor, ca director), fără a reține pe seama sa nimic din salariul meu.

Mai mult, în octombrie 1944, fiind reintegrat la Stat și fiind detașat la liceul Cultura No. 2, unde m-am prezentat în baza ordinului Ministerului să-mi iau orele de filosofie și drept în primire, voind să renunț la concediul meu ca profesor, dl. Littmann n-a dat urmare ordinului Ministerului, reconfirmându-mi că întrucât sunt în concediu îmi voi primi mai departe plata integrală a salariului meu.

Cum însă subsemnatul mi-am primit salariul numai până la 1 ianuarie 1945, m-am văzut nevoit să intervin atât verbal cât și în scris cerând onor. Comunității să dispună plata salariului meu. Pentru limpezirea chestiunii, am cerut încă din martie 1945 să se facă o anchetă, care devenise cu atât mai necesară cu cât dl. secretar general al Comunității îmi comunicase că sistarea plății salariului meu s-ar datora neprezentării mele pe ziua de 1 septembrie 1944 la serviciu.

Relatările mele de mai sus înlătură această aserțiune, fiindcă este de la sine înțeles că dacă nu m-aș fi prezentat la serviciu n-aș fi fost insultat, cum dacă n-aș fi fost încadrat n-ar mai fi sost necesară adresa cu No. 1075 din 13 noiembrie 1944 a direcției școlii către Comitetul de acțiune al Corpului didactic evreiesc.

Cum am arătat și în petiția mea anterioară, subsemnatul nu numai că m-am prezentat la serviciu, dar am și semnat la

începutul anului școlar corespondența către profesori și am pregătit lucrările de început de an împreună cu dl. Littmann, dând dispozițiuni de executare personalului din secretariatul școlii. Am cerut ancheta pentru a dovedi aceasta.

Văzând că Dv. întârziați a da urmare cererii mele de anchetă, m-am văzut nevoit, cu multă părere de rău, să mă plâng abia în august a.c. Comunității evreiești din țară, spre a dispune cele necesare.

Cum de la înregistrarea acestei ultime petițiuni a trecut destul de multă vreme fără ca Uniunea Comunităților Evreiești să ia vreo dispoziție în privința plângerilor mele, care se rezumă la cererea mea de a mi se plăti salariul în restanță și a nu fi lăsat în suferință, am onoare a vă arăta mai jos care sunt aceste drepturi, sperând că veți dispune că mi se plătească suma datorată până la 15 septembrie a.c.

Lei 64.731, rest pe luna decembrie 1944; Lei 94.731, salariu pe luna ianuarie 1945; Lei 94.731, pe luna februarie 1945; Lei 94.731, pe luna martie 1945; Lei 94.731, pe luna aprilie 1945; Lei 133.731, pe luna mai 1945; Lei 133.731, pe luna iunie 1945; Lei 133.731, pe luna iulie 1945; Lei 133.731, pe luna august 1945; total Lei 1.073.310 (Lei un milion șaptezeci și trei mii, treisute zece).

Cu toată stima.

În partea de sus a paginii se găsește semnătura dnei Sh. Pricep

\- - -

Copie

Dsale Dlui Președinte al Federației Uniunii de Comunități Secția Școlilor

Domnule Președinte,

Subsemnatul Dr. I. Brucăr, profesor titular definitiv și director de studii al liceului teoretic Cultura No. 2, am onoare a vă supune următoarele:

Am comunicat de câteva ori verbal și apoi în scris dlui Dr. E. Dorian, secretarul general al Comunității Evreilor din București, că începând din 1 ianuarie 1945 direcția administrativă a Liceului nu mi-a mai numărat salariul pe care mi l-a plătit regulat de la începutul anului școlar 1944-45. Neplata a fost motivată pe dispoziția pe care i-ar fi dat-o în acest sens C.E.B. Cerând lămuriri de la Secția Școlilor, Dl. Dr. Dorian a primit răspunsul dlui A. Popper că dispoziția a fost dată întradevăr pe motiv că subsemnatul, neprezentându-se la școală la începutul anului, am încetat de a mai fi profesor al Comunității la acest liceu. Acesta fiind răspunsul stereotip al lui Popper, deși actele în posesia cărora dsa a intrat între timp ar fi putut să-i schimbe opinia, am onoare a vă arăta cee ce urmează:

În anul școlar 1943-44 am fost în concediu de studii de la 1 februarie 1944 până la 1 septembrie 1944.

La 1 septembrie 1944 am reintrat efectiv în funcțiune, luând ca director și de comun acord cu S.M. Littmann, directorul administrativ al liceului, unele dispoziții în vederea deschiderii noului an școlar și am semnat corespondența către dnii profesori. Încadrat la catedra mea de filosofie și drept am comunicat lista manualelor la specialitatea mea și am arătat desideratele mele de programare a orelor. Convocându-se câteva zile mai târziu conferința profesorală în vederea deschiderii școlii, am fost apostrofat și insultat în plină conferință de către profesorul Kantar, care striga că nu voi mai fi directorul de studii al școlii și că voi fi epurat, așa că orele mele de filosofie și drept au și fost împărțite între dsa și dl. S.M. Littmann. Dezgustat de cele întâmplate, am cerut în scris dlui S.M. Littmann să transmită mai departe Comunității cererea mea de concediu de studii până la sfârșitul anului școlar 1944-45. Dsa a făcut demersurile necesare în acest fel.

În octombrie 1944, fiind reintegrat în învățământul de stat, Ministerul Educației Naționale cu adresa No. 160397A/944 m-a

detașat la Liceul Cultura No. 2 la catedra mea de la acest liceu. Ministerul a comunicat liceului detașarea, iar subsemnatul la rândul meu am depus în mâna dlui S.M. Littmann copie după adresa de mai sus, cerându-i să fiu programat pentru orele respective, întrucât prin această detașare a Ministerului, concediul cerut Comunității încetează. Dl. S.M. Littmann m-a rugat să nu stărui în cererea mea, m-a asigurat că în cazul unei inspecții din partea Ministerului va ști să acopere neprezența mea de serviciu și m-a asigurat că îmi voi primi salariul integral de director și profesor până la sfârșitul anului școlar 1944-45, până când rămân și a stăruit să rămân în concediu.

De la 1 ianuarie 1945 dsa a încetat însă să-mi facă plata salariului, așa că m-am văzut nevoit să fac întâmpinările verbale și scrise la care mă refer mai sus, cerând în scris Comunității să instituie o anchetă care să restabilească adevărul și să facă cele necesare pentru a reintra cât mai neîntârziat în drepturile mele bănești. Ancheta a fost ordonată încă din luna martie sau aprilie 1944. Anchetator a fost numit d. S. Gregor. De atunci însă și până azi, deși au trecut atâtea luni, nu s-a făcut nimic.

Domnule președinte,

Un profesor, un cărturar evreu, nu unul dintre cei de rând, este prigonit pentru vini imaginare, pricinuindu-i-se cele mai mari mâhniri și amărăciuni, fără ca cineva dintre ai săi să protesteze și să-i ia apărarea, nici măcar în cazul grav și inuman cum este acela de a-l lipsi de salariul necesar existenței sale.

Plângându-mă de această cruzime, am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune cercetarea cazului și să ordonați, în orice caz, de urgență, să mi se plătească restanțele de salariu până la zi.

Cu toată stima,

Dr. I. Brucăr

Str. Sf. Constantin 24

În partea de sus a paginii se găsește semnătura dnei Sh. Pricep

- - -

Domnule Director,

Prin petiția mea din 27/VIII a.c. am comunicat Com. E.B. că am demisionat din calitatea de Director de studii al Liceului Cultura No. 2 și ceream să fiu încadrat ca profesor la orele de Filosofie și Drept, ca titular definitiv cu 5 gradații, la catedrele respective.

În ziua de 29 octombrie a.c., data deschiderii cursurilor școlare, prezentându-mă la liceu, mi-ați declarat că nu am fost încadrat.

Vă rog în consecință să binevoiți a face formele necesare pentru încadrarea mea la catedra de Filosofie și Drept și a fi trecut pe Stat, pe anul școlar 1945/1946.

Semnat, I. Brucăr

În josul paginii se găsește semnătura dnei Sh. Pricep

- - -

ANEXE

Anexa No. 1
Ministerul Afacerilor Străine
Prefectura Poliției Capitalei

Invitație

D. dr. I. Brucăr din str. Sf. Constantin no. 24 este invitat a se prezenta dlui General Prefect mâine, vineri, 4 iulie 1941, în sala de recepție a Prefecturii Poliției Capitalei, la ora 18, cunoscând că nu se admite nici o motivare de absență.

Șeful Serv. Siguranței
Chestor: ss. Volenti

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr
semnătura S. Pricep

- - -

Anexa No. 2
Centrala Evreilor din România, Secretariatul general
No. 18645 / 19 august 1943

Dlui Dr. I. Brucăr
Loco

Vă comunicăm alăturat pentru luare la cunoștință copii după adresele No. 14962 din 7 și 14 aug. 1943, prin care d. împuternicit al guvernului răspunde la raportul făcut de noi privitor la situația dv.

Președinte ss. Dr. N. Gingold

Copie.
Prezidenția Consiliului de Miniștrii, Împuternicitul Guvern.
București, 7 august 1943
No. 14962/RDL
Către Centrala Evreilor din România
Loco

La adresa dv. cu No. 17342 din 6 aug. 1943, prin care ne înaintați în original raportul secției școalelor și culturii din Centrala Evreilor din România, în legătură cu atitudinea dlui director al liceului teoretic de băieți no. 2, vă rog să luați act că am dispus următoarele:

1. d. Brucăr va fi desărcinat din funcția de director.

2. Ne veți comunica, de urgență, numele fiilor dlui dr. Brucăr în vederea anulării carnetelor lor.

Punctul 2 fiind de natură urgentă, vă rugăm a ni se comunica în 24 ore. Împuternicitul guvern. ss. Radu Lecca

\- - -

Copie
București 14 aug. 1943
No. 14962/RDL
Către Cent. Evr. din România
Loco

Dlui dr. N. Gingold

Am onoarea a vă aduce la cunoștință că în urma intervenției dv verbale am revenit asupra concedierii din funcția de director a dlui dr. Brucăr.

Îi veți pune însă în vedere susnumitului că la prima abatere de la prescripțiile regulamentului Centr. Evr. din Rom. va fi imediat destituit din toate funcțiile pe care le deține în cadrul Centralei Evreilor, iar carnetele de scutire de muncă obligatorie eliberate fiilor dsale vor fi imediat anulate.

Împuternicitul guvernului: ss. Radu D. Lecca

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr

\- - -

Anexa No. 3
No. 38
Str. Principatele Unite No. 18

21 Sept. 1943

Onor. Comunitatea Evreilor București

Dle Președinte,

Dând urmare sugestiunii dv. verbale de a face loc unui număr de bursieri la liceul nostru avem onoarea a vă înștiința că acceptăm să înscriem în fiecare clasă câte cinci bursieri, total 40 elevi, recomandați de dv.

Cu toată stima,
ss. Dr. I. Brucăr

- - -

Copie
No. 41
22 sept. 1943

Dsale Dlui Președinte al Secției Școalelor
din Centrala Evreilor din România
Loco

Domnule Președinte,

În dorința de a veni în ajutorul elevilor săraci care nu pot plăti taxele școlare, am hotărât să primim în fiecare clasă a L.P.E. câte cinci elevi bursieri.

Socotind că C.E.B. are cele mai bune posibilități de a cunoaște care sunt elevii ce merită această favoare, am comunicat acesteia hotărârile noastre, cu rugămintea de a face recomandările respective pentru atribuirea burselor acelor elevi care n-au fost înscriși până în prezent ca bursieri ai școalelor comunității.

Rugându-vă să binevoiți a da sprijinul dv. la realizarea acestei opere, etc.

ss. director
Dr. I. Brucăr

- - -

Copie
No. 42
22 sept. 1943

Dsale Dlui Preș. al Comunității Evr. București
Dle Preș.,

Urmare la adresa noastră No. 38 din 21 sept. a.c. avem onoarea a vă înainta alăturat copia adresei noastre No. 41 către Sec. Școalelor din Centr. Evr. România.

Vă rugăm să binevoiți a proceda de urgență la desemnarea elevilor bursieri, ținând seamă că cursurile școalei noastre încep în 27 sept. 1943.

Cu toată stima

Director

ss. Dr. I. Brucăr

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa No. 4

W. Filderman

avocat

București, 23 iunie 941

Scumpe domnule Brucăr,

Am luat cunoștință de scrisoarea dtale datată 22 iunie a.c. privitoare la examene.

Punctul meu de vedere rămâne neschimbat.

Socotesc un act de trădare ceea ce s-a făcut.

Este adevărat că d. Rosenkrantz avea cunoștință. Dsa m-a informat cu indignare despre ceea ce a aflat.

Problema nu este că dsa avea să-mi aducă informații despre ceea ce s-a făcut, ci că nu trebuia să se facă nimic fără ca Comitetul să fi examinat și hotărât.

Este sine înțeles că răspunderea apasă asupra acelora ce au făcut sau încurajat cererea, nu și asupra profesorilor care găsindu-se în fața unui examen își îndeplinesc misiunea lor didactică.

Cu cele mai bune sentimente.

ss. Dr. Fildermann

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa No. 5

Dr. I. Brucăr, str. Sf. Constantin 24

19 iulie 940

Dsale

Dlui D. Caracostea, Loco

Excelență

Prea onorate domnule profesor,

Am citit în ziarele de azi dimineață că la Ministerul condus de dv se lucrează la întocmirea tablourilor de profesori evrei ce urmează să fie scoși din învățământul de stat.

Ca fost elev al dv. la liceul Mihai Viteazul din București și scriitor filosofic, scriitor pe care l-ați apreciat în atâtea ocazii, iar acum în urmă și cu prilejul apariției ediției mele critice a *Logicii* lui Titu Maiorescu, îmi permit să vă arăt că subsemnatul sunt profesor titular provizoriu de filosofie și drept la liceul din Oravița și că de la 1 mai a.c. am fost atașat pe lângă d. prof. C. Rădulescu-Motru la laboratorul de psihologie.

Gândul că m-am bucurat din partea dv. de o deosebită atenție mai ales în ultimii ani mă îndeamnă să vă scriu în clipele acestea când oamenii uită și prieteniile și contribuția evreilor la creșterea patrimoniului cultural al poporului român și să vă amintesc de persoana mea, de fostul dv. elev, de omul cu care de atâtea ori ați căutat să limpeziți unele concepte ale filosofiei sau ale literaturii și să vă rog cu mult respect să evitați mâhnirile și durerile pe care îndepărtarea mea din învățământ și a altor colegi evrei destoinici ar putea să o producă în sufletul nostru.

Cunoașteți destul de bine care este activitatea mea filosofică. Știți perfect de bine cât am muncit ca să pot scoate ediția *Logicii* lui Maiorescu. Cum ar putea fi răsplătită toată munca mea cu scoaterea din învățământ? Sunt de două zile în posesia unei scrisori primită de la doamna Livia Dymsza,

născută Maiorescu. Ce straniu îmi apar rândurile cu care dsa își termină scrisoarea: ”Dorindu-vă să ajungeți la o vreme în care activitatea intelectuală se va putea desfășura într-o atmosferă pașnică, sper că veți dobândi toată aprecierea persoanelor a căror judecată vă e importantă și de folos”.

Vă rog, Excelență, și prea onorate domnule profesor, să împiedicați, dacă mai este cumva posibil, ca profesorii evrei, cel mult 25-30 de titulari pe întreaga țară, să fie nedreptățiți.

Al dv, cu aceleași sentimente de respect și admirație,

ss. Dr. I. Brucăr

- - -

Anexa No. 6

23 iulie 1940
Gara Butoiești

Iubite domnule Brucăr,

Am primit scrisoarea. Cred că Caracostea va căuta o soluție favorabilă pentru o parte dintre profesorii evrei, pentru a te cuprinde și pe dta. Mi-e teamă însă că intervenția lui va întâmpina dușmănia unei părți dintre membrii guverului. Eu am să-i scriu pentru a admite cel puțin 10 ani de răgaz pentru profesorii evrei. În cursul săptămânii viitoare voi veni chiar la București și voi căuta chiar să-i vorbesc.

Scrisoarea dtale către Ministru este foarte frumoasă. Demnă și atot cuprinzătoare.

La revedere, cu sănătate și cu toată prietenia.

ss. C.R. Motru

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa No. 7

Domnule Ministru,

În posesiunea adresei dvs. cu Nr. 108407 din iulie a.c. prin care dați avertisment public școlii Cultura A a Comunității Evreilor din București, avem onoare a vă arăta că această școală înființată din anul 1900 a fost etatizată în ... (*spațiu liber în text*), iar din 1940 funcționează fără drept de publicitate, în urma dispozițiunilor generale luate de onor. Minister Culturii și Educ. Naționale, pe temeiul principiilor dtabilite prin statul evreilor, din august 1940.

De la înființare și până azi, școala Cultura A, numită și școala Cultura Max Aziel, s-a bucurat de o bună reputație datorită pregătirii serioase a corpului profesoral și a muncii directorilor, care s-au perindat la direcția acestei școli. Această seriozitate a fost tot timpul constatată de organele administrative de control și de studii ale onor. Ministerului. Constatările însoțite de elogiile dlor inspectori sunt consemnate în procesele verbale de inspecții, care fac mândria acestei școli și constituie atât pentru ea, cât și pentru Comunitate, mărturia unei prețuiri de care socotim că este momentul să amintim.

Domnule Ministru,

Școala Cultura Max Aziel funcționează sub conducerea de studii a dlui prof. dr. I. Brucăr și sub conducerea administrativă a dlui prof. S.M. Littmann, ambii foști profesori titulari la Stat, primul cu o activitate științifică recunoscută în domeniul filosofiei românești. Prezența sa la conducerea de studii a școalei prezintă garanția pregătirii temeinice a elevilor școlii noastre, pregătire ce a fost constatată și cu prilejul vizitelor dlor inspectori generali Neș și Perianu, la examenul de absolvire din iunie a.c. Prezența dlui S.M. Littmann la conducerea administrativă a școlii prezintă garanția organizării disciplinare, în condițiile cele mai bune posibile,

corespunzătoare vremurilor. D. S.M. Littmann și-a dat toată osteneala în cursul acestui an să mențină disciplina în școală și dacă avem în vedere că școala Cultura A are un număr de peste 1000 de elevi, rezultatele trebuiesc privite cu toată încrederea.

Geloși de trecutul nostru și de sentimentele noastre de dragoste față de patria românească credem că nu merităm avertismentul pe care l-am primit.

Vă rugăm în consecință, domnule Ministru, să binevoiți a reexamina chestiunea și a vedea dacă nu cumva este locul de a reveni asupra hotărârilor dvs spre a putea reîncepe activitatea noastră școlară într-o atmosferă de liniște și de încredere din partea dvs, încredere pe care socotim că o vom merita pe deplin prin rezultatele educative ce le vom obține și care vor întări convingerea dvs că bunăvoința pe care o solicităm nu a fost acordată în zadar.

Primiți, vă rugăm, domnule Ministru, asigurarea considerațiunii noastre deosebite.

scris de mână: Conf. cu originalul. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa No. 8

România
Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor
Direcția învățământului particular și confesional
Nr. 172822/942

9 Sept. 1942

Adresa Poștală: str. Gen. Berthelot, 26

Privește Direcțiunea Liceului Comercial Cultura A
Str. Romulus Nr. 55
Loco
12 Septembrie 1942

Avem onoare a vă face cunoscut că reexaminându-se întregul dosar al cauzei, Ministerul revine asupra ordinului nr. 108407 din 1 iulie 1942, înlocuindu-i dispozițiunile prin următoarele măsuri:

1) Se admite funcționarea mai departe a cl. VII, respectiv a VIII-a, cu următoarele restricțiuni:

a) În nici o clasă de curs superior nu se vor înscrie elevi peste numărul legal.

b) În clasa a VIII-a, fostă cl. VII, nu va fi înscris nici un elev care a dat dovadă, în cursul anului școlar 1941/42, de indisciplină de orice fel.

c) Elevii vor fi înscriși în ordinea vechimii domiciliului părinților în Capitală.

2) Se aplică școlii Dvs. avertismentul de gr. II în baza art. 85 din Legea Înv. Particular, întrucât elevi ai Dvs. au fost găsiți vinovați și condamnați de Curtea Marțială.

3) Se aplică avertismentul public directorului școlii Dvs pentru același motiv.

4) Se retrage autorizarea de funcționare pe timp de un trimestru diriginților claselor care au avut elevi implicați în mișcarea subversivă.

În consecință, vă rugăm să procedați de îndată la aplicarea strictă a dispozițiunilor de mai sus cunoscând că în caz de neexecutare sau în cazul repetării actelor de indisciplină printre elevi se va dispune închiderea școlii în mod definitiv.

Veți raporta Ministerului (Direcția Înv. Particular și Confesional) de executarea acestui ordin în termen de 7 zile.

p. Ministru — p. Director
ss. Aug. Caliani — ss. indescifrabil

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

\- - -

Anexa Nr. 9
Liceul Cultura A
Nr. 1209 din 11.10.942

Domnule Ministru,

În urma inspecției făcută de către dl. inspector general Giurchesu la 29 sept. a.c. am înțeles că trebuie să înscriem în clasele superioare câte 40 elevi.

Înscrierile noastre au început însă în timpul vacanței și continuate și în cursul lunii septembrie au fost făcute pe baza dispozițiilor dvs. anterioare și generale pentru toate liceele și anume:

Câte 50 elevi pentru cursul inferior

Câte 45 elevi pentru cursul superior

cu toleranța unui număr de 5 elevi în plus pentru fiecare clasă.

Cum însă dispozițiile Dvs sunt posterioare înscrierilor noastre, vă rugăm să binevoiți a avea în vedere cele de mai sus și a admite și la școala noastră toleranța legală spre a evita plângerile părinților și chiar o micșorare a veniturilor școlii, în cazul când Dvs nu ați ține seama de cererea noastră.

Cu toată stima,

ss. I. Brucăr

\- - -

Liceul Cultura A
Nr. 38/944
20 ianuarie 1944

Domnule Ministru,

Urmare la ordinul Dvs cu Nr. 278438/943 avem onoare a vă ruga să binevoiți a reveni asupra dispozițiunilor dvs de a exmatricula un număr de elevi înscriși după termen fără aprobarea onor. Ministerului și a ține seamă că liceul nostru în

executarea ordinului Dvs cu Nr. 271393/943 a exmatriculat deja un număr de 45 elevi.

Cu toată stima
ss. Dr. I. Brucăr

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 10
Ministerul Culturii Naționale
Direcția Învățământului particular și confesional

Nr. 33534/1943
20 febr. 1943

Clase speciale de pregătire teoretică și aplicată Prof. E. Abason
Str. Aron Florian nr. 5
București

La raportul Dvs Nr. 870/943 vă facem cunoscut că Ministerul aprobă înființarea unei secțiuni de pedagogie pe lângă școala Dvs, care va avea următoarele cursuri:

a. Pedagogia generală; b. Istoria pedagogiei; c. Psihologia pedagogică; d. Didactică; e. Metodologia; f. Psihotehnica; g. Legislația școlară.

Director | Șeful Serviciului
ss. Sălceanu | ss. I. Rădulescu

- - -

Anexa Nr. 11

Ministerul Culturii Naționale
Direcția Învățământului particular și confesional

Nr. 101221/943
27.5.1943

Dlui I. Brucăr
Str. Sf. Constantin Nr. 24 București

Ca urmare a cererii Dvs înregistrată la Nr. 101221/943, vă facem cunoscut că Ministerul, având în vedere nevoia pregătirii profesionale a profesorilor pe seama școlilor secundare evreiești, aprobă, în principiu, înființarea unui liceu de aplicație de băieți în București, pe lângă secția pedagogică a Claselor speciale Prof. E. Abason, urmând să arătați ulterior numărul sălilor de clase, materialul didactiv și compoziția corpului didactic, conf. art. 11 din legea Înv. Particular.

Director	Șeful Serviciului
ss. Aug. Caliani	ss. I. Rădulescu

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

\- - -

Anexa Nr. 12
Liceul pedagogic evreiesc
10 noiembrie 1944

Domnule Ministru,

Subsemnatul, dr. I. Brucăr, profesor, director proprietar al liceului Pedagogic Evreiesc, din str. Principatele Unite nr. 18, am onoare a vă aduce la cunoștință că din lipsă de elevi liceul a încetat a funcționa pe ziua de 10 noiembrie a.c.

Cu toată stima,
ss. Dr. I. Brucăr

\- - -

Ministerul Culturii Naționale
Direcția Învățământului particular și confesional

Nr. 163162/944
17.11.1944

Dlui I. Brucăr
Str. Sf. Constantin Nr. 24 București

Ca urmare cererii Dvs vă facem cunoscut că Ministerul ia act de închiderea Liceului Pedagogic Evreiesc din Str. Principatele Unite Nr. 18, al cărui proprietar și director erați Dvs.

Director	Șeful Serviciului
ss. Sălceanu	ss. I. Rădulescu

\- - -

Anexa Nr. 12 bis

Convențiune între subsemnații:

Dr. I. Brucăr, R. Faion, E. Bernstein și Mircea Alexandru Brucăr, constituind grupul A

și D. Rosenkrantz, Dr. M.A. Halevy, A. Holingher, S.M. Littman, Dr. I. Grubea, W. Marcus, Robert S. Cantar, S. Rosenkrantz, S. Adler și M. Zuckman, constituind grupul de asociați B

a intervenit prezenta convenție în următoarele condiții:

1. Grupul de asociați A, pe de o parte, se întovărășește cu grupul de asociați B, pe de altă parte, pentru organizarea și folosirea în comun a Liceului Pedagogic Evreiesc.

.... *puncte în text* ....

13. În calitatea sa de director d. Brucăr va avea în primul rând în vedere că Liceul Pedagogic Evreiesc urmează a fi o școală de aplicație. În acest scop, va face repartiția catedrelor și orelor disponibile, urmând normele de încadrare a profesorilor ca la stat.

.... *puncte în text* ....

15. Se menționează în mod expres că Liceul Pedagogic Evreiesc funcționează ca școală de aplicație pe lângă secția pedagogică teoretică.

urmează semnăturile

- - -

Comunicarea No. 22
2 martie 1944

Ne permitem a aminti dlor profesori următoarele:

Elevul trecut prin școala noastră trebuie să știe multă carte, dar mai cu seamă trebuie să se înfățișeze ca un om cu o comportare aleasă și capabil de a înțelege pe ceilalți oameni; ca un om a cărui structură sufletească să fie expresia unei concepții de viață morală și a unui stil personal, care să-i dea distincția și demnitatea într-adevăr umane.

Acesta trebuie să fie rezultatul către care tinde învățământul și educația elevilor noștri.

ss. director
Dr. I. Brucăr

urmează semnăturile dlor profesori

Extras din registrul de comunicări ai Liceului Pedagogic Evreiesc

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 13
Cursuri și Lucrări Practice, Prof. Abason
București, 7.4.41
Nr. 7/7.4.941

Dlui Dr. I. Brucăr

Prea stimate coleg,

În urma regretabilului incident provocat de dl. av. Marcus Onescu și a faptului că Dsa nu posedă titlurile necesare pentru a fi directorul unor cursuri pentru studenți, Ministerul Educației Naționale, cu ord. nr. 74766/4/941 a anulat aprobarea de funcționare a cursurilor și lucrărilor practice din str. Aron

Florian nr. 5, în ce privește persoana dlui Onescu, menținându-se aceea dată subsemnatului, care sunt astăzi conducătorul unic al școlii din str. Aron Florian nr. 5.

Țin să vă mulțumesc în modul cel mai călduros pentru activitatea depusă de dvs la cursul de logică și de înțelegerea ce ați arătat, că acum mai mult decât oricând trebuie să primeze disciplina.

Vă rog să binevoiți ca și pe viitor am da același concurs, cu ocazia reorganizării grupei Litere-Filosofie.

Cu cele mai bune salutări colegiale,

ss. Prof. E. Abason

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 14

Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor

Direcția Învățământului Particular și Confesional

Nr. 7356/1943

Dnei Maria Ionescu

str. Matei Voevod Nr. 25 București

Ca urmare a cererii Dvs, vă facem cunoscut că Ministerul aprobă ca Direcțiunea Școlii Clase Speciale de pregătire teoretică și practică din București, a cărui succesoare sunteți, să fi preluată prin girare până la sfârșitul anului școlar 1942-1943 de dl. dr. I. Brucăr, profesor la această școală.

Director	Șeful serviciului
ss. A. Călugăru	ss. I. Rădulescu

- - -

Anexa Nr. 15

Declarație

La 15 iunie a.c. în ședința de constituire a examenului de bacalaureat am cerut ca religia și istoria evreilor să figureze printre materiile de examinat la bacalaureat.

Am arătat că elevii [au] 2 ani de frecventare la școlile Comunității. Arătările mele nu au obținut însă asentimentul nici unuia dintre dnii profesori numiți în Comisie, așa că, pe temeiul votului dat, Comisia a început lucrările fără ca religia și istoria evreilor să figureze printre materiile de examinat în această sesiune.

Față de cele de mai sus socotesc că n-am mai putea întoarce lucrurile din drumul lor, fără ca o încercare în acest sens să nu periclitеze situația elevilor a căror interese îmi sunt tot atât de scumpe ca și promovarea ideii ca religia și istoria evreilor să figureze printre materiile de examinat.

În consecință, astăzi nu pot decât să mă raliez la hotărârea ca examenul odată început să continue și să manifest odată cu aceasta dorința ca o problemă de importanța aceleia care a făcut obiectul discuțiilor noastre să fie studiată și hotărâtă din vreme.

21 iunie 1942

ss. Dr. I. Brucăr

Comisia a luat cunoștință de declarația dr. I. Brucăr în ședința din 21 iunie 1942.

ss. E. Abason	Dr. Ion Grubea	Dr. Rubin
A. Hollinger	Dr. Hayer	I. Byck
S. Calmanovici	B. Schnap	M. Kandel

21.6.1942

Originalul păstrat la direcția școlii (dosar)

ss. E. Abason

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 16
19 noiembrie 1942

Domnule Ministru,

Am onoare a vă supune următoarele:

După măsura pe care onor. Minister a crezut de cuviință a lua, oprind funcționarea Liceului evreiesc de băieți din str. Principatele Unite nr. 18, condus de către dl. prof. A. Hollinger, s-a răspândit cu rea voință printre unii membrii ai corpului profesoral, din școlile evreiești din Capitală, zvonul că subsemnatul aș fi "autorul moral" al măsurii luate de dvs.

Sunt în acest zvon 2 aspecte:

a. Unul care ar voi să facă să se înțeleagă că subsemnatul aș putea să vă influențez în hotărârile sau măsurile pe care le luați.

b. Al doilea că el aș fi avut un interes particular a aduce un prejudiciu Liceului în chestiune și directorului său, folosind în acest scop o cale lăturalnică și blamabilă.

Întrucât în ceea ce mă privește zvonul răspândit este neîntemeiat și injust și caută să fie exploatat în sensul de a mă pune într-o lumină neplăcută față de colegi, aducându-mi-se un prejudiciu moral, îmi permit cu deosebit respect a vă ruga prin prezenta să binevoiți a face să se cunoască în mod public că subsemnatul nu sunt vinovat de acuzațiile ce mi se aduc, întrucât nu am avut nici un rol, de nici un fel, în această chestiune. Pentru bunăvoința Dv. de a lua în considerare favorabil cererea mea de față, vă exprim, Domnule Ministru, toată gratitudinea mea.

ss. Dr. I. Brucăr
Dir. Liceului teoretic de băieți no. 2

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 17

Dsale Dlui Ministru al Culturii Naționale și al Cultelor

Domnule Ministru,

Subsemnatul Dr. I. Brucăr vă rog să binevoiți a numi un domn inspector de specialitate care să verifice gestiunea mea în calitate de director girant al Claselor speciale Prof. E. Abason pe anul școlar 1942-1943, întrucât cu expirarea anului școlar a încetat și funcționarea mea de director al acestei școli.

Cu toată stima,

ss. Dr. I. Brucăr

- - -

Declarație

Subsemnatul Dr. I. Brucăr, prof., declar următoarele:

1. Clasele speciale de pregătire teoretică și practică din str. Aron Florian nr. 5 au fost înființate în septembrie 1940, sub direcțiunea defunctului profesor E. Abason.

2. Subsemnatul am fost numit director în ianuarie sau februarie 1943 cu ord. nr. 9526/943 al direcțiunii Înv. Particular, până la sfârșitul anului școlar 1942-1943. În anul școlar 1943/44, școala, nemaiputând ființa din lipsă de fonduri, a intrat în lichidare.

3. Fondurile școlii au provenit numai din taxele școlare.

4. În timpul direcțiunii mele neputându-se încasa de la numărul restrâns de elevi care mai frecventau școala taxele necesare întreținerii ei, parte din profesori au avansat școlii câteva zeci de mii de lei (mai ales profesorul ing. Blitz), iar subsemnatul am avansat cca. Lei 72.000.

11 aprilie 1944

semnătura I. Brucăr

Declarație făcută în scris la cererea dlui inspector financiar școlar Luculescu.

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 18
Copie

Proces Verbal nr. 132 din 27 oct. 1942

Prezenți: Dr. I. Brucăr, Prof. Bernstein, Dr. C. Blum, Faion, W. Marcus, Dr. Salzberg, Lockspeiser, Lupu, Dr. Halevy, Finkelstein, Mateși, Leinwandmann, Sager, Art. Vogel, Dr. Salmen, Idelson, Jaeger, de asemenea Dl. Mihail, prof. pensionar.

Dl. Dr. I. Brucăr arată felul cum a găsit constituită Eforia și felul cum a completat acest comitet cu dl. prof. Mihail și arhitect Arnet. Dsa arată că a cerut Centralei ratificarea Eforiei, dar până azi nu a primit această confirmare. Totuși a pornit la lucru cu această Eforie pe care a convocat-o la o ședință în ziua de 25 oct. a.c. în vederea stabilirii bugetului Eforiei.

În această ședință s-au petrecut 2 incidente și anume:

a. În cursul săptămânii trecute au fost sancționați câțiva elevi, între care și 2 copii ai Eforilor, din clasele a 3-a și a 4-a, clase oarecum turbulente.

Astfel, au fost eliminați elevii Nestorianu Dorin din clasa a 3-a pe 3 zile și elevul Leventer pe 3 zile. Aceasta a nemulțumit pe dl. Nestorianu care, la telefon, l-a amenințat pe dl. director Brucăr că-l va reclama Centralei spre a face anchetă, iar în ședința din 25 oct. a refuzat să primească mâna pe care i-a întins-o dl. director. Aceasta l-a determinat pe dl. dr. Brucăr să părăsească ședința Eforiei, refuzând a mai sta la ședință atâta vreme cât Eforii ceilalți nu vestejesc gestul dlui Nestorianu și atâta timp cât acesta nu cere scuze. La îndemnul delegaților

Eforiilor, dl. dr. Brucăr a revenit în ședință spre a discuta bugetul Eforiei, cum delegația trimisă i-a spus că se vor petrece lucrurile.

În loc de a urma ordinea de zi, dl. efor. arh. Arnet a citit un memoriu, cuprinzând cuvinte injurioase la adresa dlor profesori ai școlii. Dl. director Brucăr a părăsit ședința, arătând că nu poate asista la o ședință în care eforii invectivează pe profesori, îi insultă și îi jignește.

Dl. Brucăr arată că a convocat pe dnii profesori spre a arăta că nu poate conlucra cu actuala Eforie și se vede nevoit să caute soluția prin constiturea unei Eforii. Dl. Brucăr arată că a și solicitat concursul unui grup de părinți și prieteni ai școlii spre a intra în Eforie și crede că foarte curând va putea prezenta dlor profesori lista noilor Efori.

Dl. Dr. C. Blum întreabă dacă corpul profesoral poate constitui o Eforie.

Dl. Dr. Halevy cere în primul rând cristalizarea raporturilor cu Eforia actuală și apărarea profesorilor care au fost insultați și arată că e necesar ca opinia publică să fie lămurită că e nevoie azi de disciplină severă și acest punct odată îndeplinit se va merge mai departe pentru organizarea școlii.

Dl. Prof. Faion protestează împotriva atitudinii Eforilor și arată că profesorii nu pot funcționa într-o școală unde Eforii au asemenea conduită. Propune următoarele soluții:

a) Posibilitatea de conlucrare cu actuala Eforie, având ca președinte pe dl. Leventer, după ce bineînțeles Eforii care au insultat și invectivat pe profesori au fost îndepărtați. Cere să se facă discriminări între Eforii care își înțeleg rostul și cei care sapă prestigiul instituției prin tot felul de calomnii și atitudini negative. Tot cu privire la această soluție este de părere să se cerceteze și activitatea în trecut a fiecărui Efor, cât și taxele plătite în decursul anului pentru fiii lor.

b). Dacă totuși conlucrarea cu actuala Eforie se dovedește a fi imposibilă, dsa propune înființarea unei noi Eforii,

soluționându-se incidentul cu actuala Eforie și colaborându-se cu Eforii ce înțeleg să sprijne școala.

c). Îndepărtarea din școala noastră cu drept de înscriere în altă școală a fiilor dlor Efori care au invectivat corpul didactic. Dl. Faion cere asentimentul tuturor profesorilor pentru îndepărtarea elevilor fii ai părinților chiar Efori, care au sau au avut o atitudine incalificabilă prin invective și insulte la adresa directorului sau corpului profesoral. Aceasta fiindcă elevii sau au respect față de părinți și deci au dispreț față de profesorii insultați de părinții lor sau invers, și nici una sau alta din situații nu poate fi acceptată.

Conferința în unanimitate cere aplicarea art. 171 față de elevii Nestorianu Dorin și Arnet Carmi (clasa a 3-a).

Dl. Faion întreabă dacă Ministerul a dispus ca profesorii să facă supravegherea în curte în timpul pauzelor.

Dl. dr. Brucăr arată că secția școlilor din C.E.B. a impus acest lucru, dar dl. inspector general Țeposu a dat instrucțiuni verbale în acest sens.

Director ss. Dr. I. Brucăr

Prof. ss. A. Bick, Faion, E. Segal, Bernstein, Idelson, Mateșu, Jaeger, Salzberg, W. Marcus, Dr. C. Blum.

- - -

Declarație

Subsemnatul A. Mihail, profesor pensionar, venind în ziua de joi 25 august a.c. în cancelaria Liceului teoretic de băieți nr. 2, în timpul orelor de serviciu, l-am găsit acolo pe dl. arh. Arnet, fost membru în comitetul școlar, venit pentru rezolvarea unor chestiuni ce priveau pe fiul său, elev în școală.

Chiar de la intrarea mea în cancelarie l-am observat pe dl. Arnet ca având o atitudine plină de violență împotriva dlui dr. I. Brucăr, directorul Liceului (care nu se afla de față), împotriva căruia profera cuvinte de ofensă, repetate tare și vehement.

Cuvintele auzite sunt ”denunțător” și ”bestie”, cu care dl. Arnet califica pe d. dr. Brucăr.

Deși am atras atenția dlui Arnet că nu se poate admite astfel de limbaj la adresa directorului școlii, dsa nu a ținut seama de intervenția mea și a continuat să profereze aceleași cuvinte insultătoare.

București, 26 august 1943

ss. A. Mihail

str. Cobălcescu nr. 20

- - -

Declarație

Dl. arh. Arnet s-a prezentat în ziua de 25 aug. 1943 la secretariat pentru ridicarea acatelor fiului dsale Arnet Sorin Carmi din clasa a 3-a. Cum dsa nu a făcut cerere de ridicare actelor conf. rezoluției dlui director dr. I. Brucăr, nu am putut elibera aceste acte. Dl. arh. Arnet a proferat cuvinte insultătoare la adresa dlui dir. Brucăr la plecarea din secretariat, afirmând că este delator și că a mâncat bătaie de la un domn profesor de la Clasele speciale.

25 august 1943

ss. F. Plaiu

- - -

Declarație

Ca urmare la cererea Dlui Director dr. I. Brucăr, declar că dl. arh. Arnet, față de insistențele subsemnatului de a semna de primirea actelor fiului dsale, a proferat o serie de cuvinte injurioase, pe care nu le pot reproduce, la adresa dlui director al Liceului, dr. I. Brucăr.

ss. S.M. Littmann

director administrativ

26.8.1943

- - -

Declarație

Ieri, la ora 11.30, s-a prezentat la școală dl. arh. Arnet, urmând să ridice actele fiului dsale, Arnet Sorin. În cursul convorbirii pe care a avut-o cu dl. dir. S.M. Littmann, dsa a afirmat că dl. dir. dr. I. Brucăr este delator (musăr) și că este "bestie".

ss. A. Vogel

26.8.1943

- - -

Subsemnatul Marcel Feder, fiind delegatul C.E.B. pe lângă Liceul teoretic nr. 2, mă aflam în biroul de înscriere al elevilor la acest liceu. Am asistat la convorbirea care face obiectul declarațiunii de mai sus și atest cu exactitate.

ss. M Feder

26.8.1943

- - -

Declarație

13 iulie 1943

Subsemnatul Haimson Max, secretarul Liceului pedagogic evreiesc, declar că în ziua de 8 iulie a.c., de la orele 11 dimineața fiind în cancelaria școlii din str. Aron Florian nr. 5, împreună cu dna Izsac Țipa și dl. Stern junior, a venit dl. arh. Arnet care, ironizându-mă pe mine și pe dl. dr. I. Brucăr, mi-a spus din pragul ușii și în auzul celor prezenți, că detestă bătaia și că mă roagă să-i comunic dlui Dr. Brucăr ca să se ferească de dl. Manole Foglu, care are intenția de a-l lovi din nou, având în cele spuse o atitudine batjocoritoare.

ss. M. Haimson

str. Crișana nr 24

- - -

Clasele speciale de pregătire teoretică și aplicată

1 iulie 1943

Convocare

Consiliul profesoral al Claselor speciale de pregătire teoretică și aplicată Prof. Abason este rugat a lua parte la conferința ce va avea loc vineri, 2 iulie a.c., orele 19.30, în localul școlii din str. Aron Florian nr. 5, la ordinea zilei fiind chestiuni vitale pentru continuarea normală a cursurilor.

ss. Arh. Arnet

Completare de mână: urmează numele și semnătura profesorilor de luare la cunoștință.

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 19

Doctor Teodor Vasiliu

Medic Legist

Certificat

Subsemnatul, prof. dr. T. Vasiliu, medic legist, certific că astăzi 10 iulie 1943 am examinat pe dl. I. Brucăr, profesor, în etate de 55 ani, cu domiciliul în str. Sf. Constantin nr. 24 și am constatat că prezintă următoarele semne de violență:

Pe cap, în regiunea parietală dreaptă, un cucui de mărimea unei alune, dureros la pipăire.

Umărul obrazului drept, umflat și învinețit, dureros la pipăire.

Aceste leziuni au fost produse prin lovire cu un corp tare și au nevoie de 3-4 zile îngrijiri medicale.

București, 10 iulie 1943

Medic legist

ss. Prof. dr. Th. Vasiliu, Institutul Medico-legal

- - -

Clase Speciale Prof. Abason

Proces verbal al ședinței din 7.7.1944

Dl. arh. Arnet propune, ca înainte de a se lua măsura excluderii, amânarea ședinței, pentru ca dl. Foglu să fie prezent.

Cei de față se opun.

Se constată că dl. Foglu a fost invitat și că a notat pe circulara de invitație prezența lui, iar că fiind prezent la orele 17.30, a plecat tot la orele 17.30, negăsind pe nimeni. Se constată că a fost prezent și dl. ing. Blitz, dar care trebuind să fie prezent la apărarea pasivă a trebuit să plece.

Dl. prof. dr. I. Brucăr povestește incidentul cu dl. Foglu și relatează agresiunea brutală și lașă a acestuia, cerând celor prezenți ca dl. Foglu să fie exclus din corpul profesoral, dsa nefiind demn în urma acestei agresiuni să mai facă parte din acest corp.

Dl. prof. Simionovici arată că n-a asistat la începutul incidentului, care s-a petrecut în drum, spre colțul străzii, dar că a văzut cum dl. Foglu îl urmărea pe dl. Brucăr, care se apăra alergând și care a căutat adăpost pe trotuar în dreptul dsale, al dnei Vascoloinic și al dlui Blitz. Aceștia erau lângă un stâlp de fier și fiind întuneric, dr. Brucăr s-a lovit de stâlp, după care dl. Foglu s-a năpustit asupra dsale, lovindu-l în mod brutal, trântindu-l jos, dl. Foglu dispărând apoi în întuneric.

Dl. prof. Arnet în prealabil arată că convocarea dlor profesori nu este regulat făcută, întrucât în dreptul numelui Foglu scrie ”telefonat”. Se arată că dsa a fost prezent la orele 17.30 la ședință și a plecat. Al. Arnet renunță la această chestiune și în prealabil arată că întrucât dl. Foglu lipsește, să se amâne ședința, spre a fi ascultat și dsa, urmând ca juriul de onoare al dlor profesori să decidă. La această idee s-a raliat și

dl. prof. Goldstein. Dl. Arnet mai cere ca această ședință să nu fie prezidată de dl. dr. Brucăr, care este parte.

Dl. Simionovici în replică susține că punctul de vedere al dlui Arnet este greșit și că aici nu este cazul să se supună unui juriu de onoare fapta unui om care s-a descalificat de la sine.

Dl. dr. Brucăr arată că dsa în calitatea sa de director nu putea să convoace altfel pe profesori în urma agresiunii suferite, semnalându-le în convocare faptul petrecut. În consecință, convocarea este regulată. Dl. Foglu a fost prezent, dar s-a grăbit să plece chiar în minutul în care a sosit. De asemenea, dl. Foglu nici n-ar fi trebuit să fie invitat la ședință, fiindcă prin fapta sa s-a exclus de la sine din corpul profesoral, că numai dintr-o condescendență față de profesori a fost convocat și dl. Foglu. Dl. director declară că dacă dl. Foglu ar fi fost prezent, n-ar fi stat nici o clipă în ședință, spre a-i face acestuia cinstea unei discuții contradictorie. Dl. Foglu a făcut deci bine că a plecat.

Dl. prof. I. Brucăr arată că rămâne la punctul dsale de vedere că aici nu este vorba de o chestiune de onoare care nu poate avea loc decât între 2 oameni de onoare, că în cazul de față dl. Foglu s-a dezonorat singur și prin urmare roagă pe cei prezenți să decidă excluderea dlui Foglu.

Dl. profesor Arnet cere ca să fie pusă la vot convocarea unei ședințe noi cu păstrarea tuturor formelor, rezolvarea chestiunii interesând atât în fond, cât și în formă.

Dl. prof. dr. I. Brucăr declară că propunerea dlui Arnet tinde să tergiverseze o chestiune care, dată fiind gravitatea ei, nu mai suportă nici o discuție. Dsa cere domnilor profesori a vedea că atunci când directorul școlii este lovit grav nu este cazul să se dea atenție unor lucruri de ordin secundar și formal. Dl. dr. Brucăr cere celor prezenți să voteze procesul verbal anexat și să semneze. După care dnii profesori semnând procesul verbal, dl. prof. Foglu a fost exclus din rândurile corpului profesoral al școlii.

pentru conformitate cu minuta ședinței,
ss. Dr. I. Brucăr

- - -

Proces Verbal

Subsemnații prof. ai Claselor Speciale Prof. Abason, convocați în ședință plenară astăzi miercuri 7 iulie 1943, luând cunoștință de agresiunea prof. Manole Foglu împotriva dlui dr. I. Brucăr, directorul școlii noastre, considerând că actul de care s-a făcut culpabil este nedemn și scade prestigiul școlii, decidem excluderea sa din corpul profesoral al școlii, cu începere de la data prezentului proces verbal.

Urmează semnăturile domnilor profesori și următoarea apostilă a dlui Arh. Arnet: din cauza nerespectării principiului ”auditur et altera pars” nu pot lua parte cu anticipație la o hotărâre atât de gravă. În fond, condamn cu tărie pe cel care e vinovat de agresiune.

ss. Arh. Arnet
scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

- - -

Anexa Nr. 20
Dsale Dlui Ministru al Culturii Naționale și al Cultelor

Domnule Ministru,

Subsemnatul Dr. I. Brucăr, directorul girant al Claselor Speciale de pregătire practică și teoretică Prof. E. Abason, din str. Aron Florian nr. 5, am onoare a vă supune următoarele:

1) Cazul de indisciplină al prof. Arh. Arnet Emanuel, care și-a permis să convoace pe profesori în conferință fără a lua în prealabil consimțământul meu. Am oprit această conferință ca ilegal chemată și am rugat pe dnii profesori să se împrăștie în liniște, ceea ce au și făcut. N-am reclamat cazul onor.

Ministerului întrucât am considerat că nu trebuie să dau atenție unui caz de indisciplină, pe care l-am considerat ca o manifestație izolată și insolită a unui domn profesor.

2) Am convocat pe domnii profesori pentru ziua de 6 iulie a.c. spre a decide asupra unor chestiuni interesând școala, în legătură cu Liceul pedagogic evreiesc, ca școală de aplicație a secțiunii teoretice pedagogice a Claselor speciale. Parte dintre profesori au îmbrățișat părerea manifestată, mai ales de "cursurile de pregătire sanitară", ca Liceul pedagogic să nu aibe sediul în aceeași clădire.

La plecare, unul dintre cei mai aprigi adversari ai siejării Liceului Pedagogic în localul din str. Aron Florian nr. 5, dl. Manole Foglu, m-a apostrofat, m-a insultat și m-a lovit în stradă, în fața celorlalți colegi. Am convocat a doua zi pe dnii profesori, care au decis excluderea sa din școală.

N-am adus aceasta la cunoștința Ministerului întrucât am considerat că fapta rușinoasă a dlui Manole Foglu și-a primit sancțiune. N-am voit apoi să fac cunoscut Ministerului fapte care nu cinstesc pe nimeni, mai ales pe profesori.

3) În ziua de 15 iulie a.c. venind la școala din str. Aron Florian am constatat, spre surprinderea mea și a dlui secretar al Liceului Pedagogic, că scriptele Claselor Speciale lipsesc din dulapul ce le era destinat. Aceste scripte au fost ținute sub cheie numai de dl. secretar al Claselor Speciale, Heinrich Stern care, după declarația omului de serviciu al școlii, a fost pe ziua de 14 iulie a.c. la școală, a convorbit cu secretarul Cursurilor Sanitare, dl. Spodheim și cu dl. Manole Foglu, profesorul exclus, și apoi a plecat. După care, după spusele aceluiași om de serviciu, dl. Spodheim, în posesia cheii dulapului în care se găsea arhiva Claselor Speciale, a golit dulapul luând arhiva și transportând-o în cancelaria Cursurilor Sanitare, cancelarie care nu are nimic comun cu Clasele Speciale.

Cum socotesc că la mijloc este o concertare a celor rău voitori față de Clasele Speciale și față de subsemnatul și cum cele arătate la acest punct depășesc posibilitățile mele de a le trece sub tăcere, întrucât nu mai este vorba de fapte care pot avea un caracter personal, cum sunt cele relatate la punctul 1 și 2, ci sunt fapte care pot angaja răspunderea mea față de Minister și față de părinți și elevi, am onoare a vă ruga să binevoiți a ordona o anchetă imediată, spre a se repune lucrurile în stare normală, iar pe cei vinovați să-i pedepsiți.

Cu toată stima,

ss. Dr. I. Brucăr

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

\- - -

Anexa Nr. 21

Direcția Înv. Particular și Confesional

Nr. 223012/943

Dlui Director Brucăr I.

Clasele Speciale de preg.[ătire] teor.[etică] București

În urma anchetei ce s-a făcut la școala Claselor Speciale Prof. E. Abason din București, Ministerul dispune:

Se ridică autorizația de funcționare a dlui Manole Foglu, Dl. secretar Spodheim este obligat să readucă arhiva școlii și să o predea imediat Dlui Dir. Brucăr, dl. Spodheim Solomon și H. Stern Hermann nu vor mai putea funcționa ca secretari.

Despre executarea acestui ordin, școala ne va raporta imediat.

Director

ss. A. Călugăru

\- - -

Dlui Dr. I. Brucăr

Str. Sft. Constantin 24 București

În urma adresei Ministerului Culturii Naționale, Direcția Înv. Particular și Confesional, cu nr. 223012/943, cu onoare vă rog să binevoiți a fixa o dată când doriți a lua în primire arhiva Claselor Speciale de pregătire teoretică și aplicată, ce mi-a fost încredințată de Dvs la finele lunii august a.c., spre a putea elibera actele elevilor în baza prealabilei Dvs aprobări.

cu toată stima,

ss. Solomon Spodheim

- - -

str. Aron Florian nr. 5

București, 13 noiembrie 1943

Dsale Dlui Ministru al Educației Naționale și al Cultelor

Domnule Ministru,

La ordinul Dvs cu Nr. 223012/943 am onoare a raporta următoarele:

1. Cu ordinul nr. 9526/943 onor. Minister a aprobat ca subsemnatul să preiau prin girare direcțiunea Claselor Speciale Prof. E. Abason, până la sfârșitul anului școlar 1942/43.

2. La sfârșitul anului școlar 1942/43 am arătat Ministerului că însărcinarea mea ca director al suszisei școli a încetat și am cerut să delege un domn inspector de specialitate, care să verifice gestiunea mea.

3. Față de cele de mai sus, am onoare a vă ruga să binevoiți a vedea că ordinul Dvs ca arhiva școlii să-mi fie predată de dl. secretar Spodheim nu mai urmează să fie executat.

4. Din lipsă se elevi, fonduri și local, școala nu mai funcționează actualmente.

5. Cu începere de la 14 sept. a.c. arhiva școlii, așa cum a fost găsită la această dată, a rămas în păstrarea dlui secretar

Spodheim, care eliberează actele elevilor pe măsura cererilor, pe baza aprobării mele anticipate.

6. Școala este în consecință în lichidare completă, așa că vă rog să binevoiți a aproba ca dl. secretar Spodheim să continue a funcționa și a elibera actele în felul arătat, cu atât mai mult cu cât nu e nici o persoană mai indicată, care să facă acest oficiu.

Cu toată stima,

ss. I. Brucăr

\- - -

Direcția Înv. Particular și Confesional

Nr. 269191/943

20.12.1943

Dlui Dr. I. Brucăr

Ca urmare a cererii Dvs vă facem cunoscut că Ministerul aprobă dlui Spodheim, fostul secretar al școlii E. Abason din București, care este în lichidare, să continue a funcționa în această calitate în vederea eliberării actelor elevilor.

Director,

ss. A Călugăru

scris de mână: Conf. Semnătura I. Brucăr

\- - -

Copie

Notificare

Domnului Dr. I. Daniel

str. St. Mihăileanu 2

Loco

Subsemnatul Dr. I. Brucăr, în calitate de director al Claselor speciale de pregătire teoretică prof. E. Abason și al Liceului pedagogic evreiesc și de colocatar al imobilului din str. Aron

Florian Nr. 5, domiciliat în București, str. Sf. Constantin 24, prin prezenta vă încunoștințez că în termen de o oră de la data primirii sau lăsării prezentei la domiciliul dvs. să dați liber acces subscrisului și funcționarilor mei în cursul zilei începând de la ora 7.30 a.m. în imobilul școlii din str. Aron Florian nr. 5, al cărui colocatar sunt, cunoscând că în caz de neurmare mă voi adresa Justiției, ținându-vă răspunzător personal și în calitate de director al Cursurilor de pregătire sanitară, pentru daunele morale și materiale ce mi le-ați cauzat și mi le cauzați prin măsura abuzivă ce ați luat de a împiedica accesul meu personal și al funcționarilor mei în localul școlii.

Totodată, vă încunoștințez că în orice caz pentru daunele ce mi le-ați cauzat până în prezent, prin purtarea dvs abuzivă, închizând localul din str. Aron Florian 5, mă voi adresa Justiției. De asemenea și pentru daunele morale și materiale ce mi le-ați pricinuit prin publicația făcută în ziarul *Gazeta evreiască* împotriva Liceului pedagogic evreiesc al cărui director sunt.

- - -

Copie

România
Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor
Direcția Învățământului Particular și Confesional

155397/943

7.VIII.943

Privește: Clase Speciale de pregătire teoretică și practică
Str. Aron Florian Nr. 5
București

Ca urmare la cererea Dvs vă facem cunoscut că Ministerul acordă autorizație de funcționare școlii Dvs în continuare și pe anul școlar 1943/944, cu următoarele clase:

1. Clasa de Matematică Fizică
2. Clasa de Contabilitate, Statistică, Actuariat
3. Clasa de Artă Decorativă
4. Clasa de Litere-Filosofie

Totodată, vă facem cunoscut că Ministerul aprobă numirea Dlui profesor J. Byck director al acestei școli.

Director ss. indescifrabil

Șeful serviciului ss. indescifrabil

- - -

Copie
Domnului Prof. I. Bick
Bd. Carol 77
Loco

Am onoare a vă aduce la cunoștință conținutul adresei Nr. 155397/943 a Ministerului Culturii Naționale:

Clase Speciale de pregătire teoretică și practică
str. Aron Florian 5
Loco

Avem onoare a vă face cunoscut că se revine asupra ordinului nr. 155397/943 din 11 august 1943 prin care se aprobă numirea domnului profesor J. Bick ca director al școlii Dvs, întrucât există o aprobare anterioară a dlui Ministru pentru dl. profesor I. Brucăr.

Director ss. Călugăru

Șeful Serviciului ss. I. Rădulescu

- - -

Copie
România
Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor
Direcția Învățământului Particular și Confesional

173421/943

26.VIII.1943

Dlui Prof. Brucăr
Str. Sf. Constantin 24
București

Vă facem cunoscut că întrucât secția teoretică - pedagogică a claselor speciale și liceul de aplicație de pe lângă această secțiune sunt înființate de Dvs, Ministerul aprobă ca ele să funcționeze independent de clasele speciale, sub direcțiunea Dvs.

Director	Șeful serviciului
ss. indescifrabil	ss. indescifrabil

\- - -

Copie
Clasele de Pregătire Sanitară
Domnule Dr. Daniel,

Întrucât dl. secretar Spodheim mi-a comunicat în două rânduri că Dvs dețineți acasă contractele de închiriere ale imobilului din str. Aron Florian nr 5, am onoare a vă ruga să binevoiți a le depune la secretariatul Claselor speciale de pregătire prof. E. Abason, deoarece este necesar ca ele să fie în permanență la școală spre a putea fi prezentate la cerere organelor de control școlare sau financiare.

Cu toată stima,
ss. Dr. Br.

Oct. 1944
Dr. Brucăr cere ca actele școlii să fie păstrate la școală?
ss. Arh. Arnet

\- - -

Copie
Clase speciale de pregătire teoretică și aplicată
Direcția Prof. E. Abason
Str. Aron Florian Nr. 5
8 februarie 1943
Ieșire nr. 869/943

Domniei Sale, Domnului Ministru al Culturii Naționale
Loco

Domnule Ministru,

Avem onoare a vă ruga să binevoiți a ne arăta dacă suntem îndrituiți a face la școala noastră înscrieri de elevi originari din provincie, cum am făcut și în ceilalți ani.

Facem prezenta întrebare având în vedere numărul mai mare de cereri care ne sosesc din partea elevilor, absolvenți de liceu din provincie.

Cu toată stima,

Director girant,	Secretar,
ss. Dr. Brucăr	ss. Spodheim

- - -

Copie
România
Ministerul Culturii Naționale și al Cultelor
Direcția Învățământului Particular și Confesional
Nr. 223012/943

Dlui Spodheim Solomon
Str. Aron Florian Nr. 5 București

În urma anchetei ce s-a făcut la școala claselor speciale de pregătire practică și teoretică Prof. E. Abason din București, Ministerul a dispus:

Se ridică autorizația de funcționare a dlui Manole Foglu, dl. secretar Spodheim este obligat să readucă arhiva școlii și s-o predea imediat dlui director Brucăr, dl. Spodheim Solomon și Stern Herman nu vor mai putea funcționa ca secretari.

Despre executarea acestui ordin, școala ne va raporta imediat.

Director ss. indescifrabil

Șeful serviciului ss. indescifrabil

\- - -

Copie

Declarație

Subsemnatul Solomon Spodheim, secretar al Cursurilor de pregătire sanitară, fost membru în corpul didactic și secretar al Claselor speciale de pregătire teoretică și aplicată, din str. Aron Florian Nr. 5, declar următoarele în legătură cu reclamația făcută onor. Ministerului Culturii Naționale împotriva subsemnatului, din care ar rezulta că aș fi sustras arhiva Claselor speciale:

În ziua decesului regretatului Prof. Ernest Abason, fost director al Claselor speciale, familia acestuia s-a prezentat la școală și a ridicat arhiva pentru a vedea dacă și din piesele aflate în ea nu ar rezulta date în legătură cu averea rămasă în urma decesului Prof. E. Abason.

La începutul lui ianuarie 1943, părăsind serviciul de secretar al Claselor speciale și rămânând numai secretar al cursurilor de pregătire sanitară, am luat parte din arhiva aferentă acestei din urmă școli, restul rămânând împreună cu aceea a Claselor Speciale. Nu am putut ridica toată arhiva, deoarece spațiul nu îmi permitea în camera desemnată ca secretar pentru ”cursurile de pregătire sanitară”.

În luna iunie 1943, trebuind să închei situația școlară a elevilor pentru a putea întocmi listele de examene de fine de an,

am cerut dlui H. Stern, secretarul Claselor Speciale, restul arhivei cursurilor de pregătire sanitară.

Această arhivă a fost scoasă din biblioteca unde era ținută iar la venirea omului de serviciu a fost transportată la secretariatul ”cursurilor de pregătire sanitară”; arhiva Claselor speciale a rămas și cred că se află și astăzi în biblioteca situată în camera de la parter - secretariatul Claselor speciale.

Nu recunosc a fi avut cheia de la această bibliotecă la data de 15 iunie a.c. cum se specifică în reclamație, cheile de la bibliotecă au fost predate la părăsirea serviciului meu (februarie 1943).

Drept care dau prezenta declarație.

București, 11 august 1943.

- - -

Corpul Portăreilor

Prezenta s-a făcut prin intermediul nostru azi, 1 decembrie 1945

No. 48848

Portărel principal, ss.

Comunitatea Evreilor din București prin reprezentanții legali

Str. Sf. Vineri 19

Loco

Binevoiți a cunoaște că în ziua de marți, 4 decembrie 1945, orele 12 a.m. mă voi prezenta la sediul liceului teoretic Cultura No. 2, din str. Sf. Ion Nou no. 21, însoțit de un domn portărel pentru a proveda împreună cu delegatul Dv. (respectiv și Directorul Liceului) sau numai dânsul, la stabilirea orelor mele de curs pe anul școlar 1945/1946 ale catedrei de filosofie și drept a subsemnatului la acest liceu - precum și pentru a primi suma de Lei 1.073.310 (un milion șaptezeci și treci de mii trei sute zece), ce mi se cuvine ca restanță de salarii conform petițiunii ce

v-am făcut la 3 septembrie 1945 și care a fost înregistrată la Comunitatea Dv. sub no. 4480, plus sumele ce au decurs lunar de la 1 septembrie 1945 până la deplina achitare a drepturilor mele.

În speranța că veți binevoi a da urmare prezentei notificări pentru a nu mă constrânge să recurg la mijloacele judiciare de realizare a drepturilor mele, vă salur cu toată stima.

ss. Dr. I. Brucăr

str. Sf. Constantin 24

În josul paginii se găsește semnătura doamnei Sh. Pricep.

- - -

Proces Verbal

Astăzi, 4, luna decembrie 1945, ora 12

Noi, Marin D. Stanciu, Portărel pe lângă Tribunalul Ilfov, domiciliat în București, str. Miorița no. 54.

Având în vedere cererea înreg. la no. 49197/945 a dlui Dr. I. Brucăr, prin care ne cere să constatăm ce are de răspuns notificata Comunitatea Evreilor din București prin reprez. legali, la notificarea înreg. la No. 48848/945.

La cererea dlui Dr. I. Brucăr ne-am transportat la sediul liceului teoretic Cultura No. 2 din Str. Sf. Ion Nou No. 21, unde am găsit prezent pe dl. S.M. Littmann, directorul liceului și dl. Valentin Goldfarb, casierul liceului, care ne-au declarat următoarele: "În privința orelor, Comunitatea fixează orele și pentru acest an școlar 1945/1946, nu a fixat nici un fel de oră dlui profesor I. Brucăr. În privința drepturilor bănești, Comunitatea nu a dispus nimic în această privință până în prezent".

Suplicantul stăruie în oferta sa declarând că-și menține toate rezervele făcute prin notificarea sus menționată și adăugând că față de "declarațiile de mai sus nu-i rămâne altceva decât calea justiției".

Noi constatând cele de mai sus am luat act de declarația ambelor părți și am adresat prezentul proces verbal în dublu exemplar din care unul pentru dosar iar al doilea pentru suplicant.

Portărel, ss.

Notificat,
ss. S.M. Littmann

Suplicant,
ss. Dr. Brucăr

La terminarea prezentului proces verbal la ora 12 s-a prezentat avocat Michel Safirman, din partea Comunității Evreilor din București, care declară în numele Comunității că ”dl. Profesor I. Brucăr nu i se cuvine nici o sumă de bani, întrucât din informațiunile Comunității, dsa nu a funcționat și deci nu a prestat nici o muncă în intervalul de timp pentru care cere a fi remunerat. Ne rezervăm dreptul de a invoca ulterior și celelalte motive care să justifice răspunsul nostru”.

La aceasta, dl. Profesor I. Brucăr declară că suma de bani cerută i se cuvine în calitatea sa de fost director și profesor în concediu pe intervalul de timp arătat în notificare, concediu care i s-a acordat cu plata salariului său integral.

Portărel, ss
Suplicant, ss. Dr. I. Brucăr

Notificat
pp. Comunitatea Evreilor din București
ss. Safirmann, avocat

În partea de jos a documentului se găsește semnătura dnei Sh. Pricep.

- - -

București, 8 aprilie 1946

Domnului Președinte al Comunității Evreilor din România

loco

cu ștampila de intrare
Comunitatea evreilor din București
8.IV.946
No. 1323

Domnule Președinte,

Din timpurile vechi ale formării sale, poporul evreu și-a cinstit înțelepții și cărturarii. Aceasta a fost lege în Israel și ea s-a menținut cu mândrie de-a lungul secolelor fiind una din temeiurile existenței noastre.

Evreii români, ca și evreii de pretutindeni, s-au ilustrat în galeria marilor gânditori universali prin exemplare prețuite de înaltele valori ale țării noastre, care i-au așezat în rândurile lor.

Evreii români, ținându-se pe linia tradițiilor evreiești, au prețuit întotdeauna pe cărturarii lor.

Din numărul valorilor culturale evreiești, dăruite gândirii românești și universale, face parte și profesorul Dr. I. Brucăr.

Lucrările sale pe tărâmul filosofiei au fost apreciate de cele mai înalte foruri de cultură. Academia Română, chiar în timpurile de prigoană, când manifestarea gândirii unui evreu era refuzată și contestată, a tipărit una din operele sale capitale, privind activitatea filosofică a marelui gânditor român Titu Maiorescu.

Activitatea profesorului Dr. I. Brucăr s-a manifestat și ca îndrumător al valorilor culturale evreiești, ca Președinte al Institutului de Cultură a stimulat o activitate științifică rodnică.

Dl. Dr. I. Brucăr, cu o activitate filosofică strălucită, a fost umbrit prin scoaterea lui din învățământul evreiesc și lovit în mijloacele lui de trai.

Noi subscrișii rugăm conducerea Comunității Evreilor din București să binevoiască a repune pe domnul Dr. I. Brucăr în învățământ, redându-i locul de cinste și de existență.

Rugăm actuala conducere a Comunității să aibă în vedere valoarea culturală a dlui Dr. I. Brucăr și credem că prin

reintegrarea lui în învățământ, Comunitatea va face un act reparatoriu pe care judecata viitorului îl va socoti bine chibzuit.

Primiți, Domnule Președinte, încredințarea stimei noastre.

Urmează semnăturile următorilor:

1. Micu S. Zentler
2. Ing. Maximilian Marcus
3. Dr. Jon Grubea
4. Dr. Isac Rosman
5. Ing. Blum
6. Isac Feldștein
7. Dr. Lazar Fayersohn
8. Arch. Iuliu Leoneanu
9. Ing. Rosentzweig
10. Dr. S. Beinglass
11. D. Wisner
12. H. Feigenbaum
13. P. Gregore
14. Noe Grunberg
15. M. Stern
16. Weisenberg C.
17. S. Rosenberg
18. M. Davidovici
19. Dr. Jean Aberman
20. Alfred Weiss
21. Dr. Cahal
22. I. Gropper
23. J. Nacht
24. A. Rantzer
25. Camil Ernest
26. Jacques O. Klein
27. A. Acsenștein
28. M. Stern, Dr.
29. Armin Deutsch
30. Marcu Blitz
31. Rubin Bercovici
32. Carol Millis
33. Nachman
34. M. Lindenberg
35. Av. Friedman
36. Spiner Silvian
37. Halpern I.
38. Schwartzseid David
39. Edelștein M.
40. Maisler Iancu
41. Müntzer S.
42. Staub I.D.
43. Dr. S. Cohl
44. M. Hirsch Cus.
45. P. Cohn
46. Dr. Sleitz
47. A. Axelrad
48. M. Segall
49. Efraim Princert
50. Inginer M. Gropper
51. S. Feczenick
52. S.D. Nürenberg
53. A. Wechsler
54. F. Jäger
55. A. Schwartz
56. Arch. Iuliu Leoneanu
57. Ionel Marcus
58. Rafael Ruwinsky
59. Julius Klein
60. Erbiceanu Solomon
61. I. Roșca
62. Eugen Segalescu
63. Dodi Spiner

- - -

9 mai [194]6

Comisia de judecată

Dsale Domnului Prof. Dr. I. Brucăr

Loco

Vă aducem la cunoștință că în baza Deciziei Comisiei a IV-a de anchetă urmează să fiți judecat pentru activitatea Dvs în timpul prigoanei de către Comisia noastră de judecată.

Termenul fixat: Luni, 13 mai 1946, ora 12, la sediul Comunității, str. Sf. Vineri 19.

Puteți lua cunoștință de conținutul dosarului la Secretariatul Comisiei (str. Sf. Vineri 19) depunând înainte de termenul fixat întâmpinarea Dvs.

Cu toată stima,

secretară, Sh. Pricep

Președintele Comisiei, L. Stern

- - -

Comisia de judecată

Proces verbal no. 1 din 13.V.1946

Prezenți dnii L.I. Stern, președintele Comisiei, Dr. Isac și Dr. Loebel, membri, dna Pricep, secretară

Se prezintă dl. dr. Brucăr, citat de comisiune

La întrebările puse de membrii comisiunii, dl. dr. Brucăr face o depoziție care se atașează la dosar.

În susținerea procesului său cere să i se aprobe audierea mai multor martori. Comisiunea aprobă ca să prezinte o listă de 5 martori.

Se hotărăște ca ședința viitoare a Comisiunii de judecată să aibe loc luni, 20 mai a.c. la orele 12, dnii prezenți luând cunoștință de termen.

Președintele Comisiei de epurație, L. Stern
Secretară, S. Pricep

- - -

15.V.946

Domnule Președinte,
Am onoare a propune audierea următorilor martori:
1. Dr. Al. Șafran, str. Spătar no. 51
2. Uri Benador, str. Traian 87
3. Leon Balter, str. Gr. Alexandrescu 29 (Spitalul de copii)

cu toată stima, I. Brucăr

- - -

17 mai [194]6

Eminenței Sale
Dlui Șefrabin Dr. Al. Șafran
Loco

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în fața Comisiei de Judecată în ziua de Luni, 20 mai a.c., ora 12 jum. la sediul Comunității din Str. Sf. Vineri 19.
Cu toată stima,

Secretară	Președintele Comisiei,
ss,	L. I. Stern

- - -

17 mai [194]6

Dlui Ury Benador
Str. Traian 87
Loco

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în fața Comisiei de Judecată în ziua de Luni, 20 mai a.c., ora 12 jum. la sediul Comunității din Str. Sf. Vineri 19.

Cu toată stima,

Secretară ss,

Președintele Comisiei, L. I. Stern

- - -

17 mai [194]6

Dlui Leon Balter
Str. Gr. Alexandrescu 29
(Spitalul de copii)

Loco

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în fața Comisiei de Judecată în ziua de Luni, 20 mai a.c., ora 12 jum. la sediul Comunității din Str. Sf. Vineri 19.

Cu toată stima,

Secretară ss,

Președintele Comisiei, L. I. Stern

- - -

București, în 17 mai 1946

Către Comisia de judecată (sau anchetă) a cazului I. Brucăr

Domnilor,

Domnul Prof. I. Brucăr mă informează că m-a propus martor și că să primesc invitația urmează să fiu audiat luni, 20 crt.

Cum plec la Brăila și Galați unde voi fi duminică și luni, vă rog să binevoiți a amâna audierea mea sau să vă serviți de aceste fugitive declarații ale mele:

1. Auzind la timpul său că Dl. Brucăr ar fi determinat internarea în lagăr a Dlui. Prof. Hollinger (am auzit și eu ca atâția alții din zvon) și întâlnindu-l pe stradă, l-am întrebat dacă este adevărat ca să știu dacă ne mai putem saluta. Dl. Brucăr, uluit și revoltat, a contestat și mi-a spus că va cere imediat

Ministerului, resp. Ministrului Petrovici, să dispună facerea unei anchete căci nu admite să planeze asupra Dsale o asemenea acuzație (zvonul era că prin Petrovici - prietenul Dsale - ar fi obținut internarea Dlui. Hollinger).

Nu sunt în măsură să știu dacă ancheta s-a făcut și ce rezultat a dat. Trebuie să evidențiez, însă, revolta și mâhnirea Dlui. Brucăr că ar putea fi acuzat de un asemenea act. Și asta într-o vreme când unii actuali ”buni evrei” și ”figuri purissime” se sinchiseau prea puțin de asemenea acuze prin relațiile lor petroviciene sau asemănătoare, care le dădeau iluzia eternei atotputernicii.

2. Pe vremea când reflecta la postul de director al Liceului ”Cultura”, condus de Dl. Prof. Littman, Dl. Brucăr m-a vizitat acasă, rugându-mă să pun un cuvânt bun de recomandare față de Dl. Birman, pe atunci președintele Comunității. I-am atras atenția că acolo e director un valoros element cum e Dl. Littman. Dsa mi-a subliniat calitățile administrative ale domnului Littman, precizând că aceste calități și le va putea valorifica rămânând mai departe director administrativ, Dsa - Brucăr - având direcția culturală, didactică, pentru care simte de ani de zile o irezistibilă chemare, vocația Dsale adevărată fiind școala.

Eram gata să iau contact cu Dl. Prof. Littman pentru a afla și de la Dsa cum stau lucrurile ca să pot apoi vorbi cu Dl. Birman, resp. să-i spun cine este Dl. Brucăr, știind că, în genere, domnii președinți de comunitate, din acea epocă și acea structură, știu multe despre toate ”branșele”, afară de aceea legată de calitatea lor de conducători ai unei obștii în care și cultura are un locșor.

Dl. Brucăr, din dorința de a mă stimula în plus, mi-a arătat că are către Dl. Birman și o scrisoare de recomandare a Dlui. Prof. Rădulescu-Motru. Cum tonul acelei scrisori era aproape al unui ”bal-bus” care impune, și cum epoca era aceia care făcea pe fiecare huligan (fie el și huligan academic) să creadă în drept

de a ne hotărî el viața - individuală și colectivă - l-am întrebat pe Dl. Brucăr dacă nu se rușinează să se servească de o asemenea scrisoare. Dsa - poate mai obiectiv sau mai subiectiv decât mine - n-a văzut în acea scrisoare nimic altceva decât o recomandare normală.

Eu, însă, revoltat, i-am spus că îl voi îndemna pe Dl. Littman să-și procure o ”recomandație” la fel de imperativă de la Horia Sima, ca să știm cel puțin că alții - de calitatea Sima-Motru - hotărăsc ce avem de făcut.

Trebuie să recunosc că Dl. Brucăr a fost foarte impresionat de faptul că ar putea ocupa un post în asemenea condiții. Se pare că totuși l-a ocupat. Probabil că eu n-am văzut just sensul scrisorii Dlui Motru, sau că nu acea scrisoare a fost hotărâtoare în ocuparea postului.

Despre felul în care Dl. Brucăr s-a purtat ca director al liceului nu știu prea multe. Știu, însă, că în cele câteva vizite făcute la școală am constatat, pe de o parte, un om fericit - Dl. Brucăr - că în sfârșit și-a ajuns idealul de a se devota amplu învățământului; pe de altă parte un om nefericit - tot Brucăr - împiedicat în împlinirea idealului prin tot felul de ”lucrături” în care n-a fost, desigur, tot timpul pasiv. Dar pentru asemenea ”lucrături” dacă ar fi să se facă procese ar însemna ca toți profesorii, medicii, poate și scriitorii, să fie epurați. Începând cu judecătorii tuturor cazurilor.

3. Când a fost numit secretar general al, mi se pare, Federației de Comunități, ne-am întâlnit pe Bd. Elisabeta în dreptul Cișmigiului.

Eu, cu o exagerată conștiință a momentelor ce se anunțau pentru evrei, l-am întrebat dacă își dă seama ce răspundere istorică are într-un asemenea post, în astfel de vremuri, și i-am vorbit de Pereț, ca secretar general al Comunității din Varșovia. A fost o convorbire prelungită aproape trei ore în grădina Cișmigiului.

Am rămas cu impresiunea că chiar dacă - din punct de vedere evreiesc și politic - Dl. Brucăr nu avea antenele cele mai receptive pentru cele ce se petreceau și urmau abia să se petreacă, din punct de vedere etic aveam de-a face cu un om de totală puritate: nu ocupa un post, ci își îndeplinea o misiune.

Nu știu cum și-a putut-o împlini: din motive lăuntrice și mai ales din toate acele abjecții ce se cheamă cadrul în care urmează să lucreze câteodată. Nu știu, pentru că nu am mai vorbit despre aceasta nici atunci și nici de atunci. Mi se pare de altfel că a rămas puțin timp în acel post.

4. În ce privește liceul din str. Principatele Unite nu știu decât atât: cum obțineam întotdeauna de la Dl. Littman, să primească elevi săraci, fără plată sau cu plata redusă (mi se pare că era chiar o obligație - și este - nu știu dacă întotdeauna respectată), m-am dus într-o zi să intervin pentru un meritos și foarte sărac elev: Meirovici Leonard. Mi s-au făcut de data asta greutăți mari, mai ales de către, mi se pare, un domn Plaiul (sper că nu mă înșel). S-au cerut o mulțime de formalități, deși băiatul meu urmase și celelalte clase în același liceu.

Dl. Brucăr, pe care l-am găsit acolo, s-a oferit să primească băiatul gratuit la liceul din Principatele Unite.

Cum băiatul locuia la numai câțiva pași de localul din Romulus (locuia pe str. Matei Basarab), am insistat să fie primit totuși pe Romulus. În special pentru că nu avea haine călduroase și era cvasi-desculț. Până la urmă a fost primit pe Romulus tot prin admirabila omenie - niciodată dezmințită - a Dlui Littman, așa că nu mai era nevoie de gestul Dlui Brucăr. În orice caz, Dsa s-a oferit singur, spontan, să primească băiatul, gratuit, la liceul său.

5. Tot pentru lumina ce urmează a cădea asupra Dlui Brucăr: atunci când am fost ales - din nu știu a cui inițiativă - membru al ″Institutului de cultură″ și am refuzat ″onoarea″ atâta vreme cât ″numărul academicienilor″ fiind limitat și la

acea dată mi se pare atins, trebuia să așteptăm moartea unora ca să poată intra alte personalități de reală valoare. Și cum acest lucru nu se mai poate întâmpla, cei mai mulți academicieni fiind morți încă înainte de a fi intrat în Institut, ar însemna să nu mai poată intra nici un om viu. Și eu între strigoi nu am ce căuta. Prefer să rămân afară între oamenii vii.

Dl. Brucăr, în lunga Dsale pledoarie pe lângă mine - zadarnic - de a mă convinge să intru, s-a exprimat, cu acea ocazie, despre fenomenul cultural într-un fel din care rezulta că deși, mi se pare președinte al acelui teribil Institut, vede lucrurile de la înălțimea care depășește cu mult pe aceia a jilțului ce ocupa. Desigur că se poate pune întrebarea: ″ce caută, deci, în jilț″. Nu știu și nu știu dacă știa Dsa. Dar asta e o chestie care mi se pare nu este sancționată. Cel puțin deocamdată. În orice caz, Dl. Brucăr și în acea convorbire mi s-a arătat într-o lumină care îl indica președinte al Institutului, așa cum trebuie să fie acel Institut și nu cum era la acea dată.

Dar mi se pare că în procesul Dlui Brucăr nu este vorba de ceea ce este ″inculpatul″, ci de ceea ce a făcut.

Dacă aș fi eu judecător, desigur că aș fi mai sever cu cineva care este o valoare decât cu cineva care nu este. O anumită înălțime etică și culturală îți dă mai mult obligații decât drepturi. Ea obligă totuși și pe judecători să țină seama că nu avem chiar la fiece pas valori cum este Dl. Brucăr. Și, mai ales, noi judecătorii să ne judecăm bine pe noi înșine, nu dacă faptele noastre de dinainte de a ocupa jilțul și după ce părăsim ″forul″ ne dau dreptul de a fi judecători, ci dacă nu cumva unii dintre noi, din nu știu ce complex de inferioritate ce se cere răzbunat, suntem destul de obiectivi în judecata noastră și dacă severitatea față de unii ″inculpați″ nu este cumva pitirea noastră la spatele sancționării lor.

Dar eu nu sunt decât martor și nu judecător. ″Judecător″ am refuzat să mai fiu după o serie de audieri într-o comisie care

i-a anchetat pe Gingold, Willman, Dr. Radovici, Dr. Blum etc. Am refuzat să mai fiu deoarece sau trebuia să sancționăm pe unii dintre noi, din juriu, sau să absolvim pe toți cei anchetați (afară de Willman, se înțelege).

Nu cunosc alcătuirea ”completului” care îl judecă pe Dl. Prof. I. Brucăr - profesor, gânditor, om de cultură și aproape întotdeauna de înaltă ținută etică. Desigur că acest juriu are - în toată alcătuirea lui - autoritatea morală de a-l judeca. Și toată obiectivitatea. Sentința o va dovedi.

Semnătura Ury Benador

P.S. În graba cu care scriu am omis o întâmplare: cu câțiva ani în urmă - pe vremea lui Armand Călinescu, mi se pare - am fost convocați câțiva prieteni (Dorian, Brucăr, Enric Furtună și nu mai țin minte cine) la Aderca acasă. La propunerea ciudată a lui Aderca - o propunere ”ma-iufesistă” - Brucăr a avut o atitudine demnă, evreiască și cetățenească.

Probabil că am omis și alte întâmplări favorabile Dlui Brucăr. E drept, însă, că eu am un principiu: nu judecăm pentru faptele cele bune - care sunt de altfel obligatorii - ci pentru cele rele. În ”cazul” Brucăr (dacă măcar este un ”caz”) care sunt - ”mistains ghezugh” - acele ”fapte rele”?

semnătură

Al doilea PS (*scris de mână*)

Adaog: Dl. Brucăr mă informează telefonic că obiectul procesului este o chestie de cubaj în legătură cu școala din Principatele Unite. Și tot ce pot spune:

Nu e posibil oare să fie amânată audierea mea?

Vă rog.

semnătură

\- - -

Comisia de epurație

Proces Verbal al ședinței din 20.V.1946

Prezenți dnii Președinte L.I. Stern, Dr. Isac și Dr. Lobel, membrii, secretară dna Pricep.

Prezidează dr. dr. Lobel.

Se prezintă dl. dr. Brucăr care asistă la audierea martorilor.

Dl. Șefrabin Dr. Șafran invitat în ședință comunică că Dsa, în calitatea pe care o deține, nu poate depune ca martor, ci ar putea da relațiuni în particular, pentru lămurirea cazului.

Dl. dr. Lobel este de acord ca dl. Șefrabin să dea relațiuni asupra cazului dlui Dr. Brucăr într-o convorbire particulară.

Dl. dr. Isac este contra cerând ca dl. Șefrabin să depună ca martor.

În urma propunerii dlui Stern se va cere avizul Contenciosului cu privire la această propunere.

Dl. Ury Benador, citat ca martor, neputându-se prezenta fiind plecat în provincie, solicită un alt termen și trimite o depoziție scrisă, depoziție care se atașează la dosar.

Se prezintă dl. Leon Balter, citat ca martor, care face o depoziție ce se atașează la dosar.

În urma cererii verbale a dlui dr. Brucăr, Comisiunea aprobă să fie citați ca martori pentru luni, 27 mai a.c. la ora 12, pe dnii Dr. Filderman, Dr. Dorian și Ury Benador.

Secretară

Președintele Comisiei

- - -

Depoziție de martor

Astăzi, 20 mai 1946, se prezintă d. Leon Balter, domiciliat în Buc., str. G. Alexandrescu 49, funcționar, depune în cazul d. Dr. Brucăr:

Dl. Dr. Lobel: Ce știe despre intervențiile făcute de d. Dr. Brucăr în chestiunea cubajului?

R.: Nu are cunoștință despre aspectele de cubaj.

Întrebare: Ce cunoaște despre practica d. Dr. Brucăr de a capta elevi pentru Liceul pedagogic?

R.: Nu cunoaște, nefiind în București între anii 1942-1943.

Întrebare: Care erau relațiile dintre dl. Dr. Brucăr și profesorii de la lic. pedagogic?

R.: Relațiile erau bune.

Întrebare: La liceul pedagogic erau elevi scutiți de taxa școlară?

R.: Da, erau elevi scutiți de taxa școlară.

Întrebare: Câți elevi erau cu plată și câți elevi erau gratuiți la liceul pedagogic?

R.: Nu-și amintește.

Întrebare: Cunoașteți relațiile dintre dl. Dr. Brucăr și d. Ovidiu Măcelaru?

R.: Cunosc că d. Dr. Brucăr avea relații cu dl. O. Măcelaru, la care s-a dus cu d. Dr. Filderman în chestiuni de interes obștesc.

Dl martor declară că a fost primit ca pedagog la liceul pedagogic deși martorul avea impresia că d. Dr. Brucăr cunoștea faptul că martorul era condamnat la muncă silnică pe viață pentru dezertare de la munca obștească.

Întrebare: Care au fost relațiunile dintre dl. martor și d. Dr. Brucăr înainte de a fi angajat la liceul pedagogic?

R.: Erau relațiuni de pe vremea când martorul era funcționar al Uniunii Comunităților Evreiești și angajat de dr. Brucăr, care era secretarul general a U.C.E.

Dl. Dr. Brucăr întreabă pe d. martor dacă este adevărat că atunci când în 1940 s-a prezentat pentru a solicita un post modest la U.C.E. d. Dr. Brucăr l-a primit în serviciu dându-i și adăpost la U.C.E., deși aspectul exterior de atunci al dlui martor nu inspira prea multă încredere și deși d. Brucăr bănuia că descinderea martorului în București era forțată?

Martorul confirmă cele arătate de d. Dr. Brucăr, spunând că a fost silit să plece din Bacău deoarece era pe punctul de a fi arestat. Într-adevăr, aspectul exterior nu era de natură să înspire încredere fruntașilor vieții evreiești de atunci. Împotriva voinței unora dintre ei, d. Dr. Brucăr a stăruit să fiu angajat și m-a sprijinit să-mi găsesc refugiul pein acordarea locuinței în imobilul Uniunii. Printre cei care s-au opus era și d. Dr. Șafran.

20.V.946

semnătura

Dată și citită în fața noastră.

semnături

- - -

22 mai [194]6

Dr. W. Filderman, Dr. Emil Dorian, Ury Benador

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în fața Comisiei de Judecată în ziua de Luni, 27 mai a.c., ora 12 la sediul Comunității din Str. Sf. Vineri 19, propuși fiind de Dr. Brucăr.

Cu toată stima,

Secretară	Președintele Comisiei,
ss,	L. I. Stern

- - -

Comunitatea evreilor din București

Comisia de epurare

No. 1323

22 mai 1946

Onor. Serviciul Contencios

Loco

Vă rugăm să ne dați avizul Dvs cu privire la următoarea situațiune:

La Comisia noastră, în lămurirea dosarului dr. Brucăr, a fost citat ca martor Dl. Șefrabin Sr. Al. Șafran. Dsa s-a prezentat în fața Comisiunii, însă a comunicat că în calitatea pe care o deține nu poate depune ca martor, ci ar putea da relațiuni în particular pentru lămurirea cazului.

Întrucât în comisiune s-a ivit divergență cu privire la această propunere, vă rugăm a ne lămuri.

Cu toată stima,

Președintele Comisiei

L. Stern

Secretară

Sh. Pricep

Notă adăugată de mână, în josul paginii:

23.V.1946

Este la aprecierea comisiunii de judecată de a lua informațiuni, dacă în dosar nu sunt elemente suficiente pentru decizia comisiunii.

semnat: Schäffer

- - -

Comisia de epurare

Proces verbal al ședinței din 27 mai 1946

Prezenți dnii L. Stern, Dr. Isac, Dr. Loebel, secretară dna Pricep. Prezidează Dl. Stern.

Se prezintă dnii Dr. Dorian și Ury Benador, citați ca martori. Depozițiile respective se depun la dosar.

Comisiunea luând în dezbatere avizul Serviciului de Contencios privind audierea Dlui Șefrabin Dr. Șafran a hotărât că, apreciind că dsa nu poate fi audiat ca martor să fie rugat să se prezinte Luni, 3 iunie a.c., pentru a lămuri comisiunea asupra cazului dlui dr. Brucăr.

Președintele Comisiei
L. Stern

Secretară
Sh. Pricep

- - -

Astăzi, 27 mai 1946, se prezintă d. Dr. E. Dorian, medic, domiciliat în str. Bucur no. 2, citat ca martor în cazul d. Dr. Brucăr, și face următoarea depoziție:

În legătură cu acuzarea privind intervențiile pentru anchetele de cubaj, nu știu nimic. Nici în privința internării dlui Hollingher nu știu nimic.

Întrebare: Studenții care făceau munca obștească la școala Abason la secția de Statistică au fost trimiși la Cotroceni în urma intervenției d. dr. Brucăr?

Dl. Dr. Dorian spune că nu știe nimic în această privință.

Întrebare: Dacă d. Dr. Dorian cunoaște că în urma intervenției făcute de d. Dr. Brucăr cu Dr. Fildermann la d. Ovidiu Măcelaru, starea evreilor s-a mai îmbunătățit?

*Răspun*s: Aud pentru prima oară de acest nume și nu știu dacă au intervenit la dsa.

Întrebare: Dacă d. martor cunoaște că d. Dr. Brucăr a refuzat să facă parte din prima echipă a Centralei, de asemenea, că solicitat fiind să fie numit șef al Secției Școalelor, Dsa a refuzat?

Răspuns: Știu că d. Dr. Brucăr a stat de vorbă cu mine, l-am deconsiliat și Dsa nu a primit postul.

Întrebare: Dacă d. Dr. Dorian crede că a fost compatibilă situația de director al liceului Cultura 2 cu cea de proprietar al liceului pedagogic?

Răspuns: Dacă școala îndeplinea o nevoie a populațiunii evreiești în acel timp, atunci compatibilitatea există. Dar dacă

această școală a ființat drept urmare a unei acțiuni ce dăuna colectivității evreiești, nu mai exista compatibilitate.

Întrebare: Dacă d. martor, așa cum îl cunoaște pe d. Dr. Brucăr, îl socotește capabil de a fi determinat internarea în lagăr a unui coleg incomod?

Răspuns: Așa cum îl cunosc pe d. prof. Brucăr de pe băncile școlii, cred că în lupta pentru existență și în raporturile cu oamenii poate fi violent, dur, egoist, mercantil, dar nu poate să inițieze o acțiune de suprimare a cuiva, cum ar fi putut fi pe vremea aceea o internare în lagăr.

Întrebare: Atunci când ați consiliat pe d. Dr. Brucăr să nu primească demnitatea oferită de Centrală, de ce anume i-ați dat acest sfat?

Răspuns: I-am dat acest sfat d. profesor Brucăr deoarece [în] convingerile mele de activist antifascist din ilegalitate socoteam că e just așa, întrucât Centrala era socotită de mine ca o reprezentantă a fascismului la noi, pe de o parte, iar pe de altă parte, fiindcă socoteam că toți aceia care vor colabora cu Centrala vor avea de dat socoteală (lucru de care).

Întrebare: Dr. B. Dacă știe d. Dr. Dorian că în calitatea mea de secretar general i-am vorbit și m-am lăudat poate de activitatea mea în folosul populației evreiești și dacă cu această ocaziune nu i-am vorbit că am salvat de la lagăr numeroși coreligionari?

Răspuns: Este exact că în vremea când a fost secretar general al U.C.E. [Uniunii Centralelor Evreiești] de sub președinția d. Dr. Filderman mi-a vorbit în mai multe rânduri despre diferitele memorii sau acțiuni pe care în această calitate le-a făcut împreună cu d. Dr. Filderman pe lângă guvern, ministere și diferite autorități. Nu-mi pot aminti detaliile.

Întrebare: De ce socoate d. Dr. Dorian că m-am consultat cu Dsa în perioada 1940-1943 din timpul Centralei, doar dintr-un

sentiment de prietenie sau la baza acestor cereri de sfat stătea impresia mea că mă adresez unui om cu vederi de stânga?

Răspuns: În primul rând, conta prietenia din școală. În ceea ce privește impresia că aș fi om de stânga, declar că nu m-am descoperit ca atare dlui profesor Brucăr ci, Dsa, din discuțiile politice ce le-am avut, ca și din activitatea mea anterioară, Dsa a putut trage concluzia că cere sfatul unui democrat.

Întrebare: Dacă d. martor, atunci când îi ceream sfatul, a simțit sau ba că de fapt cer o confirmare a unei atitudini?

Răspuns: Da, am avut această impresie întotdeauna.

Întrebare: Dacă știe d. martor că atunci în epoca Centralei, existând și alte licee particulare evreiești existau și alți directori care erau directori ai școlilor Comunității și directori sau proprietari ai școlilor partculare?

Răspuns: Știu că există 2 licee care au luat ființă în 1940/941, atunci când copiii evrei au rămas pe dinafară. Știu că în personalul profesional al liceului era un profesor care în același timp funcționa ca director al unui liceu al Comunității. Nu știu precis când s-a înființat școala d. Dr. Brucăr, dar nu înainte de 1943.

Dată și citită azi, 27.V.946.

semnătura

Dată în fața noastră.

semnături

- - -

Astăzi, 27 mai 1946, se prezintă d. Ury Benador, domiciliat în București, str. Urania 87, de profesie scriitor, căsătorit, citat ca martor în procesul Dr. Brucăr și face următoarea depoziție: pentru declarația scrisă depusă la dosar, cele ce voi declara fiind o completare a declarației mele înaintate.

Întrebarea Dlui Dr. Lobel: Dacă știe d. martor că d. Dr. Brucăr ar fi provocat inspecțiile de cubaj în scopul

exmatriculării surplusului de elevi și a captării lor pentru liceul Dsale particular?

Răspuns: (Nu). Am aflat de această acuzare abia când d. Dr. Brucăr m-a propus ca martor.

Întrebare: Dacă d. martor crede că d. Dr. Brucăr a intrat în școală din vocație sau din interes materialist?

Răspuns: Nu cred, ci știu precis că era un vechi ideal al Dsale să fie profesor, aceasta chiar în epoca în care îi mergea strălucit ca avocat.

Întrebare: Credeți că d. Dr. Brucăr a fost ″lucrat″ de către colegii Dsale de la Liceul Cultura?

Răspuns: Ca în toate școlile și în toate ″branșele″ asemănătoare celei de profesor, d. Dr. Brucăr a fost ″lucrat″ și la rândul său a ″lucrat″ pe alții. Fie pentru că așa este climatul în școli, fie ca legitimă apărare.

Întrebare: Dacă valoarea de om de știință și de filosof a dlui Dr. Brucăr constituie o stare agravantă sau atenuantă?

Răspuns: În general, cu cât cineva este la un mai înalt nivel spiritual, cu atât răspunderea lui pentru actele sale e mai mare și în consecință sancțiunile trebuie să fie mai severe. Se înțelege însă că în aceeași măsură judecătorii trebuie să fie la înălțimea nu numai morală, ci și în genere spirituală spre a putea ține seama de anumite imponderabile care cântăresc la judecată mai greu decât aparente delicte. În legătură cu problema cubajului, mă întreb numai cum rimează această acuzație cu faptul că d. Dr. Brucăr s-a oferit să primească pe elevul sărac Meirovici, spunându-mi cu acea ocazie că este gata să primească oricâți copii săraci n-ar mai putea fi primiți de liceul din Romulus.

(dată și citită azi, 27.V.946).

Întrebare: Dacă așa cum mă cunoașteți, chiar dacă aș fi violent, rigid, foarte drept, aș fi capabil însă de o infamie?

(Dată în fața noastră).

Răspuns: Așa cum îl cunosc de foarte mulți ani pe d. Dr. Brucăr, și-l cunosc bechisoi, bekoisoi și becasoi (la pungă, la băutură și la supărare), având cu dlui conflicte de natură culturală și politică, sunt convins că nu numai că nu e capabil de nici o infamie, ci dimpotrivă, numai la gândul că ar putea fi bănuit că ar fi comis o faptă urâtă este (cazul) gata să facă orice pentru lămurirea lucrurilor (vezi cazul Hollinger, despre care vorbindu-i la timpul său, a reacționat așa cum rezultă din declarația mea scrisă).

Dată azi, 27.V.946.

semnătura

Dată în fața noastră.

semnături

- - -

Comisia de judecată

No. 1396

28 mai 1946

Dsale

Domnului Șefrabin Dr. Al. Șafran

Loco

Vă aducem la cunoștință că Comisiunea de Judecată apreciind că Dvs nu puteți fi audiat ca martor a hotărât să vă roage să binevoiți a vă prezenta Luni 3 iunie a.c. la orele 12 la sediul Comunității, str. Sf. Vineri 19, pentru a lămuri comisiunea asupra cazului Dlui. Dr. Brucăr.

Cu toată stima,

Președintele Comisiei

L. Stern

Secretară

Sh. Pricep

- - -

Comunitatea evreilor din București
Comisia de judecată
No. 1397

28 mai 1946

D-sale
Domnului Dr. W. Filderman și Av. Capon

Loco

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în fața Comisiei de Judecată Luni, 3 iunie 1946, ora 12 dim. la sediul Comunității, str. Sf. Vineri 19, propus fiind de d. Dr. Brucăr.

Președintele Comisiei
I. L. Stern

Secretară
Sh. Pricep

- - -

Comunitatea Evreilor din București
29.V.946
nr. 2200

31.V.946

Domnule Președinte,

În vederea lămuririi dezbaterilor procesului în care m-a inculpat Onor[ata] Comunitatea Evreilor din București, am onoare a vă ruga să binevoiți a admite audierea următorilor martori, la termenul fixat pentru ziua de Luni 3 iunie a.c.

1. Dl. A.L. Zissu, str. Aurel Vlaicu 34
2. Dr. W. Filderman, str. Sf. Apostoli 16
3. Ion Călugăru, str. V.A. Ureche 3
4. Dr. Emil Dorian, str. Cuza Vodă 69
5. D. Hervian, Bd. Lascăr Catargiu 24-26

6. A. Russu Ghimelbrand, str. Băcani 8
7. Av. Hugo Capon, str. Plantelor 37
8. M.S. Zentler, str. Mântuleasa 10
9. Leib Gulianca, str. Delea Veche 17A
10. F. Aderca, str. Sf. Constantin 31A
11. Dr. M.A Halevy, str. Remus 6

Cu toată stima,
semnătura I. Brucăr

[*Notă*: *Punctele 2 și 4 sunt șterse*]

D-sale
Domnului Președinte al Comisiei IV de Judecată
Loco

- - -

Comisia de Judecată

Proces verbal al ședinței din 3 iunie 1946

Prezenți dnii: Dr. Loebel, Dr. Isac, Secretară, Dna Pricep.
Prezidează dl. Dr. Loebel.

Dl. Șefrabin Dr. Al. Șafran dând urmare invitației Comisiei de Judecată se prezintă pentru a da lămuriri asupra cazului Dlui. Dr. Brucăr.

Dl. Dr. Brucăr depune copie după procesul verbal din 29 și 30 sept[embrie] 1942 și după nota de inspecție din 13 și 14 oct[ombrie] 1942 ale dlui Inspector General Giurchescu. Această copie se atașează la dosar.

La cererea dlui Dr. Brucăr comisiunea admite să fie citați ca martori Dnii. A.L. Zissu, Ion Călugăru, D. Hervian, A. Russu Ghimelbrand, Av. Hugo Capon, M.S. Zentler, Leib Gulianca și Dr. M.A. Halevy.

Președinte
Dr. Loebel

Secretară,
Sh. Pricep

- - -

Notă de ședință din 3/6/946
Declarația dlui dr. Al. Șafran

La întrebarea făcută de către d. dr. Isak de ce insistă martorul să nu depună ca martor în procesul drului Brucăr, deși marele Sanhedrin nu se opune ca marele preot să depună ca martor, d. dr. Șafran a arătat că este just acest lucru, întrucât aceasta este o obligație. Dsa socotește însă că dată fiind situația sa de șef spiritual al populației evreiești, populație care a trecut prin durerile prigoanei și are de suferit atât de mult, este mai bine să nu compară ca martor în nici un proces, cum nu apar ca martori nici ceilalți șefi de biserică și cere să se ia act numai de declarațiile sale verbale. De altfel, dsa declară că n-a compărut la nici un alt proces, dar numai din considerație pentru d. Brucăr, a cărui activitate constituie un patrimoniu cultural al evreimii, este gata să declare ce știe despre dsa.

La întrebarea pusă de d. dr. Loebel, dacă știe ceva în legătură cu activitatea drului Brucăr la liceul Cultura A, unde se spune că a provocat în interes personal inspecțiile Ministerului, d. dr. Șafran declară că nu are nici o cunoștință despre acest lucru.

La întrebarea dlui dr. Isak, dacă știe ceva în legătură cu demersurile făcute de dr. Brucăr pentru a scoate pe elevi de la școala Abason, pentru a fi trimiși la Statistică la Cotroceni, d. dr. Șafran declară că nu are nici o cunoștință.

La întrebarea dlui dr. Loebel, dacă dr. Șafran cunoscându-l de aproape pe dr. Brucăr, din timpul colaborării lor la Federația

Uniunii de Comunități, îl crede capabil de a face un act dăunător obștei sau unei persoane, d. dr. Șafran răspunde: ”nu-l cred capabil pe d. dr. Brucăr de o faptă rea. Nici nu pot să-mi închipui despre dsa așa ceva”.

La întrebarea drului Brucăr, dacă în vara anului 1940 dsa a profitat de bunele raporturi ce le avea cu Ovidiu Măcelaru, fost subdirector general al Siguranței Statului, pentru a salva pe evrei, care erau pe cale să fie trimiși în lagăre, unii fiind deja trimiși, s. dr. Șafran a arătat că într-adevăr dr. Brucăr a adus imense servicii populației evreiești, salvând pe foarte mulți din aceia care erau evacuați din Comunele și târgurile Moldovei, așa că avem motive să-i fim recunoscători.

La întrebarea drului Brucăr, dacă dsa cunoscându-l pe d. Giuroiu, fost șef de cabinet al fostului Ministru Radu Budișteanu, a intervenit și a izbutit să nu se închidă locașurile evreiești de rugăciune pentru sărbotorile de toamnă, d. dr. Șafran a răspuns: ”Îmi amintesc perfect de nenorocirea ce era să se abată asupra evreimii, prin măsura luată de Ministerul Cultelor, nu numai pentru Sinagogi, dar și pentru cimitire. Datorită dlui dr. Brucăr, care pregătind prin Ciuroiu întrevederea cu Ministrul Cultelor, ne-a însoțit la audiența memorabilă, într-o noapte, și am izbutit să obținem aprobarea funcționării Sinagogilor”.

La întrebarea drului Brucăr, dacă fiind persecutat de dr. Gingold, care anulase carnetele de muncă ale fiilor săi, din motive personale, d. dr. Brucăr a intervenit pe lângă dr. Șafran spre a face cele necesare ca să înceteze prigoana Centralei atât împotriva drului Brucăr, cât și a familiei sale, d. dr. Șafran a recunoscut acest lucru, afirmând că, într-adevăr, fiii drului Brucăr au avut de suferit de pe urma persecuției lui N. Gingold.

La întrebarea drului Brucăr, dacă în calitatea sa de Secretar general al Federației Uniunilor de Comunități a stăruit pe lângă dr. Filderman să fie ajutați numeroși scriitori, gazetari și artiști

evrei, licențiați din servicii în urma legilor rasiale, d. dr. Șafran a răspuns: ”d. dr. Brucăr nu numai că a ajutat pe toți aceștia, dar a și stăruit să creeze un fond special de ajutorare pentru intelectualii și artiștii scoși din câmpul muncii”.

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia de Judecată
No 1500

7 iunie 1946

Stimate Domn,

Vă rugăm să binevoiți să vă prezentați LUNI 17 iunie a.c., ora 11 a.m., la sediul Comunității din str. Sf. Vineri 19, în fața Comisiei de Judecată, propus fiind ca martor de d. dr. Brucăr.

Cu stimă,

Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

A.L. Zissu, str. Aurel Vlaicu 34; Ion Călugăru, str. V.A. Ureche 3; D. Hervian, Bd Lascăr Catargiu 24-26; A. Russu Ghimelbrand, str. Băcani 8; Av. Hugo Capon, str. Plantelor 37; M.S. Zentler, str. Mântuleasa 10; Leib Gulianca, str. Delea Veche 17 A; Dr. M.A. Halevy, str. Remus 6.

- - -

Dlui dr. I. Brucăr,
Stimate coleg,

În primăvara anului 1943 ați venit la mine împreună cu un alt vechi prieten și coleg de universitate, dr. Daniel, pentru a mă ruga să vă pun în contact cu dr. Sabin Mănuilă, directorul

general al Institutului de Statistică, cu care sunt în strânse legături de colaborare profesională statistică.

Era anume vorba de situația unui grup de tineri evrei care până atunci făcea serviciu de statistică în localul școalei [școlii] Abason, dar urmau să fie repartizați în mai multe alte centre depărtate unele de altele. Dr. Daniel mi-a dat motivele de ordin sanitar care pledau în favoarea trecerii tuturor acestora în bloc în localurile centrale ale Institutului.

Am vorbit cu interes dr. Mănuilă de aceste lucruri și l-am rugat să vă primească pentru ca să discutați direct și cu competință problema și v-am comunicat că sunteți așteptat la el. Am știut mai târziu că ați fost mulțumiți de întrevederea cu el.

Vă scriu acestea la cererea dv. pentru a vă servi la caz de nevoie și vă rog să primiți cele mai prietenești salutări.

7/6/946
(ss) Octav Onicescu

- - -

Comisia de Judecată

Proces verbal al ședinței din 17 iunie 1946

Prezenți dnii: L. Stern, Dr. Loebel, Dr. Dorian, Secretară Dna Pricep.

Asistă dl. av. Schäffer, reprezentul [reprezentantul] public al Comunității.

Se prezintă dnii M.S. Zentler, Hugo Cappon și Ihil Gulianca propuși ca martori de către dl. dr. Brucăr. Depozițiile făcute se atașează dosarului.

Dl. av. Schäffer cere să se lămurească cazul copiilor care au fost judecați și din care trei au fost executați; cazul neintervențiunei dlui dr. Brucăr în acest proces, de asemeni de ce a fost sancționat de Minister numai dl. Littman care era pe atunci director administrativ.

Dl. dr. Brucăr renunță la citarea de noi martori rugând să se termine de urgență judecata.

Se hotărăște să se dea un ultim termen de martori pentru luni 24 iunie a.c. la ora 11.

Se vor [*sic!* va] cita pentru lămurirea cazului copiilor comuniști dl. director M.S. Littman. De asemeni se vor cita martorii propuși de dl. dr. Brucăr și anume dnii dr. W. Filderman, A.L. Zissu și Dr. Halevy.

Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

\- - -

Astăzi, 17 iunie 1946, se prezintă d. M.S. Zentler, domiciliat în București, str. Mântuleasa 10, căsătorit, actualmente fără profesie, care depune următoarele în cazul d. Dr. Brucăr:

Nu cunoaște că d. prof. Brucăr ar fi avut vreo activitate dăunătoare școlii evreiești și pe cât îl cunosc pe d. Dr. Brucăr nu cred că Dsa ar fi fost capabil de fapte ca acele ce i se impută. Cunosc pe d. prof. Brucăr ca pe omul care cu noblețe s-a pus la dispoziție cu munca Dsale, cu cultura Dsale, cu știința sa și cu ceea ce socot eu că poate oferi un învățat integru Institutului de Cultură al Templului Coral, inițiat de mine. Acest Institut, în timpul dictaturii, păstrându-și ființa, nu a putut însă să funcționeze așa că d. prof. Brucăr în timpul dictaturii nu s-a putut manifesta. (Nu s-a manifestat Institutul).

La întrebarea mea de ce nu se manifestă Institutul, d. Dr. Brucăr a răspuns că din cauza împrejurărilor. Dl. Zentler nu-și amintește că d. prof. Brucăr ar fi argumentat nemanifestarea Institutului de Cultură a Templului ca o acțiune de protest împotriva ființării Centralei. (Dacă) Adaug la cele de mai sus că

așa cum îl cunosc pe d. prof. Brucăr, ca om de cultură și ca familist (a dus și duce o viață curată socială și de familie) nu-l socot capabil de a fi comis actele ce i se impută, dacă aceste acte sunt imorale. Deduc din viața curată de familie pe care întâmplător la Bușteni am putut s-o contemplu, că un om care duce o astfel de viață curată nu poate, după părerea mea, să comită acte imorale.

semnătura

- - -

Astăzi, 17 iunie 1946, se prezintă d. Hugo Cappon, avocat, dom. Buc., str. Plantelor 37, care depune următoarele în cazul d. dr. Brucăr:

În perioada numirii unei noi formații a C.E.R. [Comunitatea Evreilor din România], socotind că populația este alarmată de prezența în Comitetul Centralei a unor anumite persoane și în dorința de a le înlocui cu comisiunea formată prin bună înțelegere între noi, compusă din d. av. Mișu Benvenisti, Adolf Grossman și subsemnatul, ne-am prezentat d. prof. Popper pentru a-l solicita să intre în conducerea C.E.R. Cu acest prilej eu, și cum îmi amintesc, și altcineva din comisiune ne-am prezentat d. prof. Brucăr și l-am solicitat și pe Dsa ca să intre în conducerea Centralei, ca șef al secției școlilor. Dsa a avut un răgaz de gândire de o zi sau două, după care a dat un răspuns negativ, motivându-l cu multiplele Dsale ocupațiuni și mai ales că este prins cu o lucrare importantă de filosofie. Îmi amintesc că în timpul prigoanei s-a vorbit în birourile Centralei și era de notorietate publică că d. prof. Brucăr se bucura de protecția dlui Petrovici. Este exact că în acele vremuri un alt profesor evreu nu ar fi putut obține dreptul de a crea o școală evreiască, așa cum a obținut d. prof. Brucăr.

semnătura

- - -

Astăzi, 17 iunie 1946, se prezintă d. Ihil Gulianca, de profesie funcționar, domiciliat în Buc., fund. Urania 6, care declară în cazul d. Dr. Brucăr următoarele:

Am fost om de serviciu la șc. Cultura 2 în timpul regimului Antonescu, adus de d. pedagog Ghimelbrand care ne-a recomandat direcțiunii. În timpul regimului Antonescu, fugind din lagărul de muncă obligatorie de la Roșiorii de Vede și găsind adăpost la șc. Cultura, d. director Brucăr, cu toate că a știut că sunt fugit de la muncă, m-a angajat ca om de serviciu al școlii și a obținut pentru mine carnet de scutire de muncă, prin C.E.R. [Comunitatea Evreilor din România]. Am rămas în acest serviciu până cu vreo 20 de zile înainte de 23 august. Este exact că d. director Brucăr a intervenit să mi se majoreze salariul și mi-a dat posibilitatea să deschid o cantină pentru elevii școlii.

semnătura

\- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia de judecată
No. 1654

18 iunie 1946

Dlor Z.L. Zissu și Dr. M. Halevy, Dr. Filderman și M.S. Littman,

Vă rugăm pentru a doua oară să binevoiți a vă prezenta ca martor în ziua de luni, 24 iunie a.c., ora 11 dim[ineața] la sediul Comunității, str. Sf. Vineri 19, propus fiind de dl. dr. Brucăr.

În caz de neprezentare, vă comunicăm că procesul se va judeca fără mărturia Dvs.

Cu toată stima,

Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia de judecată
No. 1654

18 iunie 1946

Dlor M.S. Littman, Dr. M. Halevy, A.L. Zissu și dr. W. Filderman

Vă rugăm să binevoiți a vă prezenta ca martor în ziua de luni 24 iunie a.c. ora 11 dim[ineața] la sediul Comunității str. Sf. Vineri 19, propus fiind de dl. dr. Brucăr.

Cu toată stima,

Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia de judecată
No. 1654

18 iunie 1946

D-sale
Domnului Dr. W. Filderman,

Loco

Vă rugăm pentru a treia oară să binevoiți a vă prezenta ca martor în ziua de luni 24 iunie a.c. ora 11 dim[ineața] la sediul Comunității str. Sf. Vineri 19, propus fiind de dl. dr. Brucăr.

În caz de neprezentarea Dvs, vă comunicăm că procesul se va judeca fără mărturia Dvs.

Cu toată stima,
Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

- - -

Comunitatea Evreilor din București
Comisia de judecată
No. 1654

18 iunie 1946

Dlor A.L. Zissu și Dr. M. Halevy,

Vă rugăm pentru a doua oară să binevoiți a vă prezenta ca martor, în ziua de luni 24 iunie a.c. ora 11 dim[ineața] la sediul Comunității str. Sf. Vineri 19, propus fiind de dl. dr. Brucăr.

În caz de neprezentare, vă comunicăm că procesul se va judeca fără mărturia Dvs.

Cu toată stima,
Președintele Comisiei,
L. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

- - -

Declarație

Subsemnatul dr. Goldstein-Pater Erwin, rabin, fost confesor al școlilor Comunității Evreilor din București, declar prin prezenta că în cazul prigoanei profesorilor, elevilor și părinților

lor, în urma judecării procesului elevilor de la școlile Cultura în anul 1942, la Curtea Marțială a Capitalei, dl. profesor dr. I. Brucăr, care era directorul de studii al liceului Cultura A, director administrativ și al disciplinii fiind d. S.M. Littman, nu a avut nici un amestec și nici o cunoștință în demersurile ce s-au făcut la Ministerul Educației Naționale, întrucât d. director Littman - cu care am făcut toate demersurile pentru salvarea școalei [școlii] și a profesorilor, a fost de părere că în această chestiune să nu se amestece altă persoană în afară de noi doi.

D. dr. I. Brucăr, aflând că suntem pe cale să facem demersuri s-a oferit să conlucreze cu noi. D. S.M. Littman însă i-a răspuns categoric ”ești filosof, rămâi la carte și nu te amesteca”.

Aceasta îmi este declarația, pe care am dat-o la cererea dlui. prof. dr. I. Brucăr, ea conținând purul adevăr.

Astăzi, 20 iunie 1946

/ss/ Goldstein Pater Erwin
Bdul. Tacke Ionescu 38 ap. 3

- - -

Note în procesul de epurare a dlui Brucăr

Ne-am mărginit să cerem doar epurarea dlui Brucăr din calitatea de funcționar al Comunității Evreilor din București - recte, din corpul didactic evreiesc - socotind chiar că dacă am face abstracțiune de calitatea sa de intelectual în obște care ar fi determinat cu totul altă atitudine decât cea avută și reținând numai calitatea sa de profesor și director în școala Comunității, considerăm că s-a făcut culpabil de fapte care, de o parte, erau nedemne pentru dsa, de altă parte au prejudiciat și moralmente și materialmente obștea evreească, în afară de morala evreiască - aș spune iudaică - schingiuită și dânsa de către dl. Brucăr.

Julien Benda, când a vorbit de *Trahison des clercs*, s-a gândit oare la un atare caz, când un intelectual maniază toate ideile de filosofie și morală în cadrul unui mare ideal teoretic, iar când se ivește prilejul unei întâmplări de cruntă realitate pentru a le acomoda în practică, se închide într-un turn de indiferență sau e preocupat tocmai atunci de realizarea unor interese materiale din ruinile unei disperări generale?

Două capete de acuzare împotriva dlui Brucăr:

1. Atitudinea și acțiunea înființării liceului său propriu,

2. Pasivitatea și indiferența cu care a privit el, profesor într-o școală evreiască, procesul școlarilor evrei târâți la Siguranță, Curte Marțială, execuție și închisoare.

1. Atitudinea și acțiunea înființării liceului său propriu

În timpul unei terori dictatoriale cum n-a mai cunoscut populațiunea evreiască din România, când se ordonase un ghetto școlar care funcționa cu mare greutate, dl. Brucăr, sigur pe prietenii oficiale și personale din vârful dictaturii, găsește că e necesar să-și creeze un liceu propriu. N-a făcut acest lucru în ani și ani de zile și tocmai când dictatura era la apogeu, dl. Brucăr susține că a vrut să-și realizeze ″un ideal pedagogic″ (vezi memoriul depus).

Pentru a-și atinge acest ″ideal″, recurge la serviciile unui ministru de guvern dictatorial, care dispune o cercetare la școlile evreiești, și mai ales la cea la care funcționa dl. Brucăr ca director, găsește că sunt prea mulți elevi față de cubajul claselor și dispune exmatricularea celor pe care-i socotea de prisos.

Coincidența face ca prima oară în istoria școlii evreiești să se execute o astfel de sancțiune, coincidența face ca exmatricularea să se decidă tocmai când dl. Brucăr își creează un liceu propriu, coincidența face ca dl. Brucăr să trimită adrese personale părinților ca să-i trimită școlii sale pe acești copii și tot coincidența face ca în același local în care era vorba ca un alt

profesor să-și împlinească și el un ”ideal padagogic”, acest profesor să fie trimis în lagăr, școala să fie închisă, iar dl. Brucăr să-și facă el școală în același local.

În calitate de director ÎN FUNCȚIUNE la o școală evreiască, n-avea dreptul să-și creeze școală proprie, smulgând prin invitațiuni semnate pe elevii din școlile Comunității la o școală personală și mai ales nu avea dreptul să dezlănțuie șirul de sancțiuni pentru a-și atinge ”idealul pedagogic”.

Mărturiile demască toată această situațiune. Dl. Brucăr, care a fost și avocat, crede că poate zvârli o anatemă generală asupra martorilor care nu-i plac, indiferent de locul pe care-l ocupă în societate și de valoarea lor personală, spre a nu se ține seama de spusele lor, dar cere totodată să se puie bază numai pe mărturiile celor care îi plac. Adică, să înlăturăm - vrea dl. Brucăr - tot ce spun profesorii distinși, în număr considerabil, și să reținem numai ce spune dl. Candel - care a atins recordul de a fi eliminat din școala evreiască în timpul dictaturii, pentru că a declarat-o public că Comunitatea e o ”javră jidovească” și că îi e rușine de a fi profesorul ei, să reținem numai spusele dlui dr. Halevy care abia la proces înțelege să sugereze dlui Brucăr ideea că înființarea școlii nu era un ideal pedagogic, ci un ideal strategic de pază a copiilor pentru împrăștierea lor în mai multe școli, în vederea bombardamentelor care aveau să se anunțe peste nu știu câtă vreme.

Să nu uităm că martorii nu-și spun opinii, ci mărturisesc FAPTE. Acestea nu se înlătură cu simple afirmații, când întregul păienjeniș al acțiunilor dlui Brucăr dezvoltă realitatea împrejurărilor în care și-a făcut școala.

Dl. av. Edelstein, secretarul Comunității din timpul dictaturii, care ținea cu dinții problemele chiar împotriva Centralei, declară că Dl. av. Solomon, secretarul secției școalelor de pe lângă Comunitate, a trebuit să reprezinte cu demnitate și dârzenie interesele obștei deoarece manifestările dlui Brucăr nu

corespundeau cu funcția ce o ocupa, el abuzând de relații amicale pe acele vremuri cu diverși demnitari, spre a promova ”interesele personale în dauna cauzei evreiești” (pag. 2).

Secretarul general adaugă ceva mai mult și anume că dl. Brucăr impunea comercializarea legăturilor sale cu dl. ministru Petrovici, cerând să fie folosit de obște (pag. 24).

Dl. av. Solomon afirmă lucrul grav și caracteristic că A TREBUIT SĂ TRIMITĂ PE ELEVII EXMATRICULAȚI CU LISTA ȘCOLII DLUI BRUCĂR, și încă o listă cu cât mai mulți platnici buni (pag. 68).

Dl. profesor Walenstein afirmă că a cerut dlui Brucăr să intervină pe lângă dl. ministru Petrovici să revină asupra ordinului de exmatriculare, dar că dsa a refuzat (pag. 138).

Dl. Brucăr a declarat în instanță că la a doua categorie de exmatriculare ar fi intervenit, dar a mărturisit la întrebarea comisiunii că el își atinsese numărul elevilor la școală.

Dl. profesor Abramovici declară că i-a reproșat acțiunea de exmatriculare cu tot cortegiul de dificultăți și că dsa a bagatelizat chestiunea fără să nege care a fost aportul lui în această chestiune (pag. 173).

Și așa defilează tristul rând de mărturisiri ale profesorilor, demonstrând faptele infamante ale dlui Brucăr pentru a-și atinge ”idealul pedagogic” de înființare a unui liceu, cu bani mulți și grei, fără grijă de această perturbare și de sufletul obștei care era destul de chinuit pe acea vreme.

2. Atitudinea dlui Brucăr cu privire la procesul elevilor din școlile evreiești

Oral am arătat ce a însemnat acest proces unde trei au fost executați și 16 au fost trimiși în mucegaiul închisorilor de detențiune grea.

Dl. Brucăr era director la una din școlile evreiești, odată cu Littman. Nu numai că nu l-a îngrijorat nici un moment

situațiunea că trebuia să răspundă conform regulamentelor școlare în calitate de director, dar n-a făcut nici un pas și nici un gest SĂ ÎNCERCE o ameliorare a situației. Dsa spune că dl. Petrovici n-a fost ministru în momentul arestării, dar sigur că a fost în momentul executării celor trei și tot așa de sigur că a fost ministru când a început sancționarea școlilor și sancționarea dlui Littman.

Când singur declari că aveai relații cu acest om, când singur enumeri de câte ori ai fost la el în diferite chestiuni, firesc era - măcar ca director, dacă nu ca om - să te duci acum să-i spui ce crimă se pregătește, să-i atragi atențiunea - ca ministru sau ca simplu profesor universitar bine văzut de dictatură - că e bine să-și spuie cuvântul. Nu interesează dacă intervenea sau nu, problema este că dl. Brucăr NU S-A DUS, nu s-a gândit să se ducă. A declarat-o - fără suflet - că nu era obligat să se ducă. A declarat că era un imperativ moral, dar nu unul legal și deci nu poate fi sancționat. Tristă scuză, slabă scuză.

Când dl. dr. Halevy spunea că bine a făcut dl. Brucăr că a mai făcut o școală pentru că bombardamentul ar fi găsit mai puține victime întrunite, dl. Brucăr care nu s-a gândit un singur moment că a făcut școala din această cauză, a declarat candid după 2 ani și jumătate că în adevăr se putea ca și asta să fi fost un motiv. Și a crezut că se apără.

Când e vorba însă de stabilit situațiunea lui cu privire la acest proces, când fierbea întreaga evreime, atunci dl. Brucăr e mai cinstit, atunci declară că nu era obligat. Dar uită că dacă omul Brucăr putea sta indiferent în fața acestei nemăsurate agitații a întregii colectivități, după părerea sa, în nici un caz nu poate răspunde Comunității că trebuia să stea indiferent, atunci când i se încredințase grija tuturor elevilor unui liceu a cărui director era, atunci când era în joc întreaga Comunitate, întreaga școală, colegii de la școală, de la alte școli, etc.

Prin acțiunea perfect dovedită cu privire la înființarea școlii sale personale, prin indiferența arătată în ceea ce privește procesul elevilor școlilor evreiești și a școlilor însăși, nu e demn a mai rămâne în cadrele corpului didactic evreiesc și urmează a fi epurat din această calitate.

Eventualele fapte bune nu scuză astfel de atitudini. Și aici e de subliniat că atunci când a făcut fapte bune, a făcut-o obligat de serviciul pe care-l avea ca secretar al Federației Uniunilor de Comunități și nu ca generozitate specială. Iar amintita persecuție a Centralei împotriva dsale a dovedit tocmai contrariul, adică acela că avea la autorități o trecere mai mare decât însuși drul Gingold, căci atunci când Leca a dat la 7 August decizii de demiterea sa din director și a trimiterii copiilor săi la muncă, adică peste 7 zile, fără măcar a se fi încercat executarea acestei hotărâri. Iar calitatea de ostatec i s-a dat pentru că a fost secretar general la Federația Uniunilor de Comunități și nu înțelegem cum poate cineva să facă atâta caz de o calitate pe care nu a cerut-o și care n-a implicat nici un risc de nici o natură, pentru nici unul din noi care eram ostateci, cu atât mai puțin pentru dl. Brucăr care n-a suferit nimic în dictatură, personal, pentru că știa oricând deschide ușile necesare marilor din dictatură, care-și făceau luxul curios de a-l servi pe dl. Brucăr deși era evreu, sau îl serveau poate pentru că dl. Brucăr, în atmosfera generală de rezistență mută, se ducea să colinde favoruri personale.

semnat, Schäffer

\- - -

Proces verbal al ședinței Comisiei de Judecată din 24 VI 1946

Prezenți dnii: L. Stern, Dr. Loebel, Pincu Segal, Av. Schäffer, Dna Pricep

Se prezintă dl. director Littman, citat în cazul dlui dr. Brucăr. Depoziția se atașează dosarului.

Se prezintă dl. dr. Halevy, propus ca martor de către dl. dr. Brucăr. Depoziția făcută se atașează la dosar.

Dl. dr. Brucăr spune că se opune ca dl. av. Schäffer să pună concluziuni în calitate de acuzator public în această instanță. Dacă comisiunea va considera că totuși dl. Schäffer poate pune aceste concluziuni, atunci îl recuz, întrucât suntem certați.

Dl. av. Schäffer spune că a fost numit acuzator public pentru toate instanțele din Capitală și provincie și nici o instanță nu-i poate contesta această calitate.

Pentru soluționarea cererii dlui dr. Brucăr, după deliberare, comisiunea hotărăște ca să ceară precizări comisiunii superioare de epurație de pe lângă Federația Uniunilor de Comunități privind calitatea în instanța noastră de judecată a dlui av. Schäffer și dacă poate pune concluziuni.

Se hotărăște ședința viitoare să se ție în ziua de 28 iunie a.c., la ora 11 jum[ătate].

Președintele Comisiei de Judecată,
L.I. Stern

Secretară,
Sh. Pricep

\- - -

Astăzi, 24 iunie 1946, se prezintă dl. M. I. Littman, domiciliat în București, str. M. Kogălniceanu 15, de profesie profesor, căsătorit, cu un copil, care depune următoarele în cazul Dlui. dr. Brucăr, după ce depune legiuitul jurământ.

În timpul procesului elevilor de la Curtea Marțială, la școala Cultura erau doi directori, dl. director Brucăr, pentru studii, și subsemnatul, director administrativ.

În timpul instrucției și al procesului și după proces, singurele demersuri le-am făcut eu. Nu-mi amintesc să se fi cerut d. dr. Brucăr ca să facă intervenții în favoarea elevilor arestați și nu știu dacă d. Brucăr a făcut astfel de intervenții.

Mi se pare că într-adevăr d. dr. Schäffer m-a întrebat dacă d. dr. Brucăr ar fi răspuns la timpul său că ar face intervenții și Dsa, dacă i s-ar da ordin scris de către Dr. Gingold.

După executarea elevilor am fost chemat zi de zi la comisarul Vicol. Am fost tracasat, chemat la Curtea Marțială, și după ancheta Ministerului Instrucțiunii, îndepărtat de la direcția școlii. Am fost singurul anchetat și hărțuit deoarece, după părerea mea, fiind un om de curaj pe de o parte, și pe de altă parte având un dușman important la minister în persoana d. Gerotta, omul Ministrului Petrovici, toată ura și toată răspunderea cădea asupra mea. La proces am cerut personal ca martor pentru Brafman și Bercovici Mișu. Comand[amentul] Militar al Capitalei a sesizat Min.[isterul] de Interne, iar acesta Ministerul Instrucțiunii Publice.

Deci cronologic, ancheta împotriva mea ca director de școală s-a petrecut după ce elevii au fost executați; în orice caz după proces și după ce Min. de Interne, sesizat de Comand[amentul] Militar al Capitalei, a sesizat la rându-i Ministerul Instrucțiunii.

Nu-mi amintesc să fi spus d. dr. Brucăr că dsa fiind filosof n-ar trebui să se amestece în ancheta de la Curtea Marțială și de la Siguranță a elevilor. Precizez nu-mi amintesc, dar se poate să fi spus.

În anchetarea elevilor, dr. Enoiu Goldstein nu a avut nici o activitate alături de mine, ci doar în ancheta conducerii școlii de către Min.[isterul] Instrucțiunii.

Nu recunosc a fi redactat cu d. dr. Brucăr întâmpinarea a cărei copie se află depusă la dosar, la anexa no. 7. De conținutul acestei întâmpinări nu am avut nici o cunoștință. Cunosc scrisul

declarației pe care o depune d. dr. Brucăr la dosar și iscălită de Enoiu Goldstein.

(urmare depoziția Litman)

Nu pot contesta că lipsa temperamentală de curaj a d. prof. Brucăr cum și faptul că avea prietenia Ministrului Petrovici nu l-au pus pe domnia sa în fața primejdiei.

În lumina regulamentelor școlare, este cert că ar fi trebuit să fie chemat a da un răspuns și d. dr. Brucăr. Cred că oricât de bune erau legăturile dlui prof. Brucăr cu Ministrul Petrovici de atunci, intervenția Dsale la fostul Ministru nu putea schimba soarta elevilor. Pentru apărarea elevilor supuși unui mare pericol, socot că singura atitudine justă a fost aceea luată de mine, dar pe care nici alți directori de la alte școli n-au avut-o. Ministerul Educației Naționale, după părerea mea și după convingerea ce mi-am făcut-o după anumite acte ce le-am avut, nu a cunoscut această para-problemă decât după execuție, mai precis după ce Comandamentul [...]

(urmare depoziția Litman)

Țin să dau următorul amănunt: mie personal d. dr. Brucăr mi-a fost de folos, în felul acesta folosind și școlii (ca în urmare) prin faptul că la cererea dr. Gingold, care m-a socotit necesar școlii, d. dr. Brucăr a intervenit la fostul Ministru Petrovici ca să fiu repus în atribuțiile mele, cu titlul de încercare, în septembrie 1943. Adresa mi-a sosit însă în ianuarie 1944, titlul de încercare prevăzut în adresa emană de la Minister, iar intervenția d. dr. Brucăr a fost pentru repunerea mea în post.

Știu că dr. Gingold, din cauza dezacordului cu fostul Ministru Petrovici, nu agrea pe d. dr. Brucăr. A încercat să facă rău d. dr. Brucăr, dar nu a reușit, deoarere puterea ministrului s-a dovedit mai tare decât a președintelui Centralei. În privința amenințărilor cu lagărul, nu socot că d. dr. Brucăr a avut vreo vină, iar în ce privește internarea prof. Hollinger, știu că emana

de la dir. Gerotta din Minister. Nu pot ști dacă d. prof. Brucăr poartă vreo vină sau dacă l-a influențat cu ceva.

Drept care dau prezenta.

semnătura

- - -

Astăzi, 24 iunie 1946, se prezintă în fața Comisiei d. dr. M. Halevy, profesor și rabin, domiciliat în București, str. Remus no. 6, care depune următoarele în cazul dr. Brucăr:

În calitatea mea de profesor, știu că se punea în fiece an, în școala evreiască, problema cubajului aerului. Problema se punea atât din partea organelor de control ale autorităților școlare, cât și din partea corpului didactic atunci când condițiunile sanitare și cele cu privire la disciplină reclamau o așezare mai confortabilă a elevilor în clasă. Știu că la direcțiunile școlilor erau îngrijorări cu privire la aplicarea dispozițiilor cubajului, dar nu știu dacă s-a produs vreo sancționare din partea Ministerului în anii premergători celui 1943. Știu că în anii 1940-1943 și acum, de altfel, dispozițiunile cubajului n-au fost întotdeauna aplicate și cifra prevăzută a fost depășită uneori. Bunăoară, în cl. a VI-a a școlii Focșeneanu, unde anul acesta s-a petrecut acest lucru.

Fiind profesor la școala Cultura știu că aici s-a depășit cubajul începând din 1940-1941-1942-1943-1944. Nu știu dacă s-au produs sancționări pentru abatere de la dispozițiunile cubajului nici după 1943.

Am auzit din zvon public că elevi din școlile evreiești au plecat la alte școli particulare evreiești, dar nemaifiind la școala Cultura nu pot cunoaște detaliile. Știu că în unul din anii de prigoană s-au făcut clase paralele denumite A și B atât în cursul superior, cât și în cel inferior. Precizez, cl. a II-a și cl. a V-a. Lucrul acesta s-a făcut din cauza numărului prea mare de elevi. Părerea mea personală este că pentru acele vremuri era

necesară o dispersare cât mai amplă a elevilor prin decongestionarea școlilor existente. Aceasta avându-se în vedere, eventualitatea bombardamentului și lipsa de adăposturi pe de o parte, precum și temerea de tulburări anti evreiești pe de altă parte. Școala creeată de prof. Brucăr a împlinit acest deziderat al profesorilor, după părerea mea.

Consecvenți îngrijorării noastre și dorinței de decongestionare, câțiva profesori, circa 15, împreună cu oameni cu grija soartei copiilor noștri, ne-am consfătuit în 3-4 ședințe, în biblioteca Templului Coral, ultima ședință având loc la d. prof. Brucăr acasă. Obiectul acstor ședințe era crearea unui liceu de băieți suplimentar, care să satisfacă obiectivul nostru.

Dată astăzi 24/6/946.

semnătura

- - -

Proces verbal

al ședinței Comisiei de Judecată din 28 VI 1946

Prezenți dnii: L. Stern, Dr. Isac, Dr. Loebel, Av. Schäffer, Dna Pricep

Dl. av. Schäffer, acuzator public, spune că pune concluziuni în numele Federației, pe care nu o interesează persoanele, oricine ar fi ele, ci faptele pe care aceștia le-au săvârșit. Dar dacă mai este vorba și de o personalitate, cum e cazul de față, cu ale cărei fapte nu suntem de acord, acestea sunt o circumstanță agravantă.

Dl. dr. Brucăr, profesor de liceu, ar fi putut sta liniștit la catedră în timpul prigoanei. Dânsul a dat însă dovadă de egoism și purtare nedemnă. Pe linia de interese generale a fost indiferent de ce se petrece în jurul său. Mai mult, în anul 1943, în plină prigoană, dl. dr. Brucăr vrea să-și realizeze un ideal, adică să înființeze un liceu particular personal. Notați, aceasta se întâmplă în plină dictatură. Prin relațiile pe care le are cu

ministrul Petrovici, dl. dr. Brucăr provoacă la școlile Comunității, atunci evacuate din localurile proprii, inspecții pentru cubaj, se găsește că s-a încălcat regulamentul fiind mai mulți elevi; elevii sunt scoși din liceele noastre și îndrumați la liceul Dr. Brucăr. În dovedirea tezei mele că dl. dr. Brucăr a provocat aceste inspecții se găsește la dosar declarația dlui prof. Emil Bernstein, ca și a dlui subdirector Abramovici. În vremea prigoanei, dl. dr. Brucăr a avut o atitudine care nu ne făcea cinste. Din declarațiile dlor profesori citați mai sus rezultă că ei știau din spusele dlui dr. Brucăr că va scoate elevi din liceele comunității pentru liceul său personal. Nici un martor propus de dl. dr. Brucăr nu dezminte aceasta. În momentul în care dl. dr. Brucăr obține autorizația pentru liceul său pedagogic în localul în care urma să-l organizeze își făceau munca de folos obștesc studenții de la Statistică. Dl. dr. Brucăr i-a scos și i-a trimis la Cotroceni. În cazul Hollinger se întâmplă un lucru curios și anume, școala condusă de dsa se închide din ordinul ministrului Petrovici și este închis la Tg. Jiu. Nu s-a făcut dovada de eventuala participare a drului Brucăr la trimiterea în lagăr a dlui Hollinger, dar din intervenția dlui dr. Brucăr, profesorul Hollinger este eliberat din lagăr și devine tovarăș la liceul dr. Brucăr. Din depoziția dlui prof. Hollinger reiese că ministrului Petrovici nu dorea ca liceul Hollinger să funcționeze și trebuie să afirm că ministrul Petrovici nu dorea decât ce voia dl. dr. Brucăr. Chestiunea inspecțiilor pentru cubaj constituie o acuzație care trebuie sancționată întrucât a avut un mobil pecuniar și nu un ideal pedagogic. Trebuie să relev faptul că instituindu-se o comisie de examinare a elevilor de la liceul Cultura, dl. dr. Brucăr examinează singur și promovează singur elevii. În procesul copiilor în care au fost implicați 19 elevi de la 12-19 ani din diverse școli și de la liceul Cultura unde dl. dr. Brucăr era director de studii, dl. dr. Brucăr nu a depus nici o activitate și nu a arătat nici un interes pentru

salvarea acestora. Toată lumea s-a interesat de acest proces, Nunțiul Papal Dl. Șefrabin Dr. Șafran, Dl. Dr. Filderman și alți mulți alții, numai dl. dr. Brucăr a avut o atitudine pasivă. Trebuie să relev că numai dl. dr. Brucăr ar fi putut avea succes în intervențiile pe care le-ar fi făcut la instrucție, la proces sau pentru amânarea execuției. După executarea elevilor a pornit o prigoană împotriva liceelor și contra directorilor. Dl. dr. Brucăr era și el răspunzător de acuzațiile ce se aduceau copiilor. Pe când ceilalți directori au foarte multe de suferit de pe urma acestui proces, numai dl. dr. Brucăr nu este tras la răspundere. Prin pasivitatea dlui dr. Brucăr singura persoană care avea pe atunci relații cu ministrul Instrucțiunii, despre executarea copiilor se află abia după execuție. Și dl. dr. Brucăr cunoștea puterea lui Petrovici în guvern, întrucât declară că grație intervențiilor făcute de acesta a obținut amânarea deportării evreilor în Transnistria. În interogatoriul luat dlui dr. Brucăr, dsa arată cum a plecat de la Federație și cum a obținut angajamentul ca director la liceul Cultura. Dl. dr. Brucăr nu și-a îndeplinit îndatoririle pe care le avea ca director, neintervenind în procesul copiilor și s-a dovedit prin activitatea pe care a dus-o păgubitor întregii obște, fapt pentru care se cere condamnarea dsale. Cer să se considere că dl. dr. Brucăr este nedemn de a mai face parte din corpul didactic al Comunității și cer să i se aplice articolul din regulament în care se vorbește de funcționarii care nu și-au făcut datoria.

Dl. dr. Brucăr în replică spune că dl. av. Schäffer n-a studiat dosarul sau l-a studiat superficial. Din declarațiile de la dosar rezultă că în timpul prigoanei am adăpostit pe cei urmăriți de Siguranță, cărora le-am dat și servicii, ceea ce nu mi se impunea în calitatea mea de secretar general al Federației. Întru dovedirea activității mele personale în folosul obștei, țin să precizez că încă în anul 1926, la cererea dlui Sărățeanu, am intervenit și am salvat liceul din Chișinău de cei acuzați atunci

de comunism. Pentru succesul intervențiilor mele am uzat de prietenii personale, cum este cazul sinagogilor pe care Budișteanu nu voia să le închidă și la care am intervenit cu bun rezultat. În chestia procesului copiilor, țin să precizez că în timpul acela nu era Petrovici ministrul Educației Naționale și deci nu aveam cum să intervin. În timpul procesului copiilor eu eram persecutat de Centrală pentru că am refuzat să fac parte din echipa ei de conducere, pe când Littman era prieten cu ei. Relațiile mele cu profesorul Petrovici erau de la cărturar la cărturar, dar din anul 1940 până în anul 1942 nu am avut relații cu dânsul. Am apărat la Petrovici interesele școlii. Littman urmărind să mă scoată din direcție [direcțiune], corpul didactic al școlii mi-a cerut să intervin la profesorul Petrovici și acesta n-a lăsat să fiu scos din direcție [direcțiune]. La inspecțiile făcute de organele de resort la școala Cultura s-a constatat carență în disciplina elevilor, de care Littman era răspunzător, eu fiind director de studii. Am intervenit în folosul școlii ori de câte ori a fost nevoie, însă nu pot fi pedepsit pentru ceea ce nu am făcut.

Se hotărăște ca dl. dr. Brucăr să-și dezvolte pledoaria în continuare în ședința care va avea loc miercuri, 3 iulie 1946, ora 12.

Președinte
Secretară

- - -

Apărarea mea
3 iulie 1946

Domnilor judecători,

Acum, după ce au fost ascultați ultimii martori pe care i-am propus, spre a vă demonstra că tot ce am scris în memoriul pe care l-am depus anchetatorilor mei încă de la 25 iulie [*sic*! iunie] 1945, corespunde adevărului, nu mai rămâne decât să vă arat, în timpul scurt până la terminarea orelor de dezbateri, că

detractorii mei v-au indus în eroare. Cei mai mulți dintre ei sunt foști funcționari ai acelora care în anii 1941-43 au chinuit și au terorizat populația evreiască din țară. Și Isaia Vardy și omul său Abramovici și avocatul Solomon și alții, vinovați că s-au pus în slujba asupritorilor noștri, au crezut că-și mântuie sufletul și își câștigă favoarea patronilor lor depunând [mărturie] împotriva mea. Ce valoare morală poate avea mărturia lor în ochii voștri care trebuie să judecați drept? Alții sunt sicofanți, cu sufletul veninos, gata să mă înfunde din te miri ce pricini meschine. Că i-am bruscat este posibil, că i-am zeflemisit este sigur și că i-am disprețuit pentru lipsa lor de caracter este tot atât de adevărat. Dar ce valoare pot avea aceștia, care nu știu decât să mintă, în ochii voștri, care știți să determinați minciuna de adevăr și să distingeți pe omul întreg și virtuos de omul prost și caraghios?

Singura nedumerire pe care o am și acum, domnilor judecători, când vă rog să-mi dați ascultare și când abuzez poate de oboseala și răbdarea voastră, nedumerire pe care am avut-o și atunci când am citit deciziunea Comisiei de anchetă de trimiterea mea în judecată, este aceasta: cum a putut Comisia de anchetă să pună temeiu pe spusele unor oameni demni, foști în slujba gestapoului din str. Burghelea, cu anexele lui, sau sicofanți interesați și răzbunători, și să mă trimită în judecata voastră, când din capul locului nu trebuia să fiu adus nici înaintea lor, cu atât mai puțin înaintea voastră. Căci pe cine a îndrăznit să pălească această pleavă a intelectualității evreiești? După cum știți, în timpul prigoanei din 1940-1944, am răspuns cu capul meu, ca ostatec, pentru toate faptele îndreptate ”împotriva Statului” de către populația evreiască sau de către comuniști. Am refuzat de la început să dau concurs gestapoului evreiesc, respingând cu hotărâre situațiile înalte, în care agenții lui voiau să mă pună, pentru a da cu prestigiul meu un gir moral activității lor nefaste; și fiindcă i-am refuzat și i-am

sfidat, urmându-mi îndemnurile și chemările mele profesorale, am fost persecutat de ei, atât eu, cât și copiii mei. Aș fi putut să mă desolidarizez de suferințele neamului meu și să trec ca atâția evrei la creștinism, spre a fi astfel ferit de persecuțiile la care eram supus în fiecare zi - dar n-am făcut aceasta; aș fi putut să fac diligențele necesare pentru a fi asimilat cu etnicii români, dar n-am făcut aceasta, ca atâți alți intelectuali și negustori evrei, deși am fost îndemnat să mă prevalez de drepturile mele izvorâte din aportul pe care l-am adus progresului științei filosofiei în Țara Românească și cu toate că dacă aș fi făcut acestea, i-aș fi scutit și pe copiii mei de suferințele de care nu au fost scutiți nici atunci când au lucrat în detașamentele de muncă exterioare, nici atunci când gestapoul din str. Burghelea, voind să lovească în mine, mi-a persecutat ulterior și copiii. Mai mult, am învederat cele arătate în memoriul meu din 25 iulie 1945, cu mărturiile dr. Șafran, L. Balter și alții, că am fost unul dintre acea care n-au pregetat să vină în ajutorul populației evreiești, folosind relațiile mele personale cu diverși demnitari ai Statului și să obțin pe vremea legionarilor, ca mulți dintre coreligionarii mei sau să nu fie trimiși în lagăre sau să fie scoși dintr-însele; ca evreii să-și poată face nestingheriți rugăciunile cu prilejul sărbătorilor din Septembrie 1940, și aceasta, cu toate că personal nu sunt partizat al ceremonialului religios și al implorării intervenției divine în mersul necesar și implacabil al fenomenelor istorice și al faptelor omenești. Când am știut că un pericol amenință pe un coreligionar al meu, i-am sărit în ajutor și l-am apărat, chiar dacă mi-a fost adversat sau dușman; când mi s-a cerut vreun serviciu în folosul alor mei, nu l-am refuzat niciodată; când a fost să apăr și să ascund de prigoană pe vreun evreu, care căuta adăpost și sprijin, îngrozit de cei ce erau pe urmele lui, l-am adăpostit și îngrijit, luând asupră-mi toate riscurile. Mărturisirile celor ajutați astfel dovedesc că lucrând pe

răspunderea ce mi-i impunea conștiința mea de om, am fost în slujba neamului meu fără a cere nimic în schimb de la dânșii, știind că mai curând pot aștepta de la ei uitarea faptelor mele bune decât să primesc recunoștința lor. De asemeni, fără a aștepta vreo prețuire din partea neamului meu și fără să cred că el ar fi în stare să recunoască valoarea muncii mele intelectuale, care i-a dat prestigiu și a căutat să dovedească între altele că noi, evreii, suntem în stare să creăm în această țară și valori spirituale, nu numai să mânuim valorile de bursă, am continuat timp de decenii să public lucrări de specialitate, aducând la cunoștința cărturarilor români, sistemele de gândire ale evreilor. Fără a mă aștepta deci ca neamul meu să mă hrănească în prytaneu, am continuat demonstrativ să dau rezultatele cugetării mele și să aduc contribuții personale la progresul culturii românești. Succesele mele s-au răsfrânt și asupra populației evreiești din țară și pot spune că ele au contribuit alături de activitatea unor intelectuali ca I.A. Candrea și H. Sanielevici ca populația evreiască, datorită intervenției Ministrului Educației Naționale, în 1943, să scape de pericolul ce o amenința de a fi trimisă în totalitatea ei în Transnistria sau de a fi adunată în ghettouri, ușor exterminabile, fiind la îndemâna călăilor noștri nemți. Despre toate acestea n-am bătut toba, dar știu că ele sunt cunoscute de câțiva dintre evrei, care mi le-au adus și mie la cunoștiță (dr. Daniel), spre a mă bucura. Și m-au bucurat într-adevăr, fără a mă îngâmfa, fără a cere nimic altceva neamului meu decât să vadă în mine un slujitor harnic și conștient de rolul său. În orice caz, dacă am știut că și în ceea ce ne privește pe noi evreii, sau mai ales pe noi evreii, recunoștința este o floare nespus de rară, nu m-am așteptat totuși să mi se aducă jignirea ca pe temeiul mărturiilor unor agenți ai gestapoului evreiesc și sicofanți ai vieții noastre, să se găsească evrei care să plece urechea la toate calomniile și invectivele și să mă cheme în judecată, pe motiv că aș fi folosit

prietenia mea ”cu fostul Ministru Petrovici în interes personal și contra intereselor școlare obștești”.

Am arătat cum am folosit prietenia fostului Ministru al Educației în promovarea intereselor generale evreiești. Dar în speță, detractorii mei vor să arate că fostul ministru Petrovici dându-mi autorizația de a înființa un liceu pedagogic evreiesc, privit ca o școală de aplicație pe lângă o secțiune teoretică pedagogică, aș fi determinat sau provocat inspecțiile de cubaj la școlile Comunității, inspecții care au fost urmate de exmatricularea unui număr de elevi în anul școlar 1943-1944.

Ce spune în această privință decizia de chemare a mea în judecată? Că într-adevăr am provocat aceste inspecții? Ea spune numai că reține acest fapt în vederea judecării mele, urmând ca Comisia de judecată să vadă dacă mi se poate imputa sau nu acest fapt într-adevăr. Comisia reține acest fapt, pentru că informatorul Henric Abramovici bănuiește ”că aceste inspecțiuni sunt provocate prin presiunea dlui Brucăr la Minister”; pentru că informatorul Isaia Vardy bazează afirmațiunile sale ”pe impresii” personale rezultate din convorbirile avute cu d. Caliani și d. Perianu; pentru că informatorul Emil Bernstein deduce că mi-a fost ușor să trimit împreună cu celălalt director al școlii Cultura No. 2 elevi la liceul pedagogic și fiindcă, în sfârșit, informatorul V. Solomon afirmă fără a dovedi că aș fi sabotat înființarea unor clase paralele, deși mărturisesc că n-am vorbit niciodată despre interesele școlii evreiești cu acest ilustru personagiu; iar informatorul R. Cantar ”afirmă în mod precis” niște minciuni care sunt atât de gogonețe ca scăfârlia lui. Martorul Leiwandman, propus de mine, afirmă și el că ”e convins că aș fi obținut exmatricularea efectivă a elevilor”, dar nu își întemeiază pe nimic convingerea sa, așa că ea rămâne o simplă stare afectivă, corectată dacă voim, prin cealaltă afirmație a sa, că socotește că acțiunea mea ”a fost spre binele obștei evreiești,

deoarece a degrevat școlile suprapopulate, forțând trimiterea elevilor la o școală insuficient populată”. O simplă încheiere dedusă dintr-o convingere presupusă...

Ca să mă poată trimite în judecată, comisiunea, care nu putea să-și facă o convingere din simple bănuieli, impresii și deducții, trece însă peste mărturia martorului meu, Dra H. Paucker, care arată ”că în timp ce eram directoare la școala Instrucțiunea, între anii 1940-1943, am primit inspecții administrative, care se interesau de cubaj”, de asemenea peste mărturia dlui E. Areșteanu, care arată că ”în fiecare an s-au făcut inspecții în legătură cu cubajul, fără să se fi ajuns la exmatriculare” (se vede însă din actele ce am depus că astfel de exmatriculări s-au făcut și în anul școlar precedent 1942-1943; iar dovada acestor exmatriculări rezultă și din declarațiile lui Robert S. Kantar, care vorbește de niște clase paralele devenite necesare în urma exmatriculărilor ce s-au făcut în acel an școlar); cum trece cu ușurință și peste relatările martorului F. Plaiu, fostul secretar al școlii Cultura No. 2, cel mai în măsură să cunoască realitatea. D. Plaiu arată că ”în anul 1943-44 exmatricularea s-a făcut ca și în ceilalți ani”. Ceea ce este esențial, cred, pentru a se vedea că exmatriculările se ce făceau în fiece an școlar au fost urmarea unor norme școlare, norme pe care Ministerul în baza art. 14 din legea Învățământului secundar le aplică în fiece an școlar atât la liceele teoretice, cât și la cele comerciale, atât la liceele de băieți, cât și la liceele de fete; atât la liceele particulare, cât și la liceele sale propri. Din procesele verbale încheiate, atât în 1942-43, cât și în 1943-44, de către d. inspector general Giurchescu, rezultă cu prisosință cele susținute mai sus, așa că deducem următoarele: dacă onor.[ata] comisiune de anchetă ar fi dat o atenție mai serioasă declarațiilor tuturor martorilor, nu numai declarațiilor informatorilor foști slujbași ai gestapoului și declarațiilor sicofanților amintiți, ar fi conchis desigur că nu e locul de a

trimite în judecată pe cineva, numai fiindcă aceşti sicofanţi bănuiesc, au impresia, etc, că el ar fi provocat aceste inspecţii. Uitând prin urmare principiul elementar de drept care spune că acela care afirmă trebuie să şi dovedească şi că, din simple bănuieli şi chiar prezumţii, cineva nu poate fi trimis în judecată spre a i se aplica eventual pedeapsa infamantă de a fi declarat nedemn de a face parte din Comunitatea evreiască şi de a fi epurat din şcolile ei, Comisiunea de anchetă s-a lăsat a fi indusă în eroare şi a greşit.

În acest caz, în apărarea mea, sunt obligat eu să fac vreo dovadă negativă? Fără a fi obligat la aceasta, cred că am făcut-o totuşi, atât cu actele depuse la dosar (procesele verbale la care mă refer mai sus), cât şi cu declaraţiile martorilor Paucker, Areşteanu şi F. Plaiu. Dar şi prin întrebarea simplă: dacă inspecţiile au fost provocate de mine în 1943-44, pentru a exmatricula elevi, întrucât în acest an înfiinţasem liceul pedagogic, atunci de exemplu trebuie să fi fost altcineva în 1942-43, care să fi avut interesul să le provoace şi el în acel an, şi în acest caz, de ce ”două măsuri”, una prin care eu sunt chemat în judecată, iar celălalt ”Apotetic” nu este chemat în judecată, deşi a săvârşit acelaşi fapt? Mai mult, m-aş fi putut preta eu la un fapt atât de meschin de a cere unui Ministru care aprecia caracterul meu, să fie complicele unei acţiuni care să mă scadă în ochii săi, atât din pricină că i-o cer, cât şi din pricină că-l pot crede capabil de a-i da urmare? Declar că în relaţiile mele cu fostul Ministru al educaţiei n-am depăşit niciodată deferenţa ce i-o datoram şi că n-am uitat niciodată cuviinţa mea, cuviinţă pe care s-a întemeiat desigur atenţia şi simpatia sa faţă de mine. Relaţiile noastre au fost întotdeauna de la cărturar la cărturar şi n-aş fi putut niciodată să mă scobor, cerându-i să săvârşească un act nedrept, care să-mi fi folosit.

Cum obişnuiesc adeseori să admit ”pentru discuţiune” chiar şi o afirmaţie, care în fond nu corespunde adevărului, vă rog,

stimați judecători, să-mi acordați și favoarea de a crede împreună cu comisiunea de anchetă, deși toate faptele mele antecedente protestează împotriva unei astfel de supoziții, că totuși într-adevăr aș fi provocat inspecțiile pentru exmatricularea, din anul școlar 1943-44. Dacă deci lucrul este adevărat, constituie acest fapt un act atât de grav, ca subsemnatul să fiu chemat înaintea voastră spre a fi judecat, ca de la începerea anchetei în martie 1945 și până astăzi în iulie 1946, să fiu chinuit, să fiu hărțuit, să fiu scos cu cruzime de la școală pentru a-mi pierde drepturile de salariu chiar înainte de a fi judecat și de a se vedea dacă mi se poate imputa ceva sau nu?

De ce anume sunt învinuit? Că prin exmatricularea provocată aș fi urmărit un interes personal, ”contrar intereselor școlare obștești”. Care sunt aceste interese școlare obștești? Obștea trebuie să facă din școlile ei o chestiune de câștig, sau dimpotriă o chestiune de cultură? Din pricină că la obștea evreiască a triumfat întotdeauna ideea nenorocită că școlile secundare evreiești trebuie să se întrețină singure, oricare ar fi condițiile lor de învățământ și n-a triumfat ideea că școlile noastre, indiferent de deficitul lor material trebuie să realizeze un excedent moral, am avut întotdeauna un învățământ deficitar pe plan spiritual. De aceea, generațiile noastre de absolvenți au lăsat de dorit, dacă nu din punct de vedere teoretic, fiindcă materialul uman evreiesc a înfrânt scăderile unui învățământ lipsit de orice orientare pedagogică științifică, în orice caz din punct de vedere educativ, ceea ce explică lipsa de caracter a coreligionarilor noștri, intelectuali sau pseudo-intelectuali și nivelul moral scăzut al populației noastre mijloci și burgheze. E un păcat că inițiativa particulară caută să înlăture lipsurile școlii obștei, creând instituții în care învățământul să fie atent atât la instrucțiunea elevilor, cât și la educația lor?

Ce am voit să realizez cu liceul pedagogic? În afară de faptul că el avea menirea de a fi o școală de aplicație pentru a pregăti pe viitorii profesori ″pe seama școlilor secundare evreiești″ (vezi autorizația de funcționare cu No. 101221/943), el urmărea ca ″elevul trecut prin școala noastră să știe multă carte, să se înfățișeze mai cu seamă ca un om cu comportare aleasă și capabil de a înțelege pe ceilalți oameni, ca un om a cărui structură sufletească să fie expresia unei concepții de viață morală și a unui stil personal, care să-i dea distincția și demnitatea într-adevăr umane″ (vezi comunicarea mea didactică No. 22 din 2 martie 1944). Liceul pedagogic urmărea așadar să fie o școală model, în care elevii să găsească un climat spiritual, care să-i pregătească pentru vremurile care simțeam și știam că vin, și care să educe generațiile viitoare de tineri în spiritul unei concepții ce vede în om o modalitate a existenței, o modalitate în care valorile culturii să fie prețuite într-adevăr, iar tinerii evrei ca purtători de valori să se îngrijească de cinstea și de cugetul lor, de adevăr și de suflet, căutând să le desăvârșească în cea mai înaltă măsură. Ca director al liceului Cultura No. 2 n-am putut realiza nimic din toate acestea, fie din pricina condițiilor neprielnice în care se făcea învățământul, fie din pricina indiferenței și blazării profesorilor, deși și acolo am organizat lecții model, conferințe didactice, un seminar pedagogic, etc. M-am lovit acolo și de neînțelegerea conducerii acelora pe care haosul vremurilor i-a așezat în fruntea școlilor evreiești. Am considerat că ceea ce n-am putut face la această școală, să realizez la liceul meu particular. Din mărturiile profesorilor se vede că am izbutit din primul an să înfăptuiesc ceva din programul și idealul meu pedagogic. Din pricina calomniilor, care s-au abătut apoi asupra mea și a școlii mele, n-am mai putut redeschide liceul în anul școlar următor, așa că, idealul meu pentru realizarea căruia părăsisem o profesiune pe

care am practicat-o cu o strălucire și care mi-a adus și îndestulare materială a fost năruit.

Recunosc că am greșit crezând în misiunea mea pedagogică de a pregăti generațiile de intelectuali evrei. Recunosc că am greșit voind cu tot dinadinsul să realizez o școală care să fie și o ilustrare practică a filosofiei mele teoretice. Recunosc că am greșit alegându-mi o îndeletnicire pentru care coreligionarii mei nu au nici o înțelegere. Am voit însă să fac ceva nou. Am fost întâmpinat de tradiții vechi și rele, practicate de niște oameni care nici nu știu ce este școala; de niște oameni lipsiți de scrupule și meschini fără speranță de îndreptare.

Este de la sine înțeles, onor.[ați] judecători, că oricare ai fi dezamăgirea mea, născută atât din faptul că obștea m-a putut chema în judecată deși prin opera mea școlară n-am făcut ceva rău pentru interesele ei permanente, cât și din faptul că în loc de prieteni am găsit dușmani, care cu rea credință și cu dorința de a-mi face rău au ponegrit acțiunea mea - eu n-am încetat să cred în misiunea mea. Chiar dacă întemeindu-vă pe supoziții sau prezumții mă veți condamna, voi considera că vătămarea nu este a mea, ci a obștei, că nenorocirea nu a căzut pe capul meu, ci al obștei, care a putut să fie atât de răzbunătoare, pentru că niște pretinse interese bănești i-au fost lezate, încât a lovit în unul din cei mai buni fii ai săi. Rușinea va fi a obștei.

Vă mărturisesc că dacă aș fi voit să dau urmare unor sfaturi nici nu m-aș fi prezentat înaintea voastră atât de meschine au apărut tuturora acuzațiile ce mi s-au adus. Dar tocmai teama că ați putea stărui în greșeală până la sfârșit, m-a făcut să privesc lucrurile cu seriozitatea ce se cuvine și să încerc să mă apăr, pentru ca prin apărarea mea să vă feresc de a săvârși o greșeală, pentru care istoria v-ar condamna de pe acum. Vreau să nu vă las să dormiți și să vă arăt că lezarea de care se plânge obștea este inexistentă și că, dacă ar fi într-adevăr ea este atât de puțin demnă de finalitățile noastre ca neam, încât a ne mai pierde vremea cu ea

ar însemna să vi se arunce în obraz învinuirea că ați voit să vă distrugeți fiii, pentru ca neamurile conlocuitoare să aibe motive, pe care i le-am furniza noi înșine, de a-și bate joc de noi, ceea ce pe mine m-ar îndurera mai mult chiar decât pedeapsa pe care aș primi-o. Fiindcă cu cât îmi e mai drag poporul meu, cu atât voiesc să-l feresc de batjocura și ofensa altora.

Apărarea mea în legătură cu decizia comisiunii de anchetă e pe sfârșite și aș putea să cer să-i pedepsiți pe aceia care au avut cutezanța de a mă pârî înaintea voastră. Dar acum, când e să luați o hotărâre, vă declar că nu sunt supărat pe nimeni, nici chiar pe acei care m-au pârât, nici chiar pe voi, dacă m-ați osândi. De aceea, dacă aș fi osândit, nici nu mă gândesc să urmez pilda lui Spinoza și să mă răzbun pe coreligionarii mei, scriind la rându-mi un alt *Tratat teologico-politic*. Răzbunarea dacă ar fi, va fi mai puțin umană decât aceea a lui Spinoza, deși acestui mare cugetător evreu i se potrivesc de minune cuvintele pe care Nietzsche le spune în al său *Also sprach Zaratrusta*: ”Die grossen Verachtenden sind din grosses Verehrenden”[7]. Răzbunarea mea nu ar fi decât ”o întoarcere în Cosmos”, în lumea mea a ideilor pure, o lume a ideilor din care n-ar fi trebuit să cobor pentru a nimeri în vulgaritatea și meschinăria vieții școlare evreiești.

Și acum, înainte de a ne despărți, fiindcă socot că voi nu sunteți dintre acei judecători care cred că funcțiunea și misiunea lor e numai de a osândi, vă rog să mă judecați după conțtiința voastră proprie, după dreptatea și adevăr, și să pronunțați în consecință un verdict de achitare.

semnătura I. Brucăr

\- - -

[7] Marii disprețuitori sunt și mari adoratori.

Răspuns acuzatorului public

Domnilor judecători,

Cum n-am luat niciodată în derâdere faptele mele sau ale altora și nici nu le-am deplâns și nici nu le-am osândit, ci am căutat numai să le înțeleg, am socotit - după ce am ascultat acuzația de abstențiune vinovată, pe care mi-a adus-o în ultimul moment acuzatorul public, d. Gabriel Schäffer - că este cazul să reflectez asupra ei și să caut să-i găsesc semnificația etică.

Răstimpul pe care mi l-ați dat de vineri până azi, 3 iulie 1946, când îmi continui apărarea, l-am folosit tocmai în acest scop.

Domnilor judecători, acuzarea de abstențiune vinovată se referă la faptul că în 1941 n-am intervenit la Ministrul Petrovici, ca să-i salveze pe copiii evrei învinovățiți de comunism. În apărarea mea, în ședința de vineri v-am dovedit însă că nu am fost lăsat să mă amestec în acest proces nenorocit, d. S.M. Litman asumându-și răspunderea în calitatea sa de director însărcinat cu disciplina școlii Cultura No. 2. Dar chiar dacă m-aș fi amestecat și m-aș fi agitat cu ostentație, cum au făcut-o alții, încă nu aș fi ajuns la nici un rezultat, cum a arătat și d. S.M. Litman în declarația sa. De altfel, însuși Regele Țării n-a putut face nimic în favoarea acestor copii, care au fost judecați de niște judecători, ce au venit la acest proces cu sentința în buzunar. Era apoi la mijloc o chestiune de ordine publică în care ministrul Petrovici, chiar dacă ar fi fost Ministrul al Educației pe acea vreme, nu s-ar fi putut amesteca, întrucât chestiunea nu era de resortul său. Cum mi se poate aduce în acest caz acuzațiunea de abstențiune vinovată?

Acuzația se referă și la faptul că în 1942, când Ministrul Petrovici ceruse Siguranței Generale a Statului ca să se treacă la supravegherea școlilor evreiești de la Ministerul de Interne la Ministerul Educației, n-am însoțit delegația care a fost la dsa să-i solicite bunăvoința pentru școlile evreiești care urmau să fie

închise, și pentru profesorii evrei, care urmau să fie trimiși în Transnistria.

Am arătat și în memoriul meu, depus la 25 iulie [*sic*! iunie] 1945 Comisiei de anchetare, că n-am avut nici o cunoștință de această delegație. D. S.M. Littman care a regizat audiența a evitat să-mi spună ceva în această privință. A voit să culeagă singur laurii victoriei, în cazul reușitei. Din declarațiile dlor S.M. Litman și Erwin Goldstein - Pater Erwin, se vede într-adevăr că n-am avut cunoștință de demersul făcut de această delegație. Pot în acest caz să fiu învinovățit de abstențiune? În mintea cărui om cu bun simț și cu judecată, omului sănătos poate să încolțească o atare idee?

Sunt chemat înaintea voastră, dlor judecători, spre a răspunde pentru faptele mele, dacă ar fi infamante. Vă spun însă întrebarea: pot fi pedepsit pentru ceea ce n-am făcut? Este de pildă chemat înaintea voastră d. Gabriel Schäffer, pentru că în timpul procesului nenorocit al elevilor evrei, deși era unul dintre prea puținii avocați evrei care au putut pleda în timpul prigoanei, nu s-a oferit totuși să apere pe copiii evrei, pentru care astăzi, în procesul meu, face o intervenție postumă? Nu, și socot că ar fi o aberație să cerem pedepsirea dlui Gabriel Schäffer pentru abstențiunea sa vinovată într-adevăr. Fiindcă legea penală nu prevede nici o sancțiune pentru abstențiuni de acest fel. Legea penală e în principiu o lege de strictă interpretare, așa că acolo unde legea nu spune nimic, nu putem face nici noi nimic. Legea penală nu pedepsește nici intenția delictuoasă, cu atât mai mult refuză să pedepsească pe acel care, din motive care privesc numai conștiința sa, rămâne în unele împrejurări ale vieții sale, cu brațele încrucișate. În mod tacit, legea penală lasă ca sancțiunea pentru astfel de atitudini să o dea numai mustrarea noastră de conștiință. De ce dar să cerem pedepsirea dlui Gabriel Schäffer?

Pentru abstențiunea mea, care nu e nici măcar moralmente vinovată, fiindcă a fost numai o simplă neprezență la un act de care n-am avut în nici un fel cunoștință, acuzatorul public a cerut cu toate acestea pedepsirea mea. A cerut să fiu declarat nedemn de a mai face parte din corpul didactic al școlilor Comunității. Dacă această cerere nu ascunde intenția de a se legaliza uzurparea drepturilor mele, săvârșită de către dnii Littman și Cantar, cu complicitatea secției Școalelor a Comunității, cu mult înainte ca voi să vă fi pronunțat în procesul meu, atunci cum este posibil ca un jurist care se crede atât de experimentat în chestiuni evreiești să ceară pedepsirea mea, nu pentru ceea ce aș fi săvârșit, ci pentru ceea ce pur și simpli n-am săvârșit deloc?

Domnilor judecători,

Dar dacă legea nu pedepsește abstențiunea, morala publică poate totuși să o pedepsească. De aceea, dacă aș fi vinovat de o atare faptă și cu toate că sancțiunea pentru abstențiune vinovată mi-o poate da numai conștiința mea, sunt totuși gata să primesc pedeapsa voastră, dacă în ochii opiniei publice aș putea să apar vinovat. Sunt însă vinovat într-adevăr?

Deși știu că în Morală nu avem criterii și principii sigure după care să judecăm faptele umane, principii atât de sigure cum sunt acelea pe care ni le oferă știința dreptului penal pozitiv; deși știu că în domeniul discuțiilor etice, încâlcite din pricina numeroaselor speculațiuni, adeseori unilaterale și interesante, mai ales teologic interesante, este greu să facem discriminarea între faptul moral și fapta imorală, între ceea ce trebuie să facem și între ceea ce nu ne este permis să facem (Sollen - Verbot), între ceea ce săvârșim din conștiința datoriei (Pflicht), sau din înclinațiile noastre afective, adeseori nobile (Neigung), între crima morală, ca aceea a judecătorului care osândește pe vrăjitor cu conștiința liniștită că aplică legea și crima morală a pacifistului care își trădează patria, fiindcă nu

vrea să ucidă; deși știu că în morală, atunci când părăsim criteriul subiectiv al mustrării de conștiință, nu avem un criteriu valabil pentru toată lumea, după care să judecăm că fapta cuiva este bună sau rea și că unii pun acest criteriu în conștiința colectivă trecătoare, exprimată în moravurile și obiceiurile noastre, pe când alții o pun în rațiunea noastră permanentă, care ne dă principiile apriori după care să putem discrimina binele de rău - totuși, chibzuind, cum ziceam la început, asupra problemei abstențiunii vinovate (l'abstention fautive), m-am întrebat dacă n-am putea găsi un criteriu moral obiectiv care, trecând peste neprevederile legii și peste sancțiunea subiectivă a conștiinței, să fie totuși principiul de care să ne călăuzim ori de câte ori am fi pușu în situația de a judeca, din punct de vedere moral, faptele cuiva.

Am ajuns astfel la încheierea că ideea de abstențiune vinovată, pe care legea nu vrea să o pedepsească decât în cazurile strict limitate, pe care le prevede: cazul medicului care nu dă ajutorul imediat ce i se cere sau cazul șoferului care ucide, văzându-și de drum, lăsând victima sa în voia sorții - se traduce în limbajul etic prin ideea de a nu răspunde spontan la chemările aproapelui tău. Lipsa de sensibilitate a cuiva la suferințele altora ne dă dreptul să-l trecem în rândul bestiilor. Dacă ar fi să ne referim la exemplele pe care Max Scheller ni le dă în *Wesen und Formen der Sympathie* despre oamenii care se bucură în comun de durerile și suferințele altora, dacă ar fi să ne oprim la cazurile de egoism denunțate de mai demult de către Larochefoucauld și analizate de orice psihologie contemporană a afectelor, cazuri cărora li s-a adăugat și bucuria cruzimii, întemeiată pe legea molipsirii a afectelor, atunci am vedea că insensibilitatea noastră este mult mai frecventă decât am putea crede. De aceea sensibilitatea morală este cu atât mai revelatoare atunci când dăm de dânsa în clipele în care omul uitând de instinctele și egoismul său ”este gata” de a săvârși

fapta bună. Acest ”a fi gata” de a voi fapta bună, acest fel de ”a fi gata” de a sări în ajutorul altora dă faptei umane demnitate morală, noblețe și chiar sfințenie. Dar gata fără obstentație, ci din pornire neprecupețită, fără surle și fără zgomot, din îndemnul conștiinței, care alege cu precizie binele de rău și știe, fără prea mult calcul și fără nici un joc dinainte învățat, adică fără mască de circumstanță, să îmbrățișeze cu generozitate discretă suferințele altora, fără gând de recompensă și fără pretenție de o eventuală recunoaștere. Este moral așadar acela care nu trece pe lângă oameni, fără a se opri dinaintea lor. De câte ori nu suntem grăbiți și nu avem timpul să-i ascultăm pe semenii noștri? Dar aceia care au antene morale într-adevăr au și timp și răbdare să-i asculte și să-i ajute, punându-și în pericol viața până la sacrificiul ei. Aici, în această atitudine a omului de ”a fi gata”, am găsit principiul sau criteriul moral obiectiv pe care l-am căutat, spre a vă da posibilitatea să mă judecați, dincolo de ceea ce este bine și rău pentru conștiința mea subiectivă. Principiul acesta este de altfel sensul moral pe care-l ascunde ideea de abstențiune vinovată, sens pe care am căutat să-l deslușesc atât din faptele altora, cât și din faptele mele, pe care de altfel nici nu le-aș fi relevat niciodată, dacă n-aș fi fost pus în situația penibilă de a mă apăra de invectivele și calomniile câtorva evrei netrebnici.

Când a fost așadar nevoie să apăr nucleul comunist găsit la Liceul din Chișinău l-am apărat; când a fost să răspund cu viața mea de faptele evreilor și a comuniștilor n-am ezitat să o fac, deși aș fi putut invoca principiul că orice culpă este numai personală; când a fost să alerg să-i feresc pe evrei de a purta semnul lui David am alergat; când a fost să-i apăr pe evrei de a fi trimiși în lagăre i-am apărat; când a fost să intervin pe lângă Ministrul Educației de a nu-i pune pe profesorii evrei în disponibilitate am intervenit, fără ca vreun coleg să-mi fi cerut aceasta; când a fost să reduc exmatriculările de elevi am făcut-o

(cum vorbesc adresele mele atât din 8 octombrie 1942 și 11 octombrie 1942, cât și adresa din 20 ianuarie 1944); când a fost să apăr un dușman (pe d. S.M. Littman) am făcut-o cu generozitate (vezi mărturia lui M. Kandel); când a fost să apăr școala evreiască am făcut-o așișderea (vezi aceeași mărturie); când a fost să dau azil și ajutor celor urmăriți și prigoniți (vezi mărturiile lui Leon Balter și Ichil Gulianca) n-am ținut seamă de riscuri și le-am dat azil și ajutor; când am avut prilejul fericit de a înființa un seminar pedagogic pentru evrei, seminar de care obștea evreiască avea de multă vreme nevoie și încercase chiar înainte de epoca prigoanei să-l înființeze, am făcut-o; când a fost să obțin autorizații de funcționare pentru profesori am făcut-o de asemenea, etc. Niciodată n-am trecut ”pe lângă” nevoile semenilor și coreligionarilor mei și nu le-am ocolit. M-am oprit adeseori ”din drumul meu” numai pentru a-i servi. Iar munca, timpul și știința mea au fost dăruite întotdeauna din plin instituțiilor de cultură evreiești.

Faptele acestea dovedesc cu prisosință constanța mea umană și prezența mea în mijlocul vieții evreiești, iar nu abstențiunea mea. Este în acest caz în drept cineva să le ignore și să mă declare nedemn de a face parte din Comunitatea sau Școala evreiască?

Sfârșesc, domnilor judecători, cu cuvintele cu care am început această apărare față de acuzatorul public, cuvinte care nu sunt decât traducerea poruncii a XI-a a lui Spinoza: ”non ridere, non lugere, necque detestari, sed intelligere” (”să nu râzi, să nu plângi, nici să osândești, ci să înțelegi”). Ea mi-a fost o călăuză din clipa în care am putut să o cunosc și am început să o aprofundez. Ea poate fi o călăuză înțeleaptă și pentru conștiința voastră, acum când pășiți să hotărâți în privința acuzațiilor ce mi s-au adus.

semnătura

- - -

Proces verbal al ședinței Comisiei de Judecată din 3 iulie 1946

Prezenți dnii: L.I. Stern, dr. Loebel, Pincu Segal și dna Pricep

Dl. dr. Brucăr își dezvoltă pledoaria de apărare în procesul în curs dând lămuriri comisiei cu privire la punctele de acuzare ce i se aduc de către comisia de anchetă și de acuzatorul public.

Orele fiind înaintate, se amână ședința pentru vineri 5 iulie 1946, când dl. dr. Brucăr va continua a susține apărarea dsale.

Președinte; Secretară

- - -

Proces verbal
al ședinței Comisiunei de Judecată din 5 Iulie 1946

Prezenți dnii: L.I. Stern, dr. Loebel, dr. Isac, dr. Dorian, av. Schäffer, Dna Pricep.

Dl. dr. Brucăr își dezvoltă în continuare pledoaria în apărarea dsale și depune [la] comisiune notele scrise privind această apărare.

Dl. acuzator public Schäffer cere să dezvolte replica, întrucât are de adus acuzații noi.

Comisiunea admite ca dl. Schäffer să pună dlui dr. Brucăr o singură întrebare și anume:

Dacă în timpul urgiilor din Tribunal, dl. Schäffer reprezenta Comunitatea iar dl. dr. Brucăr interesele unor persoane care solicitau anularea unui testament prin care lăsa un imobil Comunității. La data procesului, în timpul bătăilor de la Tribunal, m-am prezentat urmărit de bandele de bătăuși, când președintele completului de judecată mi-a comunicat că procesul a fost pledat de secretarul Uniunii avocaților, fără ca dl. dr. Brucăr să mă înștiințeze de aceasta. Am pus concluziuni

scrise și am câștigat procesul. Întâlnindu-mă ulterior cu dl. dr. Brucăr, dsa mi-a spus că l-am lucrat.

Dl. dr. Brucăr spune că într-adevăr a fost apărătorul succesorilor Herșcovici pe care-i cunoștea de mult, întrucât a locuit chiar în imobilul în discuție din str. Traian 84. Nepoții Herșcovici voiau să anuleze testamentul unchiului lor. În timpul când am pledat acest proces, eu nu eram profesor al Comunității. Am întrerupt apărarea acestui proces întrucât am întrerupt și activitatea mea ca avocat, fiind numit profesor la Stat, la liceul din Buftea. Succesorii în cauză s-au adresat secretarului meu care era secretarul Uniunii avocaților. Nu-mi amintesc să fi spus dlui Schäffer că m-a lucrat.

Dl. av. Schäffer spune că cu privire la acuzația ce i-o aduce dl. dr. Brucăr că a stat pasiv în procesul copiilor, nepledând această cauză, aceasta se datorește faptului că după legile de atunci în vigoare avocații evrei nu puteau pleda la Curtea Marțială.

Dl. av. Schäffer cere cuvântul în replică.

Dl. dr. Brucăr spune că apărarea are ultimul cuvânt și că nu se mai pot pune în discuție acuzații noi. Roagă comisia să constate că singura acuzație este aceea reținută de comisia de anchetă care a dezbătută aici și că dacă a răspuns dlui acuzator public cu privire la abstențiunea vinovată cu privire la procesul copiilor, aceasta se datorește condescendenței care a avut-o față de comisia de judecată. Pledoariile fiind terminate, rog să se dea pronunțarea în baza actelor de la dosar, a notelor scrise depuse și a pledoariilor desfășurate.

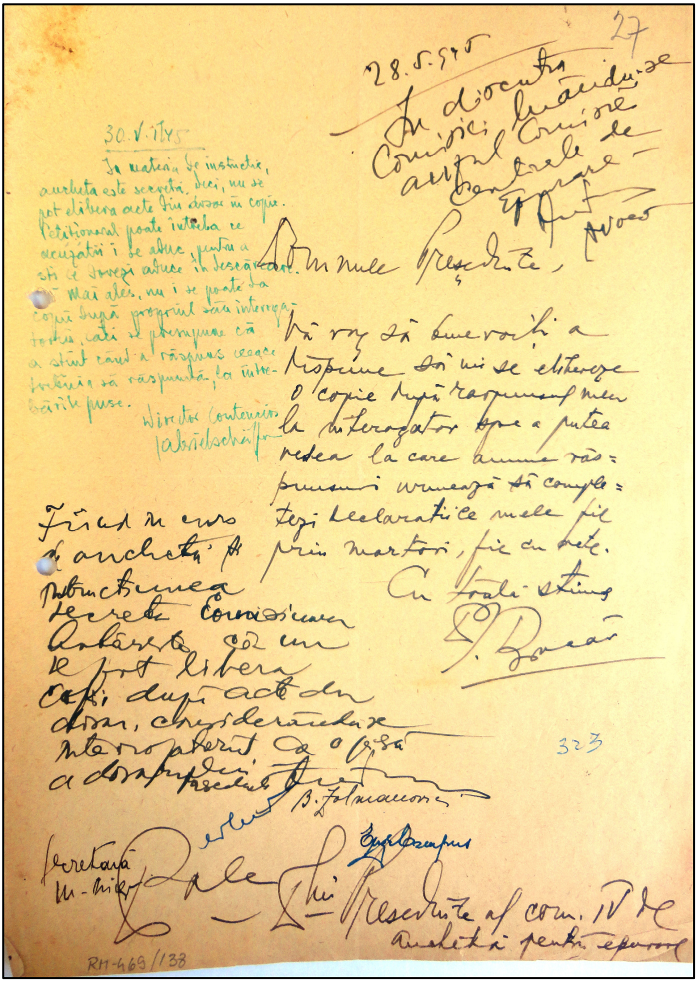
Comisia, după deliberare, hotărăște că acuzațiile aduse de dl. av. Schäffer consemnate în procesul verbal al ședinței sunt suficiente, [și] hotărăște pronunțarea pentru vineri 12 iulie a.c.

Președinte; Secretară

Sfârșitul Dosarului

ANEXA

Fragmente de manuscris

28.5.945

30.V.1945

În materia de instrucție, ancheta este secretă, deci, nu se pot elibera acte din dosar în copie. Petiționarul poate întreba ce acuzații i se aduc pentru a ști ce dovezi aduce în descărcare. Mai ales, nu i se poate da copie după propriul său interogatoriu, cât se presupune că a știut când a răspuns ceeace trebuia să răspundă la întrebările puse.

Director Contencios

Domnule Președinte,

Vă rog să binevoiți a dispune să mi se elibereze o copie după răspunsul meu la interogator spre a putea vedea la care anume răspunsuri urmează să completezi declarațiile mele fie prin martori, fie cu acte.

Cu toată stima

Fiind în curs de anchetă și instrucțiunea secretă Comisiunea hotărăște că nu se pot libera copii după acte din dosar, considerându-se interogatoriul ca o piesă a dosarului secret.

Secretară

Președintele Com. IV de anchetă pentru epurare

RM-469/138

Bucureşti, [illegible] 1946

DOMNULE PREŞEDINTE ,

Din timpurile vechi ale formării sale poporul Evreu şi'a cinstit înţelepţii şi cărturarii . Aceasta a fost lege în Israel ,şi ea s'a menţinut cu mândrie dealungul secolelor fiind una din temeiurile existenţei noastre .-

Evreii-români ,caşi Evreii de pretutindeni,s'au ilustrat în galeria marilor gânditori universali,prin exemplare preţuite de înaltele valori ale ţării noastre,- care i'au aşezat în rândurile lor.

Evreii-români,ţinându-se pe linia tradiţiilor evreieşti , au preţuit întotdeauna pe cărturarii lor.

Din numărul valorilor culturale evreeşti,-dăruite gândirii româneşti şi universale,face parte şi profesorul Dr I.BRUCAR.-

Lucrările sale pe tărâmul filosofiei au fost apreciate de cele mai înalte foruri de cultură;- ACADEMIA ROMANA ,chiar în timpurile de prigoană ,când manifestarea gândirii unui Evreu era refuzată şi contestată ,- a tipărit una din operile sale capitale ,privind activitatea filosofică a marelui gânditor român TITU MAIORESCU.-

Activitatea profesorului DR I.BRUCAR s'a manifestat şi ca îndrumător al valorilor culturale evreeşti;ca Preşedinte al Institutului de Cultură a stimulat o activitate ştiinţifică rodnică.

Dl Dr I. B r u c ă r ,cu o activitate filosofică strălucită a fost umbrit prin scoaterea lui din învăţământul evreesc,şi lovit în mijloacele lui de trai .-

Noi subscrişii rugăm conducerea Comunităţii Evreilor din Bucureşti să binevoiască a repune pe domnul Dr I.Brucăr în învăţământ redându'i locul de cinste şi de existenţă.-

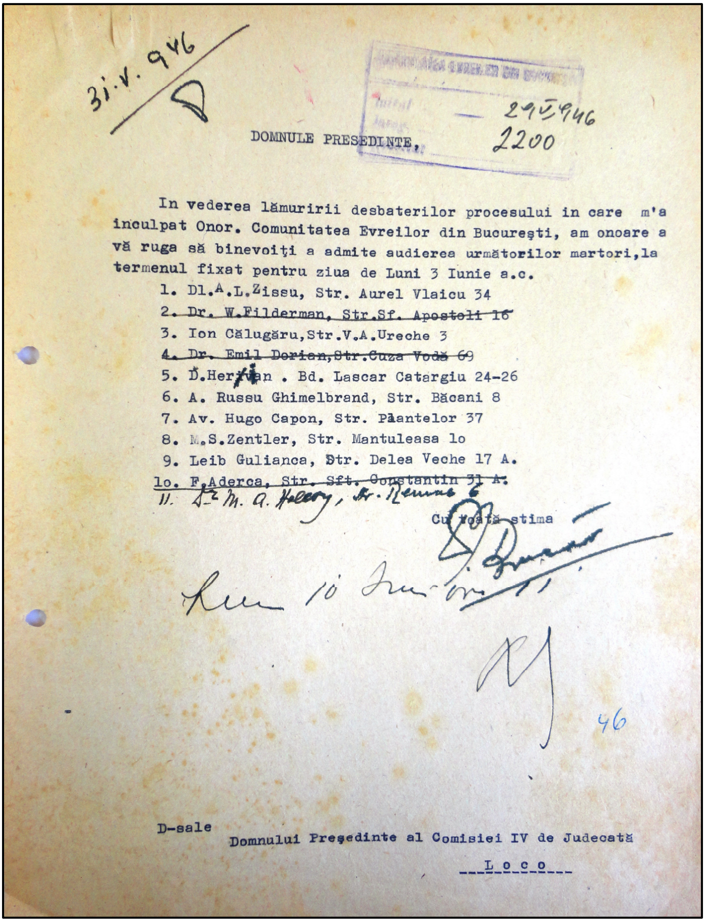
Rugăm actuala conducere a Comunităţii să aibă în vedere valoarea culturală a dlui Dr I.Brucăr şi credem că prin reintegrarea lui în învăţământ ,Comunitatea va face un act reparatoriu pe care judecata viitorului îl va socoti bine chibzuit.

Primiţi, Domnule Preşedinte,încredinţarea stimei noastre,

Domnului

PRESEDINTE AL COMUNITATII EVREILOR DIN BUCURESTI

loco

31.V.946

29.V.946
2200

DOMNULE PRESEDINTE,

In vederea lămuririi desbaterilor procesului in care m'a inculpat Onor. Comunitatea Evreilor din Bucureşti, am onoare a vă ruga să binevoiţi a admite audierea următorilor martori, la termenul fixat pentru ziua de Luni 3 Iunie a.c.

1. Dl.A.L.Zissu, Str. Aurel Vlaicu 34
2. ~~Dr. W.Filderman, Str.Sf. Apostoli 16~~
3. Ion Călugăru, Str.V.A.Ureche 3
4. ~~Dr. Emil Dorian, Str.Cuza Vodă 69~~
5. D.Herjan . Bd. Lascar Catargiu 24-26
6. A. Russu Ghimelbrand, Str. Băcani 8
7. Av. Hugo Capon, Str. Plantelor 37
8. M.S.Zentler, Str. Mantuleasa lo
9. Leib Gulianca, Str. Delea Veche 17 A.
10. ~~F.Aderca, Str. Sft. Constantin 31 A.~~
11. Dr M. A. Halevy, str. Romană 6

Cu toată stima

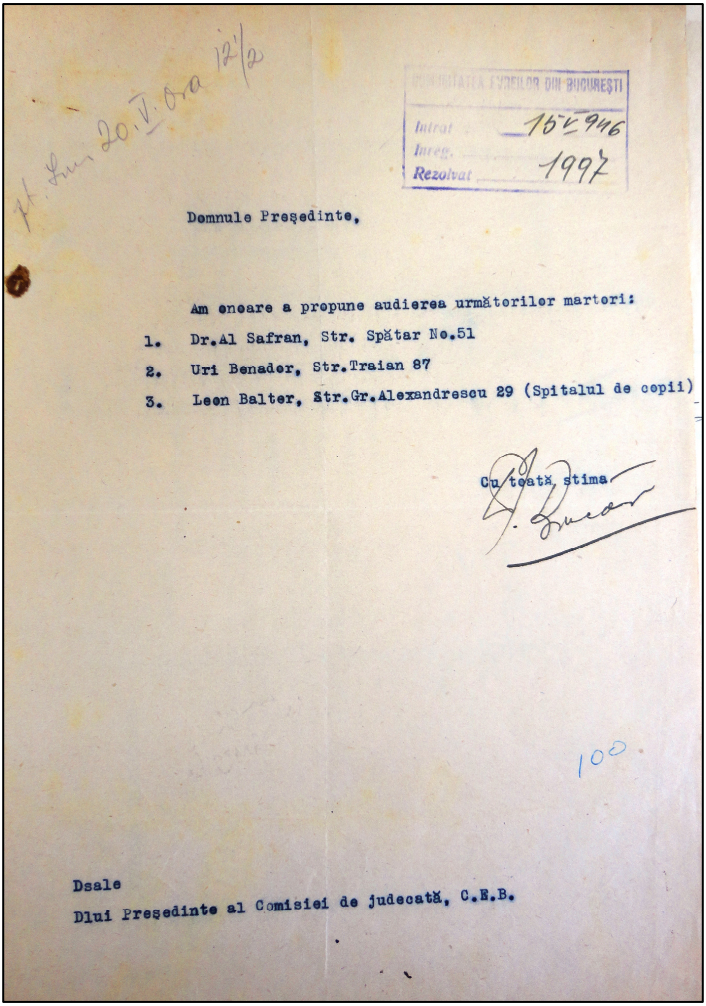
Luni 10 Iunie ora 11

46

D-sale

Domnului Preşedinte al Comisiei IV de Judecată

Loco

COMUNITATEA EVREILOR DIN BUCUREȘTI
Intrat 15 V 946
Inreg.
Rezolvat 1997

pt. Luni 20.V. ora 12½

Domnule Preşedinte,

Am onoare a propune audierea următorilor martori:

1. Dr.Al Safran, Str. Spătar No.51
2. Uri Benador, Str.Traian 87
3. Leon Balter, Str.Gr.Alexandrescu 29 (Spitalul de copii)

Cu toată stima

100

Dsale
Dlui Preşedinte al Comisiei de judecată, C.E.B.

CUPRINS

Niciodată n-am trecut ″pe lângă″ nevoile semenilor și coreligionarilor mei și nu le-am ocolit. M-am oprit adeseori ″din drumul meu″ numai pentru a-i servi. Iar munca, timpul și știința mea au fost dăruite întotdeauna din plin instituțiilor de cultură evreiești. (Iosif Brucăr)

UNIVERSITAS • NAPOCENSIS
ROMANIA
PRESA UNIVERSITARĂ

ISBN: 978-606-37-0460-4